

Økonomiplan for 2024 — 2027

Lillesand

Kommunedirektørens sammendrag

Kommuneplanens handlingsdel

Kommunens økonomiplan er handlingsdelen til kommuneplanens samfunnsdel. Både på overordnet nivå og på enhetsnivå er det lagt inn strategier som viser hvordan kommunen samlet og i den enkelte enhet tenker å følge opp mål i kommuneplanens samfunnsdel. Gjennom året rapporteres det på alle oppdrag, politiske vedtak og strategier.

Fokusområder

Kommunedirektøren fortsetter tidligere års praksis med å løfte fram noen viktige overordnede fokusområder. Fokusområdene er innenfor de tre satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel:

- Identitet og bærekraftig utvikling
- Folkehelse, livsmestring og tilhørighet
- Organisasjon for framtiden

Fokusområdene vises i eget kapittel "Fokusområder 2024-2027". Kommunedirektøren ser på disse som sentrale overordnede bestillinger fra bystyret og ber bystyret spesielt vurdere om de foreslåtte oppdragene er i tråd med hva bystyret mener er viktig i 2024. Fokusområdene/oppdragene legges til grunn for kommunedirektørens medarbeidersamtale med formannskapet i januar 2024.

Hovedtall i budsjett og økonomiplan

Som alltid så er det krevende å få budsjett og økonomiplan i balanse. Kommunen har over flere år balansert budsjettet med bruk av fond. På grunn av bortfall av SIO (prøveprosjekt med statlig finansiering av eldreomsorgen), høyt investeringsnivå og dermed høyt låneopptak, demografiendringer m.m. har det over flere år vært kjent at kommunens økonomiske situasjon er anstrengt og at tiltak må iverksettes.

[Lillesand 2024](#) er et program som skal bidra til å løse den økonomiske utfordringen. Gevinstmålene i Lillesand 2024 er lagt til grunn i økonomiplanen. Gevinstene er noe redusert sammenliknet med opprinnelige gevinstplan, og flere gevinster er forskjøvet i tid. Det er utfordrende å realisere gevinstene, men det jobbes målrettet med dette. I løpet av 2024 vil kommunedirektøren vurdere behovet for å revidere gevinstplanen ytterligere.

Hovedtall / årsresultat I økonomiplanen for 2024-2027 legges det opp til netto driftsresultat som er langt svakere enn vedtatte finansielle måltall. Det legges opp til negative netto driftsresultat i 2024 og 2025 på hhv. -2,3 % og -0,3 %. I 2026 og 2027 vil effektene av planlagt gevinster i program Lillesand 2024 og andre tiltak gjøre at kommunen igjen vil oppnå et svakt positivt netto driftsresultat på hhv. 0,02 % og 0,2 %. Verken den kortsiktige eller den langsiktige handlingsregelen innfris i planperioden. Disposisjonsfondet må benyttes i årene 2024, 2025 og 2026 mens i 2027 er det lagt til grunn en økning av disposisjonsfondet. Ved økonomiplanperiodens slutt legger man opp til at det vil være tilgjengelig 31,6 mill. kr i disposisjonsfond, dvs. 2,7 %. Kommunens buffer til å håndtere negative avvik vil dermed være begrenset i perioden.

Bystyret vedtok endringer knyttet til drift og investeringer, jf. bystyrets vedtak. Vedtatt netto driftsresultat utgjør etter dette: -3,3 % i 2024, -1,5 % i 2025, 0,1 % i 2026 og 0,8 % i 2027.

Eiendomsskatt skriver Lillesand kommune ut på faste eiendommer i hele kommunen. Det omfatter boliger, fritidseiendommer, næringseiendommer, verker og bruk samt tomtegrunn. Bystyret vedtok at en kontorjustering av takstene på 3,5 % av det foregående årets skattegrunnlag i hele planperioden, samt også at bunnfradrag gjeninnføres fra 2024. Gjennom budsjettprosessen viser det seg at det ikke er forsvarlig å gjeninnføre bunnfradraget uten at dette går på bekostning av omfattende kutt i kommunale tjenester. Kommunedirektøren har derfor lagt til grunn at det ikke legges inn et bunnfradrag i økonomiplanperioden.

Nye tiltak, reduserte innsparinger og vekst til tross for trange rammer

Selv om budsjett og økonomiplan oppleves som svært stramt har det vært nødvendig å legge inn flere nye tiltak. Viktige brukergrupper er da prioritert.

Kommunalområde velferd

Det forventes at bosetting av flyktninger også vil være høy i 2024. Det er viktig at vi lykkes med kvalifisering og inkludering i arbeidslivet av denne gruppa.

Endringer i demografi medfører økt press på tjenestene. Det vil bli stor etterspørsel etter kompetent arbeidskraft og det vil bli nødvendig med tøffere prioriteringer i framtiden.

Arbeidet med strategisk plan for hvordan kommunen skal møte demografiendringene vil bli utarbeidet i 2024. I forbindelse med økning i antall brukere av hjemmetjeneste er det lagt inn 5 mill. kr i 2024. I tillegg er det en økning på 4 mill. kr relatert til bystyrets vedtak om reversering av innsparingskrav (BS-099/23).

Fortsatt vil kommunalområde velferd ha hovedtyngden av innsparinger i Lillesand 2024.

Foreløpig planlegges det for nytt bofelleskap habilitering i 2027 og 20-30 nye omsorgs/sykehjemsplasser i 2028. Tilrettelagte boliger planlegges etablert i 2025 forutsatt at kommunen finner en egnet tomt.

Bystyret vedtok å redusere rammen til kommunalområdet med 2 mill. kr. Videre vedtok bystyret å bevilge 0,035 mill. kr til eldrerådet for årlig arrangement av «Seniordagene», 0,2 mill. kr til tilskudd matkasser eksterne aktører, 0,025 mill. kr til vedmaskin «Dagsen» og 0,1 mill. kr til leie av lokaler til Frivilligsentralens aktivitet rundt bytte av klær og annet utstyr. Til sammen vedtok bystyret 11,8 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024, og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 306,8 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 308,3 mill. kr.

Kommunalområde oppvekst

Rammen til oppvekst tar høyde for økende antall barn i barnehage og at elevtallet i skole synker. Den store økningen i antall elever med ulike, spesielle behov for oppfølging, er særlig utfordrende. Spesialundervisningen ligger høyt i forhold til andre kommuner og det jobbes målrettet med at flere elever kan få tilpasset opplæring innenfor ordinær undervisning.

Kommunedirektøren har lagt inn 5 mill. kr i 2024 for å styrke det psykososiale læringsmiljøet.

Det er satt av midler til ny gymsal på Borkedalen skole. Det er ikke satt av midler til opprustning av Brentemoen skole eller gymsal på Brentemoen skole.

Økonomiplan for 2024-2027

Hvert år er det satt av noe midler til opprustning av uteområder på skole og barnehager.

Bystyret vedtok å redusere rammen til skolene med 2 mill. kr. Videre vedtok bystyret å opprette en ny stilling ved PP-tjenesten med 0,4 mill. kr i for 2024. Bystyret vedtok videre at grunnskolene i Lillesand skal sertifiseres som dysleksivennlige skoler. Til sammen vedtok bystyret 8,3 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 367,9 mill. kr. inkl avskrivninger og 366,0 mill. kr. uten avskrivninger.

På investeringsbudsjettet vedtok bystyret at arbeidet med oppgradering av Borkedalen skole starter opp i 2024, herunder bygging av gymsal og utarbeidelse av mulighetsstudie for generell oppgradering av skolen.

Kommunalområde samfunn

Kommunalområdet har overordnet ansvar for arbeid med klimautfordringer. Dette arbeidet har vært nedprioritert til fordel for tiltaksplaner for forurensning av grunn (sulfid) som er viktig med tanke på næringsliv. Det ligger inne en prosjektstilling til klima- og miljørådgiver og dermed øker kapasiteten på dette området. I tillegg er det lagt inn en 0,2 stilling for å muliggjøre oppfølging av reiselivssatsing.

I hele perioden er det en stor satsing på tiltak innen vann- og avløpsområdet, blant annet VA Kjerlingland-Fjelldal, VA Storgata, avløpsløsning Kjøpmannsvik-Fossbekk, VA Vesterskauen.

Hovedplan bygg viste et investeringsbehov på 600 mill. kr de neste 30 årene. Kommunedirektøren ser positivt på at det er foreslått å sette av 10 mill. kr til opprusting av eksisterende bygningsmasse i 2024 og 20 mill. kr pr år i årene framover.

Det ligger inne midler til styrking av sentrum slik at gatene kan opparbeides i henhold til forslag om helhetlig gatedekke i sentrum i gatene som det pågår VA-sanering i. Det vil si at det er tilstrekkelig midler til opprustning av gater og plasser i sentrumskjernen; Vestre gate, Østre gate og Storgata og Strandgata mellom Østre og Vestre gate og Emil Knudsens plass.

Bystyret vedtok å øke rammen til kommunalområdet med 11,9 mill. kr hovedsakelig tilknyttet mindre gebyrinntekter til VA som skal dekkes via disposisjonsfondet i årene 2024-2025 og deretter tilbake til disposisjonsfond i 2026-2027. Til sammen vedtok bystyret 14,7 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 66,3 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 123,8 mill. kr.

Oppsummert

“Bunnlinja” i økonomiplanen er marginal. Det er sårbart og uheldig å basere budsjettet på såpass stor bruk av fondsmidler. Samtidig peker utviklingen utover i økonomiplanperioden i retning av oppbygging av fondsmidler og dermed på sikt mer robust kommuneøkonomi.

I budsjettet er det vektlagt å opprettholde og videreutvikle tilbudet til kommunens innbyggere. Kommunalområde oppvekst er tilført midler for å styrke det faglige og det psykososiale læringsmiljøet. Kommunalområdet velferd er tilført midler som følge av demografiendringer og økning i antall brukere. Samtidig må kommunalområdet realisere et betydelig gevinstkrav knyttet til program Lillesand 2024 i perioden. Kommunalområdene sett under ett skal hente inn 20,0 mill. kr i gevinster i 2024, en økning fra 16,6 mill. kr i 2023. I tillegg kommer innsparinger vedtatt i økonomiplanene 2020-2024, 2021-2025 og 2022-2026. I 2024 er det samlede innsparingskravet på hele 47,8 mill. kr. Det er kommunedirektørens vurdering at det ikke vil være forsvarlig å legge inn ytterligere krav om generell

effektivisering. Vedtak om reduksjon i rammer må knyttes opp mot helt konkrete oppgaver eller tjenester.

Mulige tiltak for å bedre driftsbalansen er belyst i eget kapittel.

Kommunedirektøren fremmer forslag om brutto investeringer i 2024 på ca. 204 mill. kr. Bystyret vedtok en samlet investeringsramme på 206 mill. kr.

Til tross for innsparingskrav og at det ikke er mulig å innfri alle behov som meldes fra kommunalområdene mener kommunedirektøren at rammene som ligger til grunn vil være tilstrekkelige til å levere gode nok tjenester til kommunens innbyggere og videreutvikle Lillesand kommune i tråd med målene vi har i kommuneplanens samfunnsdel.

Bystyrets vedtak

Bystyrets vedtak (BS 196/23):

1. Lillesand bystyre vedtar kommunedirektørens forslag til årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 for drift og investering.
 1. Driftsrammer
Driftsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i [Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd](#), med spesifisering i [Bevilgningsoversikt drift etter § 5-5 andre ledd](#), slik de fremkommer i eget kapittel "Obligatoriske tabeller" i budsjettdokumentet.
 2. Investeringsrammer
Investeringsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i [Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd](#) og [Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd](#), slik de fremkommer i slik de fremkommer i eget kapittel "Obligatoriske tabeller" budsjettdokumentet.
2. Bystyret godkjenner forslag til budsjett for skatter, rammetilskudd, renter, avdrag og anvendelse av netto driftsresultat mv. i henhold til [Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd](#).
3. Gebyrregulativ og betalingssatser 2024, justert for endringer i BS 160/23 vedtas. Det gjøres spesielt oppmerksom på gebyrer knyttet til renovasjon og utleie av kommunale bygg som ikke er behandlet i BS160/23.
Vedtatt reduksjon av VA-gebyrer i 2024 finansieres ved bruk av disposisjonsfond med 11 294 100 i 2024, 5 626 028 i 2025, samt tilbakebetaling med 5 565 039 kr i 2026 og 12 973 452 i 2027.
4.
 1. Med hjemmel i eiendomsskattelovens §§ 2 og 3 første ledd bokstav a skrives det i 2024 ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen med skattesats 3 promille. I medhold av eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidsboliger settes til 2 promille. Med hjemmel i overgangsregelen til eiendomsskattelovens §§ 3 og 4 skrives det i 2024 ut skatt på det særskilte grunnlaget med en skattesats på 3 promille for «verk- og bruk». Det særskilte grunnlaget skal baseres på differansen mellom eiendomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaket av at produksjonsutstyr og –installasjoner ikke skal tas med i grunnlaget. Dette særskilte grunnlaget skal i 2024 være en sjudel av opprinnelig differanse.

Økonomiplan for 2024-2027

2. Det beregnes et bunnfradrag for bolig og fritidseiendom for 2024 på 300.000 kr. I medhold av eiendomsskatteloven § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:
 1. Eiendommer tilhørende stiftelser eller organisasjoner som tar sikte på å gagne kommunen, og som ikke er organisert som aksjeselskap.
 2. Eiendommer som er automatisk fredet eller underlagt fredningsvedtak av rikskontikvaren.
 3. Eiendomsskatten skrives ut jf. eiendomsskatteloven § 25 første ledd tilsvarende utsendelse av kommunale avgifter, avhengig av den enkelte skatteytters valg mellom årlig, halvårlig, kvartalsvis eller månedlig fakturering.
 4. Siste alminnelige taksering i kommunen var i år 2009. Alminnelig taksering utsettes. Med hjemmel i § 8 A-4 om kontorjustering økes skattetakstene i 2024 med 3,5 % av det opprinnelige skattegrunnlaget.
5. Det tas opp følgende lån til finansiering av investeringsbudsjettet for 2024:
 - Startlån fra Husbanken til videre utlån jf. kommunelovens § 14-17: 40,0 mill. kr.
 - Lån til finansiering av egne investeringer jf. kommunelovens § 14-15 første ledd: inntil 149,470 mill. kr.
6. Kommunedirektøren gis fullmakt til å omdisponere inntil 27,4 mill. kr fra sentrale utgifter til enhetene for dekning av lønnsoppgjør, samt forsikringer. Videre gis det fullmakt til å foreta ikke prinsipielle budsjettendringer mellom kommunalområder (tekniske budsjettjusteringer), jf. økonomireglementet.
7. Ved eventuell likviditetsmessig underdekning gis kommunedirektøren fullmakt til å ta opp likviditetslån.
8. Bystyret vedtar framlegg til budsjett for 2024 for kommunens kontrollaktivitet i Lillesand kommune med en ramme på kr 1 794 306,-.
9. Bystyret gir kommunedirektøren mandat til å starte planlegging i 2024 for innføring av parkeringsavgift på kommunale parkeringsplasser fra 1.1.2025. Det skal planlegges for inntekter på minimum 1,5 mill. kr årlig fra og med 2025. Saken legges fram til politisk behandling før sommer 2024.

Verbalpunkter

10. Bystyret vil at arbeidet med oppgradering av Borkedalen skole starter opp i 2024, herunder bygging av gymsal og utarbeidelse av mulighetsstudie for generell oppgradering av skolen.
11. Det skal etableres en ordning fra 2025 hvor velforeninger kan søke om tilskudd fra kommunen til oppgradering av lekeplasser de har ansvar for.
12. Det skal opprettes en politisk referansegruppe for hovedplan for VA.
13. Bystyret ber om en sak om muligheten for bedre harmonisering av driftsstøtten til idrettsanleggene i Holta stadion, turnhallen og Høvåg stadion.
14. Grunnskolene i Lillesand skal sertifiseres som dysleksivennlige skoler.
15. Bystyret ber om at det settes i gang en prosess, med formål å etablere et skjermet demenstilbud på Dovreheimen.
16. Bystyret ber om at det settes i gang et arbeid med å få etablert en ekstern varslingsportal der innbyggerne kan varsle om kritikkverdige forhold i Lillesand kommune. Portalen bør utformes slik den eksterne varslingsportalen er for ansatte i kommunen, dvs. at varsleren kan være anonym.
17. Bystyret ber administrasjonen om å komme tilbake med en driftsmessig og økonomisk vurdering av hvordan vi kan innføre modellen «Rask Psykisk Helsehjelp».

18. Bystyret ber administrasjonen ta kontakt med FIVEN med tanke på muligheter til å utnytte spillvarme fra produksjonen til husstander, skoler eller andre relevante bygg i Lillesand til konkurransedyktige priser. Formannskapet blir orientert om resultatet av dialogen.
19. Bystyret ber om et notat om hva som kan gjøres for å få Springvannsstemmen fin igjen.
20. Bystyret ber om et notat i løpet av våren 2024 om hvordan kommunen kan styrke PP-tjenesten på bakgrunn av ekstra bevilgende midler i budsjettet.
21. Det fremmes sak for Tjenesteutvalget første halvår 2024 som belyser hvordan kulturkortet kan utvides/styrkes slik at utenforskap blant ungdom forebygges.
22. Det fremmes sak til Tjenesteutvalget andre halvår 2024 som evaluerer ordningen med støtte til utdeling av matkasser.
23. Bystyret ønsker en sak om permanent lokalisering av kulturskolen i løpet av 2024.
24. Tjenesteutvalget får opp en sak våren 2024 om optikere bør være til stede på 4-års kontroll. Kostnader og organisering vurderes i saken.
25. Administrasjonen legger frem et notat i marsmøtet om muligheten for å etablere en kommunal ordning som et supplement til den statlige bostøtteordningen. Forslag til økonomiske modeller vurderes.
26. Kommunen kontakter AKT om AKT-svipp kan innføres i Lillesand.
27. Det settes av 50 000 kroner til en mulighetsstudie for etablering av en enkel skatehall. Mulige plasseringer og kostnader skal tas med i studiet. Saken meldes opp til tjenesteutvalget i løpet av 2024.
28. Administrasjonen begynner arbeidet med å realisere rundkjøringen på Stykkene med gjennomføring så fort som mulig.
29. Bystyret ber om en orientering om hvilke tiltak kommunen arbeider med for å forbedre arbeidsmiljø og tiltak for å forebygge og redusere sykefraværet.
30. Lillesand kommune bør bruke sin eiermakt i Å Energi til å sikre at Å energi arbeider for lave kraftpriser for privatkunder, næringsliv og frivillig sektor.

Endringer i drifts- og investeringsbudsjettene:

Investeringer

- IKT Hovedprosjekt reduseres med 1 000 000 kr hvert år 2024-2027
- Gymsal Borkedalen skole økes med 25 000 000 kr i 2024 og reduseres med 25 000 000 i 2025
- Ombygging Borkedalen økes med 500 000 kr i 2024 og økes med 19 500 718 i 2025
- Hovedplan bygg reduseres med 2 000 000 kr i 2024 og med 5 000 000 i hvert år 2025-2027
- Møglestu svømmehall reduseres med 600 000 kr i 2024 og økes med 600 000 kr i 2025
- Ny feiebil reduseres med 3 500 000 kr i 2024
- Oppgradering Fyresmoen reduseres med 1 500 000 kr i 2024
- Salg kommunale eiendommer reduseres med 1 000 000 kr i 2024
- Solcelleanlegg på noen kommunale bygg reduseres med 2 000 000 kr i 2024
- Styrking sentrum reduseres med 3 000 000 kr i 2024 og økes med 3 000 000 i 2025

Drift

Reduserte driftsutgifter/økte driftsinntekter:

- Reduksjon av midler til demografiendring (Velferd) med 2 000 000 kr årlig 2024-2027

Økonomiplan for 2024-2027

- Fast stilling klima- og miljørådgiver (Samfunn) etableres ikke. Prosjektstilling miljø/klima forlenges i 1 år, men kuttet ut deretter. Midler lagt inn til fast stilling i 2025 brukes til forlengelse av prosjektstilling. Reduksjon på 900 000 kr årlig i 2026 og 2027.
- Reduksjon av midler til Ressurskrevende tjenester (Oppvekst) med 2 000 000 kr årlig 2024-2027
- Økte skatteinntekter legges inn med 3 000 000 kr årlig 2024-2027.

Reduserte driftsinntekter/økte driftsutgifter:

- Bunnfradraget innføres igjen i 2024 med 300.000 kr, og fra 2025 med 600.000 kr. Budsjettmessige konsekvenser er 4 250 000 kr i 2024, 8 800 000 kr i 2025, 8 900 000 i 2026 og 9 200 000 i 2027.
- Sommerjobb for ungdom – økt antall som får tilbud: 200 000 kr årlig 2024-2027
- Senior dagen, midler tildeles eldrerådet for å arrangere årlig: 35 000 kr årlig 2024-2027
- Aktiv fritid får fast årlig støtte: 120 000 kr årlig 2024-2027
- UNG, videreføring av støtte: 150 000 kr årlig 2024-2027
- Midler til ny ordning for oppgradering av lekeplasser (verbalforslag): 100 000 kr årlig 2025-2027
- Økt utgift leie feiebil (BS 156/23): 500 000 kr årlig 2024-2025
- Økt utgift lønn politikere (kontrollutvalg og tidspunkt for økning, BS 144/23): 130 000 kr årlig 2024-2027
- Lillesand Husflidlag, støtte til å håndtere leie: 100 000 kr i 2024
- Oppussing skole Sri Lanka: 73 000 kr i 2024
- Oppstart rundkjøring Stykkene: 500 000 kr i 2024
- Kommunal andel av kunstgress/oppgradering Høvåg stadion: 1 500 000 kr i 2025
- Styrke PP-tjenesten (verbalforslag): 400 000 kr i 2024, 800 000 kr årlig i 2025-2027
- Økt støtte til matkasser (verbalforslag): 200 000 kr årlig i 2024-2025
- Økning av driftsstøtte IL Høvdingen: 300 000 kr årlig 2025-2027
- Vedmaskin til Dagsen: 25 000 kr i 2024
- Bevilgning til Frivilligsentralen som støtte til leie av lokale for aktiviteten rundt bytte av klær og utstyr: 100 000 kr årlig i 2024-2025
- Mulighetsstudie skatehall: 50 000 kr i 2024

Slik leser du økonomiplanen

1 Leseveiledning

Dokumentet du leser nå er Kommunedirektørens forslag til til budsjett og økonomiplan. Her finner du kommunens budsjett for 2024, økonomiplan for de påfølgende tre årene, og oppdragene kommunen skal arbeide med i fireårsperioden for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel. Målene fra kommuneplanens samfunnsdel er brutt ned i mindre og mer konkrete *strategier og oppdrag* som skal gjennomføres i perioden. Disse skal igjen ha betydning for hva kommunen prioriterer å bruke penger på. Slik sørger vi for at hovedmål og delmål blir brutt ned i konkrete handlinger – derav navnet *handlingsdel*.

Det anbefales å lese kommunedirektørens sammendrag først. Her forsøkes det å gi et samlet overordnet bilde av det mest sentrale i økonomiplanen.

Budsjettdokumentet består av fire hoveddeler. Disse fremkommer på "forsiden".

1. Sentrale kapitler (som du leser nå).

2. Kommunens tjenesteområder, som viser hvordan budsjettet er fordelt på de ulike kommunalområdene. Her kan du også lese om hvert enkelt område.
3. Kommunens satsingsområder, hvor du kan lese mer om hovedmål, delmål, strategier og fokusområder for å nå målene.
4. Grafikk og nøkkeltall som gir deg et raskt overblikk over hvor mye penger kommunen bruker på ulike områder.

Alle kapitlene listes opp om du går øverst til høyre på siden under "meny". "Grafikk og nøkkeltall" er kun tilgjengelig på forsiden.

Mye av informasjonen er tilgjengelig flere steder og i flere formater. Slik håper vi at du kan finne informasjonen du leter etter. Enten om du ønsker et overblikk, eller å utforske detaljer for områdene du er interessert i. I søkefunksjon øverst på siden kan du søke på ord.

Selve budsjettokumentet er et digitalt dokument med mange muligheter for deg som leser. Dokumentet tilpasser seg slik at du kan lese det på mobil og PC-skjerm, og vi anbefaler deg å navigere mellom de forskjellige kapitlene fra forsiden eller menypunktet øverst til høyre. Hvis du leter etter noe spesifikt kan du bruke søkefunksjonen som ligger på toppen av alle sidene.

Husk også at mange av tabellene og grafiske elementer gir deg mer informasjon ved å klikke på dem – prøv det ut!

2 Formelt budsjettvedtak

Formelt vedtas budsjettet i forhold til oppstillingene i budsjettskjemaene i §5-4 og §5-5. Paragrafbestemmelsene referer til kommunelovens forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner.

Følgende budsjettskjemaer gjelder for driftsbudsjettet:

- *Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 1. ledd*
- *Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 2. ledd*

Følgende budsjettskjemaer gjelder for investeringsbudsjettet:

- *Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 1. ledd*
- *Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 2. ledd*

Det er disse budsjettskjemaene som utgjør det formelle budsjettvedtaket, og det er kun budsjettåret tilsvarende det første året i økonomiplanen som har bindende virkning. Imidlertid tilsier regelverket at det skal angis fireårige planer også for budsjett, og denne fireårsplanen utgjør til sammen økonomiplanen. Årsbudsjettet er altså det første året i en økonomiplanperiode.

Skjemaene er gjengitt et eget kapittel for obligatoriske tabeller.

3 Driftsbudsjettet

Tabellene i driftsbudsjettet viser beløp per år i planperioden. I driftsbudsjettet vises alle endringer på kommunalområdene fra vedtatt budsjett 2023. Disse er presentert i tabellen "Driftsbudsjett med

endringer". Der det ble bevilget midler til tiltak i 2023 som videreføres, er dette en del av totalrammen og vises ikke i oversiktene for 2024 og påfølgende år. Tabellen leses fra øverste linje og nedover, hvor alle år tar utgangspunkt i basisåret 2023. Alle endringer i tabellen nedover, vises deretter som *endring fra budsjett 2023*.

I eksempelet nedenfor vises en rammeøkning til et kommunalområde x med 1,0 mill. kroner i økonomiplanperioden. Siden utgangspunktet er vedtatt budsjett 2023, ser vi at økningen som er gitt er en permanent økning av rammene for kommunalområdet, da økningen ligger inne med samme beløp i hele planperioden.

Driftstiltak, tall i hele tusen	2024	2025	2026	2027
Eksempel tiltak i økonomiplanperioden	1 000	1 000	1 000	1 000

Tallene er vist i hele tusen, og alle tiltak utover tekniske justeringer er vist i relevante tabeller under kommunalområdene. Ved å klikke på tiltakene kan du få opp ytterligere informasjon.

4 Investeringsbudsjettet

Investeringsprosjektene budsjetteres brutto. Dvs. at det er det totale kostnadsbildet som vises på det enkelte investeringsprosjekt. I tillegg mottar kommunen momskompensasjon for de fleste investeringsprosjekter iht. gjeldende regelverk, og det er også enkelte prosjekter som forutsetter ekstern finansiering. Inntektsanslag leses imidlertid ikke under det enkelte prosjekt, men inngår som felles finansiering av investeringsbudsjettet iht. gjeldende lovverk. Samlet finansiering kan leses i [bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 1. ledd](#).

Tabellene i investeringsbudsjettet viser kostnader for det enkelte år slik det er innarbeidet i planperioden. Det er verdt å merke seg at det kun er årsbudsjettet for 2024 som gir en bindende bevilgning, og at det for de resterende årene i planperioden kan bli gjort endringer frem mot rullering av kommende års budsjett- og økonomiplaner.

For investeringsprosjekter er det imidlertid den totale kostnadsrammen for et prosjekt som sier noe om prosjektets totalkostnad. Det er ofte knyttet usikkerhet til fremdrift i prosjektene, og det er heller ikke uvanlig at kostnader flyttes mellom år. Dette gjøres i hovedsak i tertialrapportene gjennom året. I kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan for 2024-2027 ligger det inne tidsforskyvning på investeringsprosjekter i tråd med politisk behandling i 2. tertialrapport 2023.

I eksempelet nedenfor vises et investeringsprosjekt med en årlig bevilgning på 1,0 mill. kroner. Her må, til forskjell fra eksempelet i driftsbudsjettet ovenfor, imidlertid kostnadene for de ulike årene legges sammen, slik at tabellen må leses som om at prosjektet har en totalkostnad på 4,0 mill. kroner i planperioden.

Investeringsprosjekt, tall i hele tusen	2024	2025	2026	2027
Eksempel tiltak i økonomiplanperioden	1 000	1 000	1 000	1 000

Økonomisk utvikling i planperioden

Økonomisk utvikling i planperioden

Finansielle måltall

Ifølge kommunelovens § 14-2 skal kommunestyret vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Begrunnelsen for dette er å framheve kommunestyrets ansvar for en langsiktig økonomiforvaltning. Måltallene skal:

- gi økt bevissthet
- gi bedre beslutningsgrunnlag og informasjon om kommunens virksomhet drives økonomisk forsvarlig.

Bystyret vedtok i 2020 følgende finansielle måltall:

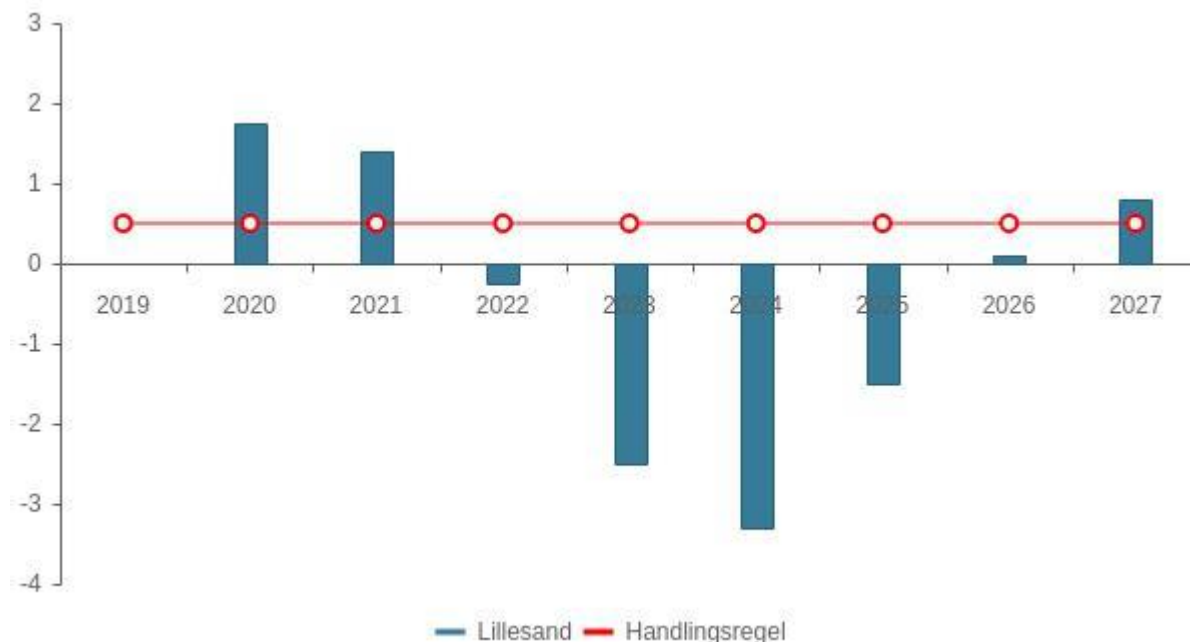
Nøkkeltall	Mål (2020-2024)	Mål langsiktig
Netto driftsresultat i pst. av driftsinntektene	0,50 %	1,75 %
Disposisjonsfond i pst. av driftsinntektene	5 %	10 %
Netto lånegjeld i pst. av driftsinntektene	150 %	120 %

- Netto driftsresultat er tallet som oftest brukes når man sammenligner kommuners resultat. Dette viser resultatet av kommunens drift, inkludert eksterne finanstransaksjoner.
- Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering av drifts- eller investeringsutgifter.
- Netto lånegjeld er langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).

Som tabellen over viser vil de langsiktige måltallene gjelde fra 2025 og utover.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	Budsjett 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027
Lillesand	0,0 %	1,8 %	1,4 %	-0,3 %	-2,5 %	-3,3 %	-1,5 %	0,1 %	0,8 %
Handlingsregel	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %

Figuren og tabellen viser kommunens utvikling i netto driftsresultat.

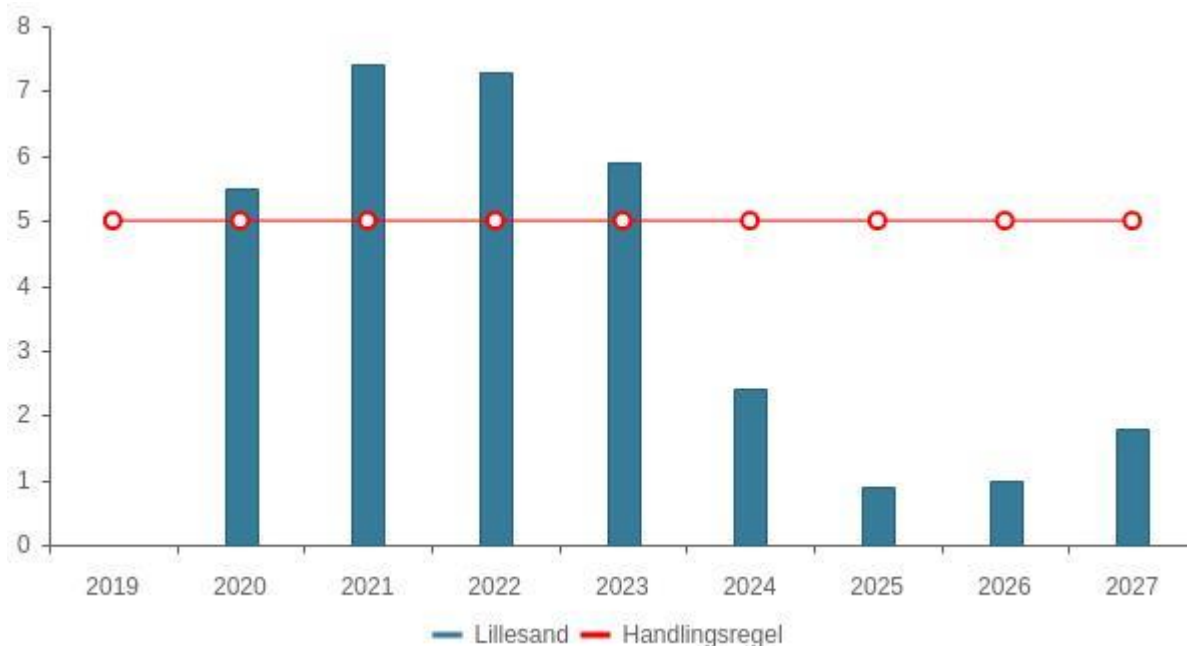
I økonomiplanen for 2024-2027 legges det opp til netto driftsresultat de tre første årene som er langt svakere enn vedtatte finansielle måltall. Det legges opp til negative netto driftsresultat i 2024 og 2025 på hhv -2,3 % og -0,3 %. I 2026 og 2027 vil effektene av planlagt gevinster i program Lillesand 2024 gjøre at kommunen igjen vil oppnå positive netto driftsresultat på ca. 0,0 % og 0,2 %. Kommunen når ikke det kortsiktige handlingsmålet på 0,5 % eller det langsiktige handlingsmålet på 1,75 %.

Bystyrets vedtatte endringer innebærer at budsjettert netto driftsresultat utgjør -3,3 % i 2024, -1,5 % i 2025, 0,1 % i 2026 og 0,8 % i 2027.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Økonomiplan for 2024-2027

Tabell	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	Budsjett 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027
Lillesand	0,0 %	5,5 %	7,4 %	7,3 %	5,9 %	2,4 %	0,9 %	1,0 %	1,8 %
Handlingsregel	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %

Grafen og tabellen viser at kommunens langsiktige mål ikke innfris i perioden.

Nødvendig størrelse på disposisjonsfondet vil være avhengig av størrelsen på netto driftsresultat og investeringsnivået. Kommunen er sårbar for renteøkninger og variasjoner i utbytteinntekter og har lave netto driftsresultat. Dette tilsier at kommunen bør ha som langsiktig mål å opparbeide seg et disposisjonsfond på 10 % av brutto driftsinntekter. I økonomiplan for 2024-2027 legges det opp til å bruke disposisjonsfondet for å dekke inn negative netto driftsresultat i 2024 til 2027. *I bystyrets vedtatte økonomiplan 2024-2027 vil disposisjonsfond utgjøre om lag 21,2 mill. kr, eller 1,8 % ved utgangen av 2027.* Den langsiktige handlingsregelen oppnås ikke. Kommunens buffer til å håndtere negative avvik vil dermed være begrenset i perioden.

Fondsutvikling (tall i tusen)	Regn 22	Reg.bud 23	Bud 24	ØP 25	ØP 26	ØP 27
Disp.fond	80 617	59 506	26 937	10 341	11 615	21 234
Bundne driftsfond	25 923	15 453	14 893	14 617	14 357	14 100
Ubundne invest. fond	52 250	50 350	48 450	46 550	44 650	42 750
Bundne invest. fond	32 147	32 147	32 147	32 147	32 147	32 147

Økonomiplan for 2024-2027

Sum fond	190 937	157 455	122 265	103 493	102 607	110 069
-----------------	--------------------	----------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

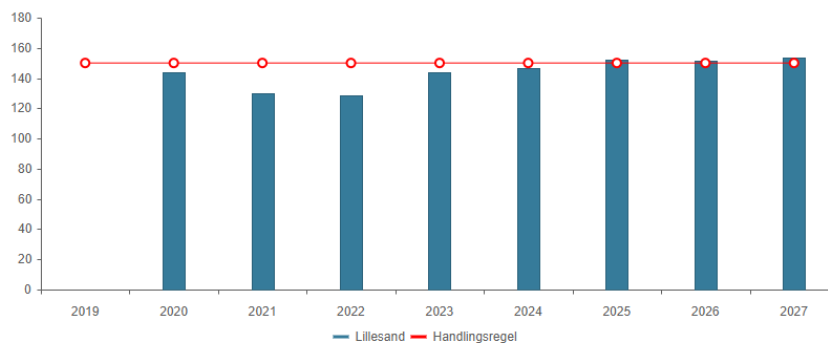
Et annet viktig forhold er årsprognosen for 2023. I utgangspunktet er det budsjettet med bruk av disposisjonsfond på ca. 17 mill. kr i 2023, jf. tertialrapport 2 2023. Kommunalområdene melder om betydelige utfordringer med å holde rammene sine og oppgir et sannsynlig merforbruk på 16,5 mill. kr. Dersom dette slår til og det ikke oppstår store positive avvik på inntektssiden, f. eks. økte skatteinntekter, vil bruken av disposisjonsfondet øke med 16,5 mill. kr.

Hensyntar en årsprognosen i tertialrapport 2 2023 og økt bruk av disposisjonsfondet grunnet sannsynlig merforbruk vil disposisjonsfondet, etter bystyrets vedtak, i slutten av 2027 være ca 4,7 mill. kr eller 0,4 %.

Netto lånegjeld

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	Budsjett	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027
2023									
Lillesand	0,0 %	143,8 %	130,0 %	128,7 %	144,2 %	146,6 %	152,5 %	151,3 %	153,5 %
Handlingsregel	150,0 %	150,0 %	150,0 %	150,0 %	150,0 %	150,0 %	150,0 %	150,0 %	150,0 %

Kommunen har høy lånegjeld. Kommunedirektøren mener at en for stor del av driftsinntektene brukes til å betjene renter og avdrag. Kommunen bør redusere lånegjelden utfra dagens status. Kommunen kan redusere fremtidige planlagte investeringer eller dekke en større andel av disse med driftsinntekter eller fond. Driftssituasjonen tilser at det ikke er mulig å overføre midler fra drift til å finansiere investeringer, eller bruke midler fra disposisjonsfondet.

Kommunen har redusert nivået på planlagte investeringer knyttet til formålsbygg og har ikke innfridd det kortsiktige målet om en netto lånegjeld på maksimalt 150 %. Det langsiktige måltallet om et gjeldsnivå på 120 % fra og med 2025 innfris heller ikke.

Vurdering av den økonomiske utviklingen

Beløp i 1000

	Budsjett 2023	Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Sum inntekter	-1 041 072	-1 130 872	-1 132 031	-1 141 884	-1 154 680
Sum utgifter	1 088 501	1 168 240	1 146 262	1 130 845	1 129 701

Økonomiplan for 2024-2027

	Budsjett 2023	Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Brutto resultat	47 428	37 368	14 231	-11 039	-24 979
Netto finansutgifter og inntekter	55 256	76 044	78 746	86 130	91 722
Motpost avskrivninger	-75 100	-76 105	-76 105	-76 105	-76 105
Netto resultat	27 584	37 307	16 872	-1 014	-9 362
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-27 584	-37 307	-16 872	1 014	9 362
Årsresultat	0	0	0	0	0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	-2,6 %	-3,3 %	-1,5 %	0,1 %	0,8 %

Tabellen viser utviklingen i inntekter og utgifter i planperioden og er en forenklet versjon av økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-6. Netto driftsresultat i 2024 og 2025 er negative. Kommunen må derfor bruke disposisjonsfondet for å balansere budsjettet disse årene. I 2026 og 2027 snur resultatet seg fra å være negativt til positivt der driftsinntektene er høyere enn driftsutgiftene. Kommunen må allikevel benytte bruk av dispensasjonsfondet i 2026 grunnet effekten av bundne fond, men i 2027 er ikke kommunen lenger avhengig av å bruke disposisjonsfondet, og kan starte med å bygge fondet opp igjen til et forsvarlig nivå.

Forhold som påvirker handlingsrommet

Befolkningsutvikling og verden rundt oss

Lillesand kommune må forberede seg på utfordringer i årene fremover knyttet til økningen av antall eldre, økt levealder som fører med seg mer kompliserte sykdomsbilder, folkehelseutfordringer og et voksende ungt utenforskap. Klimautfordringer fører til globale, nasjonale og lokale utfordringer som kommunen må ha et aktivt forhold til. Hvis Lillesand kommune skal levere gode tjenester til befolkningen, krever dette en organisasjon med stor kapasitet og høy kvalitet.

Den økonomiske usikkerheten Internasjonalt, bl.a. som følge av krigen i Ukraina påvirker kommunen gjennom økte renter og økt lønns- og prisvekst, og fortsatt høye energipriser. Usikkerhet knyttet til beskatningen av Å energi vil ventelig påvirke utbyttene fremover.

Overgang fra innsatsstyrt finansiering av omsorgstjenestene

Fortsatt er det en stor økonomiske utfordringen for kommunen å håndtere overgangen fra innsatsstyrt finansiering av våre omsorgstjenester til rammefinansiering (SIO-prosjektet). Prosjektet ble avsluttet 31.12.2021, ett år før avtalt. SIO-prosjektet har dekket kommunens utgifter bl.a. knyttet til ressurskrevende brukere, herunder utgifter til ressurskrevende brukere over 67 år. Fra og med 2022 må en egenandel for hver bruker dekkes av kommunen, og i 2024 utgjør egenandelen 1,608 mill. kr. I tillegg må kommunen dekke 20 % av resterende utgifter over egenandelen. Kommunen har mange ressurskrevende brukere, og det gis ingen kompensasjon for brukere over 67 år.

Fremtidig investeringsbehov

Kommunens investeringsbehov styres i stor grad av befolkningsutviklingen. Etter flere år med stor befolkningsvekst har investeringsbehovet vært stort særlig innen skole. Det er uløste investeringsbehov knyttet til på skole fortsatt. Kommunen har i tillegg de siste årene investert betydelig summer i idrettsanlegg. I slutten av perioden planlegges det for betydelige investeringer innenfor kommunalområde velferd. Innen for kommunalområdet velferd skal prosjektet "Hvordan møte

Økonomiplan for 2024-2027

fremtidens utfordringer innen helse og omsorg” synliggjøre behov for pleie og omsorgstjenester og ventelig økte investeringer i slutten av perioden og i 10 årig investeringsplan. Foreløpig planlegges det for bofelleskap for brukere med autisme i 2027 og 20-30 nye omsorgs/sykehjemsplasser i 2028.

Det foreslås et høyt investeringsnivå innen selvkostområdet vann- og avløp for å møte klimautfordringene og sikre innbyggerne rent vann. Det er bl.a. behov for å etablere en reservevannløsning i samarbeid med andre kommuner. I 10 årig investeringsplan ligger også inne planer om betydelige investeringer i nytt renseanlegg i kommunen.

Rente- og avdragsbelastningen

Rente og avdrag

Beløp i 1000 kr

	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Avdrag på lån	59 200	63 297	66 806	66 992
Renteutgifter	58 600	56 405	51 350	50 030
Totalsum	117 800	119 702	118 156	117 022

Rente- og avdragsbelastningen øker fra 101,5 mill. kr i opprinnelig budsjett for 2023 til 127,8 mill. kr i 2027, en økning på 26,3 mill. kr. Deler av økningen skyldes lån knyttet til selvkostområder, som blir finansiert via gebyrer. Den resterende delen må innarbeides i budsjett- og økonomiplanen ved å redusere andre driftsutgifter tilsvarende eller øke driftsinntektene.

Innsparingstiltak

For å møte de økonomiske utfordringene i årene er det vedtatt flere tiltak.

Bystyret har vedtatt en generell effektivisering av kommunens virksomhet på 0,5 % i pr. år i perioden 2020-2023, samt pålegg om mer produktivitet. Dette utgjør 14,6 mill. kr årlig fra og med 2023. I tillegg har bystyret vedtatt et ytterligere nedtrekk årlig fra og med 2023 på 7,2 mill. kr (nedjustert fra 18,0 mill. kr). Nedtrekket er fordelt som et prorata-kutt. I økonomiplanen 2022-2026 vedtok bystyret kutt på velferd, oppvekst og samfunn på hhv 4,5 mill. kr i 2023, 5 mill. kr i 2024 og 3 mill. kr i 2025 og 2026.

I plan for gevinstrealisering i program Lillesand 2024 er det satt et krav om gevinster på til sammen 31 mill. kr i slutten av økonomiplanperioden.

I tråd med Lillesand 2024 foreslår kommunedirektøren ytterligere pålegg om gevinstkrav på 3,4 mill. kr i 2024 knyttet til prosjekt 1 bemanning og organisering, prosjekt 9 økt brukerbetaling og økt utbytte. I 2025 øker gevinstkravene med 11 mill. kr, hvorav kommunalområde velferd er tildelt nye 5 mill. kr som kommer i tillegg til de 10 mill. kr som ble lagt inn fra og med 2023 (prosjekt 2 Helse og omsorg).

Videre ser kommunedirektøren seg nødt til å legge inn følgende innsparingsforslag i ØP 2024-2027:

- reduisert tilskudd til lag og foreninger med 0,290 mill. kr i 2025 og 0,390 mill. kr årlig fremover.
- bortfall av støtte til klima og miljøtiltak med 0,250 mill. kr årlig fremover
- reduksjon av to årsverk på kommunalområdene organisasjon (HR) og økonomi (porteføljestyling og prosjektledelse) med 1,2 mill. kr fra og med 2024
- reduksjon investering. I tertial rapport 2 2023 er det foreslått å ta ut investeringer (Skatehall).

I 2024 er det samlede innsparingskravet på hele 47,8 mill. kr.

Oversikt over innsparinger ihht tidligere vedtak og forslag til nye

Oversikt over innsparinger (mill. kr)	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Innsparinger vedtatt i ØP 2020-2024	14,6	14,6	14,6	14,6
Innsparinger vedtatt i ØP 2021-2025	7,2	7,2	7,2	7,2
Innsparinger vedtatt i ØP 2022-2026	4,5	4,0	3,0	3,0
Lillesand 2024- revidert	20,0	31,0	31,0	31,0
Kommunedirektørens forslag ØP 2024-2027	1,5	1,7	1,8	1,8
Sum innsparinger	47,8	58,5	57,6	57,6

Organisasjonen står overfor omfattende gevinstkrav og tidligere vedtatte innsparinger i hele perioden. Det er kommunedirektørens vurdering at det ikke vil være forsvarlig å legge inn ytterligere krav om generell effektivisering. Vedtak om reduksjon i rammer må knyttes opp mot helt konkrete oppgaver eller tjenestene.

Program Lillesand 2024

Avslutning av forsøket med statlig finansiert omsorgstjenester (SIO-prosjektet) følges opp i kommunen innsparingsprogram; Lillesand 2024.

Det er særlig kommunalområde velferd som må gjennomføre omfattende effektiviseringstiltak.

I programmet er det definert prosjekter som enten har som mål å redusere kostnader eller øke inntektene. Det er utarbeidet en gevinstanalyse som har som målsetting å redusere utgifter/øke inntekter med opprinnelig 36,5 mill. kr, men er siden nedjustert, og utgjør i økonomiplanen 2023-2026 31,0 mill. kr, fra og med 2025.

Prosjekt 1 Bemanning og organisering realiseres i henhold til gevinstmål. Prosjekt 3 Barnehager er realisert. Gevinsten er oppnådd. Gevinst for prosjekt 4 Skolestruktur ble fjernet da bystyret vedtok å opprettholde dagens skolestruktur.

Prosjekt 2 Helse og omsorg. En gjennomgang i 2023 av helse- og omsorgsprosjektet viser at det er vanskelig å realisere hele gevinsten på 10 mill. kr. Vi ser at det per 2 tertial vil være vanskelig å realisere hele gevinstmålet i 2023. Det legges til grunn av gevinstmålet på 10 mill. kr kan realiseres i 2024. Kravet om ytterlige 5 mill. kr i gevinst i 2025 må vurderes ifm. budsjettarbeidet for 2025. Forhold som framkommer i kontrollutvalgssak 23/23 forvaltningsrevisjonsrapport «Ressursstyring i helse og omsorg» bør da være en del av beslutningsgrunnlaget.

Prosjekt 7 Digitalisering. En gjennomgang i 2023 av digitaliseringsprosjektene viser at det er vanskelig å peke på konkrete gevinster på kommunalområdene som tilsier at rammene kan reduseres med 1 mill. kr fra og med 2024. Det foreslås å fjerne gevinstkravet i 2024.

Økonomiplan for 2024-2027

Prosjekt 8 Innkjøp. Gevinstpotensialet er knyttet til å forbedre og effektivisere innkjøp for å oppnå bedre prisbetingelser og ved oppfølging av rammeavtaler/kontrakter. Arbeidet er kommet senere i gang en forventet og det foreslås fjerne gevinstkravet i 2024.

Gevinstkravene i 2025 og 2026 opprettholdes i tråd med økonomiplan 2023-2026.

Prosjekt 9 inntektsstrømmer. Bystyret har tatt ned opprinnelig gevinstmål ved ikke å vedta retaksering eiendomsskatt. I prosjektet lå det også opprinnelig inne et mål om økte inntekter fra brukerbetaling på 1,0 mill. kr. Gevinstkravet ble nedjustert i forbindelse med den politiske behandlingen av gebyrregulativet og budsjettet for 2023. For 2024 er det er lagt opp til gevinstrealisering på 0,5 mill. kr fordelt mellom kommunalområde velferd med 0,25 mill. kr. og kommunalområde samfunn (Havn) med 0,25 mill. kr. utover inflasjonsjustering. Gevinstmålet om inntekter fra å innføre betalingsparkering fra 2025 ligger fortsatt inne og er lagt til grunn i kommunedirektørens forslag. Betalingsparkering innføres uavhengig av parkeringshus.

Gevinstrealiseringstabell som legges til grunn i økonomiplan 2024-2027:

Oversikt over innsparinger (mill.kr)	ØP 2022	ØP 2023	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Lillesand 2024 prosjekt 1 Bemanning og organisering	-0,6	-0,6	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Lillesand 2024 prosjekt 2 Helse og omsorg		-10,0	-10,0	-15,0	-15,0	-15,0
Lillesand 2024 prosjekt 3 Barnehage	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Lillesand 2024 prosjekt 4 Skolestruktur						
Lillesand 2024 prosjekt 5 Areal - og kostnadseffektiv bygningssmasse				-1,0	-1,0	-1,0
Lillesand 2024 prosjekt 6 Investering						
Lillesand 2024 prosjekt 7 Digitalisering			0,0	-1,0	-1,0	-1,0
Lillesand 2024 prosjekt 8 Innkjøpsfunksjonen			0,0	-2,5	-2,5	-2,5

Økonomiplan for 2024-2027

Lillesand 2024 prosjekt 9 - Inntektsstrømmer: økt parkeringsavgift				-1,5	-1,5	-1,5
Lillesand 2024 prosjekt 9 - Inntektsstrømmer: økte brukerbetaling			-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Lillesand 2024 prosjekt 9 - Inntektsstrømmer: økt utbytte		-2,0	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Lillesand 2024 prosjekt 9 - Inntektsstrømmer: økt eiendomsskatt som følge av retaksring						
Totalt Lillesand 2024	-4,6	-16,6	-20,0	-31,0	-31,0	-31,0

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Rammetilskudd	-364 422	-370 022	-373 220	-379 254
Skatt på inntekt/formue	-430 894	-434 741	-438 705	-442 572
Eiendomsskatt	-30 250	-26 700	-27 500	-28 200
Integreringstilskudd fra staten	-48 712	-34 565	-23 235	-15 563
SIO - Inntektspåslag	0	0	0	0
Sum sentrale inntekter	-874 278	-866 028	-862 660	-865 589

Frie inntekter - skatt og rammetilskudd

De frie inntektene er en samlebetegnelse på 4 inntektsposter; rammetilskudd, skjønnstilskudd, skatt på inntekt/formue og inntektsutjevning.

Veksten i skatteinntektene for 2024 beregnes ut fra anslaget på nasjonal vekst i 2023. På nasjonalt nivå er skatteinntekten for 2023 beregnet til en reduksjon på -5,8 %.

For beregning av de frie inntektene for 2024 og resten av økonomiplanperioden brukes KS sin prognosemodell. I kommunens prognoser er det lagt til grunn en noe sterkere vekst i de frie inntektene

grunnet høyere forventning om egen befolkningsvekst enn SSB sin fremskrivning. Endringene i skatteinntekter fra 2023 til 2024 er for Lillesand stipulert til 5,8 %.

I våre prognoser er det lagt til grunn en befolkningsvekst fra 1.1.2023 til 1.1.2024 på 1,7 % lokalt og 1,0 % på landsbasis. Ved beregning av frie inntekter (summen av skatt og rammetilskudd) i planperioden er det lagt inn en realvekst på 0,9 % i 2025 til 2027 i rammeoverføringene.

Med utgangspunkt i prognosemodellen er anslaget på de frie inntektene for Lillesand kommune beregnet til 792,3 mill. kr. Av dette utgjør skatteinntekter 427,9 mill. kr og rammetilskudd 364,4 mill. kr. *Bystyret vedtok å endre skatteinntektene årlig med 3,0 mill. kr slik at totale frie inntekter når er 795,3 mill. kr hvorav skatteinntektene er 430,9 mill. kr.*

Rammetilskuddet er basert på kostnadsnøkklene og innbyggertallet pr. 1. juli 2023. Dette inkluderer et skjønntilskudd på 1,4 mill. kr og inntektsutjevning på 14,4 mill. kr.

Kommunens skatteinngang for 2024 er beregnet til å utgjøre 92,8 % av landsnittet pr. innbygger.

Eiendomsskatt

Lillesand kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen. Det omfatter boliger, fritidseiendommer, næringseiendommer, verker og bruk samt tomtegrunn.

Det gis fritak for eiendomsskatt for:

- Eiendommer tilhørende stiftelser eller organisasjoner som tar sikte på å gagne kommunen, og som ikke er organisert som aksjeselskap.

Eiendommer som er automatisk fredet eller underlagt fredningsvedtak av riksantikvaren.

Kommunedirektøren foreslår at skattetakstene kontorjusteres med 3,5 % i 2024. For resten av perioden er det lagt til grunn en kontorjusteringer på 3,5 % hvert av årene 2025, 2026 og 2027.

I tillegg foreslår kommunedirektøren at bunnfradraget ikke gjeninnføres i 2024, men holdes på 0 kr gjennom hele økonomiplanperioden. Sammenliknet med vedtatt økonomiplan innebærer det økte inntekter på mellom 6,8 - 7,8 mill. kr årlig, til sammen 28,6 mill. kr.

Totalt er det budsjettert med 34,5 mill. kr i inntekt fra eiendomsskatt i 2024.

Regjeringen har innført en obligatorisk reduksjonsfaktor på skattetaksten på 30 %. Det vil si at taksten reduseres med 30 % før beregning av eiendomsskatt. Dette blir gjort for å hindre at noen eiendommer får et høyere takstgrunnlag enn reell verdi. Kommuner kan ha større reduksjonsfaktor. I Lillesand kommune er reduksjonsfaktoren på 37 %. Denne vedtas ved allmenn taksering og ligger fast i 10 år frem til ny taksering. Reduksjonsfaktoren kan ikke endres ved kontorjustering.

Integreringstilskudd fra staten

Anmodning fra IMDI om bosetting av flyktninger i 2024 er usikkert. I 2023 har kommunen fått anmodning om å bosette 120 flyktninger som anses som ekstraordinært grunnet krigen i Ukraina. Kommunedirektøren antar at det er sannsynlig at antallet i 2024 også bli en god del høyere enn tidligere år hvor det normalt er lagt til grunn en anmodning om 10-15 flyktninger.

I budsjettet er det lagt til grunn bosetting av 10 flyktninger hvert av årene 2024 til 2027. Hvis bosetting av 10 flyktninger legges til grunn i 2024, så vil det bety ca. 48,7 mill. kr i integreringstilskudd, inkludert tilskudd til mindreårige flyktninger. Utfordringen knyttet til bosetting av flyktninger er å fremskaffe

egnede boliger. Estimert integreringstilskudd på 10 flyktninger er isolert sett kun 2,1 mill. kr, mens resterende midler relaterer seg til tidligere mottatte flyktninger da man mottar tilskudd i 5 år med en nedtrappings effekt på beløpet.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Diverse forsikringer til fordeling	2 438	2 438	2 438	2 438
Årets premieavvik og amortisering av premieavvik	-5 019	-5 019	-5 019	-5 019
Lønnsreserve til avsetning	24 931	24 931	24 931	24 931
Avskrivninger	76 105	76 105	76 105	76 105
Sum sentrale utgifter	98 455	98 455	98 455	98 455

Lønnsreserve til avsetning

I samsvar med forutsetningene i statsbudsjettet er det lagt til grunn en årslønnsvekst på 4,9 % i 2024. På denne bakgrunn er det satt av en lønnsreserve på 17,5 mill. kr inkludert sosiale utgifter som skal dekke lønnsvekst for 2024 samt overheng fra 2023.

På budsjetteringstidspunktet for 2024 var ikke lønnsoppgjøret for 2023 ferdig på enkelte kapitler, og konsekvensen av innværende års lønnsoppgjør er sånn sett ikke hundre prosent kjent. Deler av lønnsoppgjøret i 2023 er derfor ikke fordelt til kommunalområdene, men ligger i den sentrale lønnsporten med 7,4 mill. kr inkludert sosiale utgifter. Lønnsporten for 2024 inneholder dermed effekten av to års lønnsoppgjør, både effekten for 2023 og effekten for 2024, og er totalt på 24,9 mill. kr.

Diverse forsikringer til fordeling

Personforsikringer omfatter alle forsikringer for arbeidstakere i Lillesand kommune, men først og fremst gruppe- og ulykkesforsikring. Forsikringene regnskapsføres samlet og fordeles i årsoppgjøret ut på de ulike KOSTRA-funksjoner hvor de ansatte arbeider. For 2024 budsjetteres 0,9 mill. kr til personforsikringer.

Ansvarsforsikring og motorvogn/båt forsikring budsjetteres samlet og regnskapsføres ut på de ulike KOSTRA-funksjoner hvor disse eiendelene faktisk brukes samt at budsjettet da flyttes. For 2024 budsjetteres 1,5 mill. kr til ansvarsforsikring og motorvogn/båt forsikringer.

Årets premieavvik og amortisering av premieavvik

Årets premieavvik er positivt og beregnet til 26,0 mill. kr i 2024. Premieavviket er forskjellen mellom budsjettert premieinnbetaling og beregnet pensjonskostnad. Beløpet må inntektsføres og avdras over de 7 neste årene. Tidligere års amortisering av premieavvik utgjør 21,0 mill. kr i 2024 og må utgiftsføres. Netto premieavvik utgjør 5,0 mill. kr i 2024.

Pensjonspremien fra pensjonskassene belastes enhetene ved hver lønnsutbetaling. Anslagene på årets pensjonspremier er basert på estimer fra pensjonskassene tidlig i høst. Nye anslag kommer i april og kan føre til at det må gjøres en budsjettjustering dersom pensjonspremien avviker fra estimatene som ligger inne nå. Fremtidig premie er vanskelig å estimere, og KLP gir prognoser kun ett år frem i tid. Kommunedirektøren har på bakgrunn av dette valgt å fremskrive prognosene for 2024 også for årene 2025-2027.

Avskrivninger

En viktig særegenhet med kommuneregnskapet er at det er avdrag på lån som har resultat effekt, og ikke

Økonomiplan for 2024-2027

avskrivninger av varige driftsmidler (bygning, større maskiner og teknisk utstyr mv.). Kommuneregnskapet synliggjør likevel avskrivninger uten av disse har resultat effekt da man i kommuneregnskapet også har en motpost for avskrivninger (se under finansinntekter og -utgifter) slik at totalt er det ingen effekt på netto resultat.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Renteinntekter	-16 800	-16 000	-15 400	-15 300
Utbytte og eieruttak	-26 456	-26 456	-18 126	-11 500
Renteutgifter	58 600	56 405	51 350	50 030
Avdrag på lån	59 200	63 297	66 806	66 992
Justeringsrett mva	-299	-299	-229	-229
Netto finansinntekter/finansutgifter	74 245	76 947	84 401	89 993
Finansutgifter i tjenestoområdene	0	0	0	0
Totale finansutgifter	74 245	76 947	84 401	89 993
Motpost avskrivninger	-76 105	-76 105	-76 105	-76 105

Renteinntekter

Plassering av midler fra aksjesalg i tidligere Agder Energi gir en rente basert på NIBOR 3 måned (renten som brukes mellom banker) pluss 0,64 punkter i gjeldende hovedbankavtale. Kommunen har benyttet opsjonen i avtalen og denne utgår 31.08.2024. Ny avtale forhandles fram våren 2024. Pr. 13.10.2023 utgjør renten 5,33 %.

Utbytte

Utbytte for 2024 er basert på det underliggende resultat for 2022 samt en andel av det ekstraordinære utbyttet til eierne av Agder Energi AS på 1,1 mrd. kroner fordelt på årene 2023-2025 og andel av engangsgevinst ved fusjon på 2,5 mrd. kr fordelt på årene 2024-2026. Samlet sett gir det et utbytte på 26,0 mill. kr i 2024. Kommunedirektøren legger til grunn at utbyttet i resten av økonomiplanperioden vil være 26,0 mill. kr i 2025, 17,6 mill. kr i 2026 og 11,0 mill. kr i 2027. Nedgangen er relatert til bortfall av ekstraordinært utbytte og fusjonsgevinst.

Det er stor usikkerhet om fremtidige kraftpriser og hvordan dette vil påvirke utbyttet i årene fremover. Det er stor usikkerhet knyttet til anslaget både med hensyn til hva Stortinget til slutt vedtar av endringer i skattereglene, fyllingsgrad i magasinene og prisutviklingen i markedet.

I økonomiplanperioden er det ikke budsjettert med utbytte fra Lina.

I 2024 til 2027 er det lagt opp til ett forventet utbytte fra Lindum Sør AS med 0,5 mill. kr årlig. Avfallsmottaket i Lillesand tar i mot og deponerer forurenset grunn og forurenset betong. Selskapet eies av Lindum AS (51 %) og LIBIR (49 %).

Renter

Norges Bank har siden september 2022 til september 2023 økt styringsrenten fra 2,25 % til 4,25 %. Dette er en raskere renteøkning enn det som ble brukt i forutsetningene for budsjett og økonomiplan 2023-2026. I prognosene er det lagt til grunn at styringsrenten har nådd toppen og det forventes liten reduksjon i planperioden.

Renteforutsetningene for budsjett og økonomiplan 2024-2027 er forventet renteutvikling på kommunens eksisterende investeringslån pr. 13.10.2023. For nye investeringslån er det brukt

Økonomiplan for 2024-2027

Kommunalbankens p.t. rente. Forventet gjennomsnittlig rente for kommunens investeringsgjeld i perioden er:

- 2024: 4,0 %
- 2025: 3,8 %
- 2026: 3,6 %
- 2027: 3,6 %

Kommunedirektøren understreker at det er en risiko for økte renteutgifter da forventningene til utviklingen i rentemarkedene har variert mye etter Norges Banks siste rentemøte.

Avdrag

I økonomiplanen beregnes avdrag i henhold til prinsippet om minimumsavdrag. Minimumsavdrag er beregnet ved å dele anleggsmidler på langsiktig gjeld ganget med avskrivninger. Hvis for eksempel gjelden utgjør 90 % av den bokførte verdien på anleggsmidlene, skal minimumsavdraget være 90 % av årets avskrivningskostnader.

Det er lagt inn økning i avdrag i økonomiplanperioden som følge av nye låneopptak. Beregnet minimumsavdrag øker i hele perioden, og Struktur1 beregner minimumsavdragene.

Justeringsrett mva

Kommunen har benyttet avtaler om overdragelse av justeringsrett for betalt merverdiavgift. Avtalen om overdragelse av justeringsrett for betalt merverdiavgift innebærer at kommunen kan kreve 1/10 årlig av overdratt merverdiavgift fra staten, og deretter betale kompensert beløp videre til utbygger over en 10-års periode. Ved utgangen av 2023 er det fem aktive avtaler knyttet til dette.

Utvikling lån

Andelen netto renteeksponert gjeld, det vil si total gjeld fratrukket pensjonsforpliktelse, formidlingslån fra Husbanken og VA-gjeld reduseres i perioden. Målt i kroner øker VA-gjelden i tråd med investeringsprogrammet i hovedplan for vann og avløp. Denne gjeldsøkningen er underlagt regler for selvkost. Tabellen under viser utviklingen basert på antatt inngang fra 2023, samt investeringer, rente og avdrag i planperioden.

Lån 31.12.2022	1 708 796	0	0	0	0	0
Lån 2023	0	162 169	0	0	0	0
Lån 2024	0	0	149 390	0	0	0
Lån 2025	0	0	0	132 095	0	0
Lån 2026	0	0	0	0	68 440	0

Økonomiplan for 2024-2027

Lån 2027	0	0	0	0	0	111 180
Formidlingslån	0	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Avdrag	-58 658	-58 500	-59 200	-63 297	-68 806	-66 992
Sum langsiktig gjeld	1 708 796	1 852 465	1 982 655	2 091 453	2 133 087	2 217 275
VA Gjeld (inv. avdrag)	-439 562	-542 773	-622 453	-653 892	-681 445	-727 808
Sum formidlingslån (netto)	-249 024	-276 573	-302 744	-327 607	-351 227	-373 665
Netto renteesponert gjeld	1 020 210	1 033 119	1 057 457	1 109 954	1 100 416	1 115 801
Netto renteesponert gjeld %	60 %	56 %	53 %	53 %	52 %	50 %

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Bruk av ubundne fond	-36 747	-16 596	1 274	9 619
Netto avsetninger	-36 747	-16 596	1 274	9 619
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-560	-276	-260	-257
Totale avsetninger	-37 307	-16 872	1 014	9 362

Obligatoriske tabeller

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-311 146	-355 505	-357 048	-364 422	-370 022	-373 220	-379 254
Inntekts- og formuesskatt	-429 419	-371 418	-391 474	-430 894	-434 741	-438 705	-442 572
Eiendomsskatt	-32 022	-34 146	-33 546	-30 250	-26 700	-27 500	-28 200
Andre generelle driftsinntekter	-33 077	-32 098	-53 411	-50 212	-36 065	-24 735	-17 063

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Sum generelle driftsinntekter	-805 664	-793 167	-835 479	-875 778	-867 528	-864 160	-867 089
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	745 894	765 495	797 847	837 041	805 654	777 016	766 005
Avskrivninger	69 567	75 100	76 105	76 105	76 105	76 105	76 105
Sum netto driftsutgifter	815 461	840 595	873 952	913 146	881 759	853 121	842 110
Brutto driftsresultat	9 797	47 428	38 473	37 368	14 231	-11 039	-24 979
Renteinntekter	-14 541	-11 750	-17 650	-15 300	-14 500	-13 900	-13 800
Utbytter	-22 024	-34 494	-34 336	-26 456	-26 456	-18 126	-11 500
Renteutgifter	40 420	43 000	57 600	58 600	56 405	51 350	50 030
Avdrag på lån	58 658	58 500	59 420	59 200	63 297	66 806	66 992
Netto finansutgifter	62 513	55 256	65 034	76 044	78 746	86 130	91 722
Motpost avskrivninger	-69 567	-75 100	-76 105	-76 105	-76 105	-76 105	-76 105
Netto driftsresultat	2 744	27 584	27 402	37 307	16 872	-1 014	-9 362
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	100	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	5 991	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-11 347	-8 035	-10 470	-560	-276	-260	-257
Avsetninger til disposisjonsfond	2 513	0	0	0	0	5 565	12 973
Bruk av disposisjonsfond	0	-19 550	-16 933	-36 747	-16 596	-4 291	-3 355
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-2 744	-27 584	-27 402	-37 307	-16 872	1 014	9 362
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2024-2027

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammeområde fordelingsutgifter	-32 429	30 518	3 756	27 369	23 369	23 369	23 369
Rammeområde fellesfunksjoner	-1 487	-36 636	-36 636	-5 318	-5 318	-5 248	-5 248
Rammeområde folkevalgte	6 334	7 311	7 424	7 053	7 380	6 980	7 380
Kommunalområde organisasjon	19 202	24 686	24 365	27 098	26 772	26 772	26 772
Kommunalområde økonomi	45 358	46 023	56 914	56 360	56 310	56 120	56 120
Kommunalområde velferd	311 238	296 540	325 919	308 315	293 902	289 687	288 272
Kommunalområde oppvekst	344 770	341 374	362 016	367 897	365 081	358 675	357 558
Kommunalområde samfunn	117 087	122 745	119 723	123 813	113 988	96 507	87 632
Sum bevilgninger drift, netto	810 073	832 561	863 483	912 586	881 483	852 861	841 853
Herav:							
Avskrivninger	69 567	75 100	76 105	76 105	76 105	76 105	76 105
Netto renteutgifter og - inntekter	-5	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	5 964	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-11 347	-8 035	-10 470	-560	-276	-260	-257
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	745 894	765 495	797 847	837 041	805 654	777 016	766 005

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Investeringer i varige driftsmidler	143 781	175 949	232 424	202 900	176 499	82 700	133 500
Tilskudd til andres investeringer	160	2 550	2 550	1 200	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 852	1 900	2 062	1 900	1 900	1 900	1 900
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	145 794	180 399	237 036	206 000	178 399	84 600	135 400
Kompensasjon for merverdiavgift	-17 219	-10 570	-21 942	-20 360	-23 150	-7 060	-13 320
Tilskudd fra andre	-18 819	0	-924	-18 350	-14 254	-3 200	-5 000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Salg av varige driftsmidler	-13 876	-5 800	-6 360	-16 000	-7 000	-4 000	-4 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-105 748	-162 129	-205 597	-149 390	-132 095	-68 440	-111 180
Sum investeringsinntekter	-155 662	-178 499	-234 824	-204 100	-176 499	-82 700	-133 500
Videreutlån	64 833	40 000	60 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Bruk av lån til videreutlån	-64 833	-40 000	-60 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Avdrag på lån til videreutlån	9 676	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-9 571	0	0	0	0	0	0
Netto utgifter videreutlån	105	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-100	0	-150	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	279	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1 196	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	12 633	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-1 852	-1 900	-2 062	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	9 763	-1 900	-2 212	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Kommunalområde organisasjon								
Kjøp av tomt på Kokkenes gnr. 47 brn. 433	3 515	0	185	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Ombygging kommunetorget	0	1 000	1 000	0	0	0	0	0
Sum Kommunalområde organisasjon	3 515	1 000	1 185	0	0	0	0	0
Kommunalområde								
Økonomi								
Biler, utstyr og inventar	1 030	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
IKT hovedprosjekt	9 531	8 900	8 900	7 800	8 400	8 700	8 500	33 400
Velferdsteknologi - Digitale tavler	826	0	2 280	0	0	0	0	0
Intern finans	10 000	0	0	0	0	0	0	0
Sum Kommunalområde Økonomi	21 387	9 900	12 180	8 800	9 400	9 700	9 500	37 400
Kommunalområde velferd								
Fremtidsplan helse og omsorg	0	500	500	0	0	0	0	0
Ombygging Høvågheimen for hjemmesykepleien	0	0	1 235	0	0	0	0	0
Dagsenter demente	1 509	0	91	0	0	0	0	0
Dagsenter habilitering	9	0	0	0	0	0	0	0
Dagsenter Habilitering, ombygging uteområdet	119	0	881	0	0	0	0	0
Prestegården								
Oppfølging av boligsosial handlingsplan- kjøp	44	3 250	1 700	2 750	2 750	2 500	2 500	10 500
Oppfølging av boligsosial handlingsplan- rehabilitering	1 341	3 250	3 250	2 750	2 750	2 500	2 500	10 500
Omsorgsboliger Dovre	507	0	0	0	0	0	0	0
Nye tilrettelagte boliger (til psykisk helse)	1 154	0	1 501	1 000	22 899	0	0	23 899
Skatepark Høvåg	16	0	370	0	0	0	0	0
Prestholt 6-8 renovering tomannsbolig 2021	1 659	0	0	0	0	0	0	0
Skatehall (Nedre Hestheia)	31	0	0	0	0	0	0	0
Natur- og kultursti på Kaldvell -informasjonsskilter	0	300	300	0	0	0	0	0
Dagsturhytte	1 301	0	0	0	0	0	0	0
Rehabilitering/ oppgradering Dovreheimen	572	1 000	2 228	0	0	0	0	0
Ballbinge Høvåg skole	740	0	0	0	0	0	0	0
Holta kunstgress - rehabilitering hovedbane	16 076	0	3 232	0	0	0	0	0
Avfuktingsanlegg	20	0	0	0	0	0	0	0
Møglestuhallen								
Nytt tremeter- stupetårn i Møglestuhallen	0	600	600	0	0	0	0	0
Ny brygge Slåttholmen	0	0	150	0	0	0	0	0
Turstier og lysløyper	1 791	0	0	0	0	0	0	0
Rehabilitering/ oppgradering helsebygg, inkl. uteområde	0	0	0	200	200	200	200	800
Bofelleskap habilitering	0	0	0	500	0	0	29 500	30 000
Sykehjem/omsorgsplasser 20-30 stk.	0	0	0	0	0	0	1 000	1 000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Sum Kommunalområde velferd	26 889	8 900	16 038	7 200	28 599	5 200	35 700	76 699
Kommunalområde oppvekst								
Læremidler fagfornyelsen	3 597	0	0	0	0	0	0	0
Brentemoen skole - El-motor båt	156	0	0	0	0	0	0	0
Opprustning uteområde Høvåg skole	16	0	0	0	0	0	0	0
Utvidelse LUS	136	0	0	0	0	0	0	0
Gymsal Borkedalen skole	0	5 000	5 000	25 000	25 000	0	0	50 000
Rehabilitering/oppgradering skole	2 698	300	300	0	0	0	0	0
Tingsaker skole - ny gymsal	34 672	0	2 377	0	0	0	0	0
Ombygging Brentemoen	0	0	150	0	0	0	0	0
Ombygging Borkedalen	627	0	1 373	500	25 000	0	0	25 500
Gymsal Brentemoen skole	0	0	150	0	0	0	0	0
Rehabilitering/oppgradering uteområde barnehage	172	300	300	300	300	400	400	1 400
Rehabilitering/oppgradering uteområde skole	316	500	500	500	500	400	400	1 800
Rehabilitering/oppgradering barnehage	334	500	500	0	0	0	0	0
Ny Turnhall	925	7 389	23 555	0	0	0	0	0
Bil til hjelpemidler	0	0	0	1 000	0	0	0	1 000
Sum Kommunalområde oppvekst	43 649	13 989	34 204	27 300	50 800	800	800	79 700
Kommunalområde samfunn								
Ny kai Verven	361	0	4 901	0	0	0	0	0
Kaifront Beddingen	0	0	1 000	0	0	0	0	0
Tollbodkaia	120	0	0	0	0	0	0	0
Ny brygge Kaldvell	480	0	0	0	0	0	0	0
Utvidelse gjestehavna	73	1 600	1 527	0	0	0	0	0
Utbedring dypvannskaia	0	5 000	0	0	0	0	0	0
Styrking sentrum	506	0	2 019	14 500	3 000	0	0	17 500
Reguleringsplan Ketil Moe's plass	0	0	0	500	0	0	0	500
Rehabilitering/oppgradering Høvågheimen	16	0	0	0	0	0	0	0
Kokkenes Sandbane	0	0	1 065	0	0	0	0	0
Salg kommunale boliger	273	0	0	200	200	200	200	800
Kjøp av vei	100	0	150	0	0	0	0	0
Strømtilførsel til Gaupemyr industriområde	2 676	0	0	0	0	0	0	0
Gangareal Kjerlingland - Vestre Nyland	0	0	3 500	0	0	0	0	0
Hovedplan bygg	1 451	0	0	8 000	15 000	15 000	15 000	53 000
Infrastruktur Dovre	913	6 100	11 764	0	0	0	0	0
Rehabilitering museer	66	100	134	100	100	200	200	600
Oppgradering E-teateret	0	1 100	920	0	0	0	0	0
Kulturminner - synliggjøring Flakkvannsbanen	29	0	150	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Infrastruktur LUS/ Turnhall	566	0	8 434	0	0	0	0	0
Salg kommunale eiendommer	862	0	0	1 000	0	0	0	1 000
Solcelle kommunale bygg	0	2 000	2 000	0	0	0	0	0
Brannsikkerhet	1 935	1 500	3 438	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Utskifting biler - utedrift	28	0	0	2 000	1 000	0	1 000	4 000
Utskifting biler - byggdrift	520	800	802	800	800	0	0	1 600
Mobil Dieseltank	77	0	0	0	0	0	0	0
Ny småbåt	0	400	400	0	0	0	0	0
Skjærgårdstjenesten								
Ny traktor	0	1 600	2 300	0	0	0	0	0
Sitteklipper	0	250	250	0	0	0	0	0
Lift	0	310	588	0	0	0	0	0
Robotgressklippere	0	100	100	0	0	0	0	0
Kantklipper	0	1 500	1 800	0	0	0	0	0
Hovedplan VA	31 577	112 450	112 450	93 250	47 000	43 900	63 400	247 550
Geodata, utvikling og vedlikehold av digitale kartdata	206	200	200	200	200	200	200	800
Reasfaltering	1 797	2 000	2 000	2 000	2 500	2 500	2 500	9 500
Parkeringshus	429	500	256	0	0	0	0	0
TS Tiltak	1 112	300	388	1 000	1 500	0	0	2 500
Oppgradering av lekeplasser	0	0	0	800	800	0	0	1 600
Oppgradering veilys og veilyskabler	712	2 600	3 388	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Kartlegging av behov på lekeplasser	14	0	386	0	0	0	0	0
Anlegge parkeringsplass- brannstasjonen	1 442	0	558	0	0	0	0	0
Registrering og vedtak skilt i kommunen	0	0	200	0	0	0	0	0
Konsekvensutredning sykkelvei Årsnes-Vesterhus	0	250	250	0	0	0	0	0
Hovedplan vei	0	1 500	1 500	0	0	0	0	0
Jollebrygga Tingsaker	0	0	0	800	0	0	0	800
Jollebrygga Kokkenes	0	0	0	800	0	0	0	800
Oppgradering Fyresmoen	0	0	0	4 000	0	0	0	4 000
Hovedplan havn	0	0	0	1 500	10 000	0	0	11 500
Møglestu svømmehall - forprosjekt	0	0	0	0	600	0	0	600
Sjømannshjemmet - oppgraderinger	0	0	0	500	0	0	0	500
Fasterdammen	0	0	0	20 650	0	0	0	20 650
Nye minigravere	0	0	0	2 000	0	0	0	2 000
Sum Kommunalområde samfunn	48 342	142 160	168 816	159 600	87 700	67 000	87 500	401 800
Investeringer i varige driftsmidler	143 781	175 949	232 424	202 900	176 499	82 700	133 500	595 599

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Investering kirkebygg	160	400	400	800	0	0	0	800
Reguleringsarbeid Lillesand kirke	0	400	400	400	0	0	0	400
Tilskudd for å legge ringledning på Justøya (Mæbø)	0	1 750	1 750	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	160	2 550	2 550	1 200	0	0	0	1 200

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Kjøp av andeler Etablerersenteret Agder IKS	0	0	37	0	0	0	0	0
Kjøp av andeler Sørlandet kommunerevisjon IKS	0	0	125	0	0	0	0	0
Intern finans	1 852	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	7 600
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 852	1 900	2 062	1 900	1 900	1 900	1 900	7 600

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024-2027
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	145 794	180 399	237 036	206 000	178 399	84 600	135 400	604 399

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-311 146	-355 505	-357 048	-364 422	-370 022	-373 220	-379 254

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Innteks- og formuesskatt	-429 419	-371 418	-391 474	-430 894	-434 741	-438 705	-442 572
Eiendomsskatt	-32 022	-34 146	-33 546	-30 250	-26 700	-27 500	-28 200
Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-33 257	-32 098	-53 411	-50 212	-36 065	-24 735	-17 063
Overføringer og tilskudd fra andre	-174 397	-124 172	-129 747	-125 918	-125 918	-125 639	-125 639
Brukerbetalinger	-25 338	-24 717	-22 734	-21 809	-18 587	-18 587	-18 587
Salgs- og leieinntekter	-98 932	-99 016	-99 010	-107 367	-119 998	-133 498	-143 365
Sum driftsinntekter	-1 104 511	-1 041 072	-1 086 970	-1 130 872	-1 132 031	-1 141 884	-1 154 680
Lønnsutgifter	541 872	530 053	526 852	568 580	554 351	546 728	545 623
Sosiale utgifter	134 924	140 410	156 066	153 485	152 276	152 141	152 141
Kjøp av varer og tjenester	308 348	300 019	310 011	323 618	317 477	316 498	317 074
Overføringer og tilskudd til andre	59 597	42 919	56 409	46 451	46 053	39 373	38 758
Avskrivninger	69 567	75 100	76 105	76 105	76 105	76 105	76 105
Sum driftsutgifter	1 114 308	1 088 501	1 125 443	1 168 240	1 146 262	1 130 845	1 129 701
Brutto driftsresultat	9 797	47 428	38 473	37 368	14 231	-11 039	-24 979
Renteinntekter	-14 541	-11 750	-17 650	-15 300	-14 500	-13 900	-13 800
Utbytte	-22 024	-34 494	-34 336	-26 456	-26 456	-18 126	-11 500
Renteutgifter	40 420	43 000	57 600	58 600	56 405	51 350	50 030
Avdrag på lån	58 658	58 500	59 420	59 200	63 297	66 806	66 992
Netto finansutgifter	62 513	55 256	65 034	76 044	78 746	86 130	91 722
Motpost avskrivninger	-69 567	-75 100	-76 105	-76 105	-76 105	-76 105	-76 105
Netto driftsresultat	2 744	27 584	27 402	37 307	16 872	-1 014	-9 362
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	100	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	5 991	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-11 347	-8 035	-10 470	-560	-276	-260	-257
Avsetninger til disposisjonsfond	2 513	0	0	0	0	5 565	12 973

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Bruk av disposisjonsfond	0	-19 550	-16 933	-36 747	-16 596	-4 291	-3 355
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum	-2 744	-27 584	-27 402	-37 307	-16 872	1 014	9 362
disponeringer eller dekning av netto driftsresultat							
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Status kommunale planer

Status kommunale planer

Status kommunale planer

Plan- og bygningslover sier at bystyret i løpet av første år i valgperioden skal vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien skal fastsette hvilke planer som skal utarbeides i valgperioden. I Lillesand kommunes vedtatte planstrategi for 2020 - 2023 er planer, strategier og utviklingsprosjekt er fordelt på kommuneplanens tre satsingsområder; «Identitet og bærekraftig utvikling», «Folkehelse, livsmestring og tilhørighet» og «Organisasjon for fremtiden». Status og framdrift omtales nedenfor.

Det utarbeides ny planstrategi for perioden 2024 - 2027.

Identitet og bærekraftig utvikling

Kommuneplanens arealdel 2023-2035

Kommuneplanens arealdel 2023-2035 (også kalt arealdelen) viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og bruken av arealene. Det er lovpålagt å ha en arealdel (jf. plan- og bygningslovens kap. 11). Her skal både vern og utbygging avveies, samordnes og man skal hensynte nasjonale og regionale føringer. Det har vært en omfattende revidering av kommuneplanens arealdel Det ble både vurdert nye innspill til endringer av arealformål, men også eksisterende arealformål ble vurdert opp mot andre interesser som landbruk, naturvern, 100 meter beltet langs sjø m.m, og det ble tatt ut byggeområder som hadde ligget urealisert i arealdelen over lengre tid. Arealdelen ble vedtatt 6/9 2023.

Klima-, miljø og energiplan

Økonomiplan for 2024-2027

En helhetlig planlegging av miljø- og klimaarbeidet i kommunen skal utarbeides. Planen er nødvendig dersom kommunen på sikt skal sikre bærekraftig bruk av arealer, håndtere og redusere pågående vann- og luftforurensning, forvalte natur- og friluftsinnteresser i skjærgården og redusere klimagassutslipp.

Målet var å gjennomføre planarbeidet fra 2022, med ferdigstilling av en selvstendig plan i 2023.

Lovpålagt oppfølging av forurensning fra syredannende gneis har tatt arbeidsressurser ment for klima og miljøplan. Med styrking av kommunens miljøavdeling igjennom ansettelse av prosjektleder for området Brønningsmyr/Kjerlingland i 2024, forventes nok arbeidstid til å frigjøres slik at en klima- og miljøplan vil bli gjennomført i løpet av neste planperiode. Klima og miljøplanen skal integreres i kommuneplanens samfunnsdel når denne revideres.

Reiseliv og opplevelsestrategi

I forbindelse med økonomiplanen 2019-2022 vedtok bystyret å avsette 350.000 kr til økt satsning på reiseliv i perioden. Juni 2019 vedtok formannskapet at det skal utarbeides en reiselivs- og opplevelsestrategi for Lillesand.

Næringsforeningen samlet vinteren 2020/21 representanter fra det lokale reise- og næringslivet og kommunen. Sammen utarbeidet de 5 satsingsområder for Lillesand som destinasjon, som resulterte i tiltak som ble gjennomført med stor suksess sommeren 2021 og 2022. For eksempel badebåt som et tiltak for å tilgjengeliggjøre skjærgården og videreutvikling av markedsføringen av Lillesand gjennom Visit Lillesand og Visit Sørlandet. Reiselivsstrategien skal bygge på dette gode arbeidet og involveringen som har foregått fra 2021. Oppstart av prosjektet er høst 2022.

Pr. oktober 2023 er vi nå i slutfasen med å utarbeide et diskusjonsnotat, som ikke er en ferdig reiselivsstrategi. Diskusjonsnotatet skal legges frem for bystyret, fortrinnsvis i desember 2023.

Kommunedelplan for trafikksikkerhet

Kommunedelplan for trafikksikkerhet bygger på 0 visjonen og representerer kommunens målsetninger for trafikksikkerhetsarbeidet i kommunen. Hovedmålsetningen med planen er gjennom fysiske tiltak og god opplæring, å trygge oppvekstvilkår med særlig fokus på barn og unge. Planen revideres hvert fjerde år, hvor fysiske utbedringstiltak på veinettet vurderes og prioriteres ut fra denne.

Folkehelse, livsmestring og tilhørighet

Kvalitetsplan i barnehage og skole

Kvalitetsplan for barnehager og skoler gir kommunen en strategi for å sikre en koordinert innsats for faglig utvikling av barnehagene og skolene. Kvalitetsplanen legger føringer for barnehage- og skoleutvikling og det tverrsektorielle samarbeidet i kommunen i årene fremover.

Kvalitetsplanen har tre sentrale innsatsfaktorer som det skal jobbes målrettet med, det er relasjoner, digital kompetanse og ledelse av endring. I samspill med regional ordning for barnehagebasert

kompetanseutvikling for barnehagene og desentralisert kompetanseutviklingsmodell for skolene, skal fokusområder i enhetene spisses. Den enkelte enhet skal på bakgrunn av ståsted i egen organisasjon, utarbeide konkrete målsetninger og tiltak for tegn på god praksis, for å jobbe mot de valgte satsningsområdene. Dette gjøres ved bruk av SMTTE-modellen for implementering og evaluering av endring.

Planen er implementert og i bruk og skal evalueres/revideres i 2024, i lys av nytt kommunalområde oppvekst.

Temaplan for barn og unge

Arbeidet med temaplanen startet opp i 2021, etter behandling i bystyret i oktober 2021. Arbeidet med temaplan for barn og unge baserer seg på høy grad av medvirkning, med særlig vekt på barn og unges stemme gjennom hele prosessen. Kommunen skal bidra som en god tilrettelegger for barn og unges fritidsaktivitet.

Temaplanen ble publisert på kommunens hjemmeside sommeren 2022 med navnet «*aktivitetsportal for barn og unge*». Barne- og ungdomsråd inviteres til å være med på å planlegge lanseringsfest når nytt råd er etablert. For 2023 og 2024 vil arbeidet bestå av lansering, evaluering, forbedring og oppdatering av planen, samt fokus på planens delmål om å forsterke samarbeidet med frivillige organisasjoner og andre aktører.

Kommunedelplan sykkel

Utarbeiding av kommunedelplan for sykkel har ligget som et tiltak i tiltakslisten til kommunedelplan for trafiksikkerhet over tid. Hensikten med utarbeidelse av en kommunedelplan for sykkel er å kartlegge status og behov for utbedring og nyetablering av gangvei- og sykkelvei-nettverket (g/s) i kommunen.

Hovedmålet er å sikre barn unges ferdsel i trafikken, men også legge til rette for økt gange og bruk av sykkel. Kommunedelplan sykkel ble utarbeidet i et samarbeid mellom Statens vegvesen og Lillesand kommune, men ikke endelig vedtatt. Endringer som kom ved politisk behandling, har vist seg ressurskrevende å gjennomføre. Høsten 2023 ble det tatt fatt på arbeidet med å få utarbeidet tilleggsutredninger jf. Bystyrets vedtak. Endringene gjør at planen må på ny høringen, men målet er å få vedtatt kommunedelplan for sykkel i løpet av 2024.

Kulturstrategi

Bystyret vedtok i forbindelse med planstrategien å sette i gang arbeid med en kulturstrategi for Lillesand. Kulturstrategien bør inneholde grep som understøtter og bidrar til å nå målsetningene innen kunst- og kulturfeltet beskrevet i regionplan Agder 2030. Kulturstrategien skal stå for seg selv, men må kunne sees i sammenheng med blant annet reiselivs- og opplevelsestrategi. Planarbeidet er igangsatt. Tjenesteutvalget er politisk styringsgruppe og ga innspill i oppstarten av arbeidet med kulturstrategien. Det har vært arrangert innspillmøter med kulturlivet, både frivillige og profesjonelle. Revidert prosjektplan ble utarbeidet i juni 2022. Det har videre vært workshoper med tjenesteutvalget i november 2022 og juni 2023. Kulturstrategien blir fremma for første gangs behandling i desember 2023, og legges så ut til høring. Endelig vedtak skjer trolig i februar 2024.

Veteranplan

Veteranplan er en plan som sier noe om hvordan kommunen hedrer, ivaretar og nyttiggjør seg personer som har vært i operativ utenlandstjeneste. Lillesand kommune har ikke hatt en slik plan tidligere, men blir sterkt oppfordret av Fylkesmannen å utarbeide en slik plan. Mange kommuner har utarbeidet tilsvarende planer. Veteranplan for Lillesand ble endelig vedtatt av bystyret 1. desember 2021 i sak 161/21.

Alkoholpolitisk handlingsplan

Alkoholloven § 1-7d pålegger kommunene å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Bystyret vedtok 17.9.2003 en ruspolitisk handlingsplan. Planen begrenser seg til alkohollovgivningen i Lillesand kommune. Planen skal rulleres hvert fjerde år. Den ble sist revidert av bystyret i mars 2020, og planen rulleres 2024.

Vold i nære relasjoner

Lillesand kommune har siden 2006 hatt handlingsplan for vold i nære relasjoner. Eksisterende handlingsplan er utgått og må av den grunn revideres. Dette arbeidet gjøres i 2023/24 i samarbeid med RVTs sør og er godt i rute.

Kommunen har en oppdatert veileder som sier noe om utfordringsbildet og hva man skal gjøre ved oppdagelse av vold og overgrep. Vold og overgrep er ett av regjeringens fokusområder der føringer og retningslinjer, planverk og lovverk utarbeides, forbedres og fornyes kontinuerlig. Vold i nære relasjoner går i arv og vi har et ansvar for å bidra til å bryte den arven.

Organisasjon for fremtiden

Strategi for ledelse og medarbeiderskap

Strategien beskriver hvordan kommunens ledere skal utøve sitt lederskap og hva som kjennetegner godt medarbeiderskap. I tillegg tydeliggjøres organisasjonens arbeidsgiverpolitiske retning og prioritering fremover gjennom følgende satsingsområder: ledelse, medarbeiderskap, mangfold, helsefremmende arbeidsmiljø, innovasjon, kompetanse og samskaping. Strategien skal vise vei inn i et samfunn og arbeidsliv i endring og utgjør et felles verdigrunnlag for ledere, ansatte og deres organisasjoner.

Strategien benyttes aktivt i kommunedirektørens samlinger for og i dialog med enhetsledere og avdelingsledere. Det er laget et konsept med dialogkort innenfor hvert av satsingsområdene, slik at alle enheter/avdelinger kan kjøre egne prosesser for å implementere strategien på egen arbeidsplass.

Digitaliseringsstrategi

Det er store forventninger fra både staten, KS og ikke minst innbyggerne, til digitalisering av offentlige tjenester. Lillesand skal i tråd med kommuneplanen være en fremoverlent kommune i utvikling. Bystyret vedtok i mars 2022 (BS 036/22) Lillesand kommunes gjeldende digitaliseringsstrategi for perioden 2022-2026.

Digitaliseringsstrategien tar utgangspunkt i de nasjonale føringene for digitalisering. Visjonen for strategien er «Digitalisering skal bidra til en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og ansatte.» og har en rekke strategier, fordelt på tre ulike fokusområder:

- Digital deltagelse
- Digital utvikling og forvaltning
- Digital kompetanse

Lillesand kommune har gjennom samarbeidet om felles IT-tjeneste med Birkenes kommune, etablert et felles Digitaliseringsforum; et praktisk bindeledd i digitaliseringsarbeidet. Lillesand deltar også aktivt i det regionale digitaliseringsorganet DigiAgder. Disse samarbeidsarenaene, og handlingsplan for digitalisering, er viktige verktøy for gjennomføring av strategien. Målet er at Lillesand kommune fortsatt - og i enda større grad - skal kunne levere gode digitale løsninger til ansatte, innbyggere og næringsliv.

I tillegg til dette øker IT Tjenesten kompetansen internt ved å videreutdanne ansatte for å ytterligere sette fart i den digitale transformasjonen. IT Tjenesten jobber tett opp mot de ulike enhetene for å bidra til utnyttelse av de digitaliserte tjenestene. Dette innebærer også å se på muligheter for endrede arbeidsmetoder for å oppnå digital transformasjon.

Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse)

Kommunen har en sentral rolle i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Beredskapsplikten pålegger kommunene å arbeide helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap, og understreker kommunens viktige rolle som samordner og pådriver i samfunnssikkerhetsarbeidet. *«Kommunen skal gjennomføre en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, herunder kartlegge, systematisere og vurdere sannsynligheten for uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen og hvordan disse kan påvirke kommunen.» (§2).*

En overordnet og helhetlig ROS-analyse er ikke en plan og ikke et statisk dokument. Den skal revideres minimum hvert 4. år eller ved endringer av risikobildet. Helhetlig ROS for en kommune er viktig for all overordnet planlegging og skal danne grunnlaget for kommunens målrettede arbeid for å redusere risiko og sårbarhet; den skal redusere sannsynligheten for at uønskede hendelser inntreffer og skal redusere skadeomfanget av eventuelle uønskede hendelser. En helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse er hele kommunens anliggende og ansvar og berører alle tjenesteområder.

Ved vedtak av kommunal planstrategi 2016-2019, ble det vedtatt at Lillesand kommunes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) skal revideres. Revisjonsarbeidet ble igangsatt i 2019, utsatt pga pandemien, og skal ferdigstilles våren 2024.

Beredskapsplan

Overordnet plan for beredskapsarbeid og krisehåndtering, med tilhørende plan for varsling, er levende dokumenter som må være oppdatert til enhver tid. I tråd med lov skal overordnet plan revideres hvert år; det betyr i praksis at den er under kontinuerlig revisjon. Kommunens overordnede plan for beredskapsarbeid og krisehåndtering gir retning for kommunens øvrige planverk for beredskap og krise. Det betyr f.eks. at endringer/ revisjoner i overordnet plan kan føre til revisjonsbehov i kommunens øvrige planer for beredskap og krise; både for de overordnede og de lokale. Det pålegger en plikt for de

ulike tjenesteområdene å sikre «lokale» planer for å sikre beredskapsarbeid og krisehåndtering for eget tjenesteområde. Dette er en del av fagansvaret. Planen for EPS (evakuert- og pårørendesenter) vil oppdateres i etterkant av den store redningsøvelsen høsten 2023.

Fokusområder

I tabellen nedenfor vises «fokusområder» som er viktige plan- og utviklingsoppgaver som pågår og skal gjennomføres i økonomiplanperioden. Fokusområdene skal bidra til å følge opp mål og delmål i kommuneplanens samfunnsdel.

Fokusområder

Satsingsområde	Fokusområde	Hovedmål	Delmål	Beskrivelse
1. Identitet og bærekraftig utvikling	Detaljplanlegging og opparbeidelse gågate	1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter	Vi satser på Lillesand som helårsby med et levende og attraktivt sentrum; samtidig som at vi ivaretar det historiske preget	Regulering av gågate i Strandgata er ferdigstilt og det er plan for opparbeidelse av gågate med oppstart 2024. Arbeidet er svært viktig i et byutviklingsperspektiv og må koordineres med annet gravearbeid i sentrum for å sikre at vi får de best mulig løsningene, også økonomisk.
1. Identitet og bærekraftig utvikling	Forurensing (sulfid)	1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet	Vi jobber for at innbyggere har frisk luft, og sikrer rent vann	Lillesand har stor forekomst av grunnforurensning, som er en stor utfordring i forhold til nærings- og boligutvikling. Sulfidproblematikk er spesiell for Lillesand og krever store ressurser fra administrasjonen som kommunal forureningsmyndighet. Hovedplan VA utarbeides årlig med tanke på de tiltak som skal prioriteres i forhold til infrastruktur- og saneringstiltak, og følger primært fire-års periode i investeringsbudsjettet.
1. Identitet og bærekraftig utvikling	Hovedplan VA, avklare nytt renseanlegg, tiltak i sentrum	1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet	Vi jobber for at innbyggere har frisk luft, og sikrer rent vann	Høsten 2023 starter arbeidet med VA-arbeid i sentrum; Storgata, Vestregate og Østregate. Prosjektet samordnes med opparbeidelse av gågate, og planlagt ferdigstilt før sommer 2024.
1. Identitet og bærekraftig utvikling	Klima	1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og	Vi jobber for at innbyggere har frisk luft, og sikrer rent vann	Klimatilpasning og klimareduksjon er sentrale problemstillinger i revisjon av arealdel i

Økonomiplan for 2024-2027

Satsingsområde	Fokusområde	Hovedmål	Delmål	Beskrivelse
		omstilling til lavutslippssamfunnet		<p>kommuneplanen, og er det viktigste grepet kommunedirektøren gjør med tanke på en bærekraftig utvikling. Arbeidet følger arealprinsippene i samfunnsdelen i kommuneplanen som gir de langsiktige føringene for samfunnsutvikling.</p> <p>Konsekvenser av klimautfordringer beskriver i kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse som er under utarbeidelse nå. Planlegging og analyser av sårbarhet, risiko og konsekvenser er et kunnskapsgrunnlag vi må ha. Det er mange elever som trenger oppfølging utover den ordinære undervisningen, og Lillesand kommune har en høy grad av spesialundervisning. Vi må jobbe videre på systemnivå, slik at flere elever får undervisning innenfor tilpasset opplæring. Enkelte elever vil ha bedre utbytte av opplæring på annen arena, og det jobbes videre med ulike former for alternativ opplæringsarena. Noen elever har så sammensatte behov at vi kjøper plass til dem på Langemyr skole i Grimstad. Vi ønsker å vurdere om vi kan bygge opp egen kompetanse, slik at vi kan ivareta alle elever innad i kommunen.</p> <p>Lillesand kommune vil i perioden frem mot 2040 få en økning av eldre og personer med demens samtidig som det fødes færre barn. Lillesand kommune vil som landet ellers få utfordringer knyttet til å rekruttere og beholde fagfolk innen helse- og omsorgsektoren.</p>
2. Folkehelse, livsmestring og tilhørighet	Elever med spesielle behov	2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer helsefremmende barnehager og skoler, med et inkluderende læringsmiljø hvor alle barn og unge blir sett og anerkjent for sine ressurser	
2. Folkehelse, livsmestring og tilhørighet	Omstilling pga demografiutfordringer	2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser	

Økonomiplan for 2024-2027

Satsingsområde	Fokusområde	Hovedmål	Delmål	Beskrivelse
e				<p>Dette krever at kommunen tenker nytt både med tanke på å beholde og rekruttere fagpersoner, og hvordan vi organiserer tjenesten i forhold til at eldre skal kunne bo trygt hjemme hele livet.</p> <p>Kommunene må initiere og utvikle nye boformer. Dette er en helt sentral forutsetning for å unngå at mange eldre i fremtiden trenger heldøgntjenester på sykehjem eller i bolig. Eldre kan bo lenger hjemme i leilighet med enkel tilgang til sosiale møteplasser og gangavstand til uteområder, butikker, helsetilbud og kollektivtilbud. Hvis kommunen klarer å få til samarbeid rundt dette med private tilbydere som på Tingsaker kan det være et aktuelt tiltak for å sikre at eldre bor hjemme lenger.</p> <p>Lillesand kommune må sikre en mer bærekraftig tjeneste ved en mer helhetlig boligutvikling og legge til rette for at innbyggerne kan klare seg i egen bolig enda lenger enn i dag. Det må jobbes med holdningsskapende arbeid og informasjonsspredning om at innbyggerne i større grad må ta eget ansvar for egen helse, velferd og alderdom. Når alder eller nedsatt funksjonsnivå skaper behov for hjemmetjenester og mer tilrettelegging, kan innbyggere flytte til boliger med fellesfunksjoner som gjør det mulig å fortsatt mestre hverdagen og leve selvstendig i eget hjem. Samlokaliserte boliger med velferdsteknologiske løsninger og felles funksjoner som gir trygghet</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Satsingsområde	Fokusområde	Hovedmål	Delmål	Beskrivelse
e				<p>og stimulerer til sosialt fellesskap og kulturelle aktiviteter forebygger fremtidige behov for tjenester, samt gir en bedre livskvalitet.</p> <p>Kommunens hjemmebaserte tjenester vil i størst grad merke demografiutfordringene. Stadig flere eldre ivaretas i hjemmet, også når de har relativt omfattende pleie- og omsorgsbehov. For at kommunens tjenester skal være rustet til å møte de demografiske utfordringene, er det behov for å ruste opp hjemmetjenesten. Både med personellressurser, men også i form av velferdsteknologiske løsninger. Enhet for tjenestetildeling har velferdsteknologi som første valg når de vurderer behov for tjenester. Det er en forutsetning av de teknologiske løsningene erstatter behovet for personellressurser, ikke bare blir et supplement til tjenestene.</p> <p>Fremtidens knapphet på helsepersonell gjør at vi hele veien trenger å benytte personellressursene på en mest mulig effektiv måte. Hjemmetjenesten har tatt i bruk digital ruteplanlegger som optimaliserer reiseruter og kompetansebruk hos brukerne. I tillegg må man jobbe med riktig oppgavefordeling, for å sikre at rett kompetanse brukes på rett sted til rett tid.</p> <p>Avdeling for hjemmebaserte tjenester i Lillesand kommune består i dag av i underkant av 40 årsverk fordelt på ca. 70 ansatte.</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Satsingsområde	Fokusområde	Hovedmål	Delmål	Beskrivelse
				<p>De ledes av en avdelingsleder, som er underlagt en enhetsleder som også ivaretar kommunens institusjonstjenester.</p> <p>Lederspennet i tjenestene er stort, og det vil være behov for å styrke ledelsen med ytterligere en enhetsleder som kan sette fokus på hvordan vi skal kunne imøtekomme de enorme oppgavene som kommer.</p> <p>Forebyggende plan er kommunens plan for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Det er en lovpålagt plan, og legges frem for bystyret i sept. 23. Arbeidet følges opp bl.a. gjennom BTI-arbeid og samhandling mellom tjenestene for barn og unge.</p> <p>Det må utarbeides en kommunal planstrategi som bystyret må vedta innen ett år etter konstituering. Arbeidet innebærer en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, kommunalområdenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Kommunalområdene må også vurdere om det er behov for å igangsette arbeid med nye planer eller om gjeldende planer bør revideres.</p> <p>I kommunens strategi for ledelse og medarbeiderskap er kompetanse ett av innsatsområdene. Det blir svært viktig å jobbe med flere tiltak parallelt. Herunder nevnes noen tiltak spesielt; økt fokus på å hente ut arbeidskraftreserven internt i</p>
2. Folkehelse, livsmestring og tilhørighet	Oppfølging av arbeidet med forebyggende plan	2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	
3. Organisasjon for fremtiden	Planstrategi	3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus	Vi har bevissthet om at vi er til for innbyggerne og i all oppgaveløsning har vi innbyggerperspektivet med oss	
3. Organisasjon for fremtiden	Sikre kompetanse for fremtiden, spesielt innenfor kommunalområde velferd	3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling	

Økonomiplan for 2024-2027

Satsingsområde	Fokusområde	Hovedmål	Delmål	Beskrivelse
3. Organisasjon for fremtiden	Sykefravær	3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi arbeider i nært samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten	kommunen (hindre ufrivillig deltid, utenforskap, kartlegge restarbeidsevne ved sykefravær m.v.), oppgaveforskyving/opp-gavefordeling, videreutvikle lærlingordningen, flere fagbrev på jobben og tilrettelegge for praksisplasser. Det har de siste årene vært en økning i samlet sykefravær i kommunen, i tillegg til de økonomiske konsekvensene vil sykefravær kunne påvirke kvaliteten på tjenesteleveranser, arbeidsmiljø og arbeidshelse. Fokus på forebyggende arbeid med sykefravær må intensiveres.
3. Organisasjon for fremtiden	Økonomisk balanse	3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi sikrer bærekraftig økonomisk utvikling og handlefrihet gjennom god økonomisk planlegging og styring. Med bærekraftig økonomi mener vi et netto driftsresultat på 2 %, et disposisjons-fond på 5 % og en langsiktig gjeld utenom pensjonsforpliktelse r på 120 % av brutto driftsinntekter	Et grunnleggende krav i økonomiforvaltningen er at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Kommunens vedtatte finansielle handlingsregler skal sikre dette. I økonomiplanperioden må det settes fokus på å realisere forventede gevinster i program Lillesand 2024, samt omfordele ressurser til kommunalområdene i tråd med den demografiske utviklingen.

Befolkningsutvikling

Store deler av kommunens virksomhet påvirkes direkte av antall innbyggere og fordelingen på aldersgrupper. Det er derfor viktig å følge den demografiske utviklingen og framskrivningen av befolkningen de neste årene. Det statlige rammetilskuddet til kommunen beregnes bl.a. ut fra befolkning, befolkningsvekst og demografisk inndeling. Befolkningsøkning gir oss både økte kostnader og inntekter. Imidlertid slår inntektene inn først året etter at befolkningsveksten har skjedd, pga. at tildelingen i statsbudsjettet bygger på befolkningen i kommunen pr. 1. juli året før budsjettåret. Tilflytting og barnefødsler som skjer etter 1. juli får ikke utslag på rammetilskuddet før neste budsjettår. Befolkningsveksten siste halvår vil ha noe effekt på de totale overføringene fra staten på grunn av inntektsutjevningen, men denne effekten er begrenset.

Er befolkningsveksten i kommunen større enn landsgjennomsnittet gir det en økning i inntektsutjevningen, mens en lavere vekst vil ha motsatt effekt. Motsatt treffer eksempelvis kostnadene

til nye barnehageplasser oss med én gang behovet oppstår. Befolkningsveksten, som skissert under, er lagt til grunn for inntekter og utgifter i økonomiplanperioden.

Befolkningsutvikling pr 01.07.2023

Befolkningen er ved utgangen av juni 2023 på 11 474 personer basert på opplysninger fra SSB.

Analysen nedenfor baserer seg på SSB sine detaljerte befolkningstall pr utgangen av mars 2023 (1. kvartal 2023).

	2022K2	2023K2	Endring	Prosent endring
Befolkning 1. januar	11279	11419	140	1,2 %
Fødte	53	47	-6	-11,3 %
Døde	39	44	5	12,8 %
Fødselsoverskudd	14	3	-11	-78,6 %
Innvandring	58	36	-22	-37,9 %
Utvandring	16	17	1	6,3 %
Innflytting, innenlandsk	223	258	35	15,7 %
Utflytting, innenlandsk	228	225	-3	-1,3 %
Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	37	52	15	40,5 %
Folkevekst	51	55	4	7,8 %
Befolkning ved utgangen av kvartalet	11330	11474	144	1,3 %

Kilde: [SSB Tabell 01222](#)

Det er en økning på 55 personer eller 0,48 % pr 2. kvartal 2023. I samme kvartal i 2022 var det en befolkningsøkning på 51 personer. Sammenlignet med 1. halvår 2022 er det så langt i 2023 lavere fødselsoverskudd og større netto innflytting. Befolkningsveksten fra utgangen av 2. kvartal 2022 til 2. kvartal 2023 er på 1,3 %. Det viser at veksttakten er høyere hva befolkningsframskrivingen tilsier (0,7 %). Vanligvis er det størst vekst i Lillesand i løpet av året i 2. og 3. kvartal. Det forventes en vekst i 2023 på samme nivå som 2022 (1,3 %). Bosetting av flyktninger fra Ukraina er en av forklaringene på den høye veksten.

Befolkningsutvikling pr aldersgruppe 01.07.23

	01.07.2022	01.07.2023	Endring	Prosent
0 år	100	109	9	9,0 %
1 - 5 år	561	535	-26	-4,6 %
6 - 15 år	1554	1573	19	1,2 %
16-22 år	952	947	-5	-0,5 %
23-66 år	6218	6282	64	1,0 %
67-79 år	1431	1491	60	4,2 %
80-89 år	429	452	23	5,4 %
90 år og over	85	82	-3	-3,5 %
	11330	11471	141	1,3 %

Det er størst prosentvis økning i aldersgruppene 0 år, 80-89 år og 67-79 år fra 01.07.22 til 01.07.23. Aldersgruppene 1-5 år og 90 år og over har størst nedgang.

Kilde: KRD kriteriedata

Befolkningsutvikling i økonomiplanperioden

I beregning av de frie inntektene har administrasjonen benyttet følgende anslag for innbyggertall i prognosemodellen:

Befolkningsutvikling i økonomiplanperioden

	01.07.2023	01.07.2024	01.07.2025	01.07.2026	01.07.2027
0-1 år	216	219	221	226	231
2-5 år	428	429	424	443	444
6-15 år	1 573	1 550	1 520	1 468	1 431
16-22 år	947	976	1 008	1 040	1 070

Økonomiplan for 2024-2027

23-66 år	6 282	6 404	6 457	6 509	6 562
67-79 år	1 491	1 523	1 565	1 566	1 584
80-89 år	452	498	535	589	630
90 år eller eldre	82	72	73	74	77
Totalt	11471	11 671	11 802	11 915	12 030
Prosent vekst		1,7 %	1,1 %	1,0 %	1,0 %

Befolkningsframskriving utover økonomiplanperioden

Statistisk sentralbyrå (SSB) utarbeider annethvert år nye befolkningsprognoser og den siste kom i juli 2022. I tabellen vises hovedalternativet MMMM.

Befolkningsframskrivning frem mot 2050

	2022	2030	2040	2050
0 år	101	111	121	111
1-5 år	571	579	655	625
6-12 år	1081	856	930	983
13-15 år	486	445	384	431
16-19 år	522	621	489	537
20-44 år	3353	3487	3450	3291
45-66 år	3245	3479	3589	3643
67-79 år	1419	1612	1910	2062
80-89 år	420	667	869	1111
90 år eller eldre	81	107	208	309
	11 279	11 964	12 605	13 103

Tabellen under viser den relative utviklingen målt mot 2022 som basisår = 1,0

	2022	2030	2040	2050
0 år	1,00	1,10	1,20	1,10
1-5 år	1,00	1,01	1,15	1,09
6-12 år	1,00	0,79	0,86	0,91
13-15 år	1,00	0,92	0,79	0,89
16-19 år	1,00	1,19	0,94	1,03
20-44 år	1,00	1,04	1,03	0,98
45-66 år	1,00	1,07	1,11	1,12
67-79 år	1,00	1,14	1,35	1,45
80-89 år	1,00	1,59	2,07	2,65
90 år eller eldre	1,00	1,32	2,57	3,81
	1,00	1,06	1,12	1,16

De nye prognosene tilsier en samlet befolkningsvekst på 0,7 % pr. år frem mot 2030. Mellom 2030 og 2040 vil den årlige veksten være 0,6 % mens den avtar til 0,4 % mellom 2040 og 2050. Lillesand er imidlertid en av kommunene i landet med kraftig vekst (mer enn 15 %) frem mot 2050. Lillesand vil ha høyere prosentvis befolkningsvekst enn landet totalt. Mange kommuner på Agder vil ha mer enn 5 % nedgang i antall innbyggere frem mot 2050. Årsakene til lavere vekst er først og fremst lavere fruktbarhet og lavere innvandring.

Antall fødte vil ut fra prognose øke fremover. SSB har lagt til grunn at fertiliteten vil øke igjen etter flere år med nedgang. For Lillesands del forventes det 10 % flere 0-åringer i 2030 og 20 % flere i 2040.

Lillesand har hatt en stor vekst i de yngste aldersgruppene fra 2010 til 2019. Fra 2025 begynner disse barna å bli ferdige med grunnskolen. Veksten i antall 0-åringer har de siste årene avtatt, men vil etter prognosen øke igjen mot 2030 med 10 % flere 0-åringer enn i 2022. I 2040 er det 20 % flere 0-åringer enn i 2022. Aldersgruppen 1-5 år har hatt en nedgang de siste årene, men vil ha liten vekst frem mot 2030 før veksten øker mot 2040. I 2040 er det 15 % flere barn i barnehagealder enn i 2022.

Aldersgruppen 6-12 år de senere år hatt en stor vekst som nådde sin topp i 2021. I de nærmeste årene vil det bli en nedgang i barn i grunnskolealder. Nedgangen fortsetter frem mot 2030 med 21 % færre barn enn i 2022. Mot 2040 tar veksten seg noe opp igjen. I 2040 er det likevel 14 % færre barn i alderen 6-12 år enn i 2022. Aldersgruppen 13-15 år har nedgang på 8 % frem mot 2030 og 21% i 2040 før den øker litt mot 2050. Aldersgruppen 16-19 år vil øke frem til 2030 med 19 % sammenlignet med 2022. I 2040 og 2050 vil aldersgruppen 16-19 år være på nivå med 2022.

Antall innbyggere i yrkesaktiv alder 20-44 år øker mindre enn samlet befolkningsvekst gjennom perioden og vil ha lav vekst i årene fremover. I 2030 er det 4 % flere i alderen 20-44 år. Aldersgruppen 45-66 år øker prosentvis mer enn samlet befolkningsvekst frem mot 2030. I 2040 er det 12 % flere i alderen 45-66 år. Samlet befolkningsvekst i 2040 er på 16 % sammenlignet med 2022.

Aldersgruppen 67-79 år har de senere år hatt den største prosentvise veksten. Dette henger sammen med de store barnekullene etter 1945. Veksten blir fortsatt høy med 14 % i 2030, 35 % i 2040 og 45 % i 2040.

Aldersgruppen 80-89 år er den gruppen som vokser relativt mest mot 2030 med 59 % i 2030 og med 107 % i 2040.

Aldersgruppen 90 år eller eldre har størst prosentvis vekst fra 2035 og utover. Aldersgruppen ender med den største prosentvise veksten av alle med 157 % i 2040 og 281 % i 2050 i forhold til 2022.

Konsekvenser for tjenestetilbudet i Lillesand kommune

Det er selvfølgelig vanskelig å spå hvordan Lillesand kommune ser ut om 30 år. Omverdenen er i rask endring. Krigen i Ukraina, pandemien og klimautfordringene er eksempler på dette.

Den eldre befolkning blir større, og levealderen går opp. Bare innen helse og omsorg er det om 30 år behov for 85 % økning i årsverk gitt dagens bemanningsnorm. Samtidig vet man at størstedelen av utgiftsveksten innen helse og omsorg de siste årene er for tjenester til personer under 67 år. Videre vet man at forventet levealder øker med ca. 1 år pr. tiår. Det betyr at frem mot 2040 har levealderen økt med 2 år. Ved økt levealder øker hyppigheten av flere sykdommer som f.eks. demens, og dette skaper ytterligere press på helse- og omsorgssektoren. En stor del av veksten i spesialisthelsetjenesten må i fremtiden tas av kommunene. Dette kan innebære at kravene til kompetanse innen helse- og omsorgssektoren øker ytterligere. Nye generasjoner med eldre vil stille andre krav til kvalitet og individtilpassede tjenester.

Økt levealder gir også utfordringer i form av økte pensjonskostnader. De neste generasjonene må finne seg i å jobbe lenger for å opprettholde dagens nivå på pensjonen. Forsørgerbyrden, dvs. forholdet mellom de over 65 år og yrkesaktiv alder øker fra 0,33 i 2020 til 0,58 i 2050.

Frem til nå har staten i mer eller helst mindre grad kompensert for økte demografikostnader til kommunene. Med økte pensjonskostnader, usikre oljeinntekter, klimakostnader, pandemikostnader m.m. er det ikke sikkert at staten har råd til automatisk å finansiere de økte kostnadene. Det er helt nødvendig at man klarer å få eldre til å bo hjemme lengre gjennom hverdagsrehabilitering og tilrettelegging. Kommunen vil være nødt til å dreie fokus fra behandling til forebygging på mange områder. Kommunen er også nødt til å samarbeide med pårørende og frivillig sektor i større grad.

Mer kompliserte oppgaver til kommunene øker behovet for kompetanse, innovasjon og teknologiutvikling. Endringene må skje raskt. Det blir større krav til tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid i en helt annen grad, og på en helt annen måte enn i dag. Staten setter i større grad krav til formell kompetanse på flere områder.

Digitale tjenester og kommunikasjon har endret grensesnittet mellom kommunen og innbyggerne. Det er i dag færre som oppsøker rådhuset for å få utført tjenester; dette blir gjort digitalt. En kan sammenligne utviklingen med det som skjedde med bankene for 10-15 år siden. Det samme vil skje innen helse og omsorg med bruk av velferdsteknologi, kunstig intelligens og roboter.

Kampen om arbeidskraften i fremtiden blir hard. Lillesand kommune merker tendensen allerede nå ved at er vanskeligere å rekruttere visse yrkesgrupper. En større andel av befolkningen må arbeide innen kommunal sektor. Mange flere må jobbe heltid i stedet for deltid. En undersøkelse viser at deltidsansatte i Lillesand kommune representerer en reserve-arbeidskraft på ca. 125 årsverk. Flere kommuner har vansker med å rekruttere innen spesielle yrkesgrupper som sykepleiere og ingeniører. Etterspørselen etter flere av kommunens yrkesgrupper vil være større enn tilbudet fra utdanningssystemet, og gapet bare vil øke.

Kommunene vil være nødt til å utnytte arbeidskraftreserver på en helt annen måte. Dette er grupper som i stor grad faller utenfor arbeidsmarkedet som uføre, innvandrere, mottakere av sosialhjelp, deltidsarbeidende, hjemmeværende, pensjonister m.m. Det hevdes at kommunene i fremtiden i større grad vil få ansvar for arbeidslinjen i samfunnet.

Lillesand kommune er nødt til å være en attraktiv arbeidsgiver; ha konkurransedyktige vilkår og ha et godt omdømme for å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft i fremtiden. Det vil komme konkurranse fra private aktører som tilbyr de samme tjenestene som kommunene.

Lillesand kommune har levekårsutfordringer, som resten av Agder. Lillesand har større andel uføre, unge arbeidsledige, personer med psykiske plager og lidelser, dødelighet av lungekreft og kols, og muskel- og skjelettsykdommer. Én av forklaringene kan være et svakt og ensidig næringsliv med få arbeidsplasser i deler av regionen. Videre ligger regionen dårlig an når det gjelder likestilling, spesielt i forhold til yrkesdeltakelse blant kvinner. Det er en utfordring at dårlige levekår skaper et dårlig omdømme for Agder.

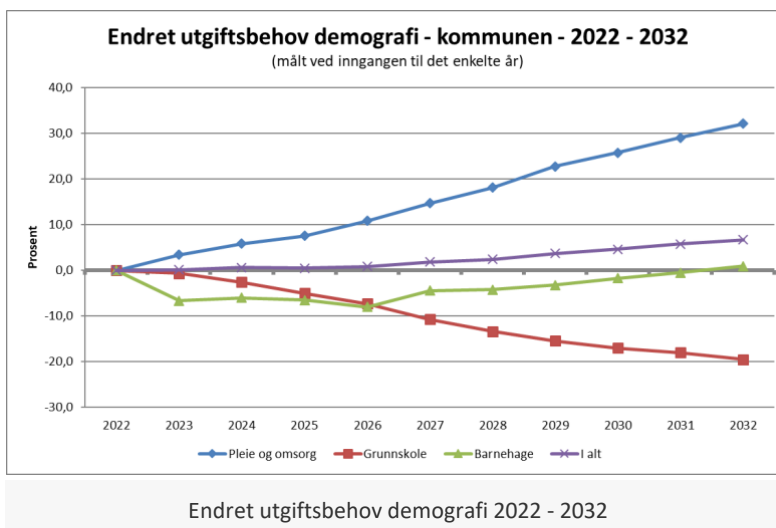
Regionen skiller seg ut fra andre storbyregioner ved lavere utdanningsnivå og få kompetansearbeidsplasser. Regionen kommer spesielt dårlig ut i andel med høyere universitetsutdanning. Dette er en hindring for videre utvikling og omstilling av næringslivet.

Et annet viktig forhold er at foreldres utdanningsnivå har sammenheng med barnas muligheter for å lykkes i utdanningssystemet; dette gjelder f.eks. frafall, spesialundervisning osv. Det er også stor forskjell på levealder når man ser på utdanningsbakgrunn. Satsing på utdanning er viktig; både for å sikre levekårene i regionen og for å omstille næringslivet.

Kommunene opplever at klimaendringene skjer nå. Ikke i form av merkbar havstigning og temperaturøkning, men i form av hyppigere ekstremvær. Kommunene må derfor i større grad planlegge, utbygge infrastruktur og ha beredskap for klimaendringer og ekstremvær. Det ligger store investeringer foran kommunen innen vann, avløp og renovasjonssektoren.

97 % av veksten i Norge fra 2000-2010 kom i storbyregionene. Halvparten av Norges befolkning bor i storbyene og det er en klar tendens til fortsatt sentralisering. Det er derfor et stort behov for å ha en koordinert areal- og transportplan i de funksjonelle byregionene. Det vil være fokus på kollektivtransport og byutvikling. Økt transportbehov må løses ved bruk av kollektivtransport, sykkel og gange slik man kjenner fra bymiljøavtalene.

Økonomiplan for 2024-2027

Kilde: KS demografi-modell 2022

Figuren viser endringer i demografikostnadene i de største sektorene fra 2022 til 2032. Størst økning er det innen pleie og omsorg med over 30 % frem mot 2032. Utgiftene til grunnskole vil reduseres med ca. 20 %. Totalt for kommunen øker demografikostnadene med 53 mill. kr målt i 2022 kroner.

Befolkningsutvikling per årsak

	2018	2019	2020	2021	2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029	Prognose 2030
Folketall ved inngangen av kvartalet	10 871	10 990	11 074	11 180	11 279	11 413	11 523	11 609	11 688	11 762	11 830	11 898	11 964
Fødte	104	99	85	98	114	97	97	99	102	103	105	106	106
Døde	88	79	61	86	83	87	89	89	92	93	94	97	97
Fødselsoverskudd	16	20	24	12	31	10	8	10	10	10	11	9	9
Netto innvandring	50	20	18	28	65	31	19	20	24	25	26	26	26
Innenlands flytting	429	446	522	549	488	69	59	49	40	33	31	31	31
Netto innvandring og flytting	102	64	77	82	113	100	78	69	64	58	57	57	57
Folkevekst	119	84	106	99	140	110	86	79	74	68	68	66	66
Folketallet ved utgangen av kvartalet	10 990	11 074	11 180	11 279	11 419	11 523	11 609	11 688	11 762	11 830	11 898	11 964	12 030

0 - åringer

Barnehage (1-5 år)

Grunnskole (6-15 år)

Videregående (16-19 år)

Voksne (20-66 år)

Eldre (67-79 år)

Eldre (80-89 år)

Eldre (90 år og eldre)

Organisering og bemanning

Organisering

Organisasjonen justeres og tilpasses fortløpende i tråd med hva som er mest hensiktsmessig for driften og fra 01.05.23 består den administrative organisasjonen av følgende i 5 kommunalområder; økonomi, organisasjon, samfunn, oppvekst og velferd med kommunalsjefer som rapporterer til kommunedirektør.

Ved overgangen til 2024 består kommunalområdene av 21 enheter med enhetsledere som rapporterer til respektiv kommunalsjef. Flere enheter er inndelt i avdelinger, og pr. 2. tertial 2023 har vi 37 avdelingsledere som rapporterer til respektiv enhetsleder. Etter etablering av ny lederstruktur er alle avdelingsledere tillagt fag, økonomi, personal og informasjonsansvar.

Følgende interkommunale samarbeid som er etablert der Lillesand kommune er deltaker:

- Barnevernstjenesten for Kristiansandsregionen Jf. kommuneloven 28-1b. Kristiansand er vertskommune.
- Felles tekniske tjenester for Lillesand og Birkenes kommuner (oppmåling, geodata, eiendomsskatt, jord og skog). Jf. kommuneloven 28-1b. Birkenes er vertskommune.
- Kulturskolen for Birkenes og Lillesand Jf. kommuneloven § 28-1b. Birkenes er vertskommune.
- IT-tjenesten i Birkenes og Lillesand kommuner Jf. kommuneloven § 28-1b. Lillesand er vertskommune.
- Langemyr skole og ressurscenter Jf. kommuneloven § 27 (interkommunalt samarbeid)
- Struktur1 KO (samarbeid med Birkenes kommune om regnskap og lønn), kommunalt oppgavefelleskap
- Sørlandet kommunerevisjon IKS. Jf. lov om interkommunale selskap
- Aust-Agder museum og arkiv IKS. Jf. lov om interkommunale selskap
- LIBIR IKS (Lillesand og Birkenes renovasjonsselskap). Jf. lov om interkommunale selskap
- KBR IKS (Kristiansandsregionens brann og redningstjeneste) Jf. lov om interkommunale selskap
- Region Kristiansand med tilhørende fagnettverk. Jf. kommuneloven § 27
- Legevaktsamarbeid

- Krisesenter
- OKOS Agder Opplæringskontoret for offentlig sektor i Agder
- Innkjøps samarbeidet «Offentlig Anskaffelser Agder IKS (OFA)»
- VETAKS – sekretariat for kontrollutvalg Vestfold, Telemark og Agder

Årsverk

Ved 2. tertial 2023 har Lillesand kommune 824 årsverk (ca. 997 personer), inkludert ansatte i fødselspermisjon, vikarer, engasjement, lærlinger og politikere (som får lønn)

Forslag til økning i nye årsverk i økonomiplanperioden er spesielt omtalt under hvert kommunalområde.

En fremtidsrettet arbeidsgiverpolitikk

Vedtatt «Strategi for ledelse og medarbeiderskap» skal vise vei inn i et samfunns- og arbeidsliv i endring og utgjør en felles plattform for ledere, ansatt og deres organisasjoner. Den har en sterk kobling mot kommuneplanens samfunnsdel.

Innsatsområdene i arbeidsgiverstrategien skal skape retning og prioriteringer innenfor arbeidsgiverområdet og beskriver forventninger til utvikling og ivaretagelse av rollen som arbeidsgiver og arbeidstaker.

Følgende innsatsområder setter retning for en fremtidsrettet arbeidsgiverpolitikk og inngår i strategien:

- Ledelse
- Medarbeiderskap
- Kompetanse
- Mangfold
- Innovasjon
- Helsefremmende arbeidsmiljø
- Samskaping

Lærlinger og praksisplasser

I kommunens overordnede styringsdokumenter, herunder kommuneplanens samfunnsdel, fremgår under satsingsområde «Organisasjon for fremtiden» følgende målformulering;

Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere.

Hvor en av strategiene for å nå dette målet er: *vi skal arbeide for å tilby flere lærling- og praksisplasser.*

I Lillesand kommune jobber vi på både strategisk og operativt nivå med fagopplæring og har p.t. 29 lærlinger (inkl. 4 fagbrev på jobben kandidater, 2 lærlinger via NAV og 2 via Menn i Helseordningen) fordelt på 4 ulike fagområder.

Det overordnede ansvaret for lærlingordningen ligger til kommunalområde organisasjon og HR som administrerer og koordinerer ordningen. Daglig oppfølging foregår ute i enhetene/avdelingene og i alt er

det ca. 20 av våre arbeidsplasser som har en eller flere lærlinger og som gjør en kjempeinnsats i dette arbeidet. Faglig leder i hvert lærefag og tilstrekkelig antall veiledere er en forutsetning for å kunne opprettholde dagens lærling antall. Det blir derfor viktig å fortsette det gode arbeidet for å ha et robust og stabilt veilederkorps i kommende økonomiplanperiode.

Statsbudsjettet 2024

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektoren sine frie inntekter på om lag 6,4 mrd. kroner. Det svarer til en realvekst på om lag 1,3 %.

Regjeringen foreslår at veksten på ca. 6,4 mrd. kroner blir fordelt med 5,1 mrd. kroner til kommunene og 1,3 mrd. kroner til fylkeskommunene.

Økt handlingsrom (reell vekst)	Mrd. kr.
Realvekst i frie inntekter	5,1
Merkostnader demografi	-3,1
Merkostnader pensjon	-1,8
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,3
Økt handlingsrom	-0,1

Innenfor veksten til kommunene er 150 mill. kroner begrunnet med satsing på psykisk helse og rus, mens 100 mill. kroner er fordelt til de kommunene som taper mest på modellen for gradert basiskriterium. I tillegg kommer 40 mill. kroner til helsestasjon og skolehelsetjenesten.

Ved beregning av realvekst i kommunesektoren sine inntekter er det lagt til grunn en kommunal deflator (pris- og lønnsvekst) på 4,3 % (4,9 % på lønn og 3,4 % på pris) fra 2023 til 2024.

Regjeringen foreslår at den kommunale skattøren blir redusert med 0,2 prosentpoeng til 10,95 % for 2024.

Korreksjoner i rammetilskuddet

For 2023 vil det som tidligere år gjøres en rekke korrigeringer i rammetilskuddet for endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivå, regelendringer, innlemminger av øremerkede tilskudd mv.

(i 1 000 2024-kroner)	Lillesand
Statlige og private skoler, endring i elevtall	-288
Ny opplæringslov – regelendringer med økonomiske konsekvensar for kommunesektoren	114
Ekstraordinære inntekter frå konsesjonskraft – reversert trekk i rammetilskottet	0
Gratis deltids plass på SFO på 2. trinn – helårseffekt av endring i 2023	2075

Økonomiplan for 2024-2027

Gratis barnehage fra tredje barn i barnehagen – helårseffekt av endring i 2023	45
Redusert pensjonspåslag for private barnehager	-109
Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2024	3075
Pasienttilpasset basistilskudd – helårseffekt av endring i 2023	533
Øket veiledende satser for sosialhjelp, helårseff. av endring i 2023	526
Endringer i kontantstønadene – konsekvenser for barnehage	226
Vaksinasjon mot covid-19 – engangsbevilgning i 2023	-155
Diverse korreksjoner	80
Sum	6122

Saker med særskilt fordeling

Inndelingstilskudd	0
Trekk Nannestad og Ullensaker	0
Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	2 402 000
Korreksjon kommunal medfinansiering statlig barnevern	0
Kompensasjon for endringer i regelverket for eiendomsskatt	0
Korreksjon avgiftsendringer i differensiert arbeidsgiveravgift	0
Kompensasjon for ansvarsovertaking i barnevern	1 601 000
Gratis barnehage i tiltakssona	
Grunnskoletilskudd	2705000
Trekk for høyt innbyggertall, Råde og Våler	
Kompensasjon for tap på gradert basistilskudd	551 000
Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen, kommuner med sentralitet 5 og 6	0
Sum saker med særskilt fordeling	7 259 000

Aktuelle saker med betydning for kommunesektoren

Her presenteres et utvalg aktuelle saker med betydning for kommunesektoren på ulike departementers budsjetter samt endringer i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som følge av endringer i oppgavefordelingen, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv.

Forebyggende helsetjenester

Det foreslås å bevilge 450,9 mill. kroner til tilskuddsordningen Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten i 2024. Tilskuddet gjøres ettårig. Kommuner som har kombinerte stillinger for jordmødre mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten skal prioriteres. Tilskudd til styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten inngår i Kompetanseløft 2025. Midler til tjenesten skal bidra til bl.a. å oppfylle tiltak i Opptrappingsplan for psykisk helse og den kommende opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner.

For 2024 foreslås det å øke rammetilskuddet til kommunene med 40 mill. kroner til styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Totalt er 1 069,9 mill. kroner av rammetilskuddet til kommunene begrunnet med behovet for styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Rentekompensasjonsordning for en mer praktisk skole

Regjeringen foreslår å innføre en rentekompensasjonsordning for større investeringer i lokaler og utstyr. Det blir lagt opp til en låneramme på totalt åtte mrd. kr til kommunene fordelt over åtte år (1 mrd. kr i året). I 2024 vil regjeringen prioritere rundt 30 mill. kr til denne ordningen.

Kommunene vil få dekket rentene når de tar opp lån for å investere i utstyr og skolebygg, som for eksempel å bygge skolekjøkken, sløydsaler, musikkrom og utstyr som kan gjøre skolen mer praktisk orientert.

127 mill. kr til tilskuddsordning for praktisk utstyr.

Øremerket tilskudd fordelt på elevtall på 5.–10. trinn. Kommuner med rundt 1000 elever får over 300 000 kr i tilskudd. De aller minste kommunene er garantert et minstebeløp på 10 000 kr.

Inntektssystemet

Inntektene til kommunesektoren består av frie og bundne inntekter. De bundne inntektene består hovedsakelig av øremerkede tilskudd, gebyrer og egenbetalinger, som er knyttet til spesifikke kommunale tjenester. De frie inntektene er inntekter som kommunene kan rå fritt over, uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. De frie inntektene består av rammetilskudd og skatteinntekter, og inntektssystemet fordeler disse inntektene til kommunene. Innenfor de frie inntektene utgjør rammetilskudd om lag 44 prosent og skatteinntektene om lag 56 prosent.

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å bidra til at kommunene kan gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine. Ved fordelingen av rammetilskuddet tar man hensyn til strukturelle forskjeller i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og forskjeller i skatteinntekter (skatteutjevning).

Innbyggertilskudd med utgiftsutjevning

Alle kommuner får innbyggertilskudd, som i utgangspunktet er fordelt med et likt beløp per innbygger. I 2024 er innbyggertilskuddet før utgiftsutjevning 29 832 kroner per innbygger.

Økonomiplan for 2024-2027

Kommune	Vekt	4215 Lillesand	Delsum
Indeks innb. 0-1 år	0,0058	0,9690	0,0056
Indeks innb. 2-5 år	0,1348	0,9044	0,1219
Indeks innb. 6-15 år	0,2527	1,1731	0,2964
Indeks innb. 16-22 år	0,0241	0,9965	0,0240
Indeks innb. 23-66 år	0,1081	0,9517	0,1029
Indeks innb. 67-79 år	0,0605	1,0967	0,0663
Indeks innb. 80-89 år	0,0806	1,0585	0,0853
Indeks innb. over 89 år	0,0403	0,8558	0,0345
Indeks gradert basis-kriterium	0,0163	1,0089	0,0164
Indeks reiseavst. innen sone	0,0103	1,2430	0,0128
Indeks reiseavst. til nabo-krets	0,0103	0,8192	0,0084
Indeks landbruks-kriteriet	0,0019	0,5989	0,0011
Indeks innv. 6-15 år	0,0067	0,7853	0,0053
Indeks PU 16 år og over	0,0507	0,7980	0,0405
Indeks ikke-gifte 67 år og over	0,0474	0,9169	0,0435
Indeks dødelighets-kriteriet	0,0474	0,9459	0,0448
Indeks uføre	0,0060	1,2653	0,0076
Indeks flyktninger	0,0078	0,9405	0,0073
Indeks opphopings-indeks	0,0088	0,4082	0,0036
Indeks alene-boende	0,0180	0,8263	0,0149
Indeks barn med enslig forsørger	0,0168	1,1780	0,0198
Indeks lavinntekts-kriteriet	0,0105	0,4689	0,0049
Indeks barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	0,8992	0,0147
Indeks innb. m. høyere utdannelse	0,0179	0,9471	0,0170
Indeks beregnet utgiftsbehov		0,9996	0,9996
Bef. andel per 1.7.23		2,0803	
Andel beregnet utgiftsbehov 2024		2,0794	

Indeks for beregnet utgiftsbehov sier noe om hvor tung eller lett en kommune er å drive sammenlignet med landsgjennomsnittet. En kommune som ligg på landsgjennomsnittet vil ha indeksverdien 1,00.

Utgiftsutjevningen innebærer at det blir gitt full kompensasjon for avvik fra gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov. Hvis kommunen har et høyere beregnet utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet (tungdrevet kommune), blir det justert for dette gjennom et tillegg i innbyggertilskuddet til kommunen. Alternativt får en kommune med lavere beregnet utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet (lettdrevet kommune) et trekk i innbyggertilskuddet.

Lillesands verdi på indeksen er 0,9996, noe som innebærer at Lillesand er regnet for å være 0,04 prosent lettere å drive enn landsgjennomsnittet. Lillesand vil derfor få et lavere innbyggertilskudd enn landsgjennomsnittet.

Sektor	Sektor-andel	Lillesand
Administrasjon og miljø	0,0796	1,1533

Økonomiplan for 2024-2027

Landbruk	0,0021	0,5989
Grunnskole	0,2545	1,1553
Pleie og omsorg	0,3457	0,9593
Kommunehelse	0,0564	1,0243
Sosialhjelp	0,0573	0,8544
Barnevern	0,0457	0,9540
Barnehage	0,1588	0,9087
Samlet nøkkel	1,0000	0,9996

Tabellen viser andelen hver sektor står i beregnet utgiftsbehov. Kolonnen med Lillesand viser beregnet utgiftsbehov for den enkelte sektor. Landsgjennomsnittet er 1,0000. Det innebærer at grunnskolen i Lillesand er 15,53 % mer tungdreven enn landsgjennomsnittet.

Inntektssystemet inneholder også tilskudd som er grunngitt ut fra regionalpolitiske mål. Regionalpolitiske tilskudd til kommunene er:

- distriktstilskudd Sør-Norge (post 61),
- distriktstilskudd Nord-Norge (post 62),
- storbytilskudd (post 67),
- regionsentertilskudd (post 65),
- veksttilskudd (post 66).

Distriktstilskudd Sør-Norge

Tilskuddet går til kommuner i Sør-Norge (utenom kommuner i Namdalen) som har færre enn 3 200 innbyggere eller en distriktsindeks mellom 0 og 46, har hatt en gjennomsnittlig skatteinntekt de siste tre årene som er lavere enn 120 prosent av landsgjennomsnittet (målt per innbygger), og som ikke får distriktstilskudd Nord-Norge.

Lillesand kommune hadde 11 419 innbyggere 1. januar 2023 og en distriktsindeks på 76, og fyller derfor ikke vilkårene for distriktstilskudd Sør-Norge.

Storbytilskudd

Storbytilskuddet er et tilskudd til byene Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand og Drammen. Tilskuddet blir fordelt med et likt beløp per innbygger, og satsen i 2024 er på 426 kroner per innbygger.

Lillesand kommune kvalifiserer ikke for storbytilskuddet.

Veksttilskudd

Veksttilskuddet er en kompensasjon til kommuner med særlig høy befolkningsvekst, og blir gitt til kommuner som har hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 1,4 prosent eller mer de siste tre årene. I tillegg må kommunene ha skatteinntekter under 140 prosent av landsgjennomsnittet de siste tre åra (målt per innbygger).

Veksttilskuddet blir gitt som et fast beløp per nye innbyggere ut over vekstgrensen. I 2024 er beløpet 67 331 kroner per innbygger.

Lillesand kommune har skatteinntekter per innbygger på 90 prosent av landsgjennomsnittet, og har i perioden 2020–2023 hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 1,0 prosent. Lillesand kommune kvalifiserer derfor ikke til veksttilskudd i 2024. Lillesand kommune mottok veksttilskudd i årene 2018 – 2019.

Inntektsgarantiordningen (INGAR)

Inntektsgarantiordningen er en ordning som skal skjerme kommuner mot plutselig svikt i rammetilskuddet fra et år til det neste. Ordningen er utformet slik at ingen kommune skal ha en vekst i beregnet rammetilskudd fra et år til det neste som er lavere enn 400 kroner under beregnet vekst på landsbasis, i kroner per innbygger. Ordningen blir finansiert ved et likt trekk per innbygger i alle kommuner. I 2024 er trekket 73 kr pr innbygger. Endringer i skatteinntektene eller skatteutjevningen er ikke omfattet av inntektsgarantiordningen. Veksttilskudd, skjønnstilskudd og saker med særskilt fordeling inngår heller ikke i inntektsgarantiordningen.

Kommuner som har en vekst i rammetilskuddet (absolutt korrigert vekst) som er lavere enn 562 kroner per innbygger blir kompenserte opp til denne vekstgrensen. Lillesand har en vekst på 506 kroner per innbygger, som er 56 kroner lavere enn beregnet vekst på landsbasis. Lillesand kommune kvalifiserer derfor til å få tilskudd gjennom inntektsgarantiordningen.

Skjønnstilskudd

Skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner for lokale forhold som ikke blir fanget opp av utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Kommunal- og distriktsdepartementet fastsetter fylkesvise fordelinger, mens statsforvalteren fastsetter fordelingen til den enkelte kommune.

Skjønnstilskudd for Lillesand kommune = 1 470 000 kroner

Skatteutjevningen

Skatteutjevningen jevner delvis ut forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. Skatteutjevningen for kommunene omfatter inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere og naturressursskatt fra kraftforetak. Kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet blir kompenserte for 60 prosent av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. Kommuner med skatteinngang over landsgjennomsnittet blir trukket for 60 prosent av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. Kommuner med skatteinntekter under 90 prosent av landssnittet blir i tillegg kompensert for 35 prosent av differansen mellom egne skatteinntekter og 90 prosent av landssnittet. Finansieringen av tilleggskompensasjonen skjer ved at hver kommune blir trukket med et likt beløp per innbygger.

Skatteutjevningen for hver kommune blir beregnet fortløpende ti ganger i året, etter hvert som skatteinngangen foreligger. Trekk eller tillegg i skatteutjevningen blir motregnet ved utbetalingen av rammetilskudd til kommunen.

Investeringer i økonomiplanen

Bruttoinvesteringer

I hovedoversikten er alle investeringsprosjektene i budsjett og økonomiplanen listet opp. Hovedplan for vann og avløp, og IKT prosjekter er samlet i egne hovedprosjekter.

Investeringsbudsjettet skal til enhver tid gjenspeile et mest mulig realistisk investeringsnivå i perioden. Kommunens investeringsbehov legger føringer for kommunens gjeldsutvikling, økonomiske handlingsrom og ressursbehov. For å kunne legge frem en investeringsplan som inkluderer alle prioriterte investeringsbehov vil ikke alle budsjetttrammer kunne være endelige, og det må regnes med endringer i forventet totalramme etter hvert som prosjektet blir klarere definert.

Det er viktig å påpeke at prosjektene i budsjett og økonomiplanen er i ulike faser. Noen er fortsatt på et stadium hvor behov kartlegges, andre i konseptfasen eller planleggingsfasen, og noen prosjekter er i gjennomføringsfasen. Betydningen av dette er at prosjektenes budsjett har ulik grad av usikkerhet.

Kommunedirektøren fremmet forslag om brutto investeringer i 2024 på ca. 204 mill. kr. Forslaget bygde på tidligere vedtak om investeringer, nye forutsetninger om kostnader og nye prosjekter som er spilt inn.

Hovedtyngden av investeringene er fordelt slik i 2024:

- Hovedplan VA - 101 mill.kr til prosjekt som blant annet VA Kjerlingland-Fjelldal, VA Storgata, avløpsløsning Kjøpmannsvik-Fossbekk, VA Vesterskauen
- Fasterdammen - 20,65 mill. kr til utbygging av Fasterdammen. Av dette er Lillesand kommune sin andel 6,6 mill.
- Styrking sentrum - 17,5 mill. kr
- Hovedplan bygg - 10 mill. kr til generell opprusting av eksisterende bygningsmasse
- Borkedalen gymsal - 4,5 mill. kr til gymsalen i 2024 og 50 mill. kr i 2025

Kommunedirektøren foreslår også å sette av 20 mill. kr til hovedplan bygg i hvert av årene 2025, 2026 og 2027. Hovedplan bygg ble utarbeidet i 2022. Hensikten med planen var å avdekke fremtidige drifts-, investerings og utviklingskostnader for kommunale bygg. Planen viste et investeringsbehov på 600 mill. kr de neste 30 årene.

Innen for kommunalområdet velferd skal prosjektet "Hvordan møte fremtidens utfordringer innen helse og omsorg" synliggjøre behov for økte investeringer i slutten av økonomiplanperioden og i 10 årig investeringsplan. Foreløpig planlegges det for nytt bofelleskap habilitering i 2027 og 20-30 nye omsorgs/sykehjemsplasser i 2028. Tilrettelagte boliger planlegges etablert i 2025 forutsatt at kommunen finner en egnet tomt.

Bystyret vedtok følgende endringer i investeringsrammene for 2024-2027:

- *IKT Hovedprosjekt reduseres med 1 000 000 kr hvert år 2024-2027*
- *Gymsal Borkedalen skole økes med 25 000 000 kr i 2024 og reduseres med 25 000 000 i 2025*
- *Ombygging Borkedalen økes med 500 000 kr i 2024 og økes med 19 500 718 i 2025*
- *Hovedplan bygg reduseres med 2 000 000 kr i 2024 og med 5 000 000 i hvert år 2025-2027*
- *Møglestu svømmehall reduseres med 600 000 kr i 2024 og økes med 600 000 kr i 2025*

Økonomiplan for 2024-2027

- Ny feiebil reduseres med 3 500 000 kr i 2024
- Oppgradering Fyresmoen reduseres med 1 500 000 kr i 2024
- Salg kommunale eiendommer reduseres med 1 000 000 kr i 2024
- Solcelleanlegg på noen kommunale bygg reduseres med 2 000 000 kr i 2024
- Styrking sentrum reduseres med 3 000 000 kr i 2024 og økes med 3 000 000 i 2025

Ny brutto investeringsramme i 2024 utgjør etter dette 206 mill. kr.

Investeringsstabell for kommunen samlet

Andre investeringer

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum 2024-27
	2024	2025	2026	2027	
Kommunalområde økonomi					
Biler, utstyr og inventar	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
IKT hovedprosjekt	7 800	8 400	8 700	8 500	33 400
Intern finans	1 900	1 900	1 900	1 900	7 600
Kirke - tilskudd	800	0	0	0	800
Reguleringsarbeid Lillesand kirke	400	0	0	0	400
Sum Kommunalområde økonomi	11 900	11 300	11 600	11 400	46 200
Kommunalområde velferd					
Bofelleskap habilitering	500	0	0	29 500	30 000
Nye tilrettelagte boliger (til psykisk helse)	1 000	22 899	0	0	23 899
Oppfølging av boligsosial handlingsplan- kjøp	2 750	2 750	2 500	2 500	10 500
Oppfølging av boligsosial handlingsplan- rehabilitering	2 750	2 750	2 500	2 500	10 500
Rehabilitering/ oppgradering helsebygg, inkl. uteområde	200	200	200	200	800
Sykehjem/omsorgsplasser 20-30 stk.	0	0	0	1 000	1 000
Sum Kommunalområde velferd	7 200	28 599	5 200	35 700	76 699
Kommunalområde oppvekst					
Bil til hjelpemidler	1 000	0	0	0	1 000
Gymsal Borkedalen skole	25 000	25 000	0	0	50 000
Ombygging Borkedalen	500	25 000	0	0	25 500
Rehabilitering/ oppgradering uteområde barnehage	300	300	400	400	1 400
Rehabilitering/ oppgradering uteområde skole	500	500	400	400	1 800
Sum Kommunalområde oppvekst	27 300	50 800	800	800	79 700
Kommunalområde samfunn					
Brannsikkerhet	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Fasterdammen	20 650	0	0	0	20 650

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Geodata, utvikling og vedlikehold av digitale kartdata	200	200	200	200	800
Hovedplan bygg	8 000	15 000	15 000	15 000	53 000
Hovedplan havn	1 500	10 000	0	0	11 500
Jollebrygga Kokkenes	800	0	0	0	800
Jollebrygga Tingsaker	800	0	0	0	800
Møglestu svømmehall - forprosjekt	0	600	0	0	600
Nye minigravere	2 000	0	0	0	2 000
Oppgradering av lekeplasser	800	800	0	0	1 600
Oppgradering Fyresmoen	4 000	0	0	0	4 000
Oppgradering veilys og veilyskabler	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Reasfaltering	2 000	2 500	2 500	2 500	9 500
Reguleringsplan Ketil Moe's plass	500	0	0	0	500
Rehabilitering museer	100	100	200	200	600
Salg kommunale boliger	200	200	200	200	800
Salg kommunale eiendommer	1 000	0	0	0	1 000
Sjømannshjemmet - oppgraderinger	500	0	0	0	500
Styrking sentrum	14 500	3 000	0	0	17 500
TS Tiltak	1 000	1 500	0	0	2 500
Utskifting biler - byggdrift	800	800	0	0	1 600
Utskifting biler - utedrift	2 000	1 000	0	1 000	4 000
Sum Kommunalområde samfunn	66 350	40 700	23 100	24 100	154 250
Sum	112 750	131 399	40 700	72 000	356 849

Selvkost

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Kommunalområde samfunn					
Hovedplan VA	93 250	47 000	43 900	63 400	247 550
Sum Kommunalområde samfunn	93 250	47 000	43 900	63 400	247 550
Sum	93 250	47 000	43 900	63 400	247 550

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Investeringer i varige driftsmidler	202 900	176 499	82 700	133 500
Tilskudd til andres investeringer	1 200	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 900	1 900	1 900	1 900
Sum finansieringsbehov	206 000	178 399	84 600	135 400
Kompensasjon for merverdiavgift	-20 360	-23 150	-7 060	-13 320
Tilskudd fra andre	-18 350	-14 254	-3 200	-5 000
Salg av varige driftsmidler	-16 000	-7 000	-4 000	-4 000
Bruk av lån	-149 390	-132 095	-68 440	-111 180
Videreutlån	40 000	40 000	40 000	40 000
Bruk av lån til videreutlån	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Overføring fra drift	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Sum finansiering	-206 000	-178 399	-84 600	-135 400
Sum finansieringsbehov	206 000	178 399	84 600	135 400
Sum finansiering	-206 000	-178 399	-84 600	-135 400
Udekket finansiering	0	0	0	0

Gebylliste

Kommunetorget

Gebyllene er økt i samsvar med kommunal deflator (lønns- og prisstigning) for 2024. På grunn av avrundning vil den prosentvise endringen variere.

Kommunetorget kopiering

Gebyll	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Farge - A3 enkeltkopier	Stk	21,00	22,00	1,00	4,76%
Farge - A3 over 5 kopier	Stk	20,00	21,00	1,00	5,00%
Farge - A3 transparenter/laminering	Stk	43,00	45,00	2,00	4,65%
Farge - A4 enkeltkopier	Stk	19,00	20,00	1,00	5,26%
Farge - A4 over 10 kopier	Stk	17,00	18,00	1,00	5,88%
Farge - A4 over 40 kopier	Stk	15,00	16,00	1,00	6,67%
Farge - A4 over 5 kopier	Stk	18,00	19,00	1,00	5,56%
Farge - A4 transparenter/laminering	Stk	30,00	32,00	2,00	6,67%
Kopier stemplet m/rett kopi	Stk	7,00	7,50	0,50	7,14%
Sort/hvitt - A3 enkeltkopier	Stk	7,00	7,50	0,50	7,14%
Sort/hvitt - A3 over 10 kopier	Stk	5,00	5,50	0,50	10,00%
Sort/hvitt - A3 over 40 kopier	Stk	4,00	4,50	0,50	12,50%
Sort/hvitt - A3 over 5 kopier	Stk	6,00	6,50	0,50	8,33%
Sort/hvitt - A3 transparenter/laminering	Stk	30,00	32,00	2,00	6,67%
Sort/hvitt - A4 enkeltkopier	stk	6,00	6,50	0,50	8,33%
Sort/hvitt - A4 over 10 kopier	stk	5,00	5,50	0,50	10,00%
Sort/hvitt - A4 over 40 kopier	Stk	4,00	4,50	0,50	12,50%
Sort/hvitt - A4 transparenter/laminering	Stk	18,00	19,00	1,00	5,56%
Sort/hvitt - Etiketter	Stk	7,00	7,50	0,50	7,14%
Spiraler	Stk	2,00	2,50	0,50	25,00%

Eiendomsinformasjon

Gebyll	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
NK09260101 Eiendomsskatt	Stk	40,00	42,00	2,00	5,00% Eksl mva
NK09260101 Eiendomsskatt	Stk	51,00	53,00	2,00	3,92% Inkl mva
NK09260300 Grunnkart	Stk	132,00	138,00	6,00	4,55% Eksl mva
NK09260300 Grunnkart	Stk	165,00	172,00	7,00	4,24% Inkl mva
NK09260500 Ledningskart	Stk	125,00	130,00	5,00	4,00% Eksl mva

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
NK09260500 Ledningskart	Stk	157,00	164,00	7,00	4,46% Inkl mva
NK09260700 Eiendomskart med grenser	Stk	128,00	134,00	6,00	4,69% Eksl mva
NK09260700 Eiendomskart med grenser	Stk	159,00	166,00	7,00	4,40% Inkl mva
NK09260701 Matrikkelrapport	Stk	79,00	83,00	4,00	5,06% Eksl mva
NK09260701 Matrikkelrapport	Stk	99,00	103,00	4,00	4,04% Inkl mva
NK09260900 Godkjente Bygningstegninger	Stk	129,00	135,00	6,00	4,65% Eksl mva
NK09260900 Godkjente Bygningstegninger	Stk	162,00	169,00	7,00	4,32% Inkl mva
NK09261351 Kommuneplankart	Stk	71,00	74,00	3,00	4,23% Eksl mva
NK09261351 Kommuneplankart	Stk	88,00	92,00	4,00	4,55% Inkl mva
NK09261352 Plananalyse	Stk	132,00	138,00	6,00	4,55% Eksl mva
NK09261352 Plananalyse	Stk	165,00	172,00	7,00	4,24% Inkl mva
NK09261801 Vegstatus	Stk	40,00	42,00	2,00	5,00% Eksl mva
NK09261801 Vegstatus	Stk	51,00	53,00	2,00	3,92% Inkl mva
NK09261802 Oversiktskart	Stk	40,00	42,00	2,00	5,00% Eksl mva
NK09261802 Oversiktskart	Stk	51,00	53,00	2,00	3,92% Inkl mva
NK09267104 Ferdigattest/midlertidig brukstillatelse	Stk	91,00	95,00	4,00	4,40% Eksl mva
NK09267104 Ferdigattest/midlertidig brukstillatelse	Stk	114,00	119,00	5,00	4,39% Inkl mva
NK09267108 Detaljert rapport for vannmåler	Stk	105,00	110,00	5,00	4,76% Eksl mva
NK09267108 Detaljert rapport for vannmåler	Stk	131,00	137,00	6,00	4,58% Inkl mva
NK09267112 Kommunale gebyrer med prognose	Stk	175,00	183,00	8,00	4,57% Eksl mva
NK09267112 Kommunale gebyrer med prognose	Stk	220,00	230,00	10,00	4,55% Inkl mva
NK09267113 Legalpant	Stk	81,00	85,00	4,00	4,94% Eksl mva
NK09267113 Legalpant	Stk	101,00	105,00	4,00	3,96% Inkl mva
NK09267116 Reguleringsplankart	Stk	118,00	123,00	5,00	4,24% Eksl mva
NK09267116 Reguleringsplankart	Stk	148,00	155,00	7,00	4,73% Inkl mva
NK09267117 Reguleringsplaner under arbeid	Stk	91,00	95,00	4,00	4,40% Eksl mva
NK09267117 Reguleringsplaner under arbeid	Stk	115,00	120,00	5,00	4,35% Inkl mva

Kultur

Ledsagerbevis godtas i svømmehall og på kino.

Møglestu svømmehall

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Enkeltbillett barn	Pr person	25,00	26,00	1,00	4,00%
Enkeltbillett voksne	pr person	52,00	54,00	2,00	3,85%
Klippekort barn (10 klipp)	Stk	200,00	210,00	10,00	5,00%
Klippekort voksne (10 klipp)	Stk	415,00	420,00	5,00	1,20%

Kino

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Barnebillett og honnørbillett	Stk	100,00	100,00	0,00	0,00%
Tillegg for 3D-film	Stk	20,00	20,00	0,00	0,00%
Voksenbillett	Stk	125,00	125,00	0,00	0,00%

Leiepriser kommunale bygg

Satsene for utleie av kommunale bygg ble behandlet av bystyret i en egen sak (197/23). Endringene er innarbeidet i gebyrregulativet.

All frivillig organisert barne- og ungdomsaktivitet t o m 18 år er gratis i kommunale bygg.

Pensjonister, skoler og barnehager trener gratis i svømmehallen på dagtid. Ledsagerbevis godtas i svømmehall og på kino.

eTeateret skal i utgangspunktet ikke leies ut til regelmessige øvelser. Unntak for spesielle grupper fremforhandles i hvert enkelt tilfelle. Kontrakten skal ikke ha varighet på mer enn ett år om gangen. Ved utleie til arrangementer avtales antall øvelser i forkant av arrangementet. Øvelser er inkludert i leieprisen. Salen leies vanligvis ikke ut på kinodager. Ønsker man å leie på en kinodag vil leien økes for å kompensere for manglende inntekter. For arrangementer som går over lengre tid kan det forhandles om leietakstene. Kommunale aktører bruker lokalene gratis, men faktureres for tekniske tjenester, personell og renhold.

eTeateret

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Leie sal i kinotid - Lag og foreninger i frivillig regi	Pr dag	5 185,00	5 185,00	0,00	0,00%
Leie sal i kinotid - Profesjonelle aktører	Pr dag	6 225,00	6 225,00	0,00	0,00%
Leie sal utenom kinotid - Lag og foreninger i frivillig regi	Pr dag	2 075,00	2 075,00	0,00	0,00%

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Leie sal utenom kinotid - Profesjonelle aktører	Pr dag	3 110,00	3 110,00	0,00	0,00%
Tekniske tjenester - Alle	Pr time	520,00	520,00	0,00	0,00%
Øvelser i forkant av arrangement - Alle		Gratis	Gratis		
Åpen kiosk ved arrangement - Alle	Pr time	520,00	520,00	0,00	0,00%

Aulaen i Lillesand ungdomsskole

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Arrangementer i regi av frivillig barne- og ungdomsarbeid	Pr kveld	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00%
Ekstra renhold utover det som er vanlig	Pr time	415,00	415,00	0,00	0,00%
Offentlige åpne arrangementer i regi av frivillig voksenkultur	Pr kveld	2 075,00	2 075,00	0,00	0,00%
Private lukkede arrangementer; eksterne og kommersielle aktører	Pr kveld	3 110,00	3 110,00	0,00	0,00%
Tekniker - Alle	Pr time	520,00	520,00	0,00	0,00%

Andre kommunale bygg og idrettshaller

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Andre skolelokaler	Pr kveld	120,00	120,00	0,00	0,00%	
Biblioteket	Pr dag/arr.	725,00	725,00	0,00	0,00%	
Bystyresalen på rådhuset	Pr hel dag	900,00	900,00	0,00	0,00%	Arr. av fagforenings-/politisk karakter, samt arr. i kommunal regi fritas for leie.
Bystyresalen på rådhuset	Pr kveld	700,00	700,00	0,00	0,00%	Arr. av fagforenings-/politisk karakter, samt arr. i kommunal regi fritas for leie.
Café Huset/ Frivilligsentralen	Pr dag/arr. i helg	520,00	520,00	0,00	0,00%	
Frivillighetssentralen	Pr ettermiddag/kveld	300,00	300,00	0,00	0,00%	
Frivillighetssentralen	Pr dag i helg	520,00	520,00	0,00	0,00%	
Frivillighetssentralen	For hel helg	1 500,00	1 500,00	0,00	0,00%	
Høvåghallen + kafeteria - utenbys leietakere	pr dag/arr.	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00%	
Høvåghallen kafeteria - lokale leietakere						Gratis
Høvåghallen kafeteria - utenbys leietakere	pr dag/arr.	500,00	500,00	0,00	0,00%	Kun kafeteriaen
Høvåghallen+kafeteria - Barnebursdager inntil 3 timer	Pr arr.	500,00	500,00	0,00	0,00%	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Lillesand by- og sjøfartsmuseum og Tollboden						Ved salgsutstillinger betales 15% i provisjon av salgsinntekt.
Lillesand stadion Holta - Kamper seniorer	pr kamp	150,00	150,00	0,00	0,00%	
Middelskolen - 1. etasje	pr dag/arr.	200,00	200,00	0,00	0,00%	Foreninger som driver aktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse og eldre personer, har gratis leie.
Middelskolen - 2. etasje vest	pr dag/arr.	200,00	200,00	0,00	0,00%	Foreninger som driver aktiviteter for personer med funksjonenedsettelse og eldre personer, har gratis leie.
Middelskolen - kjøkken	pr dag/arr.	200,00	200,00	0,00	0,00%	Foreninger som driver aktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse og eldre personer, har gratis leie.
Møglestuhallen, Holtahallen og Høvåghallen - seniorlag kamper	pr kamp	300,00	300,00	0,00	0,00%	
Møglestuhallen, Holtahallen og Høvåghallen - seniorlag trening	pr time	150,00	150,00	0,00	0,00%	
Møglestuhallen, Holtahallen og Høvåghallen - sosiale arr.	pr time	400,00	400,00	0,00	0,00%	
Svømmehallen - Seniorlag trening	pr time	150,00	150,00	0,00	0,00%	
Svømmehallen - Sosiale arr. med badevakt	pr time	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00%	
Svømmehallen - Sosiale arr. uten badevakt	pr time	400,00	400,00	0,00	0,00%	
Turnhallen - private arr.	pr dag/arr.	500,00	500,00	0,00	0,00%	
Turnhallen - Trening seniorlag	pr time	100,00	100,00	0,00	0,00%	
Øvrige gymsaler - trening seniorlag	Pr kveld	100,00	100,00	0,00	0,00%	

Velferd

Fribeløp og egenandeler med hjemmel i forskrift om egenandeler for kommunale helse- og omsorgstjenester foreslås oppdatert i samsvar med den generelle kostnadsøkningen. Fribeløpet ved langtidsopphold i institusjon foreslås justert fra 9 400 kroner til 10 000 kroner med virkning fra 1. januar

Økonomiplan for 2024-2027

2024. Samtidig foreslås det å øke maksimal egenandel per måned for hjemmetjenester i husholdninger med samlet inntekt under 2 G fra 220 kroner til 230 kroner.

For hhv. korttidsopphold og dag- og nattopphold på institusjon, foreslås det å endre maksimal egenandel fra 185 kroner til 193 kroner per døgn. Satsen for dag/ nattopphold foreslås endret fra 105 kroner til 110 kroner.

Langtidsbeboere på sykehjem, som uten selv å ønske det legges på dobbeltrom, får redusert egenandel gjennom at det tilstås et fribeløp. For å oppdatere fribeløpet i samsvar med den generelle kostnadsøkningen, foreslår departementet at dette justeres fra 45 400 kroner til 48 300 kroner med virkning fra 1. januar 2024.

Hjemmebaserte tjenester - Abonnement

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2,5G - 3G	Mnd	1 212,00	1 303,00	91,00	7,51%	
2G - 2,5G	Mnd	764,00	821,00	57,00	7,46%	
3,5G - 4G	Mnd	2 425,00	2 607,00	182,00	7,51%	
3G - 3,5G	Mnd	2 000,00	2 150,00	150,00	7,50%	
4,5G - 5G	Mnd	3 334,00	3 584,00	250,00	7,50%	
4G - 4,5G	Mnd	2 994,00	3 219,00	225,00	7,52%	
Inntil 2G (inntil kr, 237.240,-)	Mnd	220,00	230,00	10,00	4,55%	(fastsettes ifm. statsbudsjettet)
Leie av KOMP. digital skjerm	Mnd	0	250	250	0%	Med virkning fra 1/2-24.
Over 5 G	Mnd	4 100,00	4 408,00	308,00	7,51%	
Timepris (kostpris)	Time	413,00	444,00	31,00	7,51%	

Omsorgstjenesten

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dagsenterplass	Dag	105,00	110,00	5,00	4,76%	(fastsettes ifm. statsbudsjettet)
Frokost/grøt/aftens	Stk	56,00	60,00	4,00	7,14%	
Full kost	Mnd	4 960,00	5 332,00	372,00	7,50%	
Korttidsopphold	Døgn	185,00	193,00	8,00	4,32%	(fastsettes ifm. statsbudsjettet)
Middag med dessert (kafeen)	Stk	110,00	118,00	8,00	7,27%	
Middag til hjemmeboende med dessert	Stk	104,00	112,00	8,00	7,69%	
Middag til hjemmeboende uten dessert	Stk	91,00	98,00	7,00	7,69%	
Trygghetsalarm	Mnd	372,00	400,00	28,00	7,53%	
Vask av tøy	Mnd	393,00	422,00	29,00	7,38%	
Vask av tøy (enkeltoppdrag)	Pr gang	164,00	176,00	12,00	7,32%	

Skole

Foreldrebetaling i SFO skal maksimalt utgjøre 6% av husstandens samlede inntekter.

Økonomiplan for 2024-2027

Det er gratis SFO for elever med særlege behov på 5.-7. trinn.

SFO

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
SFO 1 til 10 timer pr uke	Mnd	1 936,00	2 020,00	84,00	4,34% Politisk vedtak om 12 timer gratis SFO for elever på 1. og 2. trinn
SFO 11 til 14 timer pr uke	Mnd	2 745,00	2 865,00	120,00	4,37%
SFO 15 timer eller mer pr uke	Mnd	3 135,00	3 270,00	135,00	4,31%
SFO kostpris	Mnd	200,00	220,00	20,00	10,00%

Kulturskole

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Blikkbox	Pr år	2 789,00	2 900,00	111,00	3,98%
Gruppeundervisning	Pr år	2 789,00	2 900,00	111,00	3,98%
Individuell undervisning	Pr år	3 792,00	3 900,00	108,00	2,85%
Leie strykeinstrument	Pr år	811,00	830,00	19,00	2,34%
Makspris for familier	Pr år	9 176,00	9 176,00	0,00	0,00%

Blikkbox

I samarbeidsavtalen ligger det inne følgende retningslinjer: • Det gis 20% søskenmoderasjon til søsken 1,2,3 osv • Det gis ikke "kvantumsrabatt" for elever med flere tilbud

Gruppeundervisning

I samarbeidsavtalen ligger det inne følgende retningslinjer: • Det gis 20% søskenmoderasjon til søsken 1,2,3 osv • Det gis ikke "kvantumsrabatt" for elever med flere tilbud

Individuell undervisning

I samarbeidsavtalen ligger det inne følgende retningslinjer: • Det gis 20% søskenmoderasjon til søsken 1,2,3 osv • Det gis ikke "kvantumsrabatt" for elever med flere tilbud

Leie strykeinstrument

I samarbeidsavtalen ligger det inne følgende retningslinjer: • Det gis 20% søskenmoderasjon til søsken 1,2,3 osv • Det gis ikke "kvantumsrabatt" for elever med flere tilbud

Voksenopplæring

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
50 t. samfunnskunnskap	Stk	2 590,00	2 600,00	10,00	0,39%

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Nybegynnerkurs (undervisning 180 timer)	Stk	7 775,00	7 800,00	25,00	0,32%
Ordinære norskkurs - For hver påbegynte måned	Mnd	2 590,00	2 600,00	10,00	0,39%
Ordinære norskkurs - Høstsemester (august – desember)	Stk	12 445,00	12 600,00	155,00	1,25%
Ordinære norskkurs - Høstsemester (okt/nov – des)	Stk	6 950,00	7 000,00	50,00	0,72%
Ordinære norskkurs - Vårsemester (jan – juni)	Stk	18 665,00	18 700,00	35,00	0,19%
Ordinære norskkurs - Vårsemester (mai – juni)	Stk	5 910,00	5 900,00	-10,00	-0,17%
Ordinære norskkurs - Vårsemester (mars – juni)	Stk	11 410,00	11 400,00	-10,00	-0,09%
Prøveavgift - Alle norskprøver/full prøvesett (4 prøver)	Stk	3 320,00	3 400,00	80,00	2,41%
Prøveavgift - Delprøve norsk (1 stk)	Stk	830,00	850,00	20,00	2,41%
Prøveavgift - Prøve i samfunnskunnskap	Stk	830,00	850,00	20,00	2,41%
Prøveavgift - Statsborgerprøven	Stk	830,00	850,00	20,00	2,41%
Timepris (gjelder alle kurs)	Pr time	45,00	50,00	5,00	11,11%

Prøveavgift - Alle norskprøver/full prøvesett (4 prøver)

Kandidater som har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk, kan ta prøven gratis én gang. Hvis en ikke har rett til gratis opplæring, må kandidatene betale for prøven. Kandidater må også betale prøveavgift hvis en tar prøve eller delprøve på nytt.

Prøveavgift - Delprøve norsk (1 stk)

Kandidater som har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk, kan ta prøven gratis én gang. Hvis en ikke har rett til gratis opplæring, må kandidatene betale for prøven. Kandidater må også betale prøveavgift hvis en tar prøve eller delprøve på nytt.

Prøveavgift - Prøve i samfunnskunnskap

Kandidater som har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk, kan ta prøven gratis én gang. Hvis en ikke har rett til gratis opplæring, må kandidatene betale for prøven. Kandidater må også betale prøveavgift hvis en tar prøve eller delprøve på nytt.

Prøveavgift - Statsborgerprøven

Kandidater som har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk, kan ta prøven gratis én gang. Hvis en ikke har rett til gratis opplæring, må kandidatene betale for prøven. Kandidater må også betale prøveavgift hvis en tar prøve eller delprøve på nytt.

Barnehage

For barnehager gjelder makspris for fulltidsplass, som reguleres gjennom statsbudsjettet hvert år. Søskenedrasjon er 30% for barn nr. 2, Regjeringen vedtok gratis barnehageplass for barn nr 3.

Reduksjonsordninger:

Redusert foreldrebetaling: Ingen skal betale mer enn seks prosent av sin inntekt for en barnehageplass (familier med årsinntekt inntekt under 615 590 kroner kan søke).

Gratis kjernetid

Alle 2-, 3-, 4- og 5-åringer, og barn med utsatt skolestart, som bor i husholdninger med lav inntekt, har rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke.

Fra 1. august 2023 er inntektsgrensen 615 590.

Ordningen med gratis kjernetid gjelder uavhengig om du har deltids- eller heltidsplass. Det betyr at et barn med deltidsplass med rett til gratis kjernetid, har krav på 20 timer gratis oppholdstid uavhengig av størrelsen på plassen. Hvis noen velger kun å bruke de 20 timene, er tilbudet gratis.

Opphold

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Barnehageplass 100%	Mnd	3 000,00	3 000,00	0,00	0,00%	Maks pris vedtas i statsbudsjettet. Forslag om 2000 kr fra 1. august 2024
Barnehageplass 60%	Mnd	2 250,00	2 250,00	0,00	0,00%	Maks pris vedtas i statsbudsjettet - beregnes som 75 % av 100 % plass
Barnehageplass 80%	Mnd	2 700,00	2 700,00	0,00	0,00%	Maks pris vedtas i statsbudsjettet - beregnes som 90 % av 100 % plass
Kost (ved 100%)	Mnd	425,00	443,00	18,00	4,24%	

Havn

Gebyrene på havn tillegges en høyere økning utover deflator vekst fremlagt i Statsbudsjettet for 2024. Grunnen til at disse øker utover den satsen er fordi bystyret har vedtatt i gjeldende økonomiplan for 2023-2026 at Lillesand kommune skal innhente ekstra inntekter tilknyttet gebyrer utover deflator vekst (Lillesand 2024 program). I tillegg har prisvekst, spesielt på strøm, vært vesentlig høyere i de foregående årene enn den økningen som er blitt gjort på gebyrene som medfører at kommunen foreslår høyere økning i år.

Småbåtplasser

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
2,5 m flytebrygge	Pr år	5 253,00	5 570,00	317,00	6,03%
2,5 m flytebrygge 1/2 plass	Pr år	2 626,00	2 785,00	159,00	6,05%
3 m flytebrygge	Pr år	6 294,00	6 670,00	376,00	5,97%
3,2 m flytebrygge	Pr år	6 474,00	6 860,00	386,00	5,96%
3,3 m flytebrygge	Pr år	6 705,00	7 110,00	405,00	6,04%
3,5 m flytebrygge	Pr år	7 317,00	7 755,00	438,00	5,99%
3,8 m flytebrygge	Pr år	7 687,00	8 150,00	463,00	6,02%
3,9 m flytebrygge	Pr år	7 890,00	8 365,00	475,00	6,02%
4 m flytebrygge	Pr år	8 328,00	8 830,00	502,00	6,03%
4,5 m flytebrygge	Pr år	9 369,00	9 930,00	561,00	5,99%
6 m flytebrygge	Pr år	12 492,00	13 240,00	748,00	5,99%
Båtfeste	Pr år	2 299,00	2 435,00	136,00	5,92%
Fast brygge m/bøye	Pr år	3 961,00	4 200,00	239,00	6,03%
Jolleplass	Pr år	2 086,00	2 210,00	124,00	5,94%

2,5 m flytebrygge

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

3 m flytebrygge

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

3,3 m flytebrygge

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

3,5 m flytebrygge

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

4 m flytebrygge

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

4,5 m flytebrygge

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

6 m flytebrygge

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

Båtfeste

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

Fast brygge m/bøye

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes

Jolleplass

Samme pris på alle anlegg, også Nye Kokkenes.

Lillesand gjestehavn

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
1. juni – 31. aug. - Båter 30 - 40 fot	Pr døgn	365,00	405,00	40,00	10,96%
1. juni – 31. aug. - Båter 41 - 50 fot	Pr døgn	415,00	460,00	45,00	10,84%
1. juni – 31. aug. - Båter 51 - 60 fot	Pr døgn	520,00	575,00	55,00	10,58%
1. juni – 31. aug. - Båter 61 – 70 fot	Pr døgn	620,00	685,00	65,00	10,48%
1. juni – 31. aug. - Båter over 70 fot	Pr døgn	Pris etter avtale	Pris etter avtale		
1. juni – 31. aug. - Under 30 fot	Pr døgn	260,00	290,00	30,00	11,54%
1. sep. – 31. mai - Båter 30 - 40 fot	Pr døgn	310,00	345,00	35,00	11,29%
1. sep. – 31. mai - Båter 41 - 50 fot	Pr døgn	365,00	405,00	40,00	10,96%
1. sep. – 31. mai - Båter 51 - 60 fot	Pr døgn	470,00	520,00	50,00	10,64%
1. sep. – 31. mai - Båter 61 – 70 fot	Pr døgn	570,00	630,00	60,00	10,53%
1. sep. – 31. mai - Båter over 70 fot	Pr døgn	Pris etter avtale	Pris etter avtale		
1. sep. – 31. mai - Under 30 fot	Pr døgn	205,00	230,00	25,00	12,20%
Langtidsleie (i perioden 1. sep. - 31. mai)	Mnd	1 655,00	1 825,00	170,00	10,27%
Langtidsleie (i perioden 1. sep. - 31. mai) - botillegg	Mnd	780,00	860,00	80,00	10,26%
Langtidsleie (i perioden 1. sep. - 31. mai) - Strøm	kWt	3,15	3,50	0,35	11,11%
Langtidsleie skuldersesong (1. juni - 15. juni eller 15. aug. - 31. aug.)	Pr tidsrom	1 660,00	1 830,00	170,00	10,24%

Langtidsleie (i perioden 1. sep. - 31. mai) - Strøm

Egen strømmåler benyttes

Trafikkhavn

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Anløpsavgift - For alt over 10 000 bt	Pr bruttotonn	0,22	0,25	0,03	13,64%	Eksl mva
Anløpsavgift - For de første 300 bt	Pr bruttotonn	1,39	1,53	0,14	10,07%	Eksl mva
Anløpsavgift - For de neste 1000 bt	Pr bruttotonn	0,48	0,53	0,05	10,42%	Eksl mva
Anløpsavgift - For de neste 2000 bt	Pr bruttotonn	0,30	0,33	0,03	10,00%	Eksl mva
Anløpsavgift - For de neste 300 bt	Pr bruttotonn	2,08	2,29	0,21	10,10%	Eksl mva
Anløpsavgift - For de neste 5000 bt	Pr bruttotonn	0,24	0,27	0,03	12,50%	Eksl mva
Anløpsavgift - For de neste 600 bt	Pr bruttotonn	1,04	1,14	0,10	9,62%	Eksl mva
Anløpsavgift - For de neste 800 bt	Pr bruttotonn	0,55	0,61	0,06	10,91%	Eksl mva
Kaiavgift - For alt over 10 000 bt	Pr bruttotonn pr døgn	0,23	0,26	0,03	13,04%	Eksl mva
Kaiavgift - For de første 300 bt	Pr bruttotonn pr døgn	0,48	0,53	0,05	10,42%	Eksl mva
Kaiavgift - For de neste 1000 bt	Pr bruttotonn pr døgn	0,28	0,31	0,03	10,71%	Eksl mva
Kaiavgift - For de neste 2000 bt	Pr bruttotonn pr døgn	0,28	0,31	0,03	10,71%	Eksl mva
Kaiavgift - For de neste 300 bt	Pr bruttotonn pr døgn	0,43	0,47	0,04	9,30%	Eksl mva
Kaiavgift - For de neste 5000 bt	Pr bruttotonn pr døgn	0,28	0,31	0,03	10,71%	Eksl mva
Kaiavgift - For de neste 600 bt	Pr bruttotonn pr døgn	0,40	0,44	0,04	10,00%	Eksl mva
Kaiavgift - For de neste 800 bt	Pr bruttotonn pr døgn	0,35	0,39	0,04	11,43%	Eksl mva
Kaiavgift - ISPS	pr døgn pr anløp	1 320,00	1 455,00	135,00	10,23%	Eksl mva
Renovasjonsavgift	pr anløp	395,00	435,00	40,00	10,13%	Eksl mva
Vannavgift inklusive slangeleie	Pr tonn	13,21	14,53	1,32	9,99%	Eksl mva
Vareavgift - Alle varer som ikke er spesifisert nedenfor	Pr tonn	13,90	15,30	1,40	10,07%	Eksl mva
Vareavgift - nr 25 Salt, kalk, mergel, kvarts, kvartssand, sand	Pr tonn	6,57	7,23	0,66	10,05%	Eksl mva
Vareavgift - nr 27 Mineralsk brensel, oljer	Pr tonn	9,73	10,71	0,98	10,07%	Eksl mva
Vareavgift - nr 28 Silisium, silisiumkarbid	Pr tonn	9,27	10,20	0,93	10,03%	Eksl mva
Vareavgift - nr 44 Tømmer	Pr tonn	6,63	7,29	0,66	9,95%	Eksl mva

Anløpsavgift - For alt over 10 000 bt

Avgiften erlægges bare en gang for ankomst og afgang til sammen

Anløpsavgift - For de første 300 bt

Avgiften erlægges bare en gang for ankomst og afgang til sammen

Anløpsavgift - For de neste 1000 bt

Avgiften erlægges bare en gang for ankomst og afgang til sammen

Anløpsavgift - For de neste 2000 bt

Avgiften erlægges bare en gang for ankomst og afgang til sammen

Anløpsavgift - For de neste 300 bt

Avgiften erlægges bare en gang for ankomst og afgang til sammen

Anløpsavgift - For de neste 5000 bt

Avgiften erlægges bare en gang for ankomst og afgang til sammen

Anløpsavgift - For de neste 600 bt

Avgiften erlægges bare en gang for ankomst og afgang til sammen

Anløpsavgift - For de neste 800 bt

Avgiften erlægges bare en gang for ankomst og afgang til sammen

Kaiavgift - For alt over 10 000 bt

Minste avgiftsbeløb er kr 105 pr døgn

Kaiavgift - For de første 300 bt

Minste avgiftsbeløb er kr 105 pr døgn

Kaiavgift - For de neste 1000 bt

Minste avgiftsbeløb er kr 105 pr døgn

Kaiavgift - For de neste 2000 bt

Minste avgiftsbeløb er kr 105 pr døgn

Kaiavgift - For de neste 300 bt

Minste avgiftsbeløp er kr 105 pr døgn

Kaiavgift - For de neste 500 bt

Minste avgiftsbeløp er kr 105 pr døgn

Kaiavgift - For de neste 600 bt

Minste avgiftsbeløp er kr 105 pr døgn

Kaiavgift - For de neste 800 bt

Minste avgiftsbeløp er kr 105 pr døgn

Båtopplag mm

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
1. mai til 31. august	Pr døgn	390,00	430,00	40,00	10,26% Utgår - bobilhavn eksisterer ikke
1. september til 30. april	Pr døgn	310,00	340,00	30,00	9,68% Utgår - bobilhavn eksisterer ikke
Båter som settes på kaia for reparasjon i tiden 1. mai til 31. august	Pr døgn	310,00	340,00	30,00	9,68%
Båter som settes på kaia for reparasjon i tiden 1. september til 30. april	Pr døgn	260,00	290,00	30,00	11,54%
Parkeringsplasser Kokkenes kai	Pr time	10,00	15,00	5,00	50,00%
Parkeringsplasser Kokkenes kai	Pr døgn	155,00	170,00	15,00	9,68%

1. mai til 31. august

(Inkluderer strøm, vann og internett så langt kapasiteten rekker)

1. september til 30. april

(Inkluderer strøm, vann og internett så langt kapasiteten rekker)

Vann

De samlede gebyrinntektene for vann i Lillesand kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. Årsgebyret er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr.

Økonomiplan for 2024-2027

Abonnementsgebyret foreslås økt fra 1 550 kroner i 2023 til 2 138 kroner. Dette er en økning på 37,9 %. Forbruksgebyret foreslås økt fra 13,35 kroner i 2023 til 14,39 kroner/m³ for å dekke kommunens forventede kostnader. Det er en økning på 7,8 %.

Det gir et samlet årsgebyr på 4 296 kroner for en standardabonnent med årlig vannforbruk på 150 m³. Det er en økning på 20,9 % fra 2023.

Abonnementsgebyr inkl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bedrift >160 mm inntak	Pr år	268 472,76	370 232,59	101 759,83	37,90%
Bedrift inntil 110 mm inntak	Pr år	33 884,03	46 727,17	12 843,14	37,90%
Bedrift inntil 160 mm inntak	Pr år	56 469,24	77 871,08	21 401,84	37,90%
Bedrift inntil 25mm inntak	Pr år	2 275,40	3 137,84	862,44	37,90%
Bedrift inntil 32 mm inntak	Pr år	3 088,19	4 258,72	1 170,53	37,90%
Bedrift inntil 40 mm inntak	Pr år	5 652,38	7 794,81	2 142,43	37,90%
Bedrift inntil 50 mm inntak	Pr år	8 155,86	11 247,19	3 091,33	37,90%
Bedrift inntil 63 mm inntak	Pr år	14 118,10	19 469,32	5 351,22	37,90%
Bolig-, fritidseiendommer og borettslag	Pr år	1 550,00	2 137,50	587,50	37,90%
Forbruksgebyr (kr/m3)	kr/m3	13,35	14,39	1,04	7,79%

Abonnementsgebyr ekskl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bedrift >160 mm inntak	Pr år	214 778,21	296 186,07	81 407,86	37,90%
Bedrift inntil 110 mm inntak	Pr år	27 107,22	37 381,73	10 274,51	37,90%
Bedrift inntil 160 mm inntak	Pr år	45 175,39	62 296,86	17 121,47	37,90%
Bedrift inntil 25 mm inntak	Pr år	1 820,32	2 510,28	689,96	37,90%
Bedrift inntil 32 mm inntak	Pr år	2 470,56	3 406,98	936,42	37,90%
Bedrift inntil 40 mm inntak	Pr år	4 521,90	6 235,85	1 713,95	37,90%
Bedrift inntil 50mm inntak	Pr år	6 524,69	8 997,75	2 473,06	37,90%
Bedrift inntil 63mm inntak	Pr år	11 294,48	15 575,45	4 280,97	37,90%
Bolig-, fritidseiendommer og borettslag	Pr år	1 240,00	1 710,00	470,00	37,90%
Forbruksgebyr (kr/m3)	kr/m3	10,68	11,51	0,83	7,77%

Tilknytningsgebyr inkl mva

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bolig- og fritidseiendommer		32 000,00	32 000,00	0,00	0,00%
Midlertidig tilknytning (f.eks. brakkerigg)		3 125,00	3 125,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 1 0 - 499 BRA		32 000,00	32 000,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 2 500 - 2499 BRA		113 000,00	113 000,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 3 2500 og større BRA		192 000,00	192 000,00	0,00	0,00%

Tilknytningsgebyr eksl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bolig- og fritidseiendommer		25 600,00	25 600,00	0,00	0,00%
Midlertidig tilknytning (f.eks. brakkerigg)		2 500,00	2 500,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 1 0 - 499 BRA		25 600,00	25 600,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 2 500 - 2499 BRA		90 400,00	90 400,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 3 2500 og større BRA		153 600,00	153 600,00	0,00	0,00%

Leie av vannmåler inkl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Målerleie 110 mm	Pr år	2 440,00	2 440,00	0,00	0,00%
Målerleie 133 mm	Pr år	2 826,25	2 826,25	0,00	0,00%
Målerleie 33 mm	Pr år	576,25	576,25	0,00	0,00%
Målerleie 50 mm	Pr år	649,00	649,00	0,00	0,00%
Målerleie 51 mm	Pr år	1 043,75	1 043,75	0,00	0,00%
Målerleie 76 mm	Pr år	1 345,00	1 345,00	0,00	0,00%
Målerleie 88 mm	Pr år	2 055,00	2 055,00	0,00	0,00%
Målerleie fom 150 mm	Pr år	3 241,25	3 241,25	0,00	0,00%
Målerleie tom 32 mm	Pr år	337,50	337,50	0,00	0,00%

Leie av vannmåler eksl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Målerleie 110 mm	Pr år	1 952,00	1 952,00	0,00	0,00%
Målerleie 133 mm	Pr år	2 261,00	2 261,00	0,00	0,00%
Målerleie 33 mm	Pr år	461,00	461,00	0,00	0,00%
Målerleie 50 mm	Pr år	519,20	519,20	0,00	0,00%
Målerleie 51 mm	Pr år	835,00	835,00	0,00	0,00%
Målerleie 76 mm	Pr år	1 076,00	1 076,00	0,00	0,00%
Målerleie 88 mm	Pr år	1 644,00	1 644,00	0,00	0,00%
Målerleie fom 150 mm	Pr år	2 593,00	2 593,00	0,00	0,00%
Målerleie tom 32 mm	Pr år	270,00	270,00	0,00	0,00%

Avløp

De samlede gebyrinntektene for avløp i Lillesand kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. Årsgebyret er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr.

Abonnementsgebyret foreslås økt fra 2 403 kroner i 2023 til 3 348 kroner i 2024. Dette er en økning på 39,3 %. Forbruksgebyret foreslås økt fra 21,23 kroner i 2023 til 22,54 kroner/m³ for å dekke kommunens forventede kostnader. Det er en økning på 5,5 %.

Det gir et samlet årsgebyr på 6 729 kroner for en standardabonnent med årlig vannforbruk på 150 m³. Det er en økning på 20,0 %.

Abonnementsgebyr inkl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bedrift >160 mm inntak	Pr år	229 292,70	319 482,75	90 190,05	39,33%
Bedrift inntil 110 mm inntak	Pr år	33 926,67	47 271,40	13 344,73	39,33%
Bedrift inntil 160 mm inntak	Pr år	73 022,00	101 719,65	28 697,65	39,30%
Bedrift inntil 25 mm inntak	Pr år	3 676,08	5 122,03	1 445,95	39,33%
Bedrift inntil 32mm inntak	Pr år	5 516,46	7 686,30	2 169,84	39,33%
Bedrift inntil 40 mm inntak	Pr år	7 327,32	10 209,45	2 882,13	39,33%
Bedrift inntil 50 mm inntak	Pr år	9 164,86	12 769,78	3 604,92	39,33%
Bedrift inntil 63 mm inntak	Pr år	14 679,02	20 452,88	5 773,86	39,33%
Bolig og fritidseiendommer	Pr år	2 402,50	3 347,50	945,00	39,33%
Forbruksgebyr (kr/m3)	kr/m3	21,36	22,54	1,18	5,52%

Abonnementsgebyr ekskl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bedrift >160 mm inntak	Pr år	183 434,16	255 586,20	72 152,04	39,33%
Bedrift inntil 110mm inntak	Pr år	27 141,34	37 807,89	10 666,55	39,30%
Bedrift inntil 160mm inntak	Pr år	58 417,60	81 375,72	22 958,12	39,30%
Bedrift inntil 25 mm inntak	Pr år	2 940,86	4 096,62	1 155,76	39,30%
Bedrift inntil 32 mm inntak	Pr år	4 413,16	6 147,53	1 734,37	39,30%
Bedrift inntil 40 mm inntak	Pr år	5 861,86	8 165,57	2 303,71	39,30%
Bedrift inntil 50mm inntak	Pr år	7 331,89	10 213,32	2 881,43	39,30%
Bedrift inntil 63 mm inntak	Pr år	11 743,22	16 358,31	4 615,09	39,30%

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bolig og fritidseiendommer	Pr år	1 922,00	2 677,35	755,35	39,30%
Forbruksgebyr (kr/m3)	kr/m3	17,09	18,03	0,94	5,50%

Tilknytningsgebyr inkl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bolig- og fritidseiendommer		32 000,00	32 000,00	0,00	0,00%
Midlertidig tilknytning (f.eks. brakkerigg)		3 125,00	3 125,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 1 0 - 499 BRA		32 000,00	32 000,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 2 500 - 2499 BRA		113 000,00	113 000,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 3 2500 og større BRA		192 000,00	192 000,00	0,00	0,00%

Tilknytningsgebyr ekskl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bolig- og fritidseiendommer		25 600,00	25 600,00	0,00	0,00%
Midlertidig tilknytning (f.eks. brakkerigg)		2 500,00	2 500,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 1 0 - 499 BRA		25 600,00	25 600,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 2 500 - 2499 BRA		90 400,00	90 400,00	0,00	0,00%
Næringseiendommer sats 3 2500 og større BRA		153 600,00	153 600,00	0,00	0,00%

Spredt avløp ekskl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kontrollgebyr avløp kapittel 12		1 339,00	1 030,00	-309,00	-23,08%
Kontrollgebyr avløp kapittel 13		2 980,00	2 292,44	-687,56	-23,07%
Saksbehandlingsgebyr avløp kapittel 12		13 547,00	10 420,58	-3 126,42	-23,08%
Saksbehandlingsgebyr avløp kapittel 13		27 094,00	20 841,88	-6 252,12	-23,08%

Feiing

Årsgebyr feiing

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Årsgebyr feiing inkl mva	Pr år	161,00	186,00	25,00	15,53%

Årsgebyr feiing inkl mva

Gebyrsetter ihht selvkostmodell 22.09.2023 for året 2024

Slamtømming

Ordinære tømminger

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Fast abonnementsgebyr	Årlig gebyr	0,00	1 064,00	1 064,00	0,00% Inkl mva

Ordinære tømminger - minirensanlegg

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Fra 3 m3 til og med 6 m3	Pr tank pr tømming	0,00	3 673,00	3 673,00	0,00% Inkl mva
Fra 6 m3	Pr tank pr tømming	0,00	4 785,00	4 785,00	0,00% Inkl mva
Til og med 3 kubikkmeter (m3)	Pr tank pr tømming	0,0	2 264,0	2 264,0	0,0% Inkl mva
Tillegg pr m3 over 6 m3	Pr kubikkmeter pr tømming	0,00	613,00	613,00	0,00% Inkl mva

Ordinære tømminger - tette tanker

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Fra 3 m3 til og med 6 m3	Pr tank pr tømming	0,00	4 945,00	4 945,00	0,00% Inkl mva
Fra 6 m3	Pr tank pr tømming	0,00	5 299,00	5 299,00	0,00% Inkl mva
Til og med 3 kubikkmeter (m3)	Pr tank pr tømming	0,00	2 425,00	2 425,00	0,00% Inkl mva
Tillegg pr kubikkmeter (m3) over 6 m3	Pr m3 pr tømming	0,00	550,00	550,00	0,00% Inkl mva

Ordinære tømminger - slamavskillere

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Fra 3 m3 til og med 6 m3	Pr tank pr tømming	0,00	3 491,00	3 491,00	0,00% Inkl mva
Fra 6 m3	Pr tank pr tømming	0,00	5 109,00	5 109,00	0,00% Inkl mva
Til og med 3 kubikkmeter (m3)	Pr tank pr tømming	0,00	2 264,00	2 264,00	0,00% Inkl mva

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Tillegg pr m3 over 6 m3	Pr m3 pr tømming	0,00	550,00	550,00	0,00% Inkl mva

Ekstra tømming av anlegg

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Fra 3 m3 til og med 6 m3	Pr tank pr tømming	0,00	6 820,00	6 820,00	0,00% Inkl mva
Fra 6 m3	Pr tank pr tømming	0,00	7 308,00	7 308,00	0,00% Inkl mva
Til og med 3 kubikkmeter (m3)	Pr tank pr tømming	0,00	4 481,00	4 481,00	0,00% Inkl mva
Tillegg pr m3 over 6 m3	Pr m3 pr tank	0,00	675,00	675,00	0,00% Inkl mva

Slamtømming - andre

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Oppmøte uten å få tømt (bomtut)	Pr oppmøte	0,00	734,00	734,00	0,00% Inkl mva
Tillegg for utrykning til akutte nødoppdrag	Pr utrykning	0,00	625,00	625,00	0,00% Inkl mva
Tømming via sjøvei	Tillegg pr tømming	0,00	11 718,00	11 718,00	0,00% Inkl mva
Utedo/tørrtoalett	Pr tank pr tømming	0,00	625,00	625,00	0,00% Inkl mva

Renovasjon

Forslag til gebyrer LiBiR innarbeides i forbindelse med økonomiplanen

Forslaget til renovasjonsavgifter bygger på selvkostprinsippet. Det gis under dette regimet mulighet til å benytte et selvkostfond for å justere abonnementsprisene innenfor en fem års periode.

Renovasjon inkl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
CO2 avgift husholdning inkl mva	Pr år	0,00	279,00	279,00	0,00% Basert på følgende forutsetninger: 0,46 tonn husholdningsavfall
CO2 avgift hytte inkl mva	Pr år	0,00	115,00	115,00	0,00% Basert på følgende forutsetninger: 0,19 tonn hytteavfall
Husholdningsrenovasjon	Pr år	4 718,00	4 831,00	113,00	2,40%
Hytterenovasjon Lillesand	Pr år	2 441,00	2 504,00	63,00	2,58%

Økonomiplan for 2024-2027

Renovasjon eksl mva

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
CO2 avgift husholdning eksl mva	Pr år	0,00	223,00	223,00	0,00%	Basert på følgende forutsetninger: 0,46 tonn husholdningsavfall
CO2 avgift hytte eksl mva	Pr år	0,00	92,00	92,00	0,00%	Basert på følgende forutsetninger: 0,19 tonn hytteavfall
Husholdningsrenovasjon	Pr år	3 774,00	3 865,00	91,00	2,41%	
Hytterrenovasjon Lillesand	Pr år	1 953,00	2 004,00	51,00	2,61%	

Det tas forbehold om at gebyrsatsene for 2024 skal behandles av styret og representantskapet før behandling i de respektive kommunestyrene.

<http://www.libir.no/gebyrer-lillesand>

Plan

Gebyrregulativet er hjemlet i plan- og bygningslovens § 33-1

1 Almennelige bestemmelser

Gebyret beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunkt når fakturaen sendes ut.

Reguleringsplan

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Gebyr for behandling av planinitiativ inkludert oppstartsmøte. jf. plan- og bygningslovens § 12- 8. Gebyret betales selv om planinitiativet stoppes.	Pr plan	21 775,00	22 755,00	980,00	4,50%	Gebyret sendes ut når kommunen har mottatt planinitiativet.
B. Fast gebyr: Behandling av forslag til detaljreguleringsplan		86 075,00	89 948,00	3 873,00	4,50%	Gebyret sendes ut etter 1.gangsbehandling.
C1. Variabelt arealgebyr: Ved oppgitt BRA - Arealgebyret har en minimumsgrense på kr. 28 000 og en maksimumsgrense på kr 300 000.	Pr BRA	10,00	10,00	0,00	0,00%	Gebyret sendes ut etter 1.gangsbehandling.
C2. Variabelt arealgebyr: Ved oppgitt %BYA: Regnes BRA ut fra % bebygd areal x det antall etasjer som er tillatt	Pr BRA	10,00	10,00	0,00	0,00%	Gebyret sendes ut etter 1.gangsbehandling.

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
innenfor fastsatte høyder enten i meter eller koter. Arealgebyret har en minimumsgrense på kr. 28 000 og en maksimumsgrense på kr 300 000.					
D. Mangelfulle plandokumenter		0,00	6 000,00	6 000,00	0,00% Tilleggsgebyr dersom plandokumentene ikke er komplette utover første tilbakemelding
Endring av reguleringsplan jf. pbl § 12-14, 2.ledd - Fast gebyr:	Pr plan	25 925,00	27 092,00	1 167,00	4,50% Gebyret sendes etter sluttbehandling.

D. Mangelfulle plandokumenter

Inkludert i plangebyret er en tilbakemelding på mangler i plandokumentene. Hvis det må sendes ut ytterligere tilbakemeldinger på mangler i planen faktureres det per tilbakemelding etter den første

Byggesak

§ 1 Generelt

Byggesaksgebyrene er vedtatt av bystyret . Gebyret er hjemlet i pbl §33-1 og skal dekke kommunens kostnader med byggesaksbehandling.

Byggesaksgebyret skal dekke kommunens kostnader til behandling av søknader, drift av byggesaksarkiv og føring av matrikkelen. I tillegg skal kostnadene til ordinært tilsyn dekkes av byggesaksgebyret. Kommunen budsjetterer med at 10 % av gebyret går til tilsyn. Samlet gebyr faktureres tiltakshaver jfr. SAK 10 § 12-1.

1. Gebyret i den enkelte byggesak er betaling for den byggesaksbehandlingen som tiltakshaver bestiller når han/hun søker om tillatelse til tiltak. Forfalte gebyrer purres og kreves inn etter kommunens vanlige rutiner.
2. Kommunen har etter pbl § 25-1 2. ledd plikt til å føre tilsyn når den blir oppmerksom på ulovligheter. Tilsyn med ulovlig byggevirkosomhet faktureres den som har begått ulovligheten. Både tiltakshaver og utførende foretak kan faktureres.
3. Dersom en søknad trekkes før det er gjort vedtak, kan administrasjonen redusere gebyret skjønnsmessig med utgangspunkt i den saksbehandlingen som er gjort fram til søknaden ble trukket. Det skal alltid faktureres minst for 2 timer.
4. Dersom en søknad avvises med et avvisningsvedtak skal det faktureres 2 timer.

Byggesaksgebyrer

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2.1 Timesats: Ordinær timesats for byggesaksbehandling	Pr time	1 495,00	1 328,00	-167,00	-11,17%	Dersom kommunen finner det nødvendig å leie inn sakkyndig bistand til saksbehandling i bestemte saker, faktureres kommunens utgifter til bistanden med et tillegg på 5 % av gebyret. Tiltakshaver skal varsles før det gjøres avtale med sakkyndig.
a) Mangelbrev		0,00	2 656,00	2 656,00	0,00%	Gebyr for mangelfull søknad

Byggesaksgebyrer - 2.3 Behandling av søknader etter pbl §20-3 jf. § 20-1

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
a1) Oppføring av enebolig (inkludert fritidsbolig)	Pr sak	19 700,00	15 933,00	-3 767,00	-19,12%	
a2) Oppføring av enebolig (inkludert fritidsbolig) - Tillegg for sekundær boenhet		5 185,00	2 656,00	-2 529,00	-48,78%	
b1) Rekkehus, kjedehus, tomanns-bolig, leiligheter m.m. - For første boenhet		19 700,00	15 933,00	-3 767,00	-19,12%	
b2) Rekkehus, kjedehus, tomanns-bolig, leiligheter m.m. - Tillegg per ekstra boenhet		5 185,00	1 328,00	-3 857,00	-74,39%	
b3) Rekkehus, kjedehus, tomanns-bolig, leiligheter m.m. - Tillegg per boenhet utover fire boenheter		3 110,00	1 328,00	-1 782,00	-57,30%	(fra enhet nr 5)
b4) Rekkehus, kjedehus, tomanns-bolig, leiligheter m.m. - Tillegg per boenhet utover åtte boenheter		2 595,00	1 328,00	-1 267,00	-48,82%	(fra enhet nr 9)
c1) Andre bygg (næringsbygg, offentlige bygg etc. - Minimumsgebyr	Pr sak	19 700,00	15 933,00	-3 767,00	-19,12%	
c2) Andre bygg (næringsbygg, offentlige bygg etc. - For bygg fra 100 til 1000 m2	Pr BRA m2	67,00	68,00	1,00	1,49%	30 % reduksjon for lagerhall (NS 3457 231)

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
c3) Andre bygg (næringsbygg, offentlige bygg etc. - For arealet som overstiger 1000 m2	Pr BRA m2	31,00	32,00	1,00	3,23% 30 % reduksjon for lagerhall (NS 3457 231)

Byggesaksgebyrer - 2.4 Andre tiltak etter pbl §20-3 jf. § 20-1

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
a1) Oppføring av anlegg eller konstruksjon		19 700,00	15 933,00	-3 767,00	-19,12%
a2) Oppføring av anlegg eller konstruksjon - lav sats		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
b) Vesentlig endring (herunder mindre tilbygg og påbygg) eller vesentlig reparasjon av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 bokstav a-c		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
c1) Fasadeendring		5 185,00	5 311,00	126,00	2,43%
c2) Mindre fasadeendring		2 595,00	2 656,00	61,00	2,35%
d) Bruksendring eller vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 bokstav a		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
e) Riving av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 bokstav a		4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%
f) Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
g) Oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i boliger samt annen ombygging som medfører fravikelse av bolig		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
h) Oppføring av innhegning mot veg		4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%
i) Plassering av skilt- og reklameinnretninger		4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%
j1) Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg		7 260,00	6 639,00	-621,00	-8,55%
j2) Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg - Dersom det midlertidige bygg skal inneholde arbeidsplasser		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
k1) Vesentlig terrenginngrep		15 555,00	13 278,00	-2 277,00	-14,64%

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
k2) Mindre terrenginngrep		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
l) Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
m) Opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, eller opprettelse av ny festegrunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år, eller arealoverføring, jf. lov om eighedsregistrering.		8 300,00	7 967,00	-333,00	-4,01%

Byggesaksgebyrer - 2.5 VA-anlegg herunder sjøledninger

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
a) Opprettelse av VA-anlegg i sjø	Pr eiendom	7 260,00	7 967,00	707,00	9,74%
b) Opprettelse av VA-anlegg på land	Pr eiendom	4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%

Byggesaksgebyrer - 2.6 Behandling av søknader etter pbl § 20-4

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
a1) Mindre tiltak på bebygd eiendom jf. SAK 10 § 3-1 - ordinær sats		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
a2) Mindre tiltak på bebygd eiendom jf. SAK 10 § 3-1 - lav sats		4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%
b) Alminnelige driftsbygninger i landbruket		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%
c1) Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav j og som ikke skal plasseres for lengre tidsrom enn 2 år		4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%
c2) Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav j og som ikke skal plasseres for lengre tidsrom enn 2 år. Dersom det midlertidige bygg skal inneholde arbeidsplasser		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67%

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
d) Opprettelse av grunneiendom mv. som nevnt i pbl § 20-1 første ledd bokstav m		8 300,00	7 967,00	-333,00	-4,01%
e) Andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver		4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%

Byggesaksgebyrer - 2.7 Tillegg og fradrag til punkter over

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
a) Dersom behandling omfatter høring hos kulturminnemyndigheter skal gebyret økes med		3 630,00	3 983,00	353,00	9,72% Denne økningen kan ikke gis i sammen med dispensasjonsgebyr.
b) Dersom søknaden gjelder opprettelse av ny matrikkelenhet jf gebyrregulativets pkt. 2.4 bokstav l i detaljregulert område i samsvar med formål og eiendomsgrenser vist i reguleringsplan, reduseres gebyret med 50%					
c) Dersom søknaden gjelder opprettelse av mellom 4 og 8 matrikkelenheter jf gebyrregulativets pkt. 2.4 bokstav m, reduseres gebyret med 15 % av totalt gebyr					
d) Dersom søknaden gjelder opprettelse av mellom 9 og 15 matrikkelenheter jf gebyrregulativets pkt 2.4 bokstav m, reduseres gebyret med 20 % av totalt gebyr					

Byggesaksgebyrer - 2.8 Behandling av endringsøknader, ferdigattester m.m.

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
a) Behandling av søknad om endring av tillatelse		7 780,00	6 639,00	-1 141,00	-14,67% Ved større endringer beregnes gebyr som ved ny søknad.
b) Behandling av søknad om igangsettingstillatelse		4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
c1) Behandling av ferdigattest for tillatelse eldre enn 4 år		4 150,00	3 983,00	-167,00	-4,02%
c1) Behandling av ferdigattest for tillatelse eldre enn 4 år -Dersom tiltaket er en mindre frittliggende bygning/mindre tilbygg		1 660,00	1 328,00	-332,00	-20,00%
d) Behandling av søknad om midlertidig brukstillatelse		3 110,00	2 656,00	-454,00	-14,60%
e) Godkjenning som selvbygger		3 110,00	2 656,00	-454,00	-14,60%

Byggesaksgebyrer - 2.9 Gebyr ved ulovligheter

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
a) Tilsynet faktureres etter medgått tid. Kommunen har etter pbl § 25-1 2. ledd plikt til å føre tilsyn når den blir oppmerksom på ulovligheter.	Pr time	1 495,00	1 328,00	-167,00	-11,17%

Byggesaksgebyrer - 2.2 Behandling av dispensasjoner etter pbl § 19-2

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
2.2a Søknad om dispensasjon fra byggeforbud (LNFR, pbl § 1-8)	Pr sak	12 965,00	19 916,00	6 951,00	53,61%
2.2b Søknad om dispensasjon fra plankrav	Pr sak	6 480,00	13 278,00	6 798,00	104,91%
2.2c) Søknad om dispensasjon fra arealplan		0,00	7 967,00	7 967,00	0,00%
2.2d Søknad om dispensasjon/fravik fra TEK (teknisk forskrift)	Pr sak	3 110,00	3 983,00	873,00	28,07%

Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er sterkt urimelig, kan administrasjonen skjønnsmessig fastsette gebyret. Eventuell økning av gebyret må varsles i forkant

Klage

Det er kun anledning til å klage på gebyret dersom kommunen har brukt punkt 2.10 og skjønnsmessig fastsatt et annet gebyr enn det som fremkommer punktene 2.1-2.9.

Eierseksjonering

Befaring av eiendom utføres når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyret for seksjoneringen.

For **oppmåling av uteareal** til eierseksjon, er dette fastsatt i gebyrregulativet for arbeid etter matrikkelloven.

Utskriving av **matrikkelbrev** for seksjonert eiendom er inkludert i satsene ovenfor.

Tinglysingsgebyr kommer i tillegg til ovennevnte.

Gebyrene er **unntatt merverdiavgift**.

Eierseksjonering

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1)		11 950,00	11 950,00	0,00	0,00%	
Seksjonering/reseksjonering (uten befarings): 2 seksjoner						
2)		543,00	543,00	0,00	0,00%	
Seksjonering/reseksjonering (uten befarings): 3 – 30 seksjoner: Gebyret øker med følgende beløp for hver seksjon utover de to første, hvor gebyret er fastsatt i pkt 1.						
3)		218,00	218,00	0,00	0,00%	
Seksjonering/reseksjonering (uten befarings): Mer enn 30 seksjoner: Fra og med seksjon 31 øker gebyret med følgende beløp for hver seksjon utover satsen for 30 seksjoner etter pkt 2.						
5) Befaring		3 800,00	3 800,00	0,00	0,00%	
6) Sletting (oppheving) av seksjonering		3 260,00	0,00	-3 260,00	-100,00%	
7.1 Avsluttes en sak før saksbehandlingen er påbegynt		0,00	543,00	543,00	0,00%	
7.2 Avsluttes en sak etter at saksbehandlingen er påbegynt:		543,00	0,00	-543,00	-100,00%	Vurderes av saksbehandler ut fra hvor langt saken er kommet
Utgår		31 500,00	0,00	-	-100,00%	Utgått
			31 500,00			

Oppmåling

Tjenester knyttet til oppmåling utføres av fellestekniske tjenester Birkenes. Det foreslås ingen endring i satsene for 2023 siden det siste årene har vært 100 % selvkost på oppmålingsgebyr.

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
10. Timepris - For arbeider hvor det ikke passer å bruke faste satser, er timeprisen	Pr time	1 422,00	1 422,00	0,00	0,00%
5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning (nymerking), For overskytende grensepunkt, pr punkt	Per punkt	0,00	921,00	921,00	0,00%
5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning (nymerking) - For inntil 2 punkt		5 422,00	5 422,00	0,00	0,00%
6. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter - For inntil 2 punkt		11 458,00	11 458,00	0,00	0,00%
6. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter - For overskytende grensepunkt	Pr punkt	2 251,00	2 251,00	0,00	0,00%
7. Registrering av privat grenseavtale - Gebyr fastsettes etter medgått tid	Pr time	1 422,00	1 422,00	0,00	0,00%
9. Utstedelse av matrikkelbrev		175,00	175,00	0,00	0,00%
9. Utstedelse av matrikkelbrev over 10 sider		350,00	350,00	0,00	0,00%

5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning (nymerking) - For inntil 2 punkt

Maksimalt gebyr ikke høyere enn fullt gebyr etter pkt. 1.

6. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter - For inntil 2 punkt

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid. Når hele tomten måles opp, settes gebyret etter pkt. 1.

6. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter - For overskytende grensepunkt

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid. Når hele tomten måles opp, settes gebyret etter pkt. 1.

9. Utstedelse av matrikkelbrev

Satsene er i tråd med makssatsene satt i matrikkelforskriftens § 16 fjerde ledd.

9. Utstedelse av matrikkelbrev over 10 sider

Satsene er i tråd med makssatsene satt i matrikkelforskriftens § 16 fjerde ledd.

Etablering av matrikkelenhet

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
1a. Etablering av grunneiendom og festegrund - areal fra 0 – 100 m ²		15 550,00	15 550,00	0,00	0,00%
1a. Etablering av grunneiendom og festegrund - areal fra 101 – 500 m ²		23 631,00	23 631,00	0,00	0,00%
1a. Etablering av grunneiendom og festegrund - areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt daa.	Pr daa	2 353,00	2 353,00	0,00	0,00% For eiendommer i LNFR begrenses gebyret oppad til 10daa. (23530,-)
1a. Etablering av grunneiendom og festegrund - areal fra 501 – 2000 m ²		27 928,00	27 928,00	0,00	0,00%
1b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - areal fra 0 – 100 m ²		15 550,00	15 550,00	0,00	0,00%
1b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - areal fra 101 – 500 m ²		23 631,00	23 631,00	0,00	0,00%
1b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt daa.	Pr daa	2 353,00	2 353,00	0,00	0,00%
1b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - areal fra 501 – 2000 m ²		27 928,00	27 928,00	0,00	0,00%
1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Første uteareal (inntil 1000m ²)		20 460,00	17 000,00	-3 460,00	-16,91%

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %	
1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Tillegg på første uteareal hvis det er over 1000m2, pr påbegynte daa	pr påbegynte daa	1 023,00	2 353,00	1 330,00	130,01%	
1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Tillegg på øvrige utearealer (utover det første) hvis det er over 1000m2, pr påbegynte daa	pr påbegynte daa	0,00	2 353,00	2 353,00	0,00%	
1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Øvrige utearealer (utover det første) på 100-300m2		0,00	6 000,00	6 000,00	0,00%	
1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Øvrige utearealer (utover det første) på 300-500m2		0,00	8 000,00	8 000,00	0,00%	
1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Øvrige utearealer (utover det første) på 500-1000m2		0,00	11 000,00	11 000,00	0,00%	
1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Øvrige utearealer (utover det første) på inntil 100m2		0,00	4 000,00	4 000,00	0,00%	
1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres)- For uteareal over 5000m2 betales gebyr etter medgått tid, med minstesats som for 6000m2.		0,00	0,00	0,00	0,00%	Dersom det ikke utføres markarbeider, settes satsene til 60 % av gebyrsatsene ovenfor (hvor markarbeid utføres). Jfr matrikkelloven § 34 første ledd.
1d. Etablering av anleggseiendom - areal fra 0 – 2000 m2		356 805,00	35 805,00	-	-89,97%	
1d. Etablering av anleggseiendom - areal fra 2001 m2 – økning pr. påbegynt da	Pr daa	4 092,00	4 092,00	0,00	0,00%	
1e. Registrering av jordsameie - Gebyr for registrering av	Pr time	1 422,00	1 422,00	0,00	0,00%	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.					
1f. Opprettelse av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning - • F.o.m. tomt nr 2, ved fradeling av flere tomter 8% av gjeldende gebyrsats i samme felt samtidig					
1f. Opprettelse av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning - I tillegg til ordinært gebyr etter henholdsvis 1.a, 1.b, 1.d eller 1.e., kommer følgende gebyr: 1 tomt 10% av gjeldende gebyrsats					

1a. Etablering av grunneiendom og festegrunn - areal fra 0 – 100 m²

Ved fradeling av flere tilgrensende tomter samtidig, betales 80 % av satsene fra den 2. tomten. For opprettelse av nytt punktfeste betales 2/3 av taksten for opprettelse av eiendom 0 – 100 m². For areal over 5000 m² betales gebyr etter medgått tid (pkt. 10), men med minstesats etter pkt. 1 a beregnet for inntil 6 daa

1a. Etablering av grunneiendom og festegrunn - areal fra 101 – 500 m²

Ved fradeling av flere tilgrensende tomter samtidig, betales 80 % av satsene fra den 2. tomten. For opprettelse av nytt punktfeste betales 2/3 av taksten for opprettelse av eiendom 0 – 100 m². For areal over 5000 m² betales gebyr etter medgått tid (pkt. 10), men med minstesats etter pkt. 1 a beregnet for inntil 6 daa

1a. Etablering av grunneiendom og festegrunn - areal fra 2001 m² – økning pr. påbegynt daa.

Ved fradeling av flere tilgrensende tomter samtidig, betales 80 % av satsene fra den 2. tomten. For opprettelse av nytt punktfeste betales 2/3 av taksten for opprettelse av eiendom 0 – 100 m². For areal over 5000 m² betales gebyr etter medgått tid (pkt. 10), men med minstesats etter pkt. 1 a beregnet for inntil 6 daa

1a. Etablering av grunneiendom og festegrunn - areal fra 501 – 2000 m²

Ved fradeling av flere tilgrensende tomter samtidig, betales 80 % av satsene fra den 2. tomten. For opprettelse av nytt punktfeste betales 2/3 av taksten for opprettelse av eiendom 0 – 100 m². For areal over 5000 m² betales gebyr etter medgått tid (pkt. 10), men med minstesats etter pkt. 1 a beregnet for inntil 6 daa

1b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - areal fra 0 – 100 m²

I tillegg kommer kostnad til eventuell annonsering. Hvis forretningen gjennomføres uten grensemerking i henhold til matr.l. § 34 tredje ledd, gis det 40 % reduksjon av laveste sats.

1b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - areal fra 101 – 500 m²

I tillegg kommer kostnad til eventuell annonsering. Hvis forretningen gjennomføres uten grensemerking i henhold til matr.l. § 34 tredje ledd, gis det 40 % reduksjon av laveste sats.

1b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - areal fra 2001 m² – økning pr. påbegynt daa.

I tillegg kommer kostnad til eventuell annonsering. Hvis forretningen gjennomføres uten grensemerking i henhold til matr.l. § 34 tredje ledd, gis det 40 % reduksjon av laveste sats.

1b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - areal fra 501 – 2000 m²

I tillegg kommer kostnad til eventuell annonsering. Hvis forretningen gjennomføres uten grensemerking i henhold til matr.l. § 34 tredje ledd, gis det 40 % reduksjon

1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Første uteareal (inntil 1000m²)

Dersom det ikke utføres markarbeider, settes satsene til 60 % av gebyrsatsene ovenfor (hvor markarbeid utføres). Jfr matrikkelloven § 34 første ledd.

1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Tillegg på første uteareal hvis det er over 1000m², pr påbegynte daa

Dersom det ikke utføres markarbeider, settes satsene til 60 % av gebyrsatsene ovenfor (hvor markarbeid utføres). Jfr matrikkelloven § 34 første ledd.

1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Tillegg på øvrige utearealer (utover det første) hvis det er over 1000m², pr påbegynte daa

Dersom det ikke utføres markarbeider, settes satsene til 60 % av gebyrsatsene ovenfor (hvor markarbeid utføres). Jfr matrikkelloven § 34 første ledd.

1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Øvrige utearealer (utover det første) på 100-300m²

Dersom det ikke utføres markarbeider, settes satsene til 60 % av gebyrsatsene ovenfor (hvor markarbeid utføres). Jfr matrikkelloven § 34 første ledd.

1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Øvrige utearealer (utover det første) på 300-500m²

Dersom det ikke utføres markarbeider, settes satsene til 60 % av gebyrsatsene ovenfor (hvor markarbeid utføres). Jfr matrikkelloven § 34 første ledd.

1c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon (hvor markarbeid utføres) - Øvrige utearealer (utover det første) på 500-1000m²

Dersom det ikke utføres markarbeider, settes satsene til 60 % av gebyrsatsene ovenfor (hvor markarbeid utføres). Jfr matrikkelloven § 34 første ledd.

1d. Etablering av anleggseiendom - areal fra 0 – 2000 m²

Gebyret beregnes ut fra anleggseiendommens grunnflate.

1d. Etablering av anleggseiendom - areal fra 2001 m² – økning pr. påbegynt da

Gebyret beregnes ut fra anleggseiendommens grunnflate.

1f. Opprettelse av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning - I tillegg til ordinært gebyr etter henholdsvis 1.a, 1.b, 1.d eller 1.e., kommer følgende gebyr: 1 tomt 10% av gjeldende gebyrsats

- F.o.m. tomt nr 2, ved fradeling av flere tomter i samme felt samtidig: 8% av gebyrsats "Ytterligere gebyr dersom rekvirent ønsker å utsette merking av grense 2-5 år etter opprettelse av matrikkelenhet: • 1 tomt: 50% av aktuell sats etter pkt 1a, 1b, 1d eller 1e. • F.o.m. tomt nr 2: 50% av aktuell sats etter pkt 1a, 1b, 1d eller 1e."

Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2. Når sak trekkes etter oppmålingsforretning/måling:						
80 % av gjeldende gebyrsats.						
2. Når sak trekkes etter varsel er sendt men før oppmålingsforretning/måling:						
30 % av gjeldende gebyrsats						
2. Når sak trekkes før varsel sendt:						
15% av gjeldende gebyrsats						

Grensejustering

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
3a. Grunneiendom, festgrunn og jordsameie - areal fra 0 – 100 m ²		15 550,00	15 550,00	0,00	0,00%	
3a. Grunneiendom, festgrunn og		23 631,00	23 631,00	0,00	0,00%	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
jordsameie - areal fra 101 – 500 m ²					
3b. Anleggseiendom					

3a. Grunneiendom, festegrunn og jordsameie - areal fra 0 – 100 m²

"Ved grensejustering er reglen at netto avgitt eller tilført areal til involverte matrikkel-enheter ikke kan overstige 5 prosent, eller maksimalt 500m². I tillegg kan ingen enhet avgi brutto areal som i sum overstiger 20 prosent av enhetens areal før justering. Gjøres likt pkt 1a. Justeres det arealer fra flere matrikkelenheter til samme matrikkelenhet, summeres de justerte arealene, og gebyret settes som for én justering. Er det gjensidig grensejustering (makebytte) mellom to matrikkelenheter, summeres de justerte arealene, og gebyret settes som for én justering. Gjennomføres en grensejustering til en parsell samtidig med fradeling/etablering av parsellen, tas det ikke eget gebyr for justeringen, men gebyr som for fradeling med det samlede arealet. Det samme gjelder om man gjennomfører grensejustering samtidig med klarlegging av samtlige grenser for en eksisterende eiendom. Gjennomføres en grensejustering samtidig med arealoverføring (tillagt samme matrikkelenhet) tas ikke eget gebyr for justeringen, men gebyr som for arealoverføring med det samlede arealet.

3a. Grunneiendom, festegrunn og jordsameie - areal fra 101 – 500 m²

"Ved grensejustering er reglen at netto avgitt eller tilført areal til involverte matrikkel-enheter ikke kan overstige 5 prosent, eller maksimalt 500m². I tillegg kan ingen enhet avgi brutto areal som i sum overstiger 20 prosent av enhetens areal før justering. Gjøres likt pkt 1a. Justeres det arealer fra flere matrikkelenheter til samme matrikkelenhet, summeres de justerte arealene, og gebyret settes som for én justering. Er det gjensidig grensejustering (makebytte) mellom to matrikkelenheter, summeres de justerte arealene, og gebyret settes som for én justering. Gjennomføres en grensejustering til en parsell samtidig med fradeling/etablering av parsellen, tas det ikke eget gebyr for justeringen, men gebyr som for fradeling med det samlede arealet. Det samme gjelder om man gjennomfører grensejustering samtidig med klarlegging av samtlige grenser for en eksisterende eiendom. Gjennomføres en grensejustering samtidig med arealoverføring (tillagt samme matrikkelenhet) tas ikke eget gebyr for justeringen, men gebyr som for arealoverføring med det samlede arealet.

3b. Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m³. Faktureres etter endring i areal med samme satser som i pkt. 1 a. Gebyret beregnes ut fra endringen i anleggseiendommens grunnflate.

Arealoverføring

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
4a. Grunneiendom, festegrunn og jordsameie		0,00	0,00	0,00	0,00%
4b. Anleggseiendom		0,00	0,00	0,00	0,00%

4a. Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

"Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål. Faktureres etter areal med samme satser som i pkt. 1 a."

4b. Anleggseiendom

"For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum. Faktureres etter areal med samme satser som i pkt. 1 d. Gebyret beregnes ut fra endringen i anleggseiendommens grunnflate."

Samfunn

Leie torg, gatesalg og utearrangementer

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Mindre plasskrevende arrangement (del av område, serveringstelt etc.)	Pr dag	1 867,00	1 951,00	84,00	4,50%
Plasskrevende utearrangement (konsert, show mv)	Pr dag	4 150,00	4 337,00	187,00	4,51%
Salgs plass	Pr dag	363,00	379,00	16,00	4,41%
Salgs plass (helg)	Pr helg	1 245,00	1 301,00	56,00	4,50%
Salgs plass (uke)	Pr uke	1 555,00	1 625,00	70,00	4,50%
Torgplass	pr mnd	3 630,00	3 793,00	163,00	4,49%

Gebyr jordlov og konsesjonslov

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Delingssaker etter jordloven	Pr sak	2 000,00	2 000,00	0,00	0,00%
Konsesjonssaker	Pr sak	5 000,00	5 000,00	0,00	0,00%

Delingssaker etter jordloven

Satsene hjemles i forskrift om gebyr for konsesjons- og delingssaker § 2, 2. ledd.

Konsesjonssaker

Satsene hjemles i forskrift om gebyr for konsesjons- og delingssaker § 2, 2. ledd

Tiltaksplan for terrengingrep i forurenset grunn

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Behandling av tidligere behandlet revidert tiltaksplan og mindre endringer.	Pr sak	7 000,00	7 500,00	500,00	7,14%	
Ordinær timesats		0,00	1 350,00	1 350,00	0,00%	Timesats i forbindelse med tilsyn og kontroll jf. forurensningsforskriften § 2-11
Tiltakskategori 1 – tiltak av liten vanskelighetsgrad	Pr plan	10 500,00	11 200,00	700,00	6,67%	
Tiltakskategori 2 – tiltak av stor vanskelighetsgrad	Pr plan	17 500,00	18 700,00	1 200,00	6,86%	
Tiltakskategori 3 – tiltak av stor vanskelighetsgrad	Pr plan	35 000,00	37 400,00	2 400,00	6,86%	
Tiltakskategori 4 – tiltak av spesielt stor vanskelighetsgrad	Pr plan	70 000,00	74 800,00	4 800,00	6,86%	

Behandling av tidligere behandlet revidert tiltaksplan og mindre endringer.

Tilsvarende årets sats gitt i forurensningsforskriften § 39-4 - 9

Tiltakskategori 1 – tiltak av liten vanskelighetsgrad

Tilsvarende årets sats gitt i forurensningsforskriften § 39-4 - 8

Tiltakskategori 2 – tiltak av stor vanskelighetsgrad

Tilsvarende årets sats gitt i forurensningsforskriften § 39-4 - 7

Tiltakskategori 3 – tiltak av stor vanskelighetsgrad

Tilsvarende årets sats gitt i forurensningsforskriften § 39-4 - 6

Tiltakskategori 4 – tiltak av spesielt stor vanskelighetsgrad

Tilsvarende årets sats gitt i forurensningsforskriften § 39-4 - 5

Graving og arbeidsvarsling

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Godkjenning av arbeidsvarslingsplan	Pr plan	3 320,00	3 470,00	150,00	4,52%	
Manglende arbeidsvarsling/plan	Pr sak	6 635,00	6 935,00	300,00	4,52%	
Manglende ferdigmelding	Pr sak	3 320,00	3 470,00	150,00	4,52%	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Merknad %
Manglende gravetillatelse	Pr sak	6 635,00	6 935,00	300,00	4,52%
Søknad om gravetillatelse	Pr søknad	3 320,00	3 470,00	150,00	4,52%
Tilsyn	Pr tilsyn	1 660,00	1 735,00	75,00	4,52%

Mulige tiltak for å bedre driftsbalansen

Mulige tiltak for å bedre driftsbalansen i kommuneøkonomien

Det framlagte forslag til budsjett/handlingsplan 2024-27 er saldert ved bruk av oppsparte midler. Forslaget innebærer altså at kommunen i perioden vil ha lavere løpende inntekter enn det som skal til for å dekke utgiftene.

Kommunedirektøren har valgt å anbefale saldering ved bruk av fond for å kunne følge opp politiske vedtak og føringer.

Samtidig er det viktig for kommunedirektøren at bystyret vet hvilke muligheter og tiltak som finnes for å bedre den løpende balansen mellom inntekter og utgifter.

Tiltakene, og spesielt tallene, er ikke grundig gjennomarbeidet, men angir størrelsesorden på forventet effekt. Det presiseres at det ikke er forslag som kommunedirektøren har lagt inn i økonomiplanen.

Hvis bystyret ønsker å gå videre med noen av tiltakene bør de fleste utredes nærmere og tallgrunlaget må gjennomgås grundigere. Hvilket år det kan realiseres varierer fra tiltak til tiltak.

Tiltakene og mulig økonomisk gevinst er i uprioritert rekkefølge:

Mulige tiltak	Potensiell økonomisk årlig gevinst. Ca. mill. kr pr år
Redusere investeringsprosjekter	0,6 – 0,8
Endret skolestruktur og alternativ bruk av bygningsmasse	5,9 - 24,1
Avvikle kinodrift	1,5
Samle kjøkken- og vaskeritjenester	2,0
Utsette bygdebok	0,75
Øke eiendomsskatten	8 - 26

De ulike tiltakene beskrives nedenfor.

1. Redusere investeringsprosjekter:

En reduksjon av investeringsnivået vil gi reduserte renter og avdrag.

Reduseres investeringsnivået med f.eks. 10 mill. kr i 2024 vil dette bety en årlig besparelse pr. år på om lag 0,8 mill. kr til 0,6 mill. kr i reduserte renter og avdrag. Beløpet avhenger av tidspunkt for låneopptak, avskrivningsperiode og hvilke renter som legges til grunn. Beløpet vil synke fordi rentebanene forventes å synke noe i perioden.

2. Endret skolestruktur og alternativ bruk av bygningsmasse

Bakgrunn

Skolestrukturen i sentrum består i dag av tre barneskoler; Tingsaker med to parallelle klasser på hvert klassetrinn, Brentemoen med en parallell på hvert klassetrinn og Borkedalen med to parallelle på hvert klassetrinn. På Borkedalen er det noen klassetrinn med tre parallelle. Avstanden mellom Tingsaker og Borkedalen er 4 km. Bystyret har vedtatt at skolestrukturen i sentrum skal videreføres.

Det er ikke satt av midler til opprustning av Brentemoen skole eller til bygging av ny gymsal ved Brentemoen skole. Brannstasjonstomta er pekt på som aktuell tomt for gymsal til Brentemoen skole, jf. bystyrevedtak 054/21 punkt 5.

SFO (skolefritidsordning) for Brentemoen er i dag i Sjømannshaven i noe gangavstand fra Brentemoen. Bystyret har vedtatt følgende i BS 167/21 punkt 4: «Bystyret ber om en sak tidlig i 2022 som viser hvordan det kan utredes å flytte BLINK og SFO Brentemoen ut av Sjømannshaven og Sjømannshjemmet». Kommunedirektøren har enda ikke kommet med konkret forslag til hvordan dette kan løses.

BLINK er kommunens kulturskole (Birkenes og Lillesand interkommunale kulturskole). BLINK er i dag lokalisert midlertidig i Sjømannshjemmet og i noen andre lokaler spredt rundt i kommunen. Å drive kulturskole er en lovpålagt oppgave. Aktivitetene i kulturskolen begrenses i dag av at de er i lokaler som ikke er egnet for formålet. Bystyret har vedtatt følgende i BS 054/21 punkt 2: «Kulturskolen og lokaler for kunst og håndverk/verksted gis egnede lokaler i sentrum». Kommunedirektøren har enda ikke kommet med konkret forslag til hvordan dette kan løses.

Lillesand voksenopplæring (LVO) holder i dag til i leide lokaler hos Avigo. Her foreligger det ingen politiske vedtak om lokalisering. Usentral beliggenhet er en utfordring ettersom mange elever ikke har egen bil. I tillegg betaler kommunen en betydelig sum i husleie.

Bystyret har i flere sammenhenger vedtatt at kommunen skal selge eiendommer og i flere tidligere og nåværende økonomiplan er det lagt inn forutsetninger om inntekter for salg av eiendom. Sjømannshaven, Sjømannshjemmet og Brannstasjonstomta er aktuelle salgsobjekter. Bystyrets bestilling om å finne nye lokaler til SFO Brentemoen og BLINK har sammenheng med at bystyret ønsker å selge Sjømannshaven og Sjømannshjemmet. Dette er ikke mulig uten at en finner andre lokaler til SFO og BLINK.

Alle disse forholdene bør sees i sammenheng. Nedenfor vil kommunedirektøren belyse mulighetsrommet og økonomiske konsekvenser ved å endre skolestruktur og bruk av kommunens bygningsmasse.

Endret skolestruktur fra 3 til 2 barneskoler i sentrum

Tiltaket innebærer å endre skolestrukturen i sentrum. Brentemoen skole legges ned som barneskole og gis annet innhold (beskrevet nedenfor). Borkedalen og Tingsaker videreføres som sentrumsskoler og alle elevene i sentrum samles på disse to skolene.

Antall parallelle klasser blir enten fire eller fem på hvert trinn. Det vil variere fra år til år. I skoleåret 2023/2024 er det nå fem parallelle klasser på første trinn (førsteklasse), men elevtallet tilsier at det hadde vært tilstrekkelig med fire parallelle førsteklasser. Det er ikke gjort dyptgående analyser på hvordan klassesammensetningen kan bli og om antallet paralleller kan reduseres i årene framover ved å slå sammen små klasser. Flere av skolene rapporterer om at små klasser gir økte kostnader.

Administrativ besparelse

Uavhengig av antall parallelle klasser vil en få reduserte driftsutgifter ved at skolestrukturen i sentrum endres fra 3 skole til 2 skoler. Administrative og ledelsesressurser vil gi en innsparing på 2,5 mill. kr. Grunnskoletilskuddet på 0,5 mill. kr bortfaller. Dvs. en netto besparelse på 2 mill. kr hvert år.

Besparelse ved reduksjon i antall parallelle klasser

For noen årskull vil antall parallelle klasser kunne reduseres fra 5 til 4 paralleller ved at elevene samles på Borkedalen og Tingsaker.

Reduksjon av 1 parallell klasse pr. årstrinn (7 klasser) er estimert til en innsparing ca. 10 mill. kr. Den økonomiske konsekvensen er vanskelig å beregne pga. usikkerhet ved elevtall pr. klasse, nærskoleprinsippet og om lærertettheten må økes på de øvrige skolene.

Samlet besparelse

Endret skolestruktur fra tre til to skoler vil bety en årlig besparelse på ca. 2 mill. kr i administrative utgifter og en innsparing på 0 – 10 mill. kr avhengig av hvor mange parallelle klasser pr. årstrinn som kan reduseres.

Alternativ bruk av Brentemoen skole

Brentemoen skole gjenbrukes til kulturskole (BLINK) og voksenopplæring (LVO). Bygget vil da fortsatt ha funksjon som skole, men som andre skoleformål enn barneskole.

Å flytte LVO fra leide lokaler hos Avigo til Brentemoen vil gi besparelser i reduserte leieutgifter som pr. 2023 er på 480 000 kr, samt utgifter til renhold på ca. 170 000 kr. Totalt gir dette en årlig besparelse på 650 000 kr.

Å flytte Blink ut av Sjømannshjemmet over til Brentemoen vil gi reduserte FDV-utgifter (forvaltnings, drifts- og vedlikeholdsutgifter) på til sammen ca. 380 000 kr.

Å flytte SFO ut fra Sjømannshaven over til Brentemoen vil gi besparelse i reduserte FDV-utgifter på til sammen ca. 155 000 kr.

Det vil være behov for å gjøre tilpasninger i bygningsmassen på Brentemoen. Det er ikke gjort beregninger på dette. Det vil uansett være behov for vedlikehold/oppgradering av lokaler (og uteområder) dersom skolen ikke legges ned. En kan anta at nivået på disse kostnadene er tilnærmet like og uavhengig av hva slags skole det skal være i byggene.

Sum årlig besparelse ved alternativ bruk av lokalene estimeres til 1,2 mill. kr pr. år. Dette gjelder reduserte leiekostnader og reduserte FDV-kostnader. I tillegg vil flere andre kommunale eiendommer frigjøres til salg eller alternativ bruk.

Salg av kommunale eiendommer

Ved endret bruk av Brentemoen skole vil SFO og BLINK ikke lenger ha behov for å være i hhv. Sjømannshaven og Sjømannshjemmet. Det vil heller ikke være aktuelt å bygge gymsal på brannstasjonstomten.

Hvis bystyret ønsker det kan da Sjømannshaven, Sjømannshjemmet og brannstasjonstomta selges.

Sjømannshaven og Sjømannshjemmet er sammenhengende bygg. De bør selges samlet og ikke hver for seg. Å finne alternative lokaler til enten BLINK eller SFO vil etter kommunedirektørens mening ikke åpne for salg. Begge eiendommene bør frigjøres for salg samtidig.

Salgssum brannstasjonstomt ble i 2021 anslått til 18-20 mill. kr. Salgssum Sjømannshaven og Sjømannshjemmet ble i 2021 anslått til 16-18 mill. kr. Dersom en legger til grunn 2 mill. kr i salgsomkostninger vil netto salgssum utgjøre 32-36 mill. kr.

Dersom en legger til grunn 36 mill. kr i netto salgsgevinst vil disse inntektene enten kunne brukes til å nedbetale eksisterende gjeld eller brukes i stedet for å ta opp nye lån.

Selges eiendommene i 2025 og salgsinntektene benyttes til å nedbetale gjeld vil det gi en årlig besparelse på ca. 2,7 mill. kr i reduserte renter og avdrag.

Ikke bygge ny gymsal Brentemoen

Gymsal til Brentemoen skole er tenkt på brannstasjonstomta. Endres bruken av Brentemoen barneskole vil det ikke være behov for å bygge ny gymsal som erstatning for gymsalen i e-teateret. Det er ikke lagt inn midler til bygging av ny gymsal i forslag til økonomiplan.

Dersom det legges til grunn en gymsal med aktivitetsflate 16x24m vil dette gi spillemidler.

Denne vil ha et areal på ca. 1100 m². Holte kalkulasjonsnøkkel operere med en m² pris på 44 000 kr inkl. mva/m² som innebærer en total kostnad ca. 48 mill. kr. Dette er kun et estimat og det er stor usikkerhet til m² prisen.

Ved å ikke bygge en gymsal vil et grovt estimat være en årlig besparelse form av reduserte renter og avdrag på ca. 3,2 mill. kr. Til grunn for beregningen er en rente på 4,45 %.

Ikke bygge nybygg/oppruste SFO Brentemoen

SFO-Brentemoen er i dag i Sjømannshaven. Hvis skolen skal fortsette som sentrumsskole bør det bygges ny SFO som en del av opprustning/nybygg på skolen. Dersom bruken av skolen endres, vil det ikke være behov for dette. Det er utarbeidet et foreløpig romprogram for Brentemoen SFO som antyder et totalt arealbehov på ca. 500 m². Holte kalkulasjonsnøkkel operer med en pris på 42 000 kr/m² for en barneskole. Dersom man antar samme m² pris for SFO vil et nybygg koste på ca. 21 mill. kr inkl. mva.

Ved å ikke bygge et nybygg vil et grovt estimat være en årlig besparelse i form av reduserte renter og avdrag på ca. 1,4 mill. kr. Til grunn for beregningen er en rente på 4,45 %.

BLINK

Hvis BLINK kan flytte inn på Brentemoen vil det ikke være nødvendig å bygge nye lokaler eller kjøpe/bygge om andre lokaler til kultur.

Det er utarbeidet et foreløpig romprogram for kulturskolen. Basert på dette romprogrammet er det estimert et arealbehov på ca. 1 200 m². Dette er et grovt anslag. Holte kalkulasjonsnøkkel operer ikke med priser for kulturskolebygg, men dersom en legger til grunn priser for flerbrukshall og barneskole gir det en m² pris på mellom 40-50 000 kr.

Dersom vi legger oss på 45 000 kr/m² får vi en totalsum på 54 mill. inkl. mva.

Ved å ikke bygge et nybygg til BLINK vil et grovt estimat være en besparelse i form av reduserte renter og avdrag på ca. 3,6 mill. Til grunn for beregningen er en rente på 4,45 %.

Samlet besparelse ved endret skolestruktur og bruk av bygningsmasse

Det er betydelig usikkerhet rundt tallene som er presentert over, men tallene gir en indikasjon på økonomisk mulighetsrom ved å endre skolestrukturen, bruk av bygningsmasse og ved å ikke bygge nybygg. Konsekvenser av tiltakene er ikke utredet. Det er heller ikke grundig vurdert når tiltakene kan gjennomføres. Alle tiltakene kan ikke gjennomføres samtidig, - noen tiltak må gjennomføres før andre tiltak kan realiseres.

Hvis alle tiltakene realiseres, er et grovt anslag på årlig gevinst etter gjennomføring ca. 5,9 – 24,1 mill. kr.

3. Avvikle kinodrift

Lillesands digitale kino viser film fredag, lørdag og søndag, i skolens ferie om sommeren, også torsdager. I 2022 hadde kinoen 8294 besøk fordelt på 453 visninger. En oppgang på 52% fra 2021's 5401 fordelt på 429 visninger, men fortsatt en del igjen til forrige «normalår» 2019 hvor kinoen hadde rett i underkant av 10.000 besøkende.

Dersom kinodriften opphører vil besparelse være knyttet til reduserte lønnsutgifter (2,38 årsverk) samtidig som det vil være reduserte inntekter i form av tapte billettinntekter. Grovt estimat vil være en besparelse på 1,5 mill. kr i årlige driftsutgifter.

4. Samle kjøkken- og vaskeritjenester

Saken er tidligere belyst i BS 99/23.

Reduserte årsverk knyttet til kjøkken og vaskeri Høvåg. Estimert som legges til grunn årlig 2,0 mill. kr.

5. Utsette bygdebok

Saken er tidligere belyst i BS 99/23.

Utsette bygdebok vil gi en årlig besparelse på 0,750 mill. kr pr. år sammenliknet med forslag til økonomiplan 2024-2027.

6. Øke eiendomsskatten

Majoriteten av kommunens inntekter, herunder skatteinntekter bestemmes på nasjonalt nivå. Eiendomsskatt er derimot en skatt og mulig inntekt som bystyret selv fastsetter. Det vil være mulig å øke kommunens inntekter ved å øke eiendomsskatten. Dette kan gjøres på flere måter, bl.a.:

- Gjennomføre almenntaksering
- Øke promillesatsen
- Endre bunnfradraget

a Gjennomføre almenntaksering i slutten av økonomiplanperioden.

Ny almenntaksering innebærer at skattegrunnlaget blir oppdatert i tråd med markedsvurderinger og evt. skjevheter blir rettet opp noe som ventelig vil øke inntektene fra eiendomsskatt. Tiltaket medfører noen kostnader og tar noe tid. Almenntaksering var en av gevinstene som ble vedtatt i program Lillesand 2024, men forslag om almenntaksering ble ikke vedtatt av bystyret da det ble behandlet i 2021. Dette alternativet er derfor ikke lenger med som gevinst i Lillesand 2024. Kommunedirektøren foreslår at bystyret mot slutten av økonomiplanperioden vurderer dette alternativet på nytt.

Ved hver almenntaksering skal kommunen bestemme hvilket skattenivå som skal være gjeldende i perioden. Det gjeldende skattenivået i Lillesand er 63 % som gjelder alle eiendommer og eiendomstyper. Dette innebærer at den vedtatte taksten skal reduseres med 37 %. Omtrent en tredjedel av taksten annulleres. Se eksempel:

Takst (kr)	5.000.000
Skattenivå (63 %)	3.150.000
Bunnfradrag	- 600.000
Eiendomsskattegrunnlag	= 2.550.000
Skattebeløp (2 promille)	= 5.100

For ytterligere informasjon om retaksering vises det til BS 141/21.

Hvis bystyret ønsker det, kan sak fremmes for bystyret høsten 2025. Nytt grunnlag kan tas i bruk for 2028. I 2021 ble det foretatt en beregning som avdekket at en retaksering som øker markedsverdien på eiendommen med f. eks. 25 % vil gi kommunen en økt inntekt estimert på i underkant av 8 mill. kr.

b Eiendomsskatt med promilleøkning uten bunnfradrag:

I dag har Lillesand eiendomsskatt på 2 promille på boliger og fritidsboliger. Eiendomsskattesatsen kan maksimalt øke med én promille hvert år inntil maksimal skattesats nås. Eiendomsskatteloven sier at skatten skal ligge mellom 1 og 7 promille av eiendomsskattegrunnlaget. For boliger og fritidsboliger kan satsen ikke overstige 4 promille av eiendomsskattegrunnlaget. I tabellen nedenfor er det vist konsekvensen av å øke promillen fra 2 til 3 promille på bolig og fritidseiendom. Inntektene vil øke med 24 mill. kr i 2024 stigende til 26 mill. kr i 2027 sammenliknet med det som er vedtatt i gjeldene økonomiplan.

I dette regnestykket er det forutsatt at det ikke er bunnfradrag.

Eiendomsskatt med promilleøkning fra 2 til 3 %, uten bunnfradrag	2024	2025	2026	2027
Eiendomsskatt, kr	51 400 000	52 900 000	54 300 000	55 800 000
Økning i inntekt sammenliknet med vedtatt ØP23-26	23 905 000	24 357 000	24 718 000	26 218 000

c Eiendomsskatt med promilleøkning og med bunnfradrag

I 2023 har bunnfradraget vært et virkemiddel for å øke inntektene fra eiendomsskatt. I gjeldene økonomiplan er det forutsatt at bunnfradraget på 600 000 kr pr. boenhet skal gjeninnføres fra 2024. For å få økonomisk balanse i økonomiplanperioden er ikke bunnfradraget gjeninnført i kommunedirektørens forslag.

Tabellen nedenfor viser konsekvensen av å øke promillen fra 2 til 3 promille på bolig og fritidseiendom samtidig som det innføres et bunnfradrag på 600 000 kr. I inntektene vil da øke med ca. 11 mill. kr mill. kr i 2024 stigende til 12 mill. kr sammenliknet med det som er vedtatt i gjeldene økonomiplan.

Eiendomsskatt med promilleøkning fra 2 til 3 % og med bunnfradrag	2024	2025	2026	2027
Eiendomsskatt, kr	38 100 000	39 200 000	40 300 000	41 400 000
Økning i inntekt sammenliknet med vedtatt ØP23-26	10 605 000	10 657 000	10 718 000	11 818 000

Satsingsområder

Visjon

Unik, trygg og skapende

Visjonsbeskrivelse

Visjonen er ikke uttrykk for en målbar størrelse, men skal si noe om hva vi beveger oss mot. For å komme dit, arbeider vi i samsvar med strategiene, og innfrir målene underveis. Vi kan dermed si at visjonen beskriver tilstanden når målene er innfridd. Visjonen skal likevel gjenspeile noe av virkeligheten i kommunen og være gjenkjennelig. Vi ønsker at «Unik, trygg og skapende» bidrar til økt tilhørighet, identitetsfølelse og finner gjenklang hos innbyggerne i kommunen vår. Lillesand kommunes visjon er godt forankret i organisasjonen og brukes i mange sammenhenger.

Unik

Kultur og identitet kommer til uttrykk gjennom innbyggerne og kommunens historiske miljø, natur og kysthistorie.

Trygg

Trygghet skapes gjennom forutsigbarhet, inkluderende fellesskap og tilhørighet.

Skapende

Lillesand er en fremoverlent kommune i utvikling.

Verdier

Åpenhet

Vi ivaretar at Lillesand er en åpen kommune.

Respekt

Vi viser respekt overfor alle.

Humor

Vi bruker humor, i kombinasjon med åpenhet og respekt.

1. Identitet og bærekraftig utvikling

Beskrivelse av satsingsområdet

Vi ønsker å sette søkelyset på og forsterke Lillesands identitet; det historiske bysentrum, kysten, Blindleia, uthavnene og omkringliggende heier. Ved å videreutvikle Lillesand som bysentrum og ta vare på kommunens unike kvaliteter skaper vi grunnlag for videre vekst, stolthet og tilhørighet til egen kommune.

Hovedmål for kommunen

- 1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter
- 1.2 Lillesand kommune er en attraktiv arena for næringsutvikling med grønn og bærekraftig næringsvirksomhet
- 1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet

Mål for kommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA-gr.
1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter	Vi satser på Lillesand som helårsby med et levende og attraktivt sentrum; samtidig som at vi ivaretar det historiske preget						
	Vi tar vare på og utvikler uthavner og Blindleia med tanke						

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA- gr.
	på rekreasjon, formidling av kystkultur og bevaring av kulturmiljø						
	Vi utvikler Høvågs og Justøyas egenart						
	Vi satser på et aktivt kulturliv for å styrke identiteten og bidra til næringsutvikling						
	Vi forvalter og benytter kommunens naturkvaliteter på en god måte og tilrettelegger for friluftsliv for alle						
1.2 Lillesand kommune er en attraktiv arena for næringsutvikling med grønn og bærekraftig næringsvirksomhet	Vi legger til rette for varierte og gode bomiljøer						
	Vi sikrer attraktive og tilgjengelige næringsarealer						
	Vi deltar aktivt i regionalt og nasjonalt samarbeid med tanke på kompetanse og næringsutvikling						
	Vi arbeider for å ligge i forkant med digitalisering og med en godt tilrettelagt teknisk infrastruktur						
	Vi arbeider for å være en innovasjonsarena						
	Vi sikrer rask og forutsigbar utøvelse av offentlig myndighet; særlig i plan- og byggesaksbehandling						
	Vi stimulerer til miljøvennlige løsninger for all næringsvirksomhet både ved etablering og tilrettelegging						
	Vi jobber aktivt for å opprettholde en levende kyst og						

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA- gr.
	bærekraftige marine næringer						
1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet	Vi jobber for at innbyggere har frisk luft, og sikrer rent vann						
	Vi tilrettelegger for miljøvennlig transport						
	Vi bygger tett og sikrer høy arealutnyttelse i senterområder og nær kollektivaksene						
	Vi er pådrivere for klimavennlig bygging, og tre skal fortrinnsvis brukes i alle kommunale prosjekter						
	Vi jobber for økt kompetanse om klimautfordringene og vi klimatilpasser infrastrukturen i kommunen						

Error: Process publish failed at ProcessnodeError: System.NullReferenceException: Object reference not set to an instance of an object. at Framsikt.BL.Core.BudgetProposalPartial.BudgetProposal.FetchStraTxtData(String userName, String orgId, Int32 orgLevel, String serviceId, Int32 budgetYear, Boolean isDocExport) in D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.BL\Core\BudgetProposalPartial\BudgetProposalP3.cs:line 6964 at Framsikt.BL.Core.BudgetProposalPartial.BudgetProposal.GetStrategyDataforFocusArea(String userId, Int32 budgetYear, String focusAreaId) in D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.BL\Core\BudgetProposalPartial\BudgetProposalP3.cs:line 10077 at Framsikt.DocExportWorker.BMGoalsAndTarget.InsertStrategySectionCityLevel(String user, DocumentBuilder builder, Int32 budgetYearBudMan, PublishTreeNode childNode, PublishTreeNode parentNode) in D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.DocExportWorker\BMGoalsAndTarget.cs:line 2339 at Framsikt.DocExportWorker.BmExportHelper.Processnode(PublishProcessInputHelper processNodeInputData) in

D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.DocExportWorker\BMExportHelper.cs:line 77572.
Folkehelse, livsmestring og tilhørighet

Beskrivelse av satsingsområdet

Innbyggerne skal oppleve livsmestring, trygghet og fellesskap. Dette er viktige grunnpilarer for hvordan kommunen skal levere tjenester til kommunens innbyggere. Vi skal være en kommune med gode bo og oppvekstvilkår for alle.

Hovedmål for kommunen

- 2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv
- 2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet
- 2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i
- 2.4 Innbyggerne har kompetanse som samsvarer med fremtidens behov

Mål for kommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA-gr.
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser						
	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet						
	Vi har enkeltindividets styrke, målsetting og muligheter i fokus						
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi jobber aktivt for å motvirke sosial ulikhet og bidrar til utjevning av levekårsforskjeller						
	Vi tilrettelegger for gode fysiske, sosiale og kulturelle møteplasser som fremmer deltakelse og fellesskap						
	Vi sikrer god informasjon om våre tjenester og tilrettelegger for åpne						

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA- gr.
	og inkluderende medvirkningsprosesser						
	Vi jobber for at alle kan få mulighet til å delta i frivillig arbeid etter eget ønske og interesse						
	Vi satser på inkludering, og for å motvirke utenforskap arbeider vi for at alle er inkludert i fritid og i arbeid						
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer helsefremmende barnehager og skoler, med et inkluderende læringsmiljø hvor alle barn og unge blir sett og anerkjent for sine ressurser	Fysisk aktivitet 5. - 7. trinn					
	Vi arbeider for et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge, uten betydelige økonomiske terskler for deltakelse						
	Vi jobber for at barn som vokser opp under svake økonomiske og sosiale kår får muligheter til å bidra og delta i fellesskapet						
	Vi sikrer nulltoleranse mot krenkelses og mobbing, og forebygger vold i nære relasjoner						
	Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning						
	Vi jobber for å redusere bruk av rusmidler						
2.4 Innbyggerne har kompetanse som samsvarer med fremtidens behov	Vi sikrer god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle						

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA- gr.
	Vi arbeider for at alle får muligheten til å fullføre videregående skole						
	Vi sikrer økt arbeidsdeltakelse blant unge						

Error: Process publish failed at ProcessnodeError: System.NullReferenceException: Object reference not set to an instance of an object. at Framsikt.BL.Core.BudgetProposalPartial.BudgetProposal.FetchStraTxtData(String userName, String orgId, Int32 orgLevel, String serviceId, Int32 budgetYear, Boolean isDocExport) in D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.BL\Core\BudgetProposalPartial\BudgetProposalP3.cs:line 6964 at Framsikt.BL.Core.BudgetProposalPartial.BudgetProposal.GetStrategyDataforFocusArea(String userId, Int32 budgetYear, String focusAreaId) in D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.BL\Core\BudgetProposalPartial\BudgetProposalP3.cs:line 10077 at Framsikt.DocExportWorker.BMGoalsAndTarget.InsertStrategySectionCityLevel(String user, DocumentBuilder builder, Int32 budgetYearBudMan, PublishTreeNode childNode, PublishTreeNode parentNode) in D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.DocExportWorker\BMGoalsAndTarget.cs:line 2339 at Framsikt.DocExportWorker.BmExportHelper.Processnode(PublishProcessInputHelper processNodeInputData) in D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.DocExportWorker\BmExportHelper.cs:line 77573.

Organisasjon for fremtiden

Beskrivelse av satsingsområdet

Lillesand kommune er til for innbyggerne. For å løse fremtidens utfordringer og sikre godt omdømme må vi ha en organisasjon som er innovativ, opptatt av forbedring og har kompetente medarbeidere som opplever mestring og utfører arbeid til nytte for innbyggerne.

Hovedmål for kommunen

- 3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus
- 3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere
- 3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet
- 3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig

Mål for kommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA-gr.
3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus	Vi har bevissthet om at vi er til for innbyggerne og i all oppgaveløsning har vi innbyggerperspektivet med oss						
	Vi følger kommunens overordnede mål, visjon og verdier og ivaretar en høy etisk standard						
	Vi sikrer likestilling, inkludering og mangfold						
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi vektlegger en fremtidsrettet arbeidsgiverpolitikk						
	Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse						
	Vi arbeider i nært samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten						
	Vi sikrer felles forståelse for og forpliktelse av hvordan en helhetlig, tydelig og strategisk ledelse utøves						
	Vi har en utstrakt bruk av delegering og beslutninger tas på lavest mulig nivå						
	Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling						
	Vi utvikler en heltidskultur og høy grad av nærvær	Sykefravær	7,0 %	7,0 %	7,0 %	7,0 %	

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA- gr.
	Vi arbeider for å tilby flere lærling- og praksisplasser						
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har						
	Vi etterlever en helhetlig internkontroll						
	Vi ivaretar vårt ansvar for beredskap og krisehåndtering med et risikobilde i stadig endring						
3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi satser på digitalisering og innovasjon for å oppnå optimal oppgaveløsning						
	Vi samarbeider med innbyggerne, frivilligheten og næringslivet om gode løsninger						
	Vi sikrer bærekraftig økonomisk utvikling og handlefrihet gjennom god økonomisk planlegging og styring. Med bærekraftig økonomi mener vi et netto driftsresultat på 2 %, et disposisjonsfond på 5 % og en langsiktig gjeld utenom pensjonsforpliktelser på 120 % av brutto driftsinntekter	Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	1,8 %	2,2 %	3,0 %	3,0 %	12,5 %
		Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	-0,8 %	0,9 %	0,8 %	0,8 %	4,1 %
		Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	152,1 %	150,7 %	156,6 %	156,6 %	123,4 %
	Vi legger til rette for innovative løsninger ved offentlige anskaffelser						

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Gj.sn. KOSTRA- gr.
	Vi vektlegger miljøvennlige løsninger og unngår sosial dumping ved offentlig anskaffelser						

Error: Process publish failed at ProcessnodeError: System.NullReferenceException: Object reference not set to an instance of an object. at

Framsikt.BL.Core.BudgetProposalPartial.BudgetProposal.FetchStraTxtData(String userName, String orgId, Int32 orgLevel, String serviceId, Int32 budgetYear, Boolean isDocExport) in

D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.BL\Core\BudgetProposalPartial\BudgetProposalP3.cs:line 6964 at

Framsikt.BL.Core.BudgetProposalPartial.BudgetProposal.GetStrategyDataforFocusArea(String userId, Int32 budgetYear, String focusAreaId) in

D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.BL\Core\BudgetProposalPartial\BudgetProposalP3.cs:line 10077 at

Framsikt.DocExportWorker.BMGoalsAndTarget.InsertStrategySectionCityLevel(String user, DocumentBuilder builder, Int32 budgetYearBudMan, PublishTreeNode childNode, PublishTreeNode parentNode) in

D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.DocExportWorker\BMGoalsAndTarget.cs:line 2339 at

Framsikt.DocExportWorker.BmExportHelper.Processnode(PublishProcessInputHelper processNodeInputData) in

D:\a\1\s\Framsikt\Framsikt.DocExportWorker\BmExportHelper.cs:line

7757Kommunens tjenesteområder

Rammeområde folkevalgte

Beskrivelse av dagens virksomhet

Rammeområdet folkevalgte omfatter organer som bystyret, formannskapet, plan- og miljøutvalget, tjenesteutvalget, kontrollutvalget og andre, samt revisjon og valg.

Formannskapet har 100.000 kr i frie midler til disposisjon, hvor bruk vedtas etter søknad. Alle typer godtgjørelser til politikere belastes ansvar "Bystyre". Det er lagt inn midler til gjennomføring av kommunevalg i 2027 og stortingsvalg i 2025.

Lønn til ordfører, varaordfører, utvalgs- og gruppeledere, blir justert på bakgrunn av endring i stortingsrepresentantenes lønn. Det er satt av midler for lønnsoppgjøret i 2024 i tråd med det sentrale oppgjøret. Øvrig møtegodtgjørelse utbetales i henhold til reglement vedtatt av bystyret. Budsjett til kontrollutvalg og revisjon samsvarer med kontrollutvalgets eget budsjettinnspill, som forøvrig følger budsjettet som vedlegg.

Økonomiplan for 2024-2027

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	7 303	7 303	7 303	7 303
Sum Tekniske justeringer	36	36	36	36
Sum Vedtak forrige periode	-260	140	-260	140
Konsekvensjusteringer	-225	175	-225	175
Konsekvensjustert ramme	7 078	7 478	7 078	7 478
Politisk vedtak				
BS 179/19 Fjerne vedtatte klima og miljømidler	-250	-250	-250	-250
BS 196/23 - punkt 12. Økt utgift lønn politikere	130	130	130	130
BS 196/23 - punkt 14. Oppussing skole Sri Lanka	73	0	0	0
Sum Politisk vedtak	-47	-120	-120	-120
Nye tiltak og realendringer	-47	-120	-120	-120
Ramme 2024-2027	7 031	7 358	6 958	7 358

Driftsbudsjett

Fordeling på enhet og hovedart (tabell)

Fordeling på enhet

Beløp i 1000 kr

Enhet	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Bystyre	4 935	4 862	4 862	4 862
Revisjon og valg	1 401	1 801	1 401	1 801
Utvalg	695	695	695	695
Totalsum	7 031	7 358	6 958	7 358

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 619	1 619	1 619	1 619
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	615	615	615	615
Lønn	4 329	4 729	4 329	4 729
Overføringsutgifter	501	428	428	428
Refusjoner	-33	-33	-33	-33
Totalsum	7 031	7 358	6 958	7 358

Kommunalområde organisasjon

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalområde organisasjon ble etablert 1 mai 2023 etter organisasjonsendring og har ansvar for HR, ledelses- og organisasjonsutvikling, politisk sekretariat, arkiv, kommunikasjon, juridisk rådgivning,

kommuneoverlege, folkehelse og koordinering av planarbeid. I tillegg til utredninger, strategi- og analysearbeid, beredskap og samskaping.

I tillegg hører frikjøpte tillitsvalgte og hovedverneombud til kommunalområdet.

Sammen skal vi aktivt bidra til å nå målene i overordnede styringsdokumenter, herunder kommuneplan, økonomiplan og strategi for ledelse og medarbeiderskap, samt jobbe i tråd aktuelt lov- og avtaleverk og øvrige føringer.

Utfordringer og strategi

Kommunalområde organisasjon består hovedsakelig av ansatte i selvstendige stillinger som har ulike ansvarsoppgaver og fagkompetanse. I 2024 vil det være behov for å finne gode strukturer og arenaer for samarbeid på tvers innenfor fagmiljøene i kommunalområde organisasjon. Prosessen er påbegynt og det er fastsatt følgende formål for kommunalområdet:

«Ved å tilrettelegge for ansatte, innbyggere og folkevalgte bidrar kommunalområde organisasjon til å sikre flyt og kvalitet i tjenestene»

Vi jobber systematisk med oppfølging av politiske vedtak, saksutredninger, gir støtte, råd og veiledning innenfor de ulike fagområdene, samt ivaretar øvrige driftsoppgaver. I tillegg fremheves noen av satsingsområdene for kommunalområdet i kommende økonomiplanperiode (listen er ikke uttømmende):

- Lærlingordningen og veilederkorps
- Fokus på utvalgte innsatsområder i strategi for ledelse og medarbeiderskap her under "helsefremmende arbeidsmiljø" og "kompetanse for fremtiden"
- Folkehelseoversikt
- Overordnet planstrategi
- Kommunikasjonsstrategi
- Lederutvikling
- Beredskapsteam
- Internkontroll og kvalitetsarbeid

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi arbeider for å tilby flere lærling- og praksisplasser	Lærlingordning	Fortsatt fokus på å tilby lære plasser, fagbrev på jobben og praksisplasser. Lærlingordning er avhengig av veiledere ute på enhetene, vi skal gjennom opplæring og samlinger sikre et robust og stabilt "veilederkorps"
3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus	Vi følger kommunens overordnede mål, visjon og verdier og ivaretar en høy etisk standard	Beredskap	Vi etablerer et beredskapsteam og jobber systematisk med beredskap

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus	Vi følger kommunens overordnede mål, visjon og verdier og ivaretar en høy etisk standard	Planstrategi	Utarbeide overordnet planstrategi innen oktober 2024
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi sikrer felles forståelse for og forpliktelse av hvordan en helhetlig, tydelig og strategisk ledelse utøves	Lederutvikling	Fortsette arbeidet med kontinuerlig lederutvikling og implementering av Strategi for ledelse med tilhørende lederplattform. For å møte fremtidens utfordringer er det viktig å trygge og utvikle ledere på alle nivåer.
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser	Folkehelsearbeid	Folkehelseoversikt skal peke på utvalgte satsingsområder og hovedmål for økonomiplanperioden

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	24 623	24 623	24 623	24 623
Sum Tekniske justeringer	-825	-825	-825	-825
Sum Vedtak forrige periode	-512	-1 012	-1 012	-1 012
Sum Budsjettendring i år	2 827	2 827	2 827	2 827
Konsekvensjusteringer	1 490	990	990	990
Konsekvensjustert ramme	26 113	25 613	25 613	25 613
Innsparingstiltak				
Redusere 1 stilling HR	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Innsparingstiltak	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Nye tiltak				
Økt midler frikjøp tillitsvalgt	62	62	62	62
Økt utgift tilknyttet arkivsamarbeid med Birkenes	175	175	175	175
Økt utgifter innleie ifbm permisjon	326	0	0	0
Sum Nye tiltak	563	237	237	237
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 6. Sommerjobb for ungdom – økt antall som får tilbud	200	200	200	200
BS-099/23 vedtak om å reversere BS 136-22 punkt 7 ihht. vedtak i bystyret, dvs reversering av kutt	1 000	1 500	1 500	1 500
Sum Politisk vedtak	1 200	1 700	1 700	1 700
Nye tiltak og realendringer	763	937	937	937
Ramme 2024-2027	26 876	26 550	26 550	26 550

Driftsbudsjett

Fordeling på enhet og hovedart (tabell)

Fordeling på enhet

Beløp i 1000 kr

Økonomiplan for 2024-2027

Enhet	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Organisasjon	26 876	26 550	26 550	26 550
Totalsum	26 876	26 550	26 550	26 550

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 452	4 126	4 126	4 126
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 833	2 833	2 833	2 833
Lønn	21 658	21 658	21 658	21 658
Overføringsutgifter	81	81	81	81
Refusjoner	-1 791	-1 791	-1 791	-1 791
Salgsinntekter	-357	-357	-357	-357
Totalsum	26 876	26 550	26 550	26 550

Sammendrag budsjett

Tabellen "Rammeoversikt" tar utgangspunkt i *Opprinnelig budsjett* for 2023 korrigert for *Sum Tekniske justeringer* (deflatorjustering, virkninger av lønnsoppgjør, inkl. endringer i pensjon og arbeidsgiveravgift,). *Sum Vedtak forrige periode* inneholder alle politiske vedtak før 2023 som påvirker rammen i årene 2024 -2027. *Sum Budsjettendringer i år* inneholder alle politiske vedtak i løpet av året 2023. I sum gir dette en *Konsekvensjustert ramme* på kommunalområdet i 2024 på 26,1 mill. kr. Dette er utgangspunktet før nye forslag til endringer i 2024 er lagt inn.

Innsparingstiltak

Under *Innsparingstiltak* ligger reduksjon av et årsverk knyttet til HR.

Nye tiltak er relatert til:

- økte midler til frikjøp av tillitsvalgt i tråd med avtaleverket
- økte utgifter tilknyttet arkivsamarbeid med Birkenes
- økte utgifter til innleie av konsulent ifm med lovpålagt permisjon

Politiske vedtak

I BS 099/23 vedtok bystyret følgende: "Innsparinger på kommunalområde Velferd og kommunedirektørens stab vedtatt i desember 2022 for årene 2024, 2025 og 2026 utgår." Midlene legges derfor tilbake på kommunalområdet.

Til sammen foreslår kommunedirektøren 0,6 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 26,7 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 26,9 mill. kr.

Endring i stillingsressurser på kommunalområdet utgjør en reduksjon på 1 årsverk knyttet til HR.

Bystyret vedtok å øke rammen til kommunalområdet med 0,2 mill. kr for økt satsning på sommerjobb for ungdom. Til sammen vedtok bystyret 0,8 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen

Økonomiplan for 2024-2027

på kommunalområdet utgjør 26,9 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 27,1 mill. kr.

Kommunalområde økonomi

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalområde økonomi har ansvar for økonomi, investeringsprosjekt, og IT-tjenester.

Utfordringer og strategi

Kommunalområdet vil i 2024 ha særlig fokus hvordan kommunens tjenester kan videreutvikles ved hjelp av teknologi. Arbeidet med digital transformasjon, innovasjon og digitalisering, herunder kunstig intelligens vil være verktøy som kommunen kan bruke for å møte fremtidens utfordringer. Videre vil kommunens utnyttelse av eksisterende digitale løsninger og verktøy gjennomgå for å sikre optimal utnyttelse.

Et annet overordnet fokus for kommunalområdet er å legge til rette for god økonomistyring og riktig fordeling av ressurser på kommunalområdene innenfor de økonomiske rammene. Dette innebærer å tilpasse inntekter og utgifter slik at kommunens økonomi blir bærekraftig, og innfrir kommunens handlingsregler og finansielle måltall.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	40 983	40 983	40 983	40 983
Sum Tekniske justeringer	742	742	742	742
Sum Vedtak forrige periode	-730	-730	-920	-920
Sum Budsjettendring i år	1 001	1 001	1 001	1 001
Konsekvensjusteringer	1 014	1 014	824	824
Konsekvensjustert ramme	41 996	41 996	41 806	41 806
Innsparingstiltak				
Redusere 20% stilling porteføljeforvalter (drift)/80% stilling som prosjektleder (investering)	-200	-200	-200	-200
Sum Innsparingstiltak	-200	-200	-200	-200
Nye tiltak				
Økt tilskudd Struktur1 utover deflator vekst	135	135	135	135
Økte lisensutgifter - nye investeringer	250	250	250	250
Økte lisensutgifter - uhåndtert kutt	500	500	500	500
Sum Nye tiltak	885	885	885	885
Politisk vedtak				
BS 019/23 Overføring av tilskudd knyttet til kirkegårdsarbeidere fra kirkelig fellesråd til samfunn	-1 450	-1 450	-1 450	-1 450
BS 196/23 - punkt 22. Mulighetsstudie skatehall	50	0	0	0
BS 196/23 - punkt 9. Videreføre støtte UNG	150	150	150	150
Sum Politisk vedtak	-1 250	-1 300	-1 300	-1 300
Nye tiltak og realendringer	-565	-615	-615	-615
Ramme 2024-2027	41 431	41 381	41 191	41 191

Driftsbudsjett

Fordeling på enhet og hovedart (tabell)

Fordeling på enhet

Beløp i 1000 kr

Enhet	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
IT-tjenesten	22 010	22 010	22 010	22 010
Økonomi og prosjekt	19 421	19 371	19 181	19 181
Totalsum	41 431	41 381	41 191	41 191

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	7 636	7 636	7 636	7 636
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	22 462	22 412	22 412	22 412
Lønn	11 925	11 925	11 925	11 925
Overføringsutgifter	7 784	7 784	7 594	7 594
Refusjoner	-5 403	-5 403	-5 403	-5 403
Salgsinntekter	-2 973	-2 973	-2 973	-2 973
Totalsum	41 431	41 381	41 191	41 191

Sammendrag budsjett

Tabellen "Rammeoversikt" tar utgangspunkt i *Opprinnelig budsjett* for 2023 korrigert for *Sum Tekniske justeringer* (deflatorjustering, virkninger av lønnsoppgjør, inkl. endringer i pensjon og arbeidsgiveravgift,). *Sum Vedtak forrige periode* inneholder alle politiske vedtak før 2023 som påvirker rammen i årene 2024 -2027. *Sum Budsjettendringer i år* inneholder alle politiske vedtak i løpet av året 2023. I sum gir dette *Konsekvensjustert ramme* på kommunalområdet i 2024 på 42,0 mill. kr. Dette er utgangspunktet før nye forslag til endringer i 2024 er lagt inn.

Innsparingstiltak

Under *Innsparingstiltak* ligger reduksjon av et årsverk knyttet til porteføljeforvaltning og prosjektledelse. Reduksjonen i drift tilsvarer 20% (porteføljeforvaltning) og 80% investeringsbudsjettet (prosjektledelse).

Nye tiltak er relatert til:

- økt tilskudd til Struktur1 utover deflatorvekst. Dette skyldes høyere lønnsvekst i 2023 enn det som opprinnelig ble lagt inn.
- økte lisenskostnader som følge av innkjøp av noen nye IT-systemer.
- økte lisenskostnader - uhåndtert kutt. IT-tjenesten ble pålagt et kutt på 0,5 mill. kr som det viser seg ikke er mulig å realisere. Dels øker lisensavgiftene mer en kommunal deflator og dels øker antall brukere.

Politiske vedtak

I BS 019/23 vedtok bystyret at Lillesand kommune skulle overta driften av kirkegårder og gravtjenesten. I den forbindelse reduseres tilskuddet til kirkelig fellesråd.

Økonomiplan for 2024-2027

Til sammen foreslår kommunedirektøren en reduksjon på 0,8 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 41,2 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 56,2 mill. kr.

Endring i stillingsressurser på kommunalområdet utgjør en reduksjon på 1 årsverk (porteføljeforvaltning og prosjektledelse).

Bystyret vedtok å øke rammen til kommunalområdet med 0,2 mill. kr for midler til forstudie skatehall og videreføring av støtte til UNG. Til sammen vedtok bystyret en reduksjon i rammen på 0,6 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 41,4 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 56,4 mill. kr.

Økonomi og prosjekt

Beskrivelse av dagens virksomhet

Stab for økonomi og prosjekt består av prosjektledere og økonomirådgivere. Staben har ansvaret for å utarbeide budsjett og økonomiplan, årsberetning og tertialrapporter, samt gjennomføringsansvar for store investeringsprosjekt. Staben skal bidra til bedre porteføljestyling, -prosjektledelse og samspill mellom økonomi og de store investeringsprosjektene.

Staben bistår kommunens enheter i økonomispørsmål, og er også involvert i flere utviklingsprosjekter. Staben har også kontrollertfunksjon ovenfor resten av organisasjonen, samt en rådgivende rolle innen innkjøp.

Staben har et overordnet gjennomføringsansvar for kommunens investeringsprosjekter knyttet til nybygg. Staben skal også lede relevante investeringsprosjekter for alle sektorene i kommunen. Prosjektansvaret omfatter prosjekter knyttet til kommunale formålsbygg innenfor bl.a. skole, barnehage, helse og omsorg.

Inn under stab for økonomi og prosjekt ligger ett interkommunale samarbeid. Struktur1 (samarbeid med Birkenes kommune om regnskap og lønn).

Tilskudd til kirkelig fellesråd ligger inn under stab for økonomi og prosjekt.

Antall ansatte/årsverk:

Staben har 6 årsverk.

Utfordringer og satsingsområder

Lillesand kommune har en krevende økonomisk situasjon. Høy lånegjeld gjør at en stor andel av kommunens frie inntekter går med til å betjene renter og avdrag. Lavt nivå på frie inntekter, herunder avslutning av forsøket med statlig finansiering av pleie- og omsorgstjenester og realisering av gevinster i program Lillesand 2024 vil kreve tett økonomioppfølging av kommunalområder og enheter i hele økonomiplanperioden. Effektiv bruk av virksomhetsstyringsverktøyet Framsikt vil ha stort fokus fremover. Staben vil bruke mye tid på å utvikle og tilpasse styringsdokumentene, samt gi opplæring ute på kommunalområdene. I 2024 skal kommunen også ta i bruk virksomhetsplanmodulen.

Økonomiplan for 2024-2027

Enheten gjennomfører store offentlige anskaffelser, og kontraherer både konsulentfirmaer og entreprenører.

Investeringsprosjektene i økonomiplanperioden, både store og små, som nå skal gjennomføres har mange interessenter og det er stor usikkerhet om innhold og kostnader. Flere av investeringsprosjektene krever reguleringsendringer som påvirker fremdrift. Bruk av prosjektmetodikken og forankring av beslutningspunkter hos det politiske nivå vil ha fokus i perioden.

Enheten har redusert antall årsverk med 1 innen porteføljestyling og prosjektledelse for å redusere utgifter. I tillegg vil det 1. halvår 2024, pga. permisjon som ikke blir erstattet, være redusert kapasitet på porteføljestyling og prosjektledelse. Leveransekrav må tilpasses disse forholdene.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi legger til rette for innovative løsninger ved offentlige anskaffelser	Gjennomføring av investeringsprosjekter - formålsbygg	Investeringsprosjektene i økonomiplanperioden, både store og små, som nå skal gjennomføres har mange interessenter og det er stor usikkerhet om innhold og kostnader. Bruk av prosjektmetodikken og forankring av beslutningspunkter hos det politiske nivå vil ha fokus i perioden.
3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi satser på digitalisering og innovasjon for å oppnå optimal oppgaveløsning	Virksomhetsstyring	Innføringen av virksomhetsstyringsverktøyet Framsikt vil ha stort fokus fremover. Staben vil bruke mye tid på å utvikle og tilpasse styringsdokumentene, samt gi opplæring ute på kommunalområdene. I 2024 skal kommunen også ta i bruk virksomhetsplanmodulen.
3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi sikrer bærekraftig økonomisk utvikling og handlefrihet gjennom god økonomisk planlegging og styring. Med bærekraftig økonomi mener vi et netto driftsresultat på 2 %, et disposisjonsfond på 5 % og en langsiktig gjeld utenom pensjonsforpliktelser på 120 % av brutto driftsinntekter	God økonomistyring og fordeling av ressurser	I økonomiplanperioden er det fokus på realisere forventede gevinster i program Lillesand 2024. Det vil også bli sett på prinsipper for fordeling av budsjettammene. Målsettingen er å omfordele ressurser til kommunalområdene i tråd med den demografiske utviklingen.

Økonomiplan for 2024-2027

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	19 984	19 984	19 984	19 984
Sum Tekniske justeringer	451	451	451	451
Sum Vedtak forrige periode	-166	-166	-356	-356
Sum Budsjettendring i år	467	467	467	467
Konsekvensjusteringer	752	752	562	562
Konsekvensjustert ramme	20 736	20 736	20 546	20 546
Innsparingstiltak				
Redusere 20% stilling porteføljeforvalter (drift)/80% stilling som prosjektleder (investering)	-200	-200	-200	-200
Sum Innsparingstiltak	-200	-200	-200	-200
Nye tiltak				
Økt tilskudd Struktur1 utover deflator vekst	135	135	135	135
Sum Nye tiltak	135	135	135	135
Politisk vedtak				
BS 019/23 Overføring av tilskudd knyttet til kirkegårdsarbeidere fra kirkelig fellesråd til samfunn	-1 450	-1 450	-1 450	-1 450
BS 196/23 - punkt 22. Mulighetsstudie skatehall	50	0	0	0
BS 196/23 - punkt 9. Videreføre støtte UNG	150	150	150	150
Sum Politisk vedtak	-1 250	-1 300	-1 300	-1 300
Nye tiltak og realendringer	-1 315	-1 365	-1 365	-1 365
Ramme 2024-2027	19 421	19 371	19 181	19 181

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	7 631	7 631	7 631	7 631
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	474	424	424	424
Lønn	4 795	4 795	4 795	4 795
Overføringsutgifter	6 571	6 571	6 381	6 381
Refusjoner	-10	-10	-10	-10
Salgsinntekter	-40	-40	-40	-40
Totalsum	19 421	19 371	19 181	19 181

IT-tjenesten

Beskrivelse av dagens virksomhet

IT-tjenesten for Birkenes og Lillesand kommuner (administrativ vertskommunemodell jf. kommuneloven § 20-2) leverer brukerstøtte til alle ansatte i kommunene, samt er ansvarlig for drift av kommunens IT-infrastruktur og servere. IT-tjenesten leder også det overordnede arbeidet med digitalisering av kommunale tjenester og funksjoner for begge kommuner. Økonomiansvar for alle IT-investeringer og lisenskostnader er også plassert hos IT-tjenesten.

Antall ansatte/årsverk

Enheten har 9 faste årsverk, samt to lærlinger.

Utfordringer og satsingsområder

IT-tjenesten opplever daglig forsøk på inntrenging i kommunens systemer, samtidig som vi har god kontroll på IT-sikkerheten og kan avverge angrepene. De jobber målrettet med å øke den interne kompetanse på området, samt utarbeider risikovurderinger og nye rutiner. Kommunen har også etablert samarbeid med både eksterne firmaer og felles kommunale sikkerhetsorganisasjoner. Det kommunedirektøren ser er at arbeidet med IT-sikkerhet krever stadig mer ressurser, og vil gjøre i årene som kommer.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Arbeid med digitalisering	Gjennomføre tiltak for å oppnå målene i digitaliseringsstrategien. Arbeidet vil være forankret i tiltaksplanen som er utarbeidet for å realisere målene i digitaliseringsstrategien.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	God og stabil IT-drift	IT-tjenesten jobber målrettet med forebyggende tiltak og vedlikehold, for å sikre stabil og sikker IT-drift.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	20 998	20 998	20 998	20 998
Sum Tekniske justeringer	291	291	291	291
Sum Vedtak forrige periode	-564	-564	-564	-564
Sum Budsjettendring i år	535	535	535	535
Konsekvensjusteringer	262	262	262	262
Konsekvensjustert ramme	21 260	21 260	21 260	21 260
Nye tiltak				
Økte lisensutgifter - nye investeringer	250	250	250	250
Økte lisensutgifter - uhåndtert kutt	500	500	500	500
Sum Nye tiltak	750	750	750	750
Nye tiltak og realendringer	750	750	750	750
Ramme 2024-2027	22 010	22 010	22 010	22 010

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5	5	5	5
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	21 988	21 988	21 988	21 988
Lønn	7 130	7 130	7 130	7 130
Overføringsutgifter	1 213	1 213	1 213	1 213
Refusjoner	-5 393	-5 393	-5 393	-5 393
Salgsinntekter	-2 933	-2 933	-2 933	-2 933
Totalsum	22 010	22 010	22 010	22 010

Kommunalområde velferd

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalområdet har følgende enheter og tjenester:

Omsorg og mestring, psykisk helse og rus , enhet for tjenestetildeling, habiliteringstjeneste og NAV stat/kommune.

Utfordringer og strategi

Utfordringsbilde for 2024 er preget av stor usikkerhet. Vi opplever en urolig tid med fortsatt krig i Europa, energikrise og høye strømpriser, økte matvarepriser samt økende renter. Det er trolig også kun et spørsmål om tid før dette vil slå inn i arbeidsmarkedet og det må forventes økt arbeidsledighet i 2024. Det generelt høye pris- og rentenivået fører til økte kostnader for husholdningene. Husholdninger som opplever permitteringer og/eller oppsigelser får i tillegg en inntektsreduksjon. Vi vet også at gjeldsgraden blant nordmenn er svært høy.

Dette er forhold som vil påvirke de kommunale tjenestene, og vi forventer en fortsatt stor pågang på alle de kommunale tjenesteområdene i NAV i 2024: økonomisk rådgivning (herunder gjeldsrådgivning), økonomisk sosialhjelp, startlån, midlertidig botilbud og bosetting av flyktninger.

Det forventes at anmodningen fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) om bosetting av flyktninger, også i 2024 vil være høyt. Foreløpig prognose antyder at behovet for bosettingsplasser i Lillesand kommune vil være tilsvarende høyt som i 2023. En eventuell økning i bosettingen vil legge press både på de kommunale tjenestene, og på boligmarkedet i kommunen. For innværende økonomiplanperiode er det viktig at vi lykkes med kvalifisering og inkludering i arbeidslivet av denne gruppa.

Etterspørselen etter nødboliger og boliger til personer som ikke har boevne er stor, og kommunens eksisterende tilbud har ikke tilstrekkelig kapasitet.

I tiden fremover vil den demografiske utviklingen påvirke utfordringsbildet for helse- og omsorgstjenestene. Ved planlegging av tjenestetilbudet for de kommende årene må kommunen ta hensyn til den demografiske utviklingen. Fra 2026 til 2030 vil det være behov for 20 nye sykehjemsplasser. Dette vil utløse et behov for i overkant av 40 nye årsverk bare i institusjon. Dette er

tall basert på at vi arbeider på samme måte i fremtiden som vi gjør i dag. En dekningsgrad på 9 % (sykehjemsplasser til innbyggere over 80 år) forutsetter at flere får hjemmebaserte tjenester enn i dag, og at en tar i bruk digitale løsninger for oppfølging og trygghetsskapende teknologi i større grad enn i dag.

Økt press på tjenestene som følge av befolkningsøkning.. Regjeringen har, gjennom Tid for handling (NOU 2023:4) gitt anbefalinger til kommunene om prinsipper for prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. For å møte disse anbefalingene og framtidens utfordringer knyttet til ressurser, er det viktig allerede nå å ta i bruk de styringsdata som er gjort tilgjengelig gjennom arbeidet i SIO II for å sikre en bærekraftig tjeneste i fremtiden. Slike styringsdata kan bidra til at ressursene fordeles på nye måter og mer tilpasset til innbyggernes behov. Samt blir det viktig å omstille tjenestene innenfor omsorg og mestring der man bruker rett kompetanse på rett sted, noe TØRN prosjektet viser til viktigheten av.

Fremover blir det enda viktigere å realisere arbeidskraftreserven som deltidsansatte utgjør. Høy andel heltidsansatte er og av stor betydning for kontinuitet og faglighet i tjenesten.

Morgendagens brukere har høyere forventninger og krav til omsorgstjenestene. Flere eldre ønsker å bo hjemme lengst mulig, ofte med store behov for individtilpassede tjenester som utløser høye kostnader. Flere personer under 67 år utvikler demenssykdommer. Flere yngre brukere med sammensatte/utfordrende sykdommer utløser krav til spesialisert kompetanse, tekniske hjelpemidler og bemanning.

Fortsatt vil kommunalområde Velferd ha hovedtyngden av innsparinger i Lillesand 2024.

Hovedprioriteringer

- Vi arbeider for å realisere arbeidskraftreserven deltidsansatte utgjør.
- Vi organiserer tjenestene våre på en måte som tilrettelegger for gode fagmiljøer og god ressursutnyttelse
- Vi styrker kompetansen innen flere fagområder for å møte framtidens utfordringer
- Vi har rekruttering av kvalifisert og tilstrekkelig helsepersonell i fokus
- Vi arbeider med implementering av velferdsteknologi
- Vi bidrar i tverrfaglig utviklingsarbeid
- Vi leverer gode og koordinerte helsetjenester til våre innbyggere

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Plan for helse og omsorg peker ut en retning for tjenesteutvikling i perioden 2020-2025. For å kunne levere forsvarlige tjenester i fremtiden må fokus flyttes fra behandling til helsefremmende tiltak og forebygging.	Endringer i demografien gjør at vi er nødt til å fokusere på helsefremming fremfor reparasjon. Det er et ledd i å gjøre omsorgstjenestene mer bærekraftig. Frivilligsentralen er en sentral aktør i å koordinere frivillig arbeid i Lillesand kommune. Frivilligsentralen tilrettelegger for at det skapes møteplasser og bidrar til å bygge nettverk. Lillesand kommune ønsker å tilrettelegge for at enda flere innbyggere deltar i frivillig

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			arbeid, og at frivilligheten har en sentral rolle i møte med demografiske utfordringer. Frivillig arbeid har positive helseeffekter for enkeltmennesker og kan bidra til at flere får økt livskvalitet gjennom deltakelse i ulike aktiviteter.
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	Organisasjon for fremtiden	Med bakgrunn i demografiske utfordringer må kommunalområdet i tiden fremover ha fokus på personellbesparende teknologi og ta i bruk dette på de ulike kommunalområdene der det er mulig. Videre er det nødvendig å se på hvordan tjenestene er organisert. Har søkt om å bli med i TØRN prosjektet som en del av arbeidet med å endre måten tjenestene leveres på.
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi satser på inkludering, og for å motvirke utenforskap arbeider vi for at alle er inkludert i fritid og i arbeid	Sikre at helsepersonell som rekrutteres har gode norskkunnskaper, både skriftlig og muntlig.	Med bakgrunn i en stadig økende andel med norsk som andrespråk må det kvalitetssikres at de som skal begynne å arbeide innenfor kommunalområdet har gode nok norskkunnskaper. Derfor vurderes det å sette et minimumskrav knyttet opp til de som skal arbeide innenfor kommunalområdet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	295 953	295 953	295 953	295 953
Sum Tekniske justeringer	-12 134	-11 912	-11 876	-11 876
Sum Vedtak forrige periode	-14 466	-23 321	-23 821	-23 821
Sum Budsjettendring i år	25 589	21 834	18 383	17 768
Konsekvensjusteringer	-1 011	-13 399	-17 314	-17 929
Konsekvensjustert ramme	294 942	282 554	278 638	278 023
Nye tiltak				
Demografiendringer og økning antall brukere	5 000	5 000	5 000	5 000
Drift av kantine/kjøkken	458	458	458	458
Endring i regelverket rundt beregning av grunnlag for krav om sosialhjelp	500	500	500	500
Endring i regelverket rundt beregning av ubekvemstillegg	570	570	570	570
Lønnsmidler fast stilling velferdsteknologi	828	828	828	828
Manglende innsparing da nye rus/psykiatri boliger ikke er ferdigstilt innen 1/1-24.	2 000	0	0	0

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Reduksjon i stilling iht. flykninger (nedtrapping av økning på 4 stillinger totalt for årene 2022 og 2023)	0	0	0	-800
Økning i lisens til Norsk Helsenett SF	127	127	127	127
Sum Nye tiltak	9 483	7 483	7 483	6 683
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 18. Økt støtte til matkasser (eksternt)	200	200	0	0
BS 196/23 - punkt 20. Vedmaskin til Dagsen i 2024	25	0	0	0
BS 196/23 - punkt 21. Bevilgning til Frivilligsentralen til leie av lokale for aktivitet rundt bytte av klær og utstyr	100	100	0	0
BS 196/23 - punkt 7. Senior dagen, midler tildeles eldrerådet for å arrangere årlig	35	35	35	35
BS 196/23 punkt 1. Reduksjon av midler til demografiendring (Velferd)	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
BS-099/23 vedtak om reversering BS 136-22 punkt 8 iht. vedtak i bystyret, dvs. reversering av kutt i rammen på 4 mill. kr i øk. plan perioden	4 000	4 000	4 000	4 000
Sum Politisk vedtak	2 360	2 335	2 035	2 035
Nye tiltak og realendringer	11 843	9 818	9 518	8 718
Ramme 2024-2027	306 785	292 372	288 156	286 741

Driftsbudsjett

Fordeling på enhet og hovedart (tabell)

Fordeling på enhet

Beløp i 1000 kr

Enhet	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Enhet for omsorg og mestring	117 692	117 692	117 692	117 692
Enhet for tjenestetildeling omsorg	25 005	25 005	24 705	24 705
Habiliteringstjeneste	80 775	80 775	80 775	80 775
Kommunalsjef velferd	7 874	4 272	4 272	4 272
NAV (sosial-flyktning)	47 533	38 746	34 831	33 416
Psykisk helse og rus	27 906	25 881	25 881	25 881
Totalsum	306 785	292 372	288 156	286 741

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-40	-40	-40	-40
Finansutgifter	40	40	40	40
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	38 358	38 358	38 358	38 358
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	20 813	20 788	20 688	20 688
Lønn	320 215	308 662	308 528	307 728
Overføringsutgifter	20 664	17 829	13 848	13 233
Refusjoner	-76 893	-76 893	-76 893	-76 893
Salgsinntekter	-16 372	-16 372	-16 372	-16 372
Totalsum	306 785	292 372	288 156	286 741

Sammendrag budsjett

Tabellen "Rammeoversikt" tar utgangspunkt i *Opprinnelig budsjett* for 2023 korrigert for *Sum Tekniske justeringer* (deflatorjustering, virkninger av lønnsoppgjør, inkl. endringer i pensjon og arbeidsgiveravgift,). *Sum Vedtak forrige periode* inneholder alle politiske vedtak før 2023 som påvirker rammen i årene 2024 -2027. *Sum Budsjettendringer i år* inneholder alle politiske vedtak i løpet av året 2023. I sum gir dette *Konsekvensjustert ramme* på kommunalområdet i 2024 på 294,9 mill. kr. Dette er utgangspunktet før nye forslag til endringer i 2024 er lagt inn.

Fortsatt vil kommunalområde Velferd ha hovedtyngden av innsparinger i Lillesand 2024.

Nye tiltak er relatert til:

- Økt ramme i forbindelse med økning i antall brukere av hjemmetjeneste og et økende antall nye vedtak er det lagt til 5 mill. kr.
- Økt ramme, da innsparingskrav knyttet til nye boliger psykisk helse rus ikke kan gjennomføres
- Reduksjon ramme, da leder av bemanningsenheten forventes selvfinansiert gjennom effektivisering av vikartjenester
- Reduksjon i ramme knyttet til innsparing på koordinering av helsetjenester
- Økt ramme pga. endringer i regelverket per 1/1-23, rundt ubekvemstilegg
- Økt ramme pga. endring i regelverk rundt beregning av grunnlag for krav om sosialhjelp

Politiske vedtak

I BS 099/23 vedtok bystyret følgende: "Innsparinger på kommunalområde Velferd og kommunedirektørens stab vedtatt i desember 2022 for årene 2024, 2025 og 2026 utgår." Midlene legges derfor tilbake på kommunalområdet.

Til sammen foreslår kommunedirektøren 13,5 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 308,4 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 309,9 mill. kr.

Økte stillingsressurser på kommunalområdet:

- 1 stilling enhetsleder omsorg og mestring
- 1 stilling kantine/kjøkken
- 1 stilling velferdsteknologi (tidligere prosjektstilling IT)
- 0,5 stilling, demenskoordinator

Bystyret vedtok å redusere rammen til kommunalområdet med 2 mill. kr. Videre vedtok bystyret å bevilge 0,035 mill. kr til eldrerådet for årlig arrangement av «Seniordagene», 0,2 mill. kr til tilskudd matkasser eksterne aktører, 0,025 mill. kr til vedmaskin «Dagsen» og 0,1 mill. kr til leie av lokaler til Frivilligsentralens aktivitet rundt bytte av klær og annet utstyr. Til sammen vedtok bystyret 11,8 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024, og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 306,8 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 308,3 mill. kr.

Kommunalsjef velferd

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalområde Velferd har rådgivere i stab som består av en rådgiver velferdsteknologi, avdelingsleder bemanningstjeneste og to rådgivere på til sammen 3,3 årsverk.

Rådgiverne under kommunalsjefens ansvar yter tjenester til mange enheter i organisasjonen.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	1 578	1 578	1 578	1 578
Sum Tekniske justeringer	-24	130	130	130
Sum Vedtak forrige periode	-5 442	-9 197	-9 197	-9 197
Sum Budsjettendring i år	-793	-793	-793	-793
Konsekvensjusteringer	-6 259	-9 860	-9 860	-9 860
Konsekvensjustert ramme	-4 681	-8 282	-8 282	-8 282
Nye tiltak				
Lønnsmidler fast stilling velferdsteknologi	828	828	828	828
Økning i lisens til Norsk Helsenett SF	127	127	127	127
Sum Nye tiltak	955	955	955	955
Politisk vedtak				
BS-099/23 vedtak om reversering BS 136-22 punkt 8 iht. vedtak i bystyret, dvs. reversering av kutt i rammen på 4 mill. kr i øk. plan perioden	4 000	4 000	4 000	4 000
Sum Politisk vedtak	4 000	4 000	4 000	4 000
Nye tiltak og realendringer	4 955	4 955	4 955	4 955
Sum Interne rammeendringer	7 600	7 600	7 600	7 600
Interne rammeendringer	7 600	7 600	7 600	7 600
Ramme 2024-2027	7 874	4 272	4 272	4 272

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	243	243	243	243
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 001	2 001	2 001	2 001
Lønn	5 996	2 644	2 644	2 644
Overføringsutgifter	311	61	61	61
Refusjoner	-677	-677	-677	-677
Salgsinntekter	0	0	0	0
Totalsum	7 874	4 272	4 272	4 272

Psykisk helse og rus

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enheten bistår personer som har utfordringer knyttet til psykisk helse og/eller rusproblematikk. Enheten jobber hovedsakelig med personer over 18 år.

Enheten består av tre avdelinger. Avdeling for psykisk helse, Avdeling for bofellesskap og Avdeling for bo- og aktivitetstilbud og ambulerende natt tjenester for kommunalområde Velferd.

Avdeling for psykisk helse - Psykisk helse og rusteam:

Avdelingen består av psykisk helse-team, rus-team og lavterskel arbeidstiltak Dagens og RammeVerket med til sammen 9,5 årsverk. Avdelingen har ikke egen avdelingsledere slik at enhetsleder er avdelingens nærmeste ledere.

- Teamene får til sammen ca. 350 henvisninger/søknad om tjenester i året. De fleste søknader er knyttet til utfordringer med angst, depresjon, rus og livskriser. Terapeutene på Helsehuset jobber med individuelle samtaler, digitale selvhjelps program, koordinering/samarbeid med andre instanser, samt at de holder mestringskurs i Frisklivssentralen (KiD, KiB, sinnemestring, angst, livsmestring og tankevirus).
- Enheten har to lavterskel arbeids-rettete tiltak Dagsen og RammeVerket. Det er her høyt fokus på Recovery og Rammeverket er nå i sin helhet brukerstyrt.
- Psykisk helseteam, rus team og arbeids-rettete tiltak har til sammen 8,5 årsverk. Dagsen og RammeVerket har også 3 personer under ordningen gjennom NAV med Varig tilrettelagt arbeid - VTO plass og 0,5 årsverk gjennom prosjektmidler fra Statsforvalteren.

Avdeling for bo- og aktivitetstilbud:

Avdelingen består av bo-team og felles ambulerende natt-tjeneste med til sammen 18.5 årsverk.

- Bo-team følger opp mellom 40-45 brukere med ambulerende tjenester i form av helsehjelp og praktisk bistand i hjemmet. Avdelingen har også ansvaret for Middelskolen aktivitetssenter, for turer, temakvelder og trening. Brukerne i bo-team har vedtak på alt fra 24 t. i døgnet til 1 time pr. uke. Teamet består av 13 årsverk i turnus og en avdelingsleder.
- Felles ambulerende natt-tjeneste består av 4,5 årsverk med egen teamleder. Tjenesten ble opprettet i september -23, og er en del av prosjekt Lillesand -2024. Tjenesten yter tjenester på natt til hjemmeboende brukere i enhet for omsorg og mestring, enhet for habilitering og enhet for psykisk helse og rus. De håndterer også alle trygghetsalarmer på natt, samt bistår i bofellesskap og på institusjon (sykehjem) ved behov.

Avdeling for bofellesskap:

Avdelingen består av bofellesskap og et statelig finansiert tiltak med til sammen 19 årsverk.

- Avdelingen består av 7 kommunale boliger for personer som har stort behov for trygghet, tilsyn og veiledning i hjemmet. Beboerne har vedtak på alt fra 20 timer på uken til 24 timer i døgnet.
- Avdeling for bofellesskap drifter også 2 midlertidige boliger, øremerket bostedsløse, som tildeles via NAV. Bofellesskapet har også en leilighet til drift av øyeblikkelig hjelp døgntilbud (ØHD) ift. rus og/eller psykiatri og utskrivningsklare pasienter.
- Avdeling for bofellesskap drifter også et statlig finansiert tiltak bestående av 7 årsverk.

Antall ansatte/årsverk:

Enheten har 46,5 årsverk og 1 ansatte i 50 % prosjektstilling tilknyttet kommunale rusmidler fra Statsforvalteren. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse er ca. 90%.

Utfordringer og satsingsområder

- Klart økt tendens til «svingdørs» problematikk. Det oppleves som dette i hovedsak skyldes lav kapasitet på døgnplasser i psykiatrien/2. linje og gjeldende lovverk. Det ser også ut at det er høyere terskel for å gi døgnbehandling, og kortere behandlingstid. Dette fører bl.a. til økt behov for kommunale tjenester som også blir svært ressurskrevende for å kunne gi forsvarlig helsehjelp, praktisk bistand og opprettholde stabile boforhold
- Mangel på, og feil profil på kommunale boliger tilpasset denne målgruppen. Det er også vanskeligere å bosette bostedsløse grunnet bl.a. krevende bolig/leie marked.
- Usikkert ift. videre FACT (Fleksibel aktiv oppsøkende behandling) samarbeid da prosjektperioden fra Statsforvalteren er avsluttet, og kommunens bidrag forventes og måtte økes betydelig
- Klart økende tendens at flere søker hjelp for psykisk uhelse. Hittil i år/sep. 2023 - 283 søkere, mot 296 i hele 2022 og 184 i 2021.
- Økt tendens til søkere født 2000 – 2004
- Jegersbergsamarbeidet er et veldig godt tilbud for de som får det, men det har vært, og er svært vanskelig å rekruttere deltaker. Slik at kost/nytte ikke står i sammenheng sett ift. antall og ressursbruk
- Dagsen har igjennom alle år i hovedsak vært finansiering av prosjektmidler fra Statsforvalteren. 2024 er siste året med prosjektmidler, og tilbudet må derfor i større grad finansieres videre av kommunale midler
- Behovet for ansatte innen helse med nødvendig kompetanse øker mer en tilgangen, slik at det forventes en økende utfordring med å rekruttere kvalifiserte ansatte

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Enheten har høy kvalitet på, og utvikler tjenesten i tråd med behov og krav.	<ul style="list-style-type: none"> • Felles fag-dager utarbeidet sammen med medarbeidere og brukerråd. • Vi jobber systematisk med internkontroll for å bedre kvaliteten på tjenestene. • Utvikler tjenester i tråd med gjeldende krav og forventninger. Det skal gjøres sammen med relevante samarbeidspartnere inkludert brukerråd. • Enheten tilpasser kurstilbud og kompetanse for den enkelte ansatte i tråd med behov. Veilederen og KS læring blir brukt til internopplæring i tillegg til enhetens egne ressurspersoner for internundervisning. Bidrar med undervisning på tvers av enheter og kommunalområder.

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<ul style="list-style-type: none"> • Kommunens Kommunepsykolog tilknyttes enheten som tidligere avklart, for å oppfylle lovpålagte krav som er til beste for innbyggere/tjenestemottakere i Lillesand. • Økt bruk av digitalisering. Samarbeidsmøter og samtaler digitalt. Bruk av digitale kartleggings- og selvhjelpsverktøy. • Økt samarbeid med frivillige organisasjoner, brukerråd og frivillighetssentralen. • Videreutvikle den etablerte samarbeidsavtalen, og samarbeidet med Lillesand Ressurscenter. • Det etableres tilbud om Rask Psykisk Helsehjelp RPH. • Økt samarbeid innenfor og mellom kommunalområder. Utvikle felles prosjekter for samhandling og bruk av resurser og kompetanse. Utvikle felles ambulerende natt- tjeneste innenfor kommunalområde velferd. Fokus på "fra meg og mitt til vi og vårt".
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	Enheten skal bidra til at innbyggere i Lillesand opplever livsmestring.	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsprosjektet Dagsen og RammeVerket gir mulighet for mestring samtidig som de utfører meningsfullt arbeid som er til nytte og behov for i Lillesand. • Videreutvikle prosjektet med alternativ opplæringsarena for elever. • Brukerstyrte aktiviteter. • Fokus på brukermedvirkning, ressurser - Recovery tilnærming hvor vi skal bidra til å fremme, og tro på at mennesker kan leve meningsfulle og tilfredsstillende liv, selv om man har psykiske utfordringer, utfordringer med rus eller psykiske lidelser. • <i>De planlagte kommunale omsorgsboligene med personalbase for målgruppen på Dovre-området ble ikke politisk vedtatt. Det startes ny prosess med å få etablert nye boliger. Det er et stort behov</i>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<i>for riktige boliger tilpasset målgruppen dette vil gi flere mulighet til å bo i ett trygt og godt miljø, samt bidra til å forhindre bostedsløshet og mer effektiv og økt kvalitet på tjenesteytingen.</i>
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	Enheten skal bidra til at innbyggere i Lillesand opplever livsmestring.	<ul style="list-style-type: none"> Arbeidsprosjektet Dagsen og RammeVerket gir mulighet for mestring samtidig som de utfører meningsfullt arbeid som er til nytte og behov for i Lillesand.
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling	Enheten beholder, utvikler og rekrutterer kvalifiserte medarbeidere.	<ul style="list-style-type: none"> Vi har en oppdatert felles kompetanseplan for enheten og kommunalområdet. Våre ansatte får mulighet til formell videreutdanning som enheten er i behov av for å kunne yte lovpålagte tjenester på en forsvarlig måte. Vi er opptatt av at ledelsen skal være tydelig og samstemt. Vi har målrettet opplæring av alle nyansatte. Vi har fokus på høy kvalitet og utvikling av tjenesten. Alle ansatte får veiledning for å utvikle den enkeltes kompetanse, mestre å stå i arbeidet og beholde dyktige medarbeidere. Vi har fokus på " fra meg og mitt til vi og vårt"

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	25 639	25 639	25 639	25 639
Sum Tekniske justeringer	-2 321	-2 321	-2 321	-2 321
Sum Vedtak forrige periode	-2 269	-2 269	-2 269	-2 269
Sum Budsjettendring i år	1 752	1 752	1 752	1 752
Konsekvensjusteringer	-2 838	-2 838	-2 838	-2 838
Konsekvensjustert ramme	22 801	22 801	22 801	22 801
Nye tiltak				
Manglende innsparing da nye rus/psykiatri boliger ikke er ferdigstilt innen 1/1-24.	2 000	0	0	0
Sum Nye tiltak	2 000	0	0	0
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 20. Vedmaskin til Dagsen i 2024	25	0	0	0

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
BS 196/23 punkt 1. Reduksjon av midler til demografiendring (Velferd)	-187	-187	-187	-187
Sum Politisk vedtak	-162	-187	-187	-187
Nye tiltak og realendringer	1 838	-187	-187	-187
Sum Interne rammeendringer	3 267	3 267	3 267	3 267
Interne rammeendringer	3 267	3 267	3 267	3 267
Ramme 2024-2027	27 906	25 881	25 881	25 881

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	691	691	691	691
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 628	2 603	2 603	2 603
Lønn	43 018	41 018	41 018	41 018
Overføringsutgifter	87	87	87	87
Refusjoner	-18 164	-18 164	-18 164	-18 164
Salgsinntekter	-354	-354	-354	-354
Totalsum	27 906	25 881	25 881	25 881

Enhet for omsorg og mestring

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enheten består av:

Institusjonstjeneste

Lillesand bo- og aktivitetssenter (LBA):

- Korttid/ rehabiliteringsavdeling med 8 plasser + 1 plass for kommunal øyeblikkelig hjelp
- Langtidsavdeling med 26 plasser
- Sykehjemmet har eget vaskeri
- Kjøkken som bl.a. produserer all mat til Lillesand bo- og aktivitetssenter, Marishei bofellesskap, diverse møter/ kursmat for hele kommunen, middag til hjemmeboende og drifter rådhuskantina.

Høvåg bo- og aktivitetssenter (HBA):

- Avdeling for personer med demens 14 plasser
- Avdeling for langtid med 11 plasser og korttid/avlastning med 3 plasser
- Sykehjemmet har eget kjøkken og vaskeri
- Eldresenteret

Hjemmetjeneste

- Enheten har hjemmetjeneste fordelt på tre soner
- Marishei bofellesskap (24 plasser, hvorav 18 plasser er i drift)

Enhet for omsorg og mestring leverer tjenester basert på vedtak etter Lov om pasient- og brukerrettigheter, fattet av kommunens tjenestetildelingskontor. Tjenestens mål er å sikre befolkningen lik tilgang på tjenester av god kvalitet, fremme sosial trygghet og ivareta respekten for den enkelte pasients og brukers liv, integritet og menneskeverd. Enheten benytter velferdsteknologi som teknologisk assistanse for å bidra til økt trygghet og sosial deltakelse og styrke brukerens mulighet til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom og nedsatt funksjonsevne. Velferdsteknologi fungerer også som støtte til pårørende, bidrar til å forbedre tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet.

Hjemmebaserte tjenester og Marishei bofellesskap leverer helsetjenester i hjemmet og har som mål å bidra til mening og mestring i brukerens hverdag, med et ekstra fokus på ernæring og aktivitet. Tjenesten bidrar til å opprettholde, eller gi tilbake evnen til å utføre aktiviteter brukeren kan mestre selv. Bruk av velferdsteknologi kan styrke brukerens mulighet for egenmestring og øke tryggheten. Hverdagsaktivitet er viktig for å bevare god helse og selvstendighet. Tjenesten leverer også pleie og omsorg i hjemmet ved livets slutt.

Sykehjemmene og Marishei bofellesskap leverer tjenester etter forskrift for sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie og har som mål å bidra til mening og mestring i brukerens hverdag. Sykehjemmene har tilknyttet tilsynslege, fysioterapitjeneste og stasjonær sykepleietjeneste. Opphold i institusjonen kan være rehabilitering, korttid, avlastning, langtidsopphold eller skjermet opphold for personer med demens. Sykehjemmene ble sertifisert som livsgledehem i 2018 og resertifiseres årlig. Sykehjemmene er i tillegg base for mange aktiviteter for pensjonister, som i stor grad blir drevet av lag og foreninger i samarbeid med aktivitetene. Aktiviteten bidrar til at omsorgstjenesten har stor kontakt med kommunens eldre befolkning, noe som bidrar til nærhet og trygghet mellom tjenesten og innbyggerne.

Antall ansatte/årsverk:

Enheten har ca. 160 årsverk.

Utfordringer og satsingsområder

Dagens og morgendagens tjenestemottakere har høye forventninger og krav til omsorgstjenestene. Økende press på spesialisthelsetjenesten medfører pasienter som utskrives med mer omfattende bistandsbehov enn tidligere, og vi opplever stadig oftere at pasienter har behov for re-innleggelse på sykehuset. Flere eldre ønsker å bo hjemme lengst mulig, ofte med store behov for individuelt tilpassede tjenester som utløser høye kostnader. Flere personer utvikler demenssykdommer i yngre alder. Flere brukere, også blant yngre, har sammensatte/utfordrende sykdommer som utløser krav til spesialisert kompetanse, tekniske hjelpemidler og bemanning. Vi ser en utvikling hvor tjenestebehovet er stadig mer krevende og komplekst, både faglig og ressursmessig.

Helse- og omsorgstjenesten opplever store rekrutteringsutfordringer både på landsbasis og i Lillesand kommune. Spesielt merkes tilgangen til sykepleiere og helsefagarbeidere med erfaring innen eldreomsorg. Omsorgstjenesten er organisert på tradisjonelt vis, med egne personalgrupper og fagpersoner knyttet til hver avdeling. Fremtidens helsetjeneste med økende krav til spesialkompetanse og økte forventninger fra innbyggerne krever nye måter å jobbe på og at vi jobber med oppgavefordeling knyttet til kompetansen vi har tilgjengelig i tjenesten.

Enheten har i løpet av 2023 gått fra å ha en enhetsleder på hele omsorg og mestring til å ha en enhetsleder for institusjon og en for hjemmetjenester. Bakgrunnen for dette var et for stort arbeidspress til å ha en leder for hele området omsorg og mestring. Det har i 2023 blitt tilsatt en enhetsleder og en avdelingsleder. I 2023 har lederteamet jobbet blant annet med å finne felles mål og retning, og med gjennomføring av organisasjonsendringene.

Omsorgstjenesten har de siste årene sett den høye gjennomsnittsalderen blant ansatte. Vi er nå inne i tiden hvor mange ansatte går av med pensjon og vi mister trygge fagpersoner med solid erfaring og verdifull kompetanse. Dette, kombinert med redusert tilgang til fagpersoner og erfarent helsepersonell, tvinger frem et enormt behov for både kompetanse- og kulturbygging og arbeid med å bygge det nye laget vårt.

Det har vært et høyt sykefravær, men med noe nedgang etter sommeren. Det har vært utstrakt bruk av overtid med bakgrunn i problemer med å rekruttere kompetent personell.

Enheten gir tilbud til personer med demens ved Høvåg bo- og aktivitetssenter. Plassene er stort sett til enhver tid belagt. Langtidsavdelingene ved begge sykehjemmene tar i dag imot brukere med vedtak om langtidsplass og på avlastningsopphold i påvente av spesialplass ved skjermet avdeling. Stadig flere brukere har behov for et forsterket tilbud. Dette løses i dag med ekstra bemanning en-til-en, noe som er en svært kostbar løsning.

Avdeling for demensomsorg består av to små grupper med plass til 5 + 7 beboere. På grunn av avdelingens fysiske utforming, er det utfordrende å innføre bemanningsnormen som SIO (Statlig finansiering av omsorgstjenester) legger til grunn. Med tanke på demografisk utvikling, vil behovet for institusjonsplasser spesielt tilpasset personer med demens, øke markant i årene fremover. En utvikling av institusjonstilbudet til denne pasientgruppen er derfor nødvendig.

I 2023 har det vært utfordrende å tilpasse seg til de nye rammene med nedbemanning der tjenester er samlokalisert. Det er kontinuerlig fokus på det å tilpasse seg rammene men rekrutteringsutfordringene gjør det vanskeligere å tilpasse seg de rammene som er tildelt.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse	Vi organiserer tjenestene på en måte som tilrettelegger for gode fagmiljøer.	Vi reviderer årlig vår strategiske kompetanseplan og igangsetter systematisk arbeid med kompetanseutvikling. Vi oppretter sykepleierteam som sørger for tilgjengelig sykepleierkompetanse i hele enheten. Vi jobber med oppgavefordeling som sikrer god ressursutnyttelse og god faglig kvalitet.
3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi satser på digitalisering og innovasjon for å	Vi implementerer velferdsteknologi i tråd med digitaliseringsstrategien.	Vi innfører digitale samhandlingstavler for å

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
	oppnå optimal oppgaveløsning		sikre effektiv informasjonsflyt. Vi innfører digital ruteplanlegger for effektiv planlegging av kjøreruter i hjemmebaserte tjenester.
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi utvikler en heltidskultur og høy grad av nærvær	Vi jobber for å oppnå flere heltidsstillinger.	Vi har årsturnus med helsefremmende fokus.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	131 629	131 629	131 629	131 629
Sum Tekniske justeringer	-5 444	-5 444	-5 444	-5 444
Sum Vedtak forrige periode	-3 719	-3 719	-3 719	-3 719
Sum Budsjettendring i år	9 777	9 777	9 777	9 777
Konsekvensjusteringer	614	614	614	614
Konsekvensjustert ramme	132 243	132 243	132 243	132 243
Nye tiltak				
Demografiendringer og økning antall brukere	3 500	3 500	3 500	3 500
Drift av kantine/kjøkken	458	458	458	458
Endring i regelverket rundt beregning av ubekvemstillegg	570	570	570	570
Sum Nye tiltak	4 528	4 528	4 528	4 528
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 7. Seniordagen, midler tildeles eldrerådet for å arrangere årlig	35	35	35	35
BS 196/23 punkt 1. Reduksjon av midler til demografiendring (Velferd)	-787	-787	-787	-787
Sum Politisk vedtak	-752	-752	-752	-752
Nye tiltak og realendringer	3 776	3 776	3 776	3 776
Sum Interne rammeendringer	-18 327	-18 327	-18 327	-18 327
Interne rammeendringer	-18 327	-18 327	-18 327	-18 327
Ramme 2024-2027	117 692	117 692	117 692	117 692

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	109	109	109	109
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 981	9 981	9 981	9 981
Lønn	139 175	139 175	139 175	139 175
Overføringsutgifter	671	671	671	671

Økonomiplan for 2024-2027

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Refusjoner	-16 662	-16 662	-16 662	-16 662
Salgsinntekter	-15 582	-15 582	-15 582	-15 582
Totalsum	117 692	117 692	117 692	117 692

Enhet for tjenestetildeling omsorg

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet for tjenestetildeling er lokalisert på Helsehuset og består av saksbehandlere, og ulike fagkoordinatorer. Enheten saksbehandler alle søknader etter helse- og omsorgstjenesteloven og bruker også forvaltnings- og brukerrettighetsloven aktivt. Enheten saksbehandler ca.1.200 saker pr. år. Enheten har ansvar for oppholdsbetaling og fakturering av helse- og omsorgstjenester. Enheten fungerer som kommunens koordinerende enhet. I dette ligger at enheten skal ha oversikt over rehabilitering, habilitering og individuell plan. Barnekoordinator fordeles også i koordinerende enhet.

Drift av fastlegekontorene Agderklinikken og Blindleia legesenter ligger til enhet for tjenestetildeling. Støttepersonellet til fastlegekontorene er organisert i enheten, og består av helsesekretærer og sykepleiere.

Enheten har også administrativt ansvar for 11 hjemler for selvstendig næringsdrivende leger. En optimal helsetjeneste for innbyggerne innebærer et nært og godt samarbeid med selvstendig næringsdrivende leger. Enheten er også tillagt ansvar for administrasjon av turnuslegeordningen, Norsk Pasientskadeerstatning, samt ordninger knyttet til legevakt.

Enheten har ansvar for flere koordinatorfunksjoner: kreftkoordinator, frivilligkoordinator, boligkoordinator og demenskoordinator.

Antall ansatte/årsverk:

Enheten har 6,8 årsverk knyttet til saksbehandling og koordinatorfunksjoner.

Støttepersonell ved to legesenter utgjør 6,9 årsverk.

Utfordringer og satsingsområder

- Det er en økning i ressurskrevende saker til behandling hos enhet for tjenestetildeling. Sakene er oftere komplekse og tidkrevende, og krever et høyt kunnskapsnivå og stabilitet blant medarbeiderne. Antall søknader til tjenester fra psykisk helse og rus er doblet de to år siste årene, og det kreves nye arbeidsmetoder for å håndtere saksmengden. Det er satt i gang forsøk med digital kartlegging for en stor andel av nye søkere til tjenester fra psykisk helse og rus. Saksbehandlere til tjenester fra habilitering, institusjon og hjemmetjenester opplever også økt arbeidsmengde, sammensatte saker, og flere henvendelser fra søkere og pårørende.
- Innbyggernes forventninger til tjenester samsvarer ikke alltid med tildeling. Det er behov for fokus på økt helsekompetanse blant kommunens innbyggere, slik at det tas bærekraftige valg for egen livssituasjon.
- Det sees en økende etterspørsel etter avlastningsplasser, særlig for hjemmeboende demente. Flere pårørende står i store omsorgsoppgaver, og tilbud om avlastning gjør at brukere kan bo hjemme lengst mulig.

- Det er nødvendig å øke kapasiteten for å møte økt etterspørsel innen demensfeltet. Arbeid med demensvennlig samfunn er igangsatt.
- Det er planlagt å utvide pakkeforløp hjem kreft til å gjelde flere kreftdiagnoser, i samarbeid med sykehuset.
- Frivilligsentralen jobber målrettet for å øke andelen frivillige og at det skal være attraktivt og tilgjengelig å være frivillig i Lillesand. Det skal utarbeides konkrete planer for hvordan frivilligheten i Lillesand kan bidra i møtet med demografiske utfordringer.
- De kommunale legesentrene opplever stor pågang og økende arbeidsmengde. Det er utfordrende å håndtere alle arbeidsoppgaver og samtidig ivareta service for pasienter og utføre kvalitet i alle ledd. Det jobbes med å gjøre digitale løsninger knyttet til fastlegetjenesten kjent for pasientene.
- Det er behov for å igangsette arbeid knyttet til framtidens legesenter.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Lillesand kommune har et fremtidsrettet og bærekraftig fastlegetilbud	Lillesand kommune leverer fastlegetjenester av høy kvalitet. Lillesand kommune planlegger for bærekraftig utvikling av de kommunale fastlegesentrene.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Riktig tjenestenivå og profesjonalisering av tildelingsprosessen.	Enheten vil prioritere å opprettholde høy kompetanse innen forvaltning og lovverk. Enheten vil prioritere internt samarbeid med andre enheter, slik at organisasjonen fremstår som samlet og kunnskapsrik, med fokus på riktig tjenestenivå til mottakerne. Enheten vil jobbe systematisk for å tilrettelegge for økt helsekompetanse blant kommunens innbyggere.
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi jobber for at alle kan få mulighet til å delta i frivillig arbeid etter eget ønske og interesse	Frivilligsentralen er en sentral aktør for å skape og tilrettelegge for frivillighet i Lillesand kommune	Frivilligsentralen er en sentral aktør i å koordinere frivillig arbeid i Lillesand kommune. Frivilligsentralen tilrettelegger for at det skapes møteplasser og bidrar til å bygge nettverk. Lillesand kommune ønsker å tilrettelegge for at enda flere innbyggere deltar i frivillig arbeid, og at frivilligheten har en sentral rolle i møte med demografiske utfordringer. Frivillig arbeid har positive helseeffekter for enkeltmennesker og kan bidra

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			til at flere får økt livskvalitet gjennom deltakelse og .

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	22 543	22 543	22 543	22 543
Sum Tekniske justeringer	78	78	78	78
Sum Vedtak forrige periode	-50	-50	-50	-50
Sum Budsjettendring i år	1 323	1 323	1 323	1 323
Konsekvensjusteringer	1 350	1 350	1 350	1 350
Konsekvensjustert ramme	23 893	23 893	23 893	23 893
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 18. Økt støtte til matkasser (eksternt)	200	200	0	0
BS 196/23 - punkt 21. Bevilgning til Frivilligsentralen til leie av lokale for aktivitet rundt bytte av klær og utstyr	100	100	0	0
BS 196/23 punkt 1. Reduksjon av midler til demografiendring (Velferd)	-168	-168	-168	-168
Sum Politisk vedtak	132	132	-168	-168
Nye tiltak og realendringer	132	132	-168	-168
Sum Interne rammeendringer	980	980	980	980
Interne rammeendringer	980	980	980	980
Ramme 2024-2027	25 005	25 005	24 705	24 705

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	18 357	18 357	18 357	18 357
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 051	2 051	1 951	1 951
Lønn	12 191	12 191	12 191	12 191
Overføringsutgifter	241	241	41	41
Refusjoner	-7 615	-7 615	-7 615	-7 615
Salgsinntekter	-220	-220	-220	-220
Totalsum	25 005	25 005	24 705	24 705

Habiliteringstjeneste

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enheten organiserer tiltak og tjenester til personer med medfødt eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse og deres familier. Hovedtyngden av brukerne har diagnosen psykisk utviklingshemming.

Tjenester /tiltak som ligger under enheten er:

- praktisk bistand og opplæring
- helsetjenester i eget hjem
- dagtilbud, ferie-/fritidstilbud
- avlastning i institusjon og privat avlastning
- støttekontakt
- brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
- omsorgsstønad

Enheten drifter :

- 5 bofellesskap,
- 1 barnebolig,
- 1 avlastningsinstitusjon,
- 2 avlastningsboliger for brukere med atferdsutfordringer
- 1 dagtilbud for mennesker med psykisk utviklingshemming,
- 1 dagsenter for eldre og
- 1 dagtilbud for mennesker med demens.

Brukerstyrt personlig assistent tilsvarende 16,25 årsverk hvorav 12.8 årsverk utføres av private aktører.

Vedtak på omsorgslønn tilsvarer 7.9 årsverk

Enheten disponerer 100 årsverk til drift av egne tiltak.

Utfordringer og satsingsområder

- Enheten har utfordringer med å få kvalifiserte medarbeidere, spesielt vernepleierkompetansen.
- Barnevernet melder i økende grad behov for samarbeid om barn/unge som har behov for tjenester på tvers av enheter.
- Det er flere unge som er på vei ut av foreldrehjemmet som vil trenge boliger og ambuleringstjenester.
- Det er behov for boliger/leiligheter for denne brukergruppen. De trenger ikke bofellesskap med døgnbemanning men bokollektiv kan være et alternativ.
- Flere av disse vil trenge dagaktivitet i kommunal regi.
- To av bofellesskapene trenger omfattende renovering i tråd med krav til livsløpsstandard.
- Det vil komme flere som vil ha behov for avlastning. Vi erfarer en økning i forhold til barn og ungdom med sammensatte utfordringer som trenger bistand fra flere enheter.
- Det er faglig og økonomisk viktig å samlokalisere ressurskrevende tjenester. Dette gjelder spesielt der man har store atferdsutfordringer som krever høy grad av kompetanse.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse	Medvirkning egen arbeidsplass	Enheten har nært samarbeide med tillitsvalgte og vernetjeneste.

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>Det arbeides med heltidskultur og høy grad av nærvær.</p> <p>Vi inkluderer medarbeiderne i alle store endringer.</p> <p>Vi utarbeider felles kompetanseplan med helseenhetene.</p> <p>Det legges til rette for kompetanseheving.</p> <p>Vi er opptatt av en enhetlig ledelse.</p> <p>Vi har målrettet opplæring av nyansatte</p>
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning	Tjenestetilbud	Vi sikrer et helhetlig, tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning gjennom ansvars gruppemøter, tiltaksplaner/ individuell plan og koordinator.
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi tilrettelegger for gode fysiske, sosiale og kulturelle møteplasser som fremmer deltakelse og fellesskap	Dagsenter	<p>Smedmyra dagsenter:</p> <p>Legger til rette for aktiviteter etter den enkeltes ressurser og interesser. Bidrar i lokalmiljøet med ulike oppgaver og har fokus på styrker og sosial tilhørighet.</p> <p>Fagertunet dagsenter og aktivitetstilbud:</p> <p>Kompetanse innen aldring og demens. Dagtilbudene har som mål å gi innhold i hverdagen, opplevelser og sosialt samvær. Det er fokus på den enkeltes interesser, ressurser og mestring.</p>

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	78 049	78 049	78 049	78 049
Sum Tekniske justeringer	-4 863	-4 863	-4 863	-4 863

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Sum Vedtak forrige periode	-578	-578	-578	-578
Sum Budsjettendring i år	727	727	727	727
Konsekvensjusteringer	-4 714	-4 714	-4 714	-4 714
Konsekvensjustert ramme	73 335	73 335	73 335	73 335
Nye tiltak				
Demografiendringer og økning antall brukere	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum Nye tiltak	1 500	1 500	1 500	1 500
Politisk vedtak				
BS 196/23 punkt 1. Reduksjon av midler til demografiendring (Velferd)	-540	-540	-540	-540
Sum Politisk vedtak	-540	-540	-540	-540
Nye tiltak og realendringer	960	960	960	960
Sum Interne rammeendringer	6 480	6 480	6 480	6 480
Interne rammeendringer	6 480	6 480	6 480	6 480
Ramme 2024-2027	80 775	80 775	80 775	80 775

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	15 172	15 172	15 172	15 172
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 729	2 729	2 729	2 729
Lønn	93 607	93 607	93 607	93 607
Overføringsutgifter	1 030	1 030	1 030	1 030
Refusjoner	-31 547	-31 547	-31 547	-31 547
Salgsinntekter	-216	-216	-216	-216
Totalsum	80 775	80 775	80 775	80 775

NAV (sosial-flyktning)

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enheten består av ca. 30 kommunale og statlige årsverk og er lokalisert i Helsehuset.

NAV Lillesand drives i et partnerskap mellom Lillesand kommune og staten ved NAV Agder. Enheten yter både kommunale og statlige tjenester til innbyggerne. NAV har som hovedmål å bistå mennesker til å få og beholde arbeid. I tillegg jobber NAV med å sikre økonomisk og sosial trygghet.

Kommunale tjenester i enheten:

Oppfølging av mennesker med økonomisk sosialhjelp, råd/ veiledning og gjeldsrådgivning til enkeltpersoner, tildeling av midlertidig botilbud, forvaltning av Husbankens støtteordninger (bostøtte, startlån og tilskudd), kvalifiseringsprogrammet, og bosetting og introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger (Flyktningtjenesten).

Utfordringer og satsingsområder

Utfordringsbilde for 2024 er preget av stor usikkerhet. Vi opplever en urolig tid med fortsatt krig i Europa, energikrise og høye strømpriser, økte matvarepriser samt økende renter. Det er trolig også kun et spørsmål om tid før dette vil slå inn i arbeidsmarkedet og det må forventes økt arbeidsledighet i 2024. Det generelt høye pris- og rentenivået fører til økte kostnader for husholdningene. Husholdninger som opplever permitteringer og/eller oppsigelser får i tillegg en inntektsreduksjon. Vi vet også at gjeldsgraden blant nordmenn er svært høy.

Dette er forhold som vil påvirke de kommunale tjenestene, og vi forventer en fortsatt stor pågang på alle de kommunale tjenesteområdene i NAV i 2024: økonomisk rådgivning (herunder gjeldsrådgivning), økonomisk sosialhjelp, startlån, midlertidig botilbud og bosetting av flyktninger.

Når det gjelder økonomisk sosialhjelp har vi hatt en økning i utbetaligenen på ca. 1 mill. kr i 2023. Vi forventer ingen nedgang i 2024, men at utbetalingene vil stabilisere seg på samme høye nivå som i 2023.

Det forventes at anmodningen fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) om bosetting av flyktninger, også i 2024 vil være høyt. Foreløpig prognose antyder at behovet for bosettingsplasser i Lillesand kommune vil være tilsvarende høyt som i 2023. En eventuell økning i bosettingen vil legge press både på de kommunale tjenestene, og på boligmarkedet i kommunen. For innværende økonomiplanperiode er det viktig at vi lykkes med kvalifisering og inkludering i arbeidslivet av denne gruppa.

Etterspørselen etter nødboliger og boliger til personer som ikke har boevne er stor, og kommunens eksisterende tilbud har ikke tilstrekkelig kapasitet. Det brukes mye tid på å skaffe nødbolig, og det fører til en del unødvendig kostbare løsninger.

Det gjøres en betydelig satsning på startlån. Dette skjer både i form av økt låneopptak og utlån. Det å legge til rette for at flere kan eie sin egen bolig bidrar til større økonomisk og sosial trygghet og er i kjernen av NAVs samfunnsoppdrag.

Fra 1/7-23 ble ungdomsgarantien i NAV forskriftsfestet. Dette betyr en styrking av ungdomsarbeidet i NAV og skal sikre individuelt tilpasset oppfølging så lenge det er behov. Målet med garantien er at flere unge får mulighet til å fullføre utdanning og komme i ordinært arbeid.

NAV Lillesand har det siste året jobbet spesielt med unge som ikke klarer å nyttiggjøre seg NAVs tiltak og som trenger tett oppfølging av Ungdomslos. I 2023/2024 har vi utvidet og fått ytterligere prosjektmidler fra Statsforvalteren, slik at vi nå har 200% stillinger som Ungdomslos. 50% av disse stillingene er knyttet opp mot ungdom bosatt i Birkenes kommune.

NAV Lillesand satser også på Kvalifiseringsprogrammet (KVP) ved å øremerke en stillingsressurs til å jobbe med denne tjenesten. En økning i antall KVP-deltakere innebærer både en reduksjon på sosialhjelpsbudsjett, i tillegg til alle de positive ringvirkningene det å være i arbeid- og aktivitet har på både samfunn- og individnivå.

Strategi for å nå mål (tabell)

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	Inkludering, kvalifisering og marked	<p>Enheten skal bidra til økt inkludering og overgang til arbeid for de som trenger oss mest.</p> <p>Vi beveger arbeidskraft der behovet er.</p> <p>Vi synliggjør og realiserer ressurser hos dem som har utfordringer med å få og beholde arbeid</p> <p>Det jobbes helhetlig og strategisk med markedsarbeidet. Dette bidrar til at arbeidsgivere får kvalifisert arbeidskraft, samt at det bidrar til økt inkludering</p>
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse	Organisering	Vi sikrer optimal organisering for å leverer på oppdraget
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi jobber for at barn som vokser opp under svake økonomiske og sosiale kår får muligheter til å bidra og delta i fellesskapet	Økonomisk og sosial trygghet	Vi jobber aktivt for å motvirke sosial ulikhet og bidrar til utjevning av levekårsforskjeller.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	36 515	36 515	36 515	36 515
Sum Tekniske justeringer	440	509	544	544
Sum Vedtak forrige periode	-2 408	-7 508	-8 008	-8 008
Sum Budsjettendring i år	12 804	9 049	5 598	4 983
Konsekvensjusteringer	10 836	2 049	-1 866	-2 481
Konsekvensjustert ramme	47 351	38 564	34 649	34 034
Nye tiltak				
Endring i regelverket rundt beregning av grunnlag for krav om sosialhjelp	500	500	500	500
Reduksjon i stilling iht. flykninger (nedtrapping av økning på 4 stillinger totalt for årene 2022 og 2023)	0	0	0	-800
Sum Nye tiltak	500	500	500	-300
Politisk vedtak				
BS 196/23 punkt 1. Reduksjon av midler til demografiendring (Velferd)	-318	-318	-318	-318
Sum Politisk vedtak	-318	-318	-318	-318
Nye tiltak og realendringer	182	182	182	-618
Ramme 2024-2027	47 533	38 746	34 831	33 416

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)**Fordeling på hovedart**

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-40	-40	-40	-40
Finansutgifter	40	40	40	40
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 786	3 786	3 786	3 786
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 422	1 422	1 422	1 422
Lønn	26 229	20 027	19 893	19 093
Overføringsutgifter	18 324	15 739	11 958	11 343
Refusjoner	-2 228	-2 228	-2 228	-2 228
Totalsum	47 533	38 746	34 831	33 416

Kommunalområde oppvekst**Beskrivelse av dagens virksomhet**

Kommunalområde oppvekst er satt sammen slik:

- Kommunalsjef med rådgivere
- Fem grunnskoler
- Voksenopplæring
- Fire kommunale barnehager
- Enhet for helsefremmende tjenester (herunder avdeling for helsestasjon, avdeling for PP-tjeneste, avdeling for SPT, avdeling for familiesenter og avdeling for fysio/ergo)
- Barnevern (interkommunalt samarbeid med Kristiansand og Birkenes)

Utfordringer og strategi**Utfordringer barnehage**

Pr. oktober 2023 er ca. 40 % av barnehageplassene i kommunale barnehager, mens ca. 60 % av plassene er i private barnehager. Barnehagene vil i 2024 ha tilpasset sin ramme tilsvarende lønnsvekst. Det forventes at barnetallet for budsjettåret flater ut. Dette er tatt hensyn til i budsjettet.

Befolkningsveksten i aldersgruppen som trenger barnehageplass har de siste årene vært fallende og flater nå ut. Det betyr at det starter tilnærmet like mange barn i barnehagen som det begynner på skolen i 2024.

Administrasjonen bestiller årlig nye prognoser for å kunne planlegge behovet for nye barnehageplasser i fremtiden. Ut fra dagens prognoser har kommunen nok barnehagekapasitet.

Administrasjonen og enhetslederne i de kommunale barnehagene jobber aktivt med å tilpasse økonomien i de kommunale barnehagene til antall barn. Dette er en krevende balansegang mellom bemanningsnorm og antall barn. Størstedelen av barnehagenes budsjett er knyttet opp til lønnsutgifter. Det vil derfor ikke være mulig for barnehagene å kutte ytterligere i sine rammer. Administrasjonen og

enhetslederne jobber kontinuerlig med organisering av avdelinger for å sikre riktig bemanning ut fra antall barn som går i barnehagen til enhver tid, og samtidig sørge for at barnehagene følger normene for bemanning i barnehagen.

Utfordringer skole

Elevtallet i Lillesand vil fremover være synkende totalt sett. Ungdomstrinnet på LUS vokser, mens elevtallet på barnetrinnet synker. Elevtallet ved Høvåg skole er ganske stabilt.

Kommunen har to skolekretser; sentrum og Høvåg. Elever har rett til å gå på den skolen som ligger nærmest hjemmet. Det er vedtatt at sentrum skal ha tre barneskoler med til sammen 5 paralleller. Det vil ivareta kapasiteten i mange år fremover.

Borkedalen skole har fremdeles tre klasser på tre av syv trinn. Skolen er fremdeles avhengig av brakkene som brukes til klasserom og kontorer. Borkedalen og Brentemoen skal renoveres. Brentemoen trenger ny gymsal og egnede SFO lokaler.

Lillesand kommune kjøper skoleplass til enkelte elever på Langemyr skole. Vi har også elever på privatskoler og i andre kommuner. Kjøp av eksterne tjenester til undervisning og spesialundervisning krever store ressurser.

Noen lærere mangler fortsatt kompetanse for å være kvalifiserte for å kunne undervise i norsk, engelsk og matematikk. Det er viktig fortsatt å prioritere videreutdanning. Dette skoleåret videreutdannes 9 lærere. Alle nyutdannede lærere har utdanning på masternivå. Det er positivt for kompetanseutviklingen, men det er mer krevende for økonomien.

Det oppleves vanskelig å holde seg innenfor gitte rammer, både i forhold til det faglige og det psykososiale læringsmiljøet. Skoler som går i balanse nå, antar de vil komme ut med et merforbruk ved årets slutt. Lærernorm og lovpålagt spesialundervisning må dekkes inn. For de minste skolene blir dette spesielt krevende, bl.a. på grunn av små klasser. Den store økningen i antall elever med ulike, spesielle behov for oppfølging, er særlig utfordrende. Andelen elever med ulike former for «skolevegring» og psykisk «uhelse» er stigende.

Spesialundervisningen ligger høyt i forhold til andre kommuner, og vi jobber med at flere elever kan få tilpasset opplæring innenfor ordinær undervisning. Vi startet et prosjekt våren 2023, og dette vil fortsette ut skoleåret 2023-24. PPT jobber på systemnivå på skolene. Det er viktig å identifisere elevenes behov så godt som mulig, for å treffe best mulig på tiltakene. Hele kommunalområdet deltar i kompetanseløftet i regi av UiA og Statped, hvor temaet er barn som av ulike årsaker syns det er vanskelig å være på skolen.

Bruk av båt i skolesammenheng

Bystyret bevilget i des. 2023 0,240 mill. kr til kystskippersertifikat og utstyr til to skolebåter (dette på bakgrunn av endring i forskrift fra Sjøfartsdirektoratet om bruk av fartøy av opplæringsinstitusjoner). Opplæring i forhold til kystskippersertifikat er godt i gang. Reglene krever også sikkerhetsutstyr og sikkerhetskurs for at båtene skal kunne brukes i klassesammenheng. Noe utstyr dekkes inn av midler bevilget i fjor, og noe gjenstår.

Prioriteringer for området

Kvalitetsplanen legger føringer for arbeidet i barnehage og skole. Oppfølging av kompetanseordningene ReKomp for barnehage, DeKomp for skole og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, står sentralt i utviklingsarbeidet for alle enhetene. Implementering av Bedre tidlig innsats (BTI) ligger som en forutsetning for videre arbeid i enhetene. Fremover blir det viktig å utnytte potensialet i omorganiseringen av kommunalområdet oppvekst.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning	Oppfølging barneverns- og oppvekstreform	Forbyggende plan ble vedtatt i bystyret 06.09.23. Dette er kommunens plan for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler adferdsvansker. Det er en lovpålagt plan. Arbeidet følges opp bl.a. gjennom BTI-arbeid og samhandling mellom tjenestene for barn og unge.
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer helsefremmende barnehager og skoler, med et inkluderende læringsmiljø hvor alle barn og unge blir sett og anerkjent for sine ressurser	Spesialundervisning	Det er mange elever som trenger oppfølging utover den ordinære undervisningen, og Lillesand kommune har en høy grad av spesialundervisning. Vi må styrke og jobbe videre på systemnivå, slik at flere elever får undervisning innenfor tilpasset ordinær opplæring. Enkelte elever vil ha bedre utbytte av opplæring på annen arena, og det jobbes videre med ulike former for alternative opplæringsarenaer. Noen elever har så sammensatte behov at vi kjøper plass til dem på Langemyr skole i Grimstad. Vi ønsker å vurdere om vi kan bygge opp egen kompetanse, slik at vi kan ivareta alle elever innad i kommunen.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	340 480	340 480	340 480	340 480
Sum Tekniske justeringer	-2 193	-2 193	-2 193	-2 193
Sum Vedtak forrige periode	-4 264	-9 348	-11 623	-11 623
Sum Budsjettendring i år	23 623	23 623	23 623	23 623
Konsekvensjusteringer	17 166	12 083	9 808	9 808

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustert ramme	357 646	352 562	350 287	350 287
Nye tiltak				
Endring i barnetall grunnskole	-2 069	-4 024	-5 855	-7 572
Inndekking bortfall tilskuddsmidler/styrking av frisklivssentralen	200	200	200	200
Midler til fortsatt samarbeid med Mekkegruppa	125	125	125	125
Redusert foreldrebetaling barnehage	2 685	5 907	5 907	5 907
Ressurskrevende tjenester og særskilte behov	5 000	5 000	5 000	5 000
Økning barnetall i barnehage	4 000	4 600	2 300	2 900
Sum Nye tiltak	9 941	11 808	7 677	6 560
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 17. Styrke PP-tjenesten	400	800	800	800
BS 196/23 - punkt 3. Reduksjon av midler til ressurskrevende tjenester	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Politisk vedtak	-1 600	-1 200	-1 200	-1 200
Nye tiltak og realendringer	8 341	10 608	6 477	5 360
Ramme 2024-2027	365 987	363 170	356 764	355 647

Driftsbudsjett

Fordeling på enhet og hovedart (tabell)

Fordeling på enhet

Beløp i 1000 kr

Enhet	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Blåbæråsen barnehage	8 062	8 338	8 338	8 338
Borkedalen skole	37 110	36 709	35 219	35 219
Borketun barnehage	10 377	10 738	10 738	10 738
Brentemoen skole	16 852	16 453	15 683	15 683
Enhet for helsefremmende tjenester	43 136	43 536	43 536	43 536
Framsyn barnehage	10 859	11 201	11 201	11 201
Høvåg skole	25 741	25 741	25 741	25 741
Kommunalsjef oppvekst	124 111	120 794	116 663	115 546
Lillesand ungdomsskole	45 822	45 607	45 642	45 642
LVO - Voksenopplæringen	4 835	4 835	4 835	4 835
Prestholt barnehage	8 562	8 850	8 850	8 850
Tingsaker skole	30 520	30 370	30 320	30 320
Totalsum	365 987	363 170	356 764	355 647

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	111 887	109 887	109 887	109 887
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	19 796	19 746	19 746	19 746
Lønn	268 220	263 232	256 826	255 709
Overføringsutgifter	5 384	6 384	6 384	6 384
Refusjoner	-29 833	-29 833	-29 833	-29 833
Salgsinntekter	-9 466	-6 244	-6 244	-6 244

Økonomiplan for 2024-2027

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Totalsum	365 987	363 170	356 764	355 647

Sammendrag budsjett

Tabellen "Rammeoversikt" tar utgangspunkt i *Opprinnelig budsjett* for 2023 korrigert for *Sum Tekniske justeringer* (deflatorjustering, virkninger av lønnsoppgjør, inkl. endringer i pensjon og arbeidsgiveravgift,). *Sum Vedtak forrige periode* inneholder alle politiske vedtak før 2023 som påvirker rammen i årene 2024 -2027. *Sum Budsjettendringer i år* inneholder alle politiske vedtak i løpet av året 2023. I sum gir dette en *Konsekvensjustert ramme* på kommunalområdet i 2024 på 359,6 mill. kr.

Nye tiltak er relatert til:

- Økt ramme pga elever med spesielle behov
- Redusert ramme pga endring i barnetall grunnskole
- Økt ramme pga flere barn i barnehage
- Økt ramme pga kompensasjon for redusert makspris på foreldrebetaling barnehage

Til sammen foreslår kommunedirektøren 9,9 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 367,6 mill. kr. uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 369,5 mill. kr.

Oversikt over nye stillinger:

- 0,5 stilling Tingsaker skole
- 0,5 stilling Brentemoen
- stillinger innen barnehage pga flere barn
- redusert antall stillinger innen skole pga færre elever

Bystyret vedtok å redusere rammen til skolene med 2 mill. kr. Videre vedtok bystyret å opprette en ny stilling ved PP-tjenesten med 0,4 mill. kr i for 2024. Bystyret vedtok videre at grunnskolene i Lillesand skal sertifiseres som dysleksivennlige skoler. Til sammen vedtok bystyret 8,3 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 366,0 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 367,9 mill. kr.

På investeringsbudsjettet vedtok bystyret at arbeidet med oppgradering av Borkedalen skole starter opp i 2024, herunder bygging av gymsal og utarbeidelse av mulighetsstudie for generell oppgradering av skolen.

Enhet for helsefremmende tjenester

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enheten er lokalisert i Helsehusets 1. og 3. etasje, og arealer bak kommunetorget på rådhuset. Enheten består av Avdeling for familiesenter, Avdeling for helsestasjon, Avdeling for ergo- og fysioterapi herunder også private fysioterapeuter med kommunal driftsavtale, PPT og SPT

Antall ansatte/årsverk:

Det er i underkant av 47 årsverk (faste stillinger) fordelt på ca. 60 ansatte. I tillegg kommer flere årsverk i prosjektarbeid der flere ansatte, samt eksterne fagfolk har mindre stillingsbrøker.

Enheten har også administrativt ansvar for driftstilskudd til 6 selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter.

En optimal helsetjeneste for innbyggerne innebærer et nært og godt samarbeid med selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter

Ansvarsområder:

Lillesand kommune skal være en kommune hvor innbyggere opplever livsmestring, trygghet og fellesskap. Enhet for helsefremmende tjenester jobber for tidlig innsats i alle livets faser. Enheten tilrettelegger sitt arbeid ved å gi nødvendig hjelp på et så tidlig tidspunkt som mulig. Enheten er opptatt av å fremme god livsmestring, og legger til rette for at mennesker har god fysisk og psykisk helse gjennom hele livet. Helsefremmende tjenester har lav terskel for å kunne tilby tilgang til nødvendig hjelp. Enheten har tilbud som favner alle, og tilbud som retter seg mot å hjelpe mennesker til å bli mer selvhjulpne. Enheten bidrar med praktisk og konkret hjelp til hver bruker, men arbeider også for å videreutvikle tilbudet kommunen allerede gir. Enheten inntar en sentral rolle i arbeidet med å endre og forbedre allerede eksisterende tiltak avdelingene benytter. Enheten ønsker å være innovativ i denne utviklingen og bidrar med å drive, eller være med i flere utviklingsprosjekter. Disse prosjektene har som mål å forbedre det allerede etablerte hjelpetilbudet, og sikre et helhetlig og tverrfaglig tilbud til alle. Derfor er enhetens prioriterte oppgaver helsefremming gjennom forebygging, tidlig intervensjon og rehabilitering.

Enheten jobber tverrfaglig og samhandler både internt i kommunen og eksternt opp mot en mengde samarbeidende instanser. Enheten er bidragsyter i flere utviklingsarbeid. Kompetanse er viktig også i det videre utviklingsarbeidet, eksempelvis videreføring av «Helhetlige tjenester til barn og unge», gjennom arbeidet med BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats), og utvikling av Friskliv, lærings- og mestringstilbud. Med bakgrunn i økt delegasjon til avdelingslederne, er deres rolle særlig sentral i videre faglig utviklingsarbeid.

Helsestasjon og jordmortjeneste består av: helsestasjonen 0-6 år, jordmortjenesten, flyktningehelsetjenesten, HFU (helsestasjonen for ungdom) og skolehelsetjenesten. Helsestasjonen lokalisert på helsehuset i Lillesand og på den enkelte skole i kommunen. I tillegg til dette er det en avdeling av Helsestasjonen 0-6år i Høvåg.

I denne avdelingen er tidlig innsats og forebygging av psykisk og fysisk helse. Det siste året har flyktningehelsetjenesten hatt vekst pga det økte antall flyktninger som er bosatt i kommunen. Dette har skjedd gjennom statlige lønnsmidler. Dette har medført at Lillesand kommune nå er på den anbefalte minstenorm utarbeidet av Helsedirektoratet.

Enheten har utviklet en helsetjeneste som har fokus på tidlig innsats og forebyggende arbeid der barn og unge oppholder seg. Her produseres det både universelle tiltak, men også tiltak på individnivå. Enheten har lagt vekt på at vi har en helsetjeneste som er tverrfaglig. Dette innebærer at den er en hovedsatsing for alle avdelingene i enhet for helsefremmende tjenester.

I Lillesand har enheten jobbet fram en god jordmortjeneste. Dette er godt for alle gravide i kommunen, og tjenesten følger opp over 95% av alle gravide i kommunen. Dette er også en avlastning for kommunens fastleger. I tillegg l å følge opp gravide, jobber jordmortjenesten med generell kvinnehelse.

I 2022 opprettet helsestasjonen «en god start». Dette gjøres på tvers av sektorer og enheter. Dette er et tiltak som vil være forebyggende for å styrke foreldrerollen. Her kan det det gis råd og veiledning fra et tverrfaglig perspektiv til foreldre både før og etter fødsel, og helt fram til skolestart. Helsestasjonen er også sertifisert til å være en ammekyndig helsestasjon.

Avdeling for barn, unge og familier Dette er en ny avdeling, opprettet januar 2023. Den nye avdelingen inneholder familiesenter, kommunepsykolog, ungdomskontakter, ungdomsklubber med ansatte klubbledere samt BUA.

Den forebyggende psykiske helsetjenesten for barn og unge ivaretas av familiesenter og kommunepsykolog. Familieterapeutene hos familiesenteret arbeider med foreldreveiledning og samtaler med barn. De har også ansvar for å holde kurs og grupper for foreldre og barn. I tillegg til klinisk arbeid med barn, ungdom og familier, har kommunepsykologen ansvar for veiledning til andre ansatte, og hun jobber for å forebygge psykiske lidelser og å bidra til å bedre kommunens psykiske helsetilbud. Endringer knyttet til pakkeforløpet for psykiske helsetjenester for barn og unge i 2.linjetjenesten og Oppvekstreformen, medfører at flere og mer omfattende oppgaver tilfaller kommunens lavterskeltilbud. Det er tydelig uttrykt at tjenesten skal kartlegge og behandle lettere til moderate psykiske plager hos barn og unge. Terskelen for å melde bekymring til barnevernstjenesten oppleves også å være hevet. Dette økende trykket er svært merkbart i tjenesten. To av tiltakene som er iverksatt for å avhjelpe dette er angstkurset mini-RISK og foreldreferdighetskurset Emosjonsfokusert foreldreferdighetstrening. Dette er kun to eksempler på tilbud som familiesenteret gir.

I avdelingen jobber også to ungdomskontakter. Ungdomskontaktene har tett samarbeid med ungdomskubbene, SLT koordinator, og skolene i kommunen. Ungdomskontaktene i Lillesand er et forebyggende tilbud for barn og unge mellom 11-23 år. Ungdomskontaktens rolle er å forebygge utvikling av rus, kriminalitet og dårlig psykisk helse blant ungdom, samt fremme positive aktiviteter og livsglede. De skal være tilgjengelig for ungdom som er i faresonen for å utvikle problemer. Ungdomskontaktene ønsker å etablere kontakt med ungdom på et tidlig tidspunkt, og motivere dem til å finne gode fritidsaktiviteter, men også oppmuntre til å søke hjelp eller behandling når det er behov for det. Ungdomskontaktene er et lavterskeltilbud, med stor vekt på å være tilgjengelige for ungdommene, og har en ubyråkratisk og fleksibel arbeidsform.

Ungdomskubbene Grasroda og LUK ligger henholdsvis i Høvåg og sentrum, og er åpent for ungdommer mellom 13-18 år. Her skal de få mulighet til å øve på sosiale ferdigheter sammen med stabile og trygge voksne rollemodeller. Klubbene legger til rette for spill, aktiviteter, sosialt samvær og sosial trening. Klubbene skal også legge til rette for at ungdom kan videreutvikle sine iboende ferdigheter, og gjerne gjennomføre arbeid med musikk, mat, kunst eller håndarbeid.

Avdelingen har i tillegg ansvaret for utstyrsbiblioteket «BUA». Her har alle innbyggere i kommunen anledning til å låne utstyr knyttet til idrett eller friluftsliv, helt uten kostnad for dem. Tiltaket, som hos oss kalle «God hverdagsfritid for alle», er delvis finansiert gjennom midler fra Bufdir. Gjennom dette prosjektet administreres også «Opplevelseskortet». Dette er et tilbud til lavinntektsfamilier, og er ment for å utjevne forskjeller, gi familier med lavinntekt mulighet til å delta på ulike aktiviteter sammen.

Avdeling for ergo- og fysioterapitjenester består av tjenester for barn og voksne, innsatsteam, frisklivs koordinator og hjelpemiddelteknikere. Målet med tjenesten er å bidra til at barn, voksne og eldre kan få mulighet til å leve ett mest mulig selvstendig, aktivt og meningsfylt liv. Avdelingen har stort fokus på forebyggende arbeid og tidlig innsats. Vi yter flere tjenester; kort/intensiv rehabilitering (innsatsteam), langvarig rehabilitering, skolehelsetjenesten, fysioterapi og ergoterapi til voksne og barn, synskontakt, frisklivsgrupper, hjelpemidelformidling, utlevering av hjelpemidler, reparasjon av

hjelpemidler, programmering og utlevering av trygghetsalarmer. Vi yter tjenester på skolen, i barnehagen, på institusjon og i hjemmet.

Den demografiske utviklingen, samt satsning på at eldre skal bo lenger hjemme gjør tjenesten spesielt viktig. Faglig oppfølging etter ett funksjonsfall vil øke sjansene for å kunne trene seg opp for å klare seg selv på de fleste områder. Dette vil være en meget viktig tanke i omsorgsarbeid/ pleie/rehabilitering i framtiden. Dette vil også legge ett økt press på tjenesten, og ikke minst hjelpemiddelteknikerne.

Avdeling for Spesialpedagogisk team består av 6 ansatte med spesialpedagogisk utdanning som jobber i henhold til barnehagelovens kapittel VII. «*Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.*» og hovedsakelig effektivisering av spesialpedagogiske enkeltvedtak (etter §31) i barnehager.

I alle vedtakssaker utarbeides det en individuell utviklingsplan (IUP) med mål og tiltak i tråd med sakkyndig vurdering. Og ved utgang av barnehageåret utarbeides det en årsrapport der utvikling beskrives og arbeidet evalueres.

Spesialpedagogisk hjelp inkluderer alltid veiledning til foresatte og veiledning til barnehageansatte på både individ- og systemnivå. Veiledningen legger spesiell vekt på barnets utfordrings- og mestringsområder. Direkte arbeid er lekebasert, tilpasset barnets behov, interesser og utviklingsnivå.

SPT deltar aktivt i alle barnehagenes ressursteam (jfr. BTI) 2 ganger i halvåret.

I tillegg samarbeider SPT med Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) gjennom et barnehageteam, der det tilbys systemisk veiledning på lavterskelnivå. Barnehager kan melde inn ønsker om observasjon og veiledning både på systemsaker og individualsaker i gråsonen, før en eventuell henvisning. Individualsaker er alltid i samarbeid med foresatte.

SPT jobber for at barn med og uten spesialpedagogisk vedtak skal oppleve et inkluderende læringsmiljø og få optimale utviklingsmuligheter i sin barnehage.

Avdeling for PP-tjenesten er sakkyndig instans og den lovpålagte instansen som skal utarbeide sakkyndig vurdering der loven krever det. PP-tjenesten skal også hjelpe barnehagen og skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling. Foreldre, voksne i grunnpoplæring, verge, elever over 15 år, barnehage, skole og andre ansatte ved offentlige institusjoner kan søke råd hos PP-tjenesten. PP-tjenesten har taushetsplikt.

Både på landsbasis og i Lillesandskolen ses det en markant økning henviste saker av stadig mer kompleks og sammensatt art. Dette gjelder både på individnivå og systemnivå. Dette kan være nevroutviklingsforstyrrelser, skolefravær, sammensatte lærevansker, fagvansker og psykiske vansker. Slike saker er tidkrevende og omfattende arbeid, og krever at PP-tjenesten jobber forebyggende og stor grad av tilrettelegging gjennom sakkyndighetsarbeid og rådgivning.

PP -tjenesten har de siste årene fått mer ansvar, og vil få flere oppgaver enn tidligere, jevnfør omorganisering i Statped, ny opplæringslov, ny oppvekstreform, barnekonvensjonen og økte krav til grunnutredning i forhold til andrelinjetjenesten (HABU, BUP).

Fra sommeren 2023 er PPT utvidet med en logopedressurs. Dette etter en intern omfordeling av resurser.

De siste årene har PP-tjenesten hovedsakelig arbeidet individrettet. Barnehager og skoler etterspør mer. Vi trenger å være «nærmere» barnehagene og skolene. Det er lite kapasitet til veiledning,

kompetanseheving eller systemarbeid som er PP-tjenesten sitt mandat og lovpålagte oppgaver. PPT ønsker å jobbe systemisk og forebyggende og har denne høsten tildelt to faste kontaktpersoner for hver skole. Dette har vi hatt mulighet til grunnet et vikariat som utgår ved utgang av 2023.

Utfordringer og satsingsområder

Ny oppvekst reform gir kommunen et større ansvar for å gi nødvendig hjelp og støtte for barn, unge og familier i kommunen. Derfor har vi etablert en egen avdeling som har dette som fokus. Dette betyr også at barneverntjenesten i større grad skal jobbe med de alvorligste omsorg/ atferdsaker. Når dette skjer er det flere barn som må få hjelp hos andre enn barneverntjenesten. Tiltaksarbeidet rundt barn og unge har historisk vært tett knyttet opp til barnevernet i Lillesand. Når barnevernet ikke skal jobbe med mange av barna som trenger forebyggende tiltak, blir det avdeling for barn, unge og foreldre som gjør dette. Her har det ikke fulgt med ressurser. Dette jobbes det med for å finne gode samarbeidsrutiner mellom det interkommunale barnevernet og kommunen.

Avdeling helsestasjonen har i flere år vært delvis statlig finansiert gjennom belønningsmidler kommunen har søkt om. Disse midlene er nå slutt. Dette betyr at stillingene må finansieres gjennom kommunale budsjetter. Med en strategi om tidlig innsats og forebygging, er dette viktige prioriteringer i tiden som kommer.

I Avdeling for ergo- og fysioterapi er det utfordringer rundt hjelpemiddeltekniker. Gjennom de siste årene har det vært en stor økning i distribusjon av hjelpemidler, samtidig som at NAV hjelpemiddelsentralen overlater større og større ansvar til kommunale hjelpemiddellager. Dette medfører at enheten ikke klarer å utføre alle arbeidsoppgaver innenfor gjeldene stillingshjemmel. Dette må styrkes.

I PP-tjenesten i Lillesand er det generelt god utrednings- og veiledningskompetanse, noe som kreves for å imøtekomme dagens utfordringsbilde i Lillesand. Likevel får PP-tjenesten ikke dekket de lovpålagte oppgavene på en tilfredsstillende måte grunnet manglende kapasitet i henhold til antall henviste saker og andre lovpålagte oppgaver i tjenesten. Det er økning av henvisninger på barn og unge som trenger annen tilrettelegging enn det den ordinære tilpasningen kan omfavne. Dette har medført lang saksbehandlingstid hos PPT, og nedprioritering av det systemiske arbeidet i skole og barnehage som er lovpålagt tjeneste i PPT. For å ivareta fremtidens behov er det viktig at PPT styrkes på rådgiversiden.

Det er ønskelig at enheten kan samles på helsehuset. Dette vil gi en enda større muligheter til å samarbeide samhandling for å oppnå gode resultater. Det er sprengt kapasitet på Helsehuset, men det er kanskje mulig å leie flere lokaler i det gamle DNB bygget.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi arbeider for et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge, uten betydelige økonomiske terskler for deltakelse	Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Ser viktigheten av at barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter etter interesse, ikke etter økonomi. Det er derfor viktig å bevare og videreutvikle BUA, opplevelseskort, fritidskasse mm

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi arbeider for et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge, uten betydelige økonomiske terskler for deltakelse	Tilrettelegging for barn og unges fritid.	Styrke ungdomsklubbene i Lillesand og Høvåg. Større tetthet på klubbledere, slik at klubbene fortsatt blir gode møteplasser for ungdom i kommunen. Større stillingsprosenter til ansatte på klubben vil gjøre ungdomsklubbene til enda bedre trygge forbyggende arenaer.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Utvikle og tilegne nødvendig kompetanse	<p>Det er behov for å jobbe med psykisk uhelse bla spesielt barn og ungdom, enheten vil i 2023 jobbe med å øke kompetanse på kognitive og emosjonsfokuserete metoder for behandling av psykiske uhelse blant barn og unge. Dette gjelder på både på individ og gruppenivå. Familiesenteret har startet med opplæring og utdanning i metoden "Mini risk". Dette skjer på universitetet i Agder, og er en gruppebasert angstreduserende tiltak for ungdom. Vi tar også opplæring i et program som heter Robust ungdom som skal bygge oppunder å hjelpe sårbar ungdom til å bli noe mere robuste.</p> <p>Enheten ønsker også å videre utvikle ICDP som foreldre veiledning kurs i grupper.</p>
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	Gode tjenester for økt selvstendighet i hjemmet.	<p>Ved å fremme Tverrfaglig innsatsteam, ergoterapi og fysioterapi både forebygging, i hjemmet og på institusjon, fremmer vi muligheter for at det enkelte menneskes sin fysiske og psykiske selvstendighet gjennom trening og tilrettelegging. Dette er viktig for det enkeltes individs livskvalitet.</p> <p>Det er også viktig innsats med tanke på kommunes framtidige arbeid med en stadig eldre befolkning.</p>
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i	En god start	En god start er en prosjekt som gis til gravide kvinner som trenger ekstra og tverrfaglig

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
	individets forutsetninger og medvirkning		oppfølging både i svangerskap og etter fødsel. Dette er et tverrfaglig team som setter i gang ved Jordmor/helsestasjon gruppe
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning	God forebyggende samhandling med barn, unge og deres foreldre for å unngå utenforskap	Gjennom aktiv bruk og implementering av forebyggingverktøyet BTI. Her skal Tverrfaglig helse være i front for bruk og opplæring av andre i bruken av verktøyet. Tverrfaglig helse skal også levere gode tiltak og aktuelle tiltak fra alle enhetens avdelinger. Dette skal skjerm individuelt og i grupper og gjennom kurs og aktiviteter.
2.4 Innbyggerne har kompetanse som samsvarer med fremtidens behov	Vi sikrer god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle	Barn og unge får nødvendig pedagogisk hjelp i skole og barnehage.	Viktig at barn som har behov for tilrettelegging får dette til riktig tid. Dette betyr at vi må ha en god bemannet PPT og SPT avdelinger. Viktig å ha et godt personell med rett kompetanse for å gi rett hjelp og riktige anbefalinger.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	37 815	37 815	37 815	37 815
Sum Tekniske justeringer	-1 281	-1 281	-1 281	-1 281
Sum Vedtak forrige periode	1 494	1 494	1 494	1 494
Sum Budsjettendring i år	2 661	2 661	2 661	2 661
Konsekvensjusteringer	2 875	2 875	2 875	2 875
Konsekvensjustert ramme	40 690	40 690	40 690	40 690
Nye tiltak				
Inndecking bortfall tilskuddsmidler/styrking av frisklivssentralen	200	200	200	200
Sum Nye tiltak	200	200	200	200
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 17. Styrke PP-tjenesten	400	800	800	800
Sum Politisk vedtak	400	800	800	800
Nye tiltak og realendringer	600	1 000	1 000	1 000
Sum Interne rammeendringer	1 846	1 846	1 846	1 846
Interne rammeendringer	1 846	1 846	1 846	1 846
Ramme 2024-2027	43 136	43 536	43 536	43 536

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 888	4 888	4 888	4 888
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 864	2 864	2 864	2 864
Lønn	40 413	40 813	40 813	40 813
Overføringsutgifter	199	199	199	199
Refusjoner	-5 132	-5 132	-5 132	-5 132
Salgsinntekter	-97	-97	-97	-97
Totalsum	43 136	43 536	43 536	43 536

Kommunalsjef oppvekst

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalsjef oppvekst

Administrasjonen for kommunalområdet Oppvekst består av kommunalsjef, rådgivere og barnehagemyndighet.

- 100% kommunalsjef
- 200% rådgiver
- 100% rådgiver/barnehagemyndighet
- 40% kommunal ikt skole
- 100% rådgiver og SLT-koordinator

Området dekker tjenesteområdene skole felles (inkl. spesialskoler, skoleskyss), barnehage felles inkl. tilskudd til private barnehager samt barnevernstjenesten i Kristiansandsregionen.

Utfordringer og satsingsområder

Tilskudd til private barnehager for 2024

Kommunen bruker regnskapstallene og barnetallet i de kommunale barnehagene fra 2022 for å beregne tilskuddssatsen til de ikke-kommunale barnehagene i 2024. Utregningen er basert på modell fra KS/PBL og tar opp i seg det regelverket som er gjeldene for utregningen. Beregning av tilskudd til private barnehager for 2024 viser at satsene pr barn blir noe høyere i 2024 enn i 2023, grunnet økt deflator.

Barneverntjenesten for kristiansandsregionen

1. Utfordringer og fokusområder i 2024

Fokusområder

- Brukertilpasset tjenester
- Tiltrekke, utvikle og beholde ansatte
- Åpenhet og samarbeid

- Kvalitet og kontinuerlig utvikling av tjenesten

Utfordringer i tjenesten

Familiens hus (Helsehuset i Lillesand og Ressurssenteret i Birkenes) er et kontinuerlig satstingsområde innen det forebyggende arbeidet for barn og unge. Dette er for tidlig å kunne identifisere sårbare familier, samt tidlig i forløpet kunne iverksette tiltak for å forebygge en skjevutvikling.

Både nasjonalt og lokalt i Kristiansandsregionen er det nedgang i antall bekymringsmeldinger. En arbeidsgruppe jobber med kartlegging av en mulig omorganisering av arbeid med undersøkelser. Den overordnede målsetningen er å beskrive, vurdere og innstille hvilke muligheter det er for en endring av organisering rundt undersøkelsesarbeidet enn den nåværende modellen. Foreslåtte modeller skal bidra til å styrke fagmiljøet, ivareta ansatte samt ta hensyn til de fysiske rammene dersom en slik endring gjennomføres.

Kristiansand kommune ser kontinuerlig på behov for å styrke tjenester innen forebyggende arbeid og tidlig innsats. Man ser blant annet på oppgaver som er lokalisert i barneverntjenesten for Kristiansandsregionen, og hvordan disse bør organiseres internt i kommunen. Dette kan fortsatt medføre at oppgaver som pr i dag utføres internt i barnevernet kan flyttes over til andre tjenesteområder for en mer samhandlende tjeneste. Dette vil ikke påvirke tjenestetilbudet til samarbeidskommunene.

Det er fortsatt stor mangel på fosterhjem nasjonalt og i Agder generelt. Barneverntjenesten for Kristiansandsregion jobber aktivt med å finne plasseringer i slekt og nettverk, men opplever utfordringer knyttet til bistandsplikten fra Bufetat når det gjelder akutt plasseringer. Brudd på bistandsplikten rapporteres til Statsforvalter i Agder og problemstillingen er løftet til Barne- og familiedepartementet og til andre utvalg og samarbeidsfora.

I likhet med resten av landet har tjenesten fortsatt store utfordringer når det gjelder barn og unge som har store hjelpe- og omsorgsbehov, og som har rettigheter etter flere lovverk (både barnevern og helse). Kommunens egenandel på kjøp av statlig tiltak i tilfeller hvor staten anser behovet som helserelatert svært kostnadskrevende. Dette gjør at denne gruppen gir økonomiske og faglige utfordringer når kommunen skal gi forsvarlige og tilpassede tjenestetilbud. Det jobbes med å skape samhandling mellom alle kommunens hjelpetjenester for å identifisere og gi målrettet, kraftfull og koordinert bistand og hjelp, tidligst mulig.

For å imøtekomme kompetansekravet i barnevernet innen 2031, har barneverntjenesten utarbeidet en kompetanseutviklingsplan som omfatter prioriteringer på kompetansebehov i tjenesten i tillegg til å kartlegge hvor mange ansatte som kan være i utdanning på samme tid. Kompetansetilskudd som ble tilført kommunene i Statsbudsjettet 2022 er ikke tilstrekkelig for å dekke kostnaden som kommunen har for å gjennomføre kravet. I perioden vil kommunen derfor prioriterer 30 studiepoeng med videreutdanning fremfor 4-årig master. En av årsakene til dette er eksterne tilskuddsmidler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet som finansierer prioritert utdanning. Som følge av endret utdanningsnivå vil kommunene se økte lønnskostnader etter hvert som flere oppnår kompetansekravet.

Barneverntjenestens saksbehandlingsprogram Visma Familia er erstattet av Modulus barn (Digibarnevern) og implementering er godt i gang. Overgangen har medført til redusert kapasitet i tjenesten grunnet opplæring og tekniske utfordringer.

2. Endringsforslag i driftsbudsjettet:

Tiltak	Totalbudsjett 2024	Endring 2024	2025	2026	2027
244	8.673	405	405	405	405
251	2.816	137	137	137	137
252	13.177	643	643	643	643

(Tall i 1 000kr).

Budsjettet er justert med kommunal deflator for 2023 på 5,2% hvorav 2,5% var justert i opprinnelig økonomiplan. I tillegg er budsjettet justert med lønns- og prisvekst 2,5% for 2024. Sum for justering utgjør økt budsjettendring 2024 i sin helhet.

Også i 2024 fordeles felleskostnadene 100% basert på objektive kriterier i kommunenes inntektssystem og innbyggertall i henhold til samarbeidsavtalen. En korrigerende av forventet økt kompetansetilskudd i Statsbudsjettet 2023 er avregnet mot lønns- og prisvekst. Delkostnadsnøkkelen for barnevern for Lillesand kommune er nå 7,39% noe som gir en økning på 0,26% fra 2023.

3 nye stillinger er opprettet. Disse erstatter kjøp fra private tiltak i hjemmet og det er ikke behov for tilføring av økte budsjettmidler. Kostnadene er fordelt etter behovsindeks for Lillesand kommune.

- 1 x 100% psykolog i avdeling for spesialiserte tiltak, som skal bidra i kartlegging- og utredningsarbeid i tjenestens egen sped- og småbarns team.
- 2 x 100% miljøarbeider i avdeling for spesialiserte tiltak, som skal jobbe med kompenserende tiltak i hjemmet for å forhindre flytting.

Det er ikke kjente kostnader på tiltak utenfor hjemmet utover budsjett

Barneverntjenesten er aktivitetsbasert, og det er til hver tid stor usikkerhet bla. knyttet til hvor mange nye omsorgsovertakelser og hjelpetiltak det vil komme i årene fremover. Eventuelle økte kostnader utover det som er lagt inn i budsjettet, meldes ved tertialrapporteringene.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	128 981	128 981	128 981	128 981

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Sum Tekniske justeringer	4 623	4 623	4 623	4 623
Sum Vedtak forrige periode	-5 605	-9 523	-9 523	-9 523
Sum Budsjettendring i år	1 732	1 732	1 732	1 732
Konsekvensjusteringer	751	-3 167	-3 167	-3 167
Konsekvensjustert ramme	129 732	125 815	125 815	125 815
Nye tiltak				
Endring i barnetall grunnskole	-2 069	-4 024	-5 855	-7 572
Redusert foreldrebetaling barnehage	1 630	3 586	3 586	3 586
Ressurskrevende tjenester og særskilte behov	5 000	5 000	5 000	5 000
Økning barnetall i barnehage	4 000	4 600	2 300	2 900
Sum Nye tiltak	8 561	9 162	5 031	3 914
Nye tiltak og realendringer	8 561	9 162	5 031	3 914
Sum Interne rammeendringer	-14 182	-14 182	-14 182	-14 182
Interne rammeendringer	-14 182	-14 182	-14 182	-14 182
Ramme 2024-2027	124 111	120 794	116 663	115 546

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

	Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon		106 004	104 004	104 004	104 004
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon		8 354	8 304	8 304	8 304
Lønn		9 486	5 263	1 132	15
Overføringsutgifter		4 152	5 152	5 152	5 152
Refusjoner		-5 662	-5 662	-5 662	-5 662
Salgsinntekter		1 777	3 733	3 733	3 733
Totalsum		124 111	120 794	116 663	115 546

Høvåg skole

Beskrivelse av dagens virksomhet

Høvåg skole er en 1-10 skole med 11 klasser fordelt på de 10 trinnene. Dette skoleåret har skolen 234 elever. Skolen har 26 pedagoger, 7 miljøarbeidere, 2 lærlinger (barne- og ungdomsarbeid) og 2 SFO-ansatte. 3 renholdere og 1 vaktmester er fast stasjonert på skolen.

I tillegg til undervisning, har skolen en skolefritidsordning (SFO) for elevene fra 1.-4.trinn. I år er det ca. 60 barn som benytter seg av tilbudet på SFO i ulik grad. I tillegg til SFO-leder og 2 faste miljøarbeidere, driftes SFO av 5 miljøarbeidere og lærlingene som jobber i skolen.

6 uker i året inngår 25 studenter som en del av skolen. Dette gir en berikelse og et mangfold til de voksne som jobber her.

Skolens sentrale beliggenhet i bygda gjør at det er attraktivt å benytte skolens område og bygninger også på kveldstid. Barn kan bruke skolegården til lek og ballspill på ettermiddager og kveld, samt at lokalene benyttes til korps, sløydgruppe m.m.

Ansatte/årsverk

Skolen har en rektor og en assisterende rektor i ledelsen, og merkantil støtte i form av en kontorleder i ca. 80% stilling. 26 pedagogene utgjør 22,1 årsverk, mens miljøteamet utgjør 4,3 årsverk. På SFO er SFO-leder ansatt i 100 % stilling (bidrar også noe administrativt inn mot skole), og de ansatte utgjør til sammen et årsverk på 1,3.

Utfordringer og satsingsområder

Hovedprioriteringer

Hovedoppgaven for skolen er å drive undervisning av skolens elever, og gi de som ønsker det på 1.-4.trinn et SFO-tilbud etter skolen. Dette er den daglige driften. I tillegg har vi styrt svært mye av skolens samarbeidstid og utviklingstid inn på Fagfornyelsen og vårt LU-prosjekt. Innen fagfornyelsen handler det også kommende år om å bli trygg på og utbedre de nye planene som skolen har jobbet med de siste årene. LU-prosjektet innebærer at vi som 1 av 5 skoler i Agder er blitt en LærerUtdanner-skole for studenter som er i Syklus 2, altså mastergradsstudenter i sitt 4. og 5.studieår.

Høvåg skole har i 2023 jobbet med å iverksette Dembra-tankegangen sammen med Arkivet og UiA. Det er en ressursgruppe som samarbeider med Arkivet om å få gjennomført et så godt og systematisk arbeid mot negative holdninger og språk i skolen.

Høvåg skole følger også Dekomp (skolebasert utviklingsarbeid) hvor vi har et utviklingsteam (ressurslærere) som jobber med å videreutvikle skolen innenfor ulike temaer/områder.

Utfordringer

Skolen har et ugunstig elevtall per klasse, noe som fører til at det kan være vanskeligere å komme i balanse. Noe av dette skyldes muligens at skolen er en 1-10 skole. Det er både driftsmessig og økonomisk mer krevende å drive en 1-10 skole enn en ren barne- eller ungdomsskole.

Skolen ønsker seg en oppdatert naturfagsal som kan brukes i undervisningen. Utstyret i naturfagrommet er gammelt og utdatert.

Økonomisk er det vanskelig å gå i balanse. Fra august 23 har vi kuttet 2 lærerårsverk og 1 miljøterapeutstilling. Lærernormen følges på alle trinn.

De siste årene har skolen hatt et solid negativt avvik i regnskapet. Det vil bli et lavere merforbruk i 2023.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	Livsmestring er en integrert del av fagfornyelsen	Livsmestring er en integrert del av fagfornyelsen – bakes derfor inn i mange fag. Skolene har utviklet og tatt i bruk en plan for utviklingen av elevens

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>sosial og emosjonell kompetanse. Denne brukes aktivt i alle klasser gjennom hele skoleåret. Denne bearbeider vi videre med å implementere Dembra-programmet i planen. Elever på ulike trinn har et samarbeid med Høvågheimen, og gjør flere "oppdrag" for brukerne på heimen gjennom året.</p>
<p>2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet</p>	<p>Vi satser på inkludering, og for å motvirke utenforskap arbeider vi for at alle er inkludert i fritid og i arbeid</p>	<p>Inkluderende læringsmiljø</p>	<p>Dette har alltid vært, og vil nok alltid være hovedfokus for kontaktlærerne i skolen. Sørge for at alle elevene i klassen føler trygghet til at kulturen i klassen er slik at de kan bidra og delta på egne premisser uten å bli latterliggjort eller utestengt. En forutsetning for god læring! Gjennom at elevene deltar i elevråd, ungdomsråd, Ungt Entreprenørskap og prosjektet "Gi en dag" for stiftelsen Childrens Burn Care Foundation får de flere muligheter til å bidra og delta i fellesskapet både i Høvåg (Lillesand) og verden.</p>
<p>2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i</p>	<p>Vi sikrer helsefremmende barnehager og skoler, med et inkluderende læringsmiljø hvor alle barn og unge blir sett og anerkjent for sine ressurser</p>	<p>Redusere mobbing på skolen og i fritiden</p>	<p>Vi tar aktivitetsplikten og mobbeproblematikk på alvor! Det er utarbeidet felles maler for foreldremøter slik at vi sikrer at alle foresatte får den informasjonen de trenger om temaet. I tillegg er det tatt med et eget punkt om sosiale medier, aldersgrense, opplæring og bruk av dem, samt informasjon om å følge med mht. utestengning/mobbing. Skolen jobber aktivt for at våre brukere, fortrinnsvis barn i skolealder, skal oppleve skolen og fritiden som trygg og god. Skolen strekker seg derfor langt for å få til dette, og for å avdekke om skolen ikke skulle være trygg og god for noen. Dersom det er mulig bidrar vi også inn mot fritiden til den enkelte. Vi har trygge gode voksne med ulik fagkompetanse, egenskaper og utdanning som skal favne alle typer elever, og vi har rutiner</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			(BTI/Plan for et trygt og godt skolemiljø) som alle voksne kjenner godt.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	22 235	22 235	22 235	22 235
Sum Tekniske justeringer	-667	-667	-667	-667
Sum Vedtak forrige periode	-32	-32	-32	-32
Sum Budsjettendring i år	2 753	2 753	2 753	2 753
Konsekvensjusteringer	2 053	2 053	2 053	2 053
Konsekvensjustert ramme	24 288	24 288	24 288	24 288
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 3. Reduksjon av midler til ressurskrevende tjenester	-331	-331	-331	-331
Sum Politisk vedtak	-331	-331	-331	-331
Nye tiltak og realendringer	-331	-331	-331	-331
Sum Interne rammeendringer	1 784	1 784	1 784	1 784
Interne rammeendringer	1 784	1 784	1 784	1 784
Ramme 2024-2027	25 741	25 741	25 741	25 741

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	340	340	340	340
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	913	913	913	913
Lønn	26 521	26 520	26 520	26 520
Overføringsutgifter	186	186	186	186
Refusjoner	-1 420	-1 420	-1 420	-1 420
Salgsinntekter	-798	-798	-798	-798
Totalsum	25 741	25 741	25 741	25 741

Borkedalen skole

Beskrivelse av dagens virksomhet

Borkedalen skole er en 1.-7.skole med henholdsvis to og tre klasser på hvert trinn. I skoleåret 2023-2024 er 382 elever fordelt på 17 klasser. Det gir en gjennomsnittlig klassestørrelse på 22,5 elever per klasse. Spennet er fra 18 til 25 elever per klasse.

Skolefritidsordning – SFO:

Per 1.10.23 er det 131 barn med tildelt plass i SFO. 1. og 2. trinn har tilbud om gratis kjernetid på 12 timer per uke.

Ansatte/årsverk

Skolens ledelse:

Rektor og assisterende rektor: 2 årsverk

Merkantil/konsulent i 0,865 årsverk

SFO-leder: 1 årsverk

Pedagoger: 37 pedagoger utgjør 36,87 årsverk

Miljøarbeidere:

Fagarbeider/assistent: 19 ansatte utgjør 14 årsverk, og er fordelt på skole og SFO

Miljøveileder (3-årig utdanning): 1 100% stilling, fordelt på skole og SFO

Skolen har en lærling i barne- og ungdomsarbeid. Oppgavene er delt mellom skoledel og SFO.

Skolen er praksisskole og tar imot flere praksispartier med lærerstudenter fra UiA, og elever fra videregående skole i praksis i barne- og ungdomsarbeid.

Ansvarsområde

Hovedmålet for Borkedalen skole og SFO er å ivareta oppdraget i nasjonalt læreplanverk, herunder det doble oppdrag: dannelsesoppdraget og utdanningsoppdraget. Kommuneplanens mål og strategier er førende for aktiviteten i vår virksomhet, og det er godt samsvar på nasjonalt og lokalt nivå. Det er en stor fordel at målsettingene nasjonalt og lokalt samsvarer i så stor grad, slik at vi kan jobbe langsiktig og grundig med tiltakene. Evidensbasert forskning viser at det er ett av suksesskriteriene for å lykkes med utviklingsarbeid i skolen.

Skolen deltar i den statlige satsingen Desentralisert kompetanseheving – DEKOMP, med utviklingsområde digitale ferdigheter for ansatte. Bakgrunnen for valg av utviklingsområde er at skolen i dag har 1:1- dekning av digital enhet til alle elever og ansatte. Samtidig ser vi behov for kompetanseutvikling for de ansatte, for å kunne ta ut potensialet i mulighetene ved bruk av digitale ressurser og verktøy til beste for elevens læring. Vi samarbeider med UiA som bidrar i prosess med kursing og veiledning.

Fokusområdet relasjoner jobber vi kontinuerlig med, og i år har vi særlig fokus på det kollektive systemarbeidet. Dette viser seg å ha stor effekt på den enkelte elevs opplevelse av et trygt og godt skolemiljø. Vi er godt i gang med å bruke BTI (bedre tverrfaglig innsats) -verktøyet i denne sammenheng.

Utfordringer og satsingsområder

1. Håndtere enkeltelevers løpende behov for mer oppfølging i takt med nye sakkyndige vurderinger fra henholdsvis PPT og ABUP/spesialisthelsetjeneste, innenfor de rammene vi får tildelt. Det er en tydelig økning i antall yngre elever med store behov for faglig, men også i stor grad sosialfaglig oppfølging. Med den varslede nedgangen i elevtall og følgelig mindre ressurser

Økonomiplan for 2024-2027

jamfør tildelingsmodell, samt innsparinger i tråd med Lillesand 2024, er dette en stor utfordring å skulle løse. Det er svært lite handlingsrom og fleksibilitet til å justere ressursbruk i løpet av året. Utover å overholde lærernorm er det lite rom for tiltak som sikrer tidlig innsats.

2. Oppvekstreformen trådte i kraft 1.januar 2022. Den flytter mer ansvar til kommunen på barnevernsområdet. Dette medfører at en større del av tiltak forventes å skulle løses av skolene, uten at det tilføres ressurser i form av økonomiske rammer eller kompetanse. En så stor skole som Borkedalen har til enhver tid elever med store tilretteleggingsbehov utover det ordinære. For å kunne håndtere disse oppgavene, må det sørges for tilstrekkelig tildeling i grunnramme til skolen, slik at en kan sørge for et forsvarlig ordinært tilbud til de aller fleste elevene, samtidig som vi kan møte elever med særskilte behov i nærskolen. Det forutsetter også ansatte med ulik kompetansebakgrunn som sammen utfyller hverandre og virker komplementært.
3. Borkedalen skole og SFO har de siste årene hatt høyt sykefravær med sammensatt årsakssammenheng. Gjennom arbeidsmiljøundersøkelser, medarbeidersamtaler og oppfølging av ansatte, kommer det fram at jobben som lærer innebærer høye emosjonelle krav utover det en kan forvente, og dette får konsekvenser når de varer over lengre tid. Skolens HMS-team er i gang med prosess i personalet og har utarbeidet mål og tiltak i en handlingsplan.
4. Etterslep på vedlikehold og oppgradering av bygningsmasse. Elever og ansatte på Borkedalen skole og SFO opplever å ha en utilfredsstillende bygningsmasse å utføre oppdraget med dannelse og utdanning i. Skolen har i flere år måtte benytte modulbygg for å tilfredsstille lovkrav om godt arbeidsmiljø, både for elever og ansatte.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling	Sikre gode arbeidsforhold for ansatte	Med utgangspunkt i relativt høyt sykefravær og frafall over lengre tid, er det satt i gang prosesser i HMS-teamet og enheten har en plan med tiltak for å sikre et godt arbeidsmiljø.
3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi sikrer bærekraftig økonomisk utvikling og handlefrihet gjennom god økonomisk planlegging og styring. Med bærekraftig økonomi mener vi et netto driftsresultat på 2 %, et disposisjons-fond på 5 % og en langsiktig gjeld utenom pensjonsforpliktelser på 120 % av brutto driftsinntekter	Fordele tildelte ressurser til å oppfylle lovkrav	Sikre forsvarlig bemanning i ordinær opplæring og spesialundervisning, samt grunnleggende norskopplæring. Vi må planlegge god bruk og fordeling av tildelte ressurser med utgangspunkt i henholdsvis to og tre klasser per trinn: <ul style="list-style-type: none">• ressurser til spesialundervisning og språkundervisning planlegges i tråd med enkeltvedtak• i den grad det er mulig legge opp til to-lærersystem i basisfag• sørge for så mange kontaktlærere som

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>mulig, for å sikre jevnest mulig elevtall per kontaktlærer. Vi har ikke nok antall lærere totalt til å ha to kontaktlærer per klasse.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ha mangfold av kompetanse i ansattgruppa for å kunne møte flest mulig av elevene ut fra sine behov med tilbud innen det ordinære opplæringstilbudet.
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer helsefremmende barnehager og skoler, med et inkluderende læringsmiljø hvor alle barn og unge blir sett og anerkjent for sine ressurser	Oppgradering og utbedring av bygningsmasse	<p>Elever og ansatte på Borkedalen skole og SFO opplever å ikke ha tilfredsstillende kvalitet i bygningsmassen.</p> <p>Per dags dato er arbeidsplassene for ansatte ikke tilfredsstillende. Ansatte må dele arbeidspulter, og skolen mangler tilstrekkelige møterom. Vi har i dag to stk. i modulbygg som er midlertidig, og disse to skal dekke behovet for over 50 ansatte.</p> <p>Det er i dag lite muligheter for å arrangere felles opplevelser for hele skolen, som er et viktig kriterium for å skape inkluderende læringsmiljø. Lyd, lys og luftforhold er lite helsefremmende for brukere. Plan for bygging av ny gymsal og realisering av denne vil kunne bidra til å starte prosessen med å skape framtidsrettet skole, som i vesentlig større grad enn i dag vil bidra til å virke helsefremmende for elever og ansatte.</p>

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	35 954	35 954	35 954	35 954

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Sum Tekniske justeringer	-892	-892	-892	-892
Sum Vedtak forrige periode	0	-400	-1 890	-1 890
Sum Budsjettendring i år	4 549	4 549	4 549	4 549
Konsekvensjusteringer	3 657	3 257	1 767	1 767
Konsekvensjustert ramme	39 611	39 211	37 721	37 721
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 3. Reduksjon av midler til ressurskrevende tjenester	-488	-488	-488	-488
Sum Politisk vedtak	-488	-488	-488	-488
Nye tiltak og realendringer	-488	-488	-488	-488
Sum Interne rammeendringer	-2 013	-2 014	-2 014	-2 014
Interne rammeendringer	-2 013	-2 014	-2 014	-2 014
Ramme 2024-2027	37 110	36 709	35 219	35 219

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 457	1 457	1 457	1 457
Lønn	39 418	39 017	37 527	37 527
Overføringsutgifter	110	110	110	110
Refusjoner	-2 477	-2 477	-2 477	-2 477
Salgsinntekter	-1 398	-1 398	-1 398	-1 398
Totalsum	37 110	36 709	35 219	35 219

Brentemoen skole

Beskrivelse av dagens virksomhet

Om skolen

Brentemoen skole er en 1.-7. barneskole med en klasse på hvert trinn. Dette skoleåret har skolen 147 elever fordelt på de 7 klassene. Det gir et gjennomsnitt på 21 elever pr. klasse. For å ivareta elevene gjennom skoledagen, har skolen 16 pedagoger i varierende stillingsstørrelse og 4 miljøterapeuter/fagarbeidere. Skolen ligger lokalisert i Lillesand sentrum, med kort avstand ned til sentrale funksjoner og Lillesand havn. Hovedbygningen fra 1879 og er vernet.

I tillegg til undervisning av elevene, har skolen en skolefritidsordning (sfo) for elevene fra 1.-4.trinn. I år er det ca.60 barn som benytter seg av tilbudet i ulik grad. I tillegg til sfo-leder, driftes sfo av miljøarbeiderne som også er i skolen.

I tillegg til skolens faste ansatte, inkluderes ofte lærlinger, studenter i praksis/språkpraksis, og arbeidstakere i arbeidsutprøving i staben. Dette gir en berikelse og et mangfold til barn og voksne. Samtidig utgjør de en viktig ressurs for å opprettholde nødvendig bemanning.

Det siste året har skolen mottatt mange flyktninger, og elever med annet opphav enn norsk utgjør nå 32 % av elevmassen.

Skolens sentrale beliggenhet gjør at det er attraktivt å benytte skolens område og bygninger også på kveldstid. Barn kan bruke skolegården til lek og ballspill på ettermiddager og kveld, samt at lokalene kan benyttes til teatergruppe, sanggruppe mm. Relativt ofte har vi også «uønsket besøk» rundt skolens bygninger på kvelder og i helger. Ofte må vi rydde før skolens elever kommer. Nå er det montert kamera rundt bygningen, uten at det har hatt nevneverdig virkning.

Ansatte/årsverk

Skolen har en rektor og en assisterende rektor i ledelsen, og merkantil støtte i form av en kontorleder i 50% stilling, redusert fra 82% forrige skoleår. De 16 pedagogene som står for undervisningen, utgjør ca. 13,5 årsverk, mens de 4 miljøarbeiderne i skolen utgjør 2 årsverk. Grunnet stramme budsjett fortsetter nedbemanningen knyttet til den ordinære driften.

Utfordringer og satsingsområder

Hovedprioriteringer

Daglige drift:

Hovedoppgaven for skolen er å drive tilpasset undervisning av alle skolens elever, samt å gi de som ønsker det på 1.-4.trinn et sfo-tilbud etter skolen. Her legger den nye nasjonale rammeplanen føringer for hvordan sfo skal utvikles videre, og den jobben er i gang.

Utviklingsarbeid:

Mye av skolens samarbeidstid og utviklingstid er prioritert inn på Fagfornyelsen (LK2020). Det handler om å lese og forstå den/de nye læreplanene som ble gjort gjeldene fra 01.08.20. Arbeidet med å endre praksis på bakgrunn av dette, vil pågå over flere år. Skolen jobber aktivt med opplæringsmodulene utarbeidet av Udir, og det er dette som er satsningsområdet til skolen gjennom DeKomp-arbeidet.

Skolen jobber med få en felles forståelse for de ulike profesjonenes oppgaver i løsningen av skolens mandat.

Det jobbes med å utvikle et godt tilbud til flyktningene som ankommer. Det handler om særskilt språkopplæring, slik som særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring, samt morsmålsopplæring. Dette må skje på flere språk.

Utfordringer

Skolens utviklingsmuligheter bremses av gamle og lite hensiktsmessige lokaler. Det er også en liten, trang og nedslitt skolegård, med få muligheter for aktiv lek og bevegelse.

Det ligger et vedtak om å modernisere Brentemoen skole til en tidsriktig skole. Arbeider med dette ligger nå på vent grunnet kommunens økonomi. Spesielt er det kritisk i forhold til skolens gymsal (turnhallen)

Det er også behov for å lande hvor sfo skal være i fremtiden. De har holdt til i midlertidige lokaler i over 10 år.

I desember 2022 bevilget bystyret 0,240 mill. kr til sertifisering og utstyr til to skolebåter (Brentemoen og LUS). Det er innført nye forskrifter i forhold til bruk av fartøy av opplæringsinstitusjoner, og Sjøfartsdirektoratet har avslått alle søknader om dispensasjon. Sertifisering av båtførere er godt i gang. Beløp som da er igjen, vil brukes til utstyr til båtene. Det vil ikke dekke alt det lovpålagte utstyret, og noe vil gjenstå før begge båtene er klarert for bruk.

Det er behov for å gjøre en solid oppgradering av kunstgresset på fotballbanen med omliggende område i skolegården. Dette er i så dårlig stand at det begynner å utgjøre en risiko for elevenes sikkerhet. Dette er tidligere meldt inn som et investeringsbehov.

Økonomi

Skolen har hatt en svært krevende økonomisk situasjon i flere år. Inneværende år ble det også gjennomført flere kutt i stillinger. På en liten skole merkes dette godt. Selv om kutt ble gjennomført, ser det ikke ut som om skolen klarer å holde seg innenfor tildelte rammer. Merforbruket er kraftig redusert. Redusert bemanning fører til reduserte muligheter til å ivareta sårbare elevers behov, og redusert kvalitet i arbeidet. Dette er bekymringsfullt.

Merforbruket på sfo har vært økende de siste årene. Det er mye som tyder på at innføringen av gratis sfo-plass for 1. og 2.klassinger, samt innføringen av redusert pris for familier med stram økonomi, ikke kompenseres fullt ut. Resultatet av dette er av skolen må redusere bemanningen andre steder i skolen. Det betyr altså en lavere bemanning i klasserommet, som igjen betyr mindre hjelp til de elevene som trenger ekstra støtte og oppfølging (de sårbare).

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Ikke relevant	Fellesskapet	<p>Dette har alltid vært, og vil nok alltid være hovedfokus for kontaktlærerne i skolen. Sørge for at alle elevene i klassen føler seg trygge på at kulturen i klassen er slik at de kan bidra og delta på egne premisser uten å bli latterliggjort eller utestengt. En forutsetning for god læring!</p> <p>Det jobbes også aktiv med tanke på å vise elevene at deres medborgerskap er viktig og satt pris på. Deres stemme skal også høres. Dette gjøres bl.a. gjennom at aktivt elevrådsarbeid, og elevrådets deltagelse i FAU og SU/SMU.</p>
2.4 Innbyggerne har kompetanse som samsvarer med fremtidens behov	Ikke relevant	Fremtidens kompetanse	<p>Brentemoen skole er en fremoverlent skole som har kommet langt på den teknologiske siden.</p> <p>Vi har smartbord i alle klasserom</p> <p>En til en dekning av Chromebook</p> <p>Microbit og teknisk Lego til programmeringsformål</p> <p>Aktive brukere av ulike nettbaserte læringsplattformer</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			Gode og kompetente ansatte, fra flere yrkesgrupper.
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	Livsmestring	Livsmestring er en integrert del av fagfornyelsen – dette emnet innlemmes derfor inn i mange av skolens fag og tverrfaglige opplegg.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	15 747	15 747	15 747	15 747
Sum Tekniske justeringer	-432	-432	-432	-432
Sum Vedtak forrige periode	0	-400	-1 170	-1 170
Sum Budsjettendring i år	1 951	1 951	1 951	1 951
Konsekvensjusteringer	1 519	1 119	349	349
Konsekvensjustert ramme	17 266	16 866	16 096	16 096
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 3. Reduksjon av midler til ressurskrevende tjenester	-219	-219	-219	-219
Sum Politisk vedtak	-219	-219	-219	-219
Nye tiltak og realendringer	-219	-219	-219	-219
Sum Interne rammeendringer	-195	-194	-194	-194
Interne rammeendringer	-195	-194	-194	-194
Ramme 2024-2027	16 852	16 453	15 683	15 683

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	280	280	280	280
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	404	404	404	404
Lønn	18 640	18 241	17 471	17 471
Overføringsutgifter	65	65	65	65
Refusjoner	-1 931	-1 931	-1 931	-1 931
Salgsinntekter	-606	-606	-606	-606
Totalsum	16 852	16 453	15 683	15 683

Tingsaker skole

Beskrivelse av dagens virksomhet

Omtale av enheten:

Hovedmålet for skolen er at elevene skal oppleve trivsel og læring hver dag. Elevundersøkelsene viser jevnt gode resultater når det gjelder læringsmiljø, trivsel og mobbing/krenkelser over flere år. Dette skyldes hovedsakelig høyt fokus og vedvarende arbeid fra alle ansatte. Faglige resultater fra 1.-4. klasse har hatt en vedvarende økning de siste årene slik at skolen nå er omtrent på nasjonalt nivå. Tidlig innsats med god bemanning 1.-4. klasse vil derfor bli videreført. De faglige resultatene etter 5.- 7. klasse har over år vært gode og omtrent på nasjonalt nivå.

Tingsaker skole har tidligere vært i stor vekst. De siste årene har elevtallet gått ned igjen til dagens 285 elever pga. små barnekull som starter opp i første klasse, og større barnekull som sendes videre til ungdomstrinnet. Nedgang siste år er på 22 elever, dvs. ca. 7% nedgang fra året før. Skolen har to klasser på hvert trinn. Gjennomsnittlig klassestørrelse ble redusert fra 21,9 elever høsten 2022 til 20,1 elever høsten 2023. Det er 108 elever som går på SFO. Det var forventet at antall barn på SFO også vil gå ned som følge av lite kull på kommende førstetrinn. Gratisordningen for de yngste elevene har likevel ført til at antall elever på SFO har holdt seg stabilt. I likhet med mange andre skoler opplever Tingsaker skole en betydelig økning i elever som har det vanskelig og som utfordrer på ulike vis. Dette krever et vedvarende fokus fra alle ansatte. For å møte disse utfordringene på en forsvarlig måte har skolen økt bemanningen noe høsten 2023

Antall ansatte/årsverk:

Tingsaker skole har i dag 44 fast ansatte, som utgjør 42,3 årsverk. Skolen har i tillegg tre midlertidige stillinger - to læringer og to vikarer ved lengre sykefravær/fødselspermisjon. Skolen har ikke ufrivillig deltidsansatte. Skolebudsjettene blir styrt av budsjettfordelingsmodellen mellom skolene. Elevtallet danner hovedgrunnlaget for fordelingen. Dette har medført at skolen gjennom flere år med vekst har vært i stand til å tilsette nye medarbeidere i takt med elevtallsveksten og økningen i antall klasser. Fra høsten 2020 gikk elevtallet for første gang litt ned og skolen har derfor måtte redusere bemanningen noe ved naturlig avgang de siste årene. I løpet av 2024 ligger det an til at Tingsaker skole må redusere bemanningen med minst to stillinger som følge av den betydelige elevtallsreduksjonen høsten 2023 og videre nedgang høsten 2024. Det er forventet at denne nedgangen også vil fortsette de nærmeste årene.

Utfordringer og satsingsområder

Hovedutfordringen for Tingsaker skole framover blir å opprettholde et godt tjenestetilbud for alle elever, ha fokus på skoleutvikling og drive en god personalpolitikk samtidig som man forventer betydelig nedgang i budsjettene. Skolen er redd for at de stadig økende utfordringene faglig og sosialt for elevene ikke kan bli godt nok ivaretatt med de foreslåtte budsjettrammene.

Hovedprioriteringer:

Hovedmålet for Tingsaker skole er at elevene skal oppleve trivsel og læring hver dag. Dette krever et vedvarende fokus fra alle ansatte. Arbeid med ny nasjonal læreplan for skolen er sentralt i dette arbeidet. Skolen ser en betydelig økning i elever som har det vanskelig og som utfordrer på ulike vis. Som felles satsningsområde for skolen er det valgt et særlig fokus på "Bedre tverrfaglig innsats" og "relasjoner" i årene fremover.

Tiltak:

Skolens har som tidligere nevnt et vedvarende arbeid for at elevene skal oppleve trivsel og læring hver dag. Dette arbeidet bygger særlig oppunder Lillesand kommunes satsningsområde «Folkehelse, livsmestring og tilhørighet». Tingsaker skole opplever en økning i elever med faglige og sosiale utfordringer. De ansatte strekker seg langt for å hjelpe og tilrettelegge for disse elevene.

Felles kompetanseheving for hele personalet med klare fokusområder bygger også godt oppunder satsningsområdet «Organisasjon for fremtiden». Skolen tilstreber også å ha en god personalpolitikk i tråd med Lillesand kommunes retningslinjer. Digitaliseringen har også kommet langt i skolen.

Omtale av innsparingstiltak / behov før økt budsjett

Tingsaker skole blir i administrasjonens budsjettforslag for 2024 tildelt kr. 30,9 million. Dette er en reduksjon på ca. 0,45 million i forhold til revidert budsjettet for 2023. I tillegg er det behov for minst 0,55 million til bemanning for ressurskrevende elever og læremidler. Det reelle behovet for økning av budsjett blir dermed 1 million. Foreslått budsjett vil kreve nedbemanning av inntil to fulle årsverk i løpet av 2024. Håpet er at dette kan skje som følge av naturlig avgang slik at vi unngår oppsigelser av faste stillinger. Fortsatt stram budsjett disiplin med redusert innkjøp av skolemateriell og minimal vikarbruk vil være avgjørende for å unngå ytterligere nedbemanning. Håpet er at dette skal kunne skje uten vesentlig redusert tilbud. Skolen er særlig bekymret for svekkelse av tilbudet til elever som krever ekstra oppfølging.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse	Organisasjonsutvikling	Skolen har et vedvarende arbeid for å bygge og dele kompetanse med tanke på elevenes beste. Nå er hovedfokus relasjoner og særlig med tanke på elever som strever og utfordrer.
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi jobber aktivt for å motvirke sosial ulikhet og bidrar til utjevning av levekårsforskjeller	Trivsel for elevene	<i>Skolen har et vedvarende arbeid for at elevene skal oppleve trivsel og læring hver dag. Dette arbeidet bygger særlig oppunder Lillesand kommunes satsningsområde «Folkehelse, livsmestring og tilhørighet». Tingsaker skole opplever en økning i elever med faglige og sosiale utfordringer. De ansatte strekker seg ofte langt for å hjelpe og tilrettelegge for disse elevene.</i>
2.4 Innbyggerne har kompetanse som samsvarer med fremtidens behov	Vi sikrer god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle	Læring for elevene	<i>Hovedmålet for Tingsaker skole er at elevene skal oppleve trivsel og læring hver dag. Dette krever et vedvarende fokus fra alle ansatte. Innføring av ny nasjonal læreplan for skolen er sentralt i dette arbeidet.</i>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			Som felles satsningsområde for skolen er det valgt et særlig fokus på digital opplæring og relasjoner i årene fremover.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	26 891	26 891	26 891	26 891
Sum Tekniske justeringer	-804	-804	-804	-804
Sum Vedtak forrige periode	0	-150	-200	-200
Sum Budsjettendring i år	3 588	3 588	3 588	3 588
Konsekvensjusteringer	2 785	2 635	2 585	2 585
Konsekvensjustert ramme	29 676	29 526	29 476	29 476
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 3. Reduksjon av midler til ressurskrevende tjenester	-391	-391	-391	-391
Sum Politisk vedtak	-391	-391	-391	-391
Nye tiltak og realendringer	-391	-391	-391	-391
Sum Interne rammeendringer	1 235	1 235	1 235	1 235
Interne rammeendringer	1 235	1 235	1 235	1 235
Ramme 2024-2027	30 520	30 370	30 320	30 320

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	11	11	11	11
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	928	928	928	928
Lønn	33 966	33 815	33 765	33 765
Overføringsutgifter	18	18	18	18
Refusjoner	-3 153	-3 153	-3 153	-3 153
Salgsinntekter	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
Totalsum	30 520	30 370	30 320	30 320

Lillesand ungdomsskole

Beskrivelse av dagens virksomhet

Lillesand ungdomsskole har 419 elever fordelt på femten klasser, fem på hver trinn. Gjennomsnittlig klassestørrelse er 28 elever og det er to kontaktlærere i hver klasse.

Grunnskolepoeng for 10. trinns elevene som gikk ut våren 2023 var 41,8, mot landsgjennomsnittet på 42,4.

Skolen er en partnerskapsskole med Universitetet i Agder og mottar hvert år studenter fra lektorutdanningen og PPU-utdanningene. Skolen er akkreditert som Erasmus+ skole som samarbeider med ulike skoler i Europa og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (DIKU).

Antall ansatte/årsverk:

Skolens ledelse består av rektor og tre avdelingsledere tilhørende hvert sitt trinn og team.

Skolen har et miljøteam som består av ulike yrkesgrupper. Det er knyttet en ledende miljøveileder til hvert trinn.

Lillesand ungdomsskole har tilsatt 38 pedagoger, som utgjør 34,3 årsverk.

Skolens miljøteam består av 12 miljøveiledere eller miljøarbeidere, hvilket utgjør 10,9 årsverk.

I tillegg til dette består skolens miljøteam av to lærlinger og høsten 2023 en student fra UiA.

Utfordringer og satsingsområder

Hovedprioriteringer:

Hovedmålet for Lillesand ungdomsskole er å ivareta skolens doble oppdrag: danningsoppdraget og utdanningsoppdraget. Elevene skal trives på skolen og oppleve skolen som en trygg arena, fri for enhver form for krenkende atferd. De skal ha gode relasjoner til medelever og oppleve de ansatte som trygge og tett på. I fagene skal de oppleve mestring, samt tilpasset opplæring. Elevene skal settes i stand til å gjennomføre videregående skole

Fokusområdene for skolen dette skoleåret er læringsledelse og vurdering

Utfordringer

- Lillesand ungdomsskole tar imot alle elevene i Lillesand sentrum. 12,2% av elevmassen ved skolen har inneværende skoleår vedtak om spesialundervisning i et eller flere fag. Det er en nedgang fra forrige skoleår, men fremdeles høyt. Skolen jobber systematisk for at alle elevene skal få sin undervisning inne i klasserommet og har derfor prioritert to-læresystem i fagene norsk, engelsk og matematikk. Dette vil på sikt redusere behovet for spesialundervisning og bidra til at flere elever når kompetansemålene i ordinært tilbud
- I inneværende skoleår har skolen flere elever som har store vedtak om sosial pedagogisk oppfølging.

Økonomiplan for 2024-2027

- Skolen opplever at det er et økende antall elever som strever med psykisk uhelse. «Anslagsvis vil hver femte elev i en klasse med 25 elever ha psykiske vansker som går utover fungering i hverdagen innen de er 18 år» (Utdanningsnytt.no). Erfaringsmessig avdekkes en del av diagnosene først på ungdomstrinnet.
- Skolen mottar flere elever som er flyktninger, og som skal ha grunnleggende norskopplæring.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Elevene skal oppleve motivasjon og mestring i et trygt læringsmiljø	medvirkning til sin egen faglige og sosiale utvikling	<p>I det daglige læringsarbeidet skal det legges til rette for faglig, sosial og emosjonell kompetanseutvikling slik at elevene opplever mestring og tro på egen fremtid, gjennom</p> <ul style="list-style-type: none">• å alltid gjøre en barns bestevurdering og iverksette tiltak• å lære elevene og utvise dømmekraft når de ytrer seg om andre, og sørger for at de lærer å samhandle i ulike sammenhenger.• at elevene medvirker og tar medansvar i læringsfellesskapet som de skaper sammen med ansatte hver dag.• at elevene er aktivt med i opplæringa og har tydelige forventninger både faglig og sosialt.• en bevisst relasjon til hver enkelt elev for å skape grunnlag for læring.• at elevene blir hørt og gir dem rett til medvirkning <p>Definisjonen av hva som ligger i "barns-beste-vurdering" vil, sammen med arbeidet rundt å øke elevenes medbestemmelse, være sentrale temaer fremover.</p> <p>Skolen opplever en stadig økende andel elever som strever, både faglig og sosialt. I tillegg er det en økning i antall elever som strever med psykisk uhelse.</p> <p>Plan for et trygt og godt læringsmiljø ble revidert ved skolestart 2023. Den er oppe på teammøter ukentlig og i planen ligger det et årshjul som viser hvilke emner det skal arbeides med til enhver tid. Planen er et resultatet av arbeidet med sosial og emosjonell kompetanse og skolens arbeid med DEMBRA de siste årene.</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>Elevrådet: elevrådet arbeider aktivt med læringsmiljø, herunder språkbruk og inkludering.</p> <p>MOT: skolen er en MOT-skole og alle klasser har besøk av MOT-coachene gjennom skoleåret. Skolen utdanner også UngMOTivatorer som bidrar i overgangen 7.-8.trinn.</p> <p>Elevundersøkelsen: skolen gjennomfører elevundersøkelsen på alle trinn ved skolen. Elevrådet er involvert i både for- og etterarbeidet omkring undersøkelsen. De legger blant annet frem hvilke tiltak de ønsker seg etter å ha gått gjennom resultatene. Resultatene drøftes på teamnivå og i personalet som helhet og tiltak iverksettes. Resultatene legges fram for skolens foreldreutvalg og samarbeidsutvalget.</p> <p>Spekter: skolen gjennomfører Spekter to ganger årlig. Denne bidrar til å avdekke mobbing, herunder uønsket språkbruk. Skolen har en rutine for etterarbeid etter gjennomføring av Spekter</p>
<p>2.4 Innbyggerne har kompetanse som samsvarer med fremtidens behov</p>	<p>Vi arbeider for at alle får muligheten til å fullføre videregående skole</p>	<p>Vurdering og elevmedvirkning</p>	<p>Enheten vil på nytt ha fokus på vurdering og elevens rett til medbestemmelse, gjennom å</p> <ul style="list-style-type: none"> • reflektere i fellesskap om vurdering, planlegging og gjennomføring av undervisningen • bruke underveisvurdering i fag til å fremme læring, tilpasse opplæringa og øke elevenes kompetansen • forklare hensikten med tema og kompetansemålene, vurderingskriterier og vurderingsmåter • evaluere jevnlig undervisningen der læreren og elevene sammen reflekterer om hva som skaper god læring • arbeide med ulike tverrfaglige temaer for å skape

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>motivasjon og læring, både i bredden og dybden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • legge til rette for at elevene kan delta aktivt i vurdering av eget arbeid og reflekterer over egen læring og utvikling. <p>Det arbeides med tverrfaglige temaer der det er hensiktsmessig som FNs klimatoppmøte og FN-rollespillet</p> <p>I arbeidslivsfag har man et samarbeid med Lillesand videregående skole hvor elevene på 9.trinn får teste ut ulike yrkesfaglige studieretninger. Det er også et samarbeid med <i>Mekkegruppa</i> for elever på 8. trinn</p> <p>Nærmiljøet benyttes under leirskolen for 8.trinn og i en rekke ulike valgfag (trafikk, friluftsliv, fysisk aktivitet og helse). I tillegg til dette benyttes nærmiljøet under den årlige Kulturuka og under arrangementer som triatlon.</p>

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	36 760	36 760	36 760	36 760
Sum Tekniske justeringer	-1 007	-1 007	-1 007	-1 007
Sum Vedtak forrige periode	0	-216	-181	-181
Sum Budsjettendring i år	3 442	3 442	3 442	3 442
Konsekvensjusteringer	2 435	2 219	2 254	2 254
Konsekvensjustert ramme	39 195	38 979	39 014	39 014
Nye tiltak				
Midler til fortsatt samarbeid med Mekkegruppa	125	125	125	125
Sum Nye tiltak	125	125	125	125

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 3. Reduksjon av midler til ressurskrevende tjenester	-571	-571	-571	-571
Sum Politisk vedtak	-571	-571	-571	-571
Nye tiltak og realendringer	-446	-446	-446	-446
Sum Interne rammeendringer	7 073	7 074	7 074	7 074
Interne rammeendringer	7 073	7 074	7 074	7 074
Ramme 2024-2027	45 822	45 607	45 642	45 642

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	334	334	334	334
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 854	1 854	1 854	1 854
Lønn	47 306	47 091	47 126	47 126
Overføringsutgifter	391	391	391	391
Refusjoner	-4 063	-4 063	-4 063	-4 063
Totalsum	45 822	45 607	45 642	45 642

LVO - Voksenopplæringen

Beskrivelse av dagens virksomhet

LVO har i dag 13 ansatte som utgjør 10,2 årsverk. Dette blir økt til 11,2 årsverk i 2024. Dette på grunn av økende deltakermasse. Hvordan dette blir etter sommeren neste år er vanskelig å vurdere. Krigen i Ukraina er avgjørende for dette. Dette er et usikkerhetsmoment i budsjettet.

Lillesand Voksenopplæring er inndelt i tre ansvarsområder.

Voksenopplæring spesialopplæring - består av 13 elever som alle har mellom 76 - 108 årstimer med en - en undervisning av spesialpedagog. Denne gruppen har også en felles time i uken (38 årstimer). Antall elever er stabilt, og det vil også antall undervisningstimer være. Dette utgjør 1,5 årsverk fordelt på 3 lærere.

Voksenopplæring minoritetspråklig - er vår norskavdeling. Her har elevantallet steget sterkt dette året. Vi er i dag 106 elever, mot 78 på samme tid i fjor. Utfordringen er fortsatt at vi ikke vet hva som skjer med våre ukrainske elever neste høst. De har i utgangspunktet kun opphold i ett år, men dette er utvidet med seks måneder. Dette er, for de aller fleste, helt avgjørende for å ha høyt nok kunnskapsnivå til å klare å få arbeid i Norge.

Grunnskole for voksne - Dette er blitt en svært liten klasse nå. Kun 8 elever går på grunnskole dette skoleåret. Vi har derfor kun 1 klasse. Vi budsjetterer også med 1 grunnskoleklasse i 2024.

Inntekter:

Stort sett tilskudd fra staten. Disse har vi lagt noe høyere enn budsjettet med i 2023. Veldig utfordrende å tallfeste dette for 2024. Vi har lagt tilskuddet for 2024 på tilsvarende nivå som vi forventer dette året.

Andre inntekter som kurs og elevbetaling er lagt på samme nivå som i 2023.

Utfordringer og satsingsområder

Den største utfordringen rent praktisk er den usikkerhet alle voksenopplæringer møter med tanke på antall elever.

Andre skoler vet dette, i stor grad, i god tid før skolestart, det gjør ikke vi. Her kommer det elever hele året, med forskjellig utdanning og bakgrunn.

Strategien vår på dette felt er at rektor kartlegger alle nye elever i god tid før de begynner. Dette er et omfattende, men helt nødvendig arbeid. Vi har nå 5 forskjellige nivåer for norskopplæring. Fra nybegynner til et nivå hvor vi mener de er klar for arbeid.

Elever på de høyeste nivåene har språkpraksis to dager i uken i bedrifter.

Vi har inntak av nye elever 4 ganger i året. Dette er helt avgjørende for at driften skal bli så gunstig pedagogisk som mulig. Elevene flyttes til nye grupper etter hvert som de får progresjon i språkutviklingen. På den måten oppfyller vi også lovkravet om at alle nyankomne flyktninger/ asylsøkere skal begynne på skole inne 3 måneder etter søknad om skoleplass er levert.

Utfordringen med antall elever gjør også at behovet for antall lærere er vanskelig å planlegge. Dette løser vi, så godt vi klarer, med å «holde igjen» på antall lærere. Dette er en krevende måte å drive skole på.

Det er også en utfordring med å skaffe kvalifiserte vikarer. Vi har henvendt oss til pensjonerte lærere, og har for tiden tilfredsstillende antall vikarer.

Det er utfordrende for alle ansatte å møte mennesker som har opplevd grufulle ting, og som er traumatiserte av den grunn. Vi jobber bevisst med relasjonsbygging opp mot den enkelte elev, og bruker helsesykepleier og annet helsepersonell når dette er nødvendig. Personalet prater mye sammen om disse utfordringene, og blir minnet på at vi er pedagoger og ikke psykologer.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet	Livsmestring	Vår jobb er å bidra til at våre elever lærer seg norsk, blir fortrolig med norsk kultur og væremåte. Med det "bakteppe" vil de bli personer som føler tilhørighet til Lillesand. Det vil i tillegg føre til bedre integrering, og gjøre at

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			deres hverdag blir enklere og bedre. Det blir enklere å finne seg arbeid og venner utenfor deres egen nasjonalitet. Både den fysiske og psykiske tilværelsen vil bli bedre ved god integrering.
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi satser på inkludering, og for å motvirke utenforskap arbeider vi for at alle er inkludert i fritid og i arbeid	Inkludering	Vi jobber bevisst ved å understreke hvor viktig gode norskkunnskaper er for å bli inkludert i det norske samfunn. Vi tester og gir tilbakemelding til elevene kontinuerlig. Dette slik at de kan selv se både progresjon og hva som skal til for å lykkes. Dette gjør vi i nært samarbeid med den enkelte elev og NAV / Flyktningtjenesten.
2.4 Innbyggerne har kompetanse som samsvarer med fremtidens behov	Vi sikrer god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle	Fremtidig kompetanse	Vår oppgave er å gi våre elever så gode kunnskaper i norsk at de kan nyttiggjøre seg sin kompetanse de har med seg fra sitt hjemland. De som ikke har utdanning skal vi gi muligheten til å forbedre seg på en slik måte at de kan bidra på det felt de ønsker i fremtidig arbeid.
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer helsefremmende barnehager og skoler, med et inkluderende læringsmiljø hvor alle barn og unge blir sett og anerkjent for sine ressurser	Helsefremming	Vårt oppdrag innebærer at våre deltakere, som ofte kommer med en "ryggsekk" vi ikke har, føler trygghet og godhet i hverdagen. Dette gjør vi ved å møte de med respekt og mye godhet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	4 437	4 437	4 437	4 437
Sum Tekniske justeringer	-313	-313	-313	-313
Sum Budsjettendring i år	711	711	711	711
Konsekvensjusteringer	398	398	398	398
Konsekvensjustert ramme	4 835	4 835	4 835	4 835
Ramme 2024-2027	4 835	4 835	4 835	4 835

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	399	399	399	399
Lønn	9 797	9 797	9 797	9 797
Overføringsutgifter	68	68	68	68
Refusjoner	-5 299	-5 299	-5 299	-5 299
Salgsinntekter	-130	-130	-130	-130
Totalsum	4 835	4 835	4 835	4 835

Framsyn barnehage

Beskrivelse av dagens virksomhet

Framsyn har for inneværende barnehageår 4 barnegrupper. Der tre er småbarngrupper fra 0-3 år og en gruppe er storbarnsgruppe med 25 barn i alderen 3-6 år. Vi vil per januar 2024 ha 25 barn fra alderen 3-6, og 32 barn fra alderen 0-3

Antall årsverk per 1. januar 2024 er 17, derav 7 barnehagelærere.

Framsyn barnehage følger sentralt og lokalt rammeverk, samt sentrale og lokale prosjekter. Vi arbeider med satsningsområdene fra Kvalitetsplan for skole og barnehager i Lillesand. I tillegg er vi med i Rekompetanseheving i barnehagenettverk.

Månedlige møter med kompetanseheving og refleksjon over eget utviklingsarbeid og over egen praksis. Som verktøy i arbeidet på alle plan brukes SMTTE. Vi arbeider med Den autoritative voksenrollen, og implementering av dette. Vi arbeider med Trygghetssirkelen som verktøy, og skal i januar 2024 kurse de ansatte i en barnehageversjon av dette kalt "Se barnet innenfra".

Barnehagen arbeider kontinuerlig med de ansattes relasjonskompetanse. Framsyn arbeider med å være gode støttespillere i å bidra til at barna får en god selvfølelse, tro på seg selv og tro på egne evner, samt. være nysgjerrig på livet og på nye utfordringer.

Utfordringer og satsingsområder

Løpende barnehageopptak

I Lillesand kommune har vi fortløpende barnehageopptak som en direkte konsekvens av overkapasitet på barnehageplasser. Dette fører til utfordringer knyttet til uforutsigbar drift, fag, økonomi, organisering og bemanning av enheten.

Opptakskrets Høvåg: Høvåg er en egen opptaks-krets og vi er forpliktet til å ta inn de barna som bor her og søker hit, det vil si at det hvert år blir en endring på barnetall og behov for ansatte i løpet av året.

Lav grunnbemanning:

Med det nye lovverket i barnevernsreformen, og lovendringer i barnehageloven §42 og §43, opplever barnehageansatte at det er et økende krav til arbeidsoppgaver, oppfølging og veiledning av foresatte, men har en knapp bemanning som gjør det tidkrevende og skaper et stort arbeidspress på de ansatte. Arbeidshverdagen og oppgavene til en pedagogisk leder har blitt svært komplekst de siste årene, men tiden de har til å utføre jobben sin, er akkurat den samme

Ved å få inn vikar når pedagogen har sin lovbundne planleggingstid, og ved å sette inn kjøkkenpersonal for å lage mat og rydde etter måltider, vil det frikjøpe personalet til å gjøre det de har en utdanning til. Dette vil forhåpentligvis skape bedre barnehager som kan arbeide mer rettet inn mot dem som trenger mer oppfølging, og vil i fremtiden være en besparelse for samfunnet. Å arbeide godt med tidlig innsats krever mer ressurser enn det vi har i dag.

Det samme gjelder enhetsleder i barnehage. Vi får et mer og mer komplekst arbeid, og mye administrativt tar over for det faglige arbeidet vi skal drive utad til personalet. En merkantil ansatt hadde vært med på å heve den faglige kvaliteten i arbeidet.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse alle gjennom hele livsløpet	Muligheter for alle	Vi ønsker å motvirke at foreldre skal oppleve noen form for kjøpepress. Vi ønsker ikke å be foreldre om penger eller betaling utover det de allerede betaler for barnets opphold og kost i barnehagen.
			Vi ønsker å utforske om det er andre former for gjenbruk som kan fange foreldres oppmerksomhet enn det vi prøvde på med gjenbruks uker. Det var svært lader interesse for dette. Så vi valgte å ikke gå videre med det i 2023 og fremover.
			Vi ønsker å bruke noe av barnehagens midler på å invitere inn noen forestillinger i løpet av året, slik at alle barn kan oppleve noe kultur.
			Høvåg er egen opptakskrets som vil si at Framsyn barnehage gir plass til de som søker plass. Dette fordi vi har areal og muligheter til å ta inn barn. Som den største barnehagen i vår opptakskrets er dette et ansvar vi er oss bevisst.
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser	Helhetlig tjenestetilbud	Vi samarbeider med en god overgangsrutine fra liten til stor avdeling, videre har vi

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>gode rutiner på overgangen fra barnehagen til skolen.</p> <p>Vi samarbeider også med SFO i denne overgangen. Vi har også samtaler med skole/SFO om hvert enkelt barn med samtykke fra foreldre.</p> <p>Vi bruker BTI modellen. Dette er i seg selv en god hjelp til å starte tidlig, men også for å kunne gi et mer helhetlig tilbud til foreldre og barn .</p> <p>Vi bruker Ressursteam som består av PPT, SPT og Helsepsykeleier. Dette er et lavterskeltilbud der barnehagen, sammen med foreldrene kan få råd og veiledning av teamet. De har faste møtedager i alle barnehager fire ganger i året.</p> <p>Videre er vi en del av Barnehagelærerutdanningen ved UIA, og tar imot studenter jevnlig gjennom året. Vi tar også imot skolelever fra Møglestu for praksis, og elever fra ungdomsskolen til arbeidsuke. Dette gjør vi for å bidra samfunnsmessig, holde oss selv faglig på tå hev, og ser at mange som har hatt en tilknytning til barnehagen som barn kommer tilbake i ulike aldre.</p>
<p>2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv</p>	<p>Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser</p>	<p>Tidlig innsats</p>	<p><u>Relasjoner</u></p> <p>Å dekke barnas følelsesmessige behov for kontakt med en omsorgsperson som evner å inngå i gode relasjoner. En omsorgsperson som er til stede, forutsigbar i ord og handling, er grunnleggende for alle barn. Dette er igjen med på å danne barnets bilde av seg selv, og bidrar sterkt til barnets opplevelse av egenverd. Fokuset på relasjoner er grunnleggende, og noe vi kontinuerlig arbeider med</p> <p><u>Barnehagepakken</u></p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>Barnehagepakken til Stine Sofie stiftelsen og Handlingskompetanse. De ansatte bli opplært i bruk av Handlingskjemaet, og samtale folderen for de eldste barna. I hovedsak er det for å forebygge, men det er også medvirkende til å kunne avdekke vold og overgrep mot barn.</p>
			<p><u>Barnesamtaler</u></p> <p>I forbindelse med foreldresamtaler snakker vi alltid med barna først. Vi bruker også barnesamtaler som verktøy hvis barna kommer med utsagn av en slik karakter som bør utforskes nærmere. Det kan handle om barnets trivsel i barnehagen, og/eller opplevelser de forteller om.</p>
			<p><u>Første foreldresamtale for nye barn i barnehagen</u></p> <p>Vi stiller gode og direkte spørsmål om tiden før svangerskapet, selve svangerskapet og tiden etter. Dette for å finne ut om foreldre vil trenge større grad av oppfølging av pedagogen når barnet starter. Vi spør også foreldrene om de selv har erfaring med vold eller overgrep. Slik kan vi komme i dialog med foreldre, og i den grad det er mulig kunne være en støtte for å eventuelt forhindre gjentakelse i egen omsorgsrolle.</p>
			<p><u>Foreldreaktiv oppstartsmodellen</u></p> <p>Foreldrene er med barnet i 5 dager, 6 timer hver dag. Dette er for å gi barnet best mulig forutsetninger for en tryggtilknytning til ansatte i barnehagen. Og de beste forutsetninger for at foreldre skal føle seg trygge på de ansatte, og bli kjent med hvordan barnets dag vil fortone seg. Dette vil også være med på at foreldre kan</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			bli kjent med andre foreldre som har oppstart på samme tidspunkt.
			<u>Trygghetssirkelen</u> Enhetsleder Vi bruker trygghetssirkelen som vårt pedagogiske verktøy, og som grunntanke i vårt arbeid med barna. Sirkelen er bygget på forskning og kunnskap om tilknytningsteori. Den foreldreaktive oppstartsmodellen er igjen bygget på trygghetssirkelen.
			<u>Se barnet innenfra</u> Enhetsleder har høsten 2023 blitt sertifisert gjennom Tilknytningspsykologene i kurset i «Se barnet innenfra» Dette er trygghetssirkelen for ansatte som jobber i barnehagen, og går enda dypere inn i hver enkeltes praksis og kompetanse på å møte barna på en god måte. I enda større grad være en voksen som barna opplever som en trygg base når de er i barnehagen.
			-
			<u>Overordnet plan for læringsmiljø i Lillesandsbarnehagene</u> Det arbeides for at alle ansatte skal være godt kjent med innholdet i denne planen, samt rutinene når vi finner brudd på Barnehageloven §§ 41-43. Det arbeides også for at personalet skal ha godkjennskap til hva som er forebyggende og hva som gir gode forutsetninger for at barna skal oppleve de har et trygt og godt læringsmiljø/Barnehagemiljø.

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			Vi har rutiner som sikrer at alle barn har ansatte som ser de og har omsorg for de.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	8 406	8 406	8 406	8 406
Sum Tekniske justeringer	-363	-363	-363	-363
Sum Vedtak forrige periode	-32	-32	-32	-32
Sum Budsjettendring i år	714	714	714	714
Konsekvensjusteringer	320	320	320	320
Konsekvensjustert ramme	8 726	8 726	8 726	8 726
Nye tiltak				
Redusert foreldrebetaling barnehage	285	627	627	627
Sum Nye tiltak	285	627	627	627
Nye tiltak og realendringer	285	627	627	627
Sum Interne rammeendringer	1 848	1 848	1 848	1 848
Interne rammeendringer	1 848	1 848	1 848	1 848
Ramme 2024-2027	10 859	11 201	11 201	11 201

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	30	30	30	30
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	704	704	704	704
Lønn	12 539	12 539	12 539	12 539
Overføringsutgifter	70	70	70	70
Refusjoner	-570	-570	-570	-570
Salgsinntekter	-1 914	-1 572	-1 572	-1 572
Totalsum	10 859	11 201	11 201	11 201

Prestholt barnehage

Beskrivelse av dagens virksomhet

Prestholt barnehage er en 3-avdelings barnehage med barn i alderen 1-6 år. Barnehagen ligger på Moen med nær tilgang til natur, turløyper og gårdsdrift. Vi benytter vi oss av svømmehall, idrettsplass og andre ressurser som ligger i nærmiljøet vårt. I tillegg har vi en grillhytte i Holta og turområder i Prestegårdsskogen vi benytter oss mye av.

Økonomiplan for 2024-2027

Vi har pr. dato 45 barn (46 fom. 1 november) som fyller 49 plasser. Avdelingene er organisert på følgende måte:

- 1 avdeling med plass til 12 barn i alderen 1-3 år. (Her starter det opp 2 nye barn januar 2024)
- 1 avdeling med plass til 16 barn i alderen 2-4 år. (Her har vi ledig plass)
- 1 avdeling med plass til 21 barn i alderen 4-6 år. (Full barnegruppe)

Avdelingssammensetning endres hvert år med utgangspunkt i søkermassen.

Antall ansatte/årsverk:

Prestholt barnehage (ansvar 43200) har pr. 1. oktober 2023, **11,5 årsverk** og **14 ansatte**. I tillegg har vi 2 lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget og for tiden i en periode en person i språkpraksis via NAV. Fra januar vil vi trenge 40 % økt stillingsressurs på småbarnsavdelingen ved inntak av nytt barn som utløser ekstra voksentetthet.

Hovedprofilen til barnehagen er bruk av naturen som leke- og læringsarena, og alle avdelingene har høyt fokus på dette.

Vi jobber også godt med satsningsområdene "Relasjoner og barns medvirkning" og "digital kompetanse". I vårt daglige arbeid sammenfatter vi de ulike satsningene og har fokus på digitale verktøy som kan brukes i naturen, samt gi barn mulighet til å delta i planlegging, gjennomføring og vurdering av turer og aktiviteter som foregår i og utenfor barnehagen. Å gi barna trygghet og omsorg er barnehagens viktigste arbeidsområde, samt å støtte og veilede i barnas utvikling.

På møter og i planleggingstid har vi fokus på kompetanseheving, refleksjon og utvikling av egen praksis. Vi bruker modell for barnehagebasert kompetanseutvikling, SMTTE og deltar også i nettverk i regi av Rekomp/ utviklingsnettverk for barnehager.

Enhetsleder har blitt sertifisert gjennom Trygghetspsykologene i kurset *Se barnet innenfra*, og skal i samarbeid med de andre kommunale barnehagene ha et opplegg med dette fra januar 2024.

Utfordringer og satsingsområder

Konkurranse og overkapasitet på barnehageplasser

I Lillesand kommune har vi fortløpende barnehageopptak som en direkte konsekvens av overkapasitet på barnehageplasser. Dette fører til utfordringer knyttet til uforutsigbar drift, fag, økonomi, organisering og bemanning av enheten. Nedadgående fødselstall og stor overkapasitet på barnehageplasser i kommunen, fører til at barnehagene står i en kontinuerlig konkurransesituasjon. Barnehagene ønsker å presisere viktigheten av god markedsføring av de kommunale barnehagene for å være konkurransedyktig.

Vi har et stort kull i barnehagen som er gått fra å være 3 år til å bli 4 år. Dette årskullet (født 2019) består av 20 barn. Dette er det viktig å ha i tankene i forhold til videre organisering og utfordringer. Barnehageåret 2024-2025 vil disse barna fylle hele storbarns-avdelingen, og når dette kullet starter på skolen vil vi være avhengige av et godt barnehageopptak for å fylle disse plassene og beholde ansatte.

Lav grunnbemanning

Med det nye lovverket i barnevernsreformen, og lovendringer i barnehageloven §42 og §43, opplever barnehageansatte at det er et økende krav til arbeidsoppgaver, oppfølging og veiledning av foresatte, men har en knapp bemanning som gjør det tidkrevende og skaper et stort arbeidspress på de ansatte. Arbeidshverdagen og oppgavene til en pedagogisk leder har blitt svært komplekst de siste årene, men tiden de har til å utføre jobben sin, er akkurat den samme.

Ved å få inn vikar når pedagogen har sin lovbundne planleggingstid, og ved å sette inn kjøkkenpersonale for å lage mat og rydde etter måltider, vil det frikjøpe personalet til å gjøre det de har en utdanning til. Dette vil forhåpentligvis skape bedre barnehager som kan arbeide mer rettet inn mot dem som trenger mer oppfølging, og vil i fremtiden være en besparelse for samfunnet. Å arbeide godt med tidlig innsats krever mer ressurser enn det vi har.

Det samme gjelder enhetsleder i barnehage. Vi får et mer og mer komplekst arbeid, og mye administrativt tar over for det faglige arbeidet vi skal drive utad til personalet. En merkantilt ansatt hadde vært med på å heve den faglige kvaliteten i arbeidet.

Bedre overgang til skolen

Prestholt barnehage følger Lillesand kommunes rutiner for overgang mellom barnehage og skole. Tilbud til barna som skal over til skolen er redusert de siste årene. I samarbeid med skolene bør vi igjen evaluere rutinen og sikre bedre kvalitet på overgangsarbeidet.

Bærekraftig utvikling

Prestholt barnehage bruker naturen som leke- og læringsarena og er opptatt av å lære barna å ivareta naturen. Vi ønsker å jobbe mer bevisst i måten vi drifter barnehagen og forvalter nærmiljøet rundt barnehagen, og på den måten gi barna gode verdier og handlekraft til å ta vare på naturen.

Relasjoner - Et trygt og godt barnehagemiljø

Barnehagen skal ikke godta krenkelsers som utestenging, mobbing og diskriminering. Vi skal jobbe systematisk med å sikre gode relasjoner. Barna skal få medvirkning og mulighet for å uttrykke sine tanker om trivsel og trygghet i barnehagen. Barnehagen skal forebygge utenforskap og jobbe kontinuerlig for å fremme helse, trivsel, lek og læring for barna.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi jobber aktivt for å motvirke sosial ulikhet og bidrar til utjevning av levekårsforskjeller	Muligheter for alle	Foresatte i barnehagen som har en samlet lav inntekt, har krav på redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid etter at barnet er 2 år. Enheden informerer jevnlig foresatte om denne muligheten, slik at alle som har krav på dette skal få muligheten til å søke om det. Vi avholder foreldrearrangement, slik at familiene skal få muligheten til å kunne bli kjent med

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>hverandre, og at dette forhåpentligvis bidrar til at det skapes nettverk.</p> <p>Vi avholder ikke aktiviteter i barnehagen der foresatte må betale for noe, eller har arrangementer som kan skape kjøpepress.</p> <p>Vi ønsker å bruke noe av barnehagens midler på å invitere inn noen forestillinger i løpet av året, slik at alle barn kan oppleve noe kultur.</p> <p>Barnehagen har et samarbeidsutvalg bestående av ansatte og foresatte. Barnehagen har og foreldremøter og foreldresamtaler. På disse arenaene er det rom for at brukerne kan medvirke og deres meninger blir hørt.</p> <p>Vi skal sikre god kvalitet på barnehagetilbudet gjennom gode planer for utvikling og kompetanseheving. Vi jobber systematisk med kompetanseutvikling, samt deltakelse i utviklingsnettverk med andre barnehager.</p> <p>Vi er opptatt av at ansatte skal ha utdanning innenfor fagfeltet og oppmuntrer og legger til rette for at ansatte som ikke har fagbrev får denne muligheten. Ansatte som ikke har noe tidligere barnehagefaglig kompetanse eller erfaring fra barnehage vil få tilgang til barnehagefaglig grunnkompetanse er nyansatte (Udir). Det er også tilgjengelig for andre ansatte.</p>
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning	Helhetlig tjenestetilbud	<p>Vi har egen førskolegruppe der vi arbeider med at barna skal få en begynnende forståelse for hva skole er, samt at det arbeides med skoleforberedende aktiviteter, dette med utgangspunkt i fagområdene fra rammeplanen. Vi er opptatt av at dette skal være lystbetont, samt være lekbasert. Barn som trenger ekstra</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>oppfølging i overgangen barnehage-skole påser vi at har fått dette, slik at barnet, foresatte og skolen skal være best mulig forberedt på skolestart.</p> <p>Vi bruker BTI modellen. Dette er i seg selv en god hjelp til å starte tidlig, men også for å kunne gi et mer helhetlig tilbud til foreldre og barn .</p> <p>Vi bruker ressursteam som består av PPT, SPT og Helsepsykeleier. Dette er et lavterskeltilbud der barnehagen, sammen med foreldrene, kan få råd og veiledning av teamet. De har faste møtedager i alle barnehager fire ganger i året. I tillegg benytter vi oss av barnehageteam når vi har saker på systemnivå.</p> <p>Enheten tar i mot lærlinger innenfor barne- og ungdomsarbeider faget, samt er åpen for samarbeid med andre institusjoner som voksenopplæringen, Lillesand VGS, NAV m.m.</p>
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser	Tidlig innsats	<p>Relasjoner</p> <p>Å dekke barnas følelsesmessige behov for kontakt med en omsorgsperson som evner å inngå i gode relasjoner. En omsorgsperson som er tilstede, forutsigbar i ord og handling, er grunnleggende for alle barn. Dette er igjen med på å danne barnets bilde av seg selv, og bidrar sterkt til barnets opplevelse av egenverd. Fokuset på relasjoner er grunnleggende og noe vi kontinuerlig arbeider med.</p> <p>Vi sikrer et godt foreldresamarbeid gjennom daglig kontakt, foreldresamtaler, foreldremøter og arrangementer. Å skape en god og trygg relasjon til foreldre er avgjørende for</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>barns trivsel og samarbeid om felles tiltak for barna.</p>
			<p><u>Barnesamtaler</u></p> <p>En til to ganger hvert halvår kartlegger vi relasjoner mellom barn - voksen og barn-barn. Når det er nødvendig setter vi inn tiltak. Vi samtaler med de eldste barna om deres trivsel, interesser og vennskap i barnehagen. De er også med på å kartlegge og evaluere sine relasjoner i barnehagen. Ansatte er observante for de minste barnas signaler og tilbakemeldinger, og dette drøftes jevnlig. På denne måten prøver vi å gi alle barn medvirkning i barnehagehverdagen.</p> <p>I forbindelse med foreldresamtaler observerer og snakker vi med barna først (etter modenhet og alder). Vi bruker også barnesamtaler som verktøy hvis barna kommer med utsagn av en slik karakter som bør utforskes nærmere. Det kan handle om barnets trivsel i barnehagen, og/eller opplevelser de forteller om.</p>
			<p><u>Første foreldresamtale for nye barn i barnehagen</u></p> <p>Vi stiller gode og direkte spørsmål om tiden før svangerskapet, selve svangerskapet og tiden etter. Dette for å finne ut om foreldre vil trenge større grad av oppfølging av pedagogen når barnet starter. Vi spør også foreldrene om de selv har erfaring med vold eller overgrep eller har opplevd annet som kan påvirke dem som omsorgsperson. Slik kan vi komme i dialog med foreldre, og i den grad det er mulig kunne være en støtte for å eventuelt forhindre gjentakelse i egen omsorgsrolle.</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<u>Foreldreaktiv oppstartsmodell</u> <p>Enheten har utarbeidet en rutine og en oppstartsmodell der foreldrene er aktivt med i oppstarten. Dette slik at vi kan bli godt kjent med familien, se hvordan barnet og foreldrene samspiller, at foresatte kan bli trygge og kjent med de ansatte. Dette er noen av elementene som bidrar til at oppstarten skal bli god for barnet og at det skal bli trygg på barnehagen. Det er individuelt hvor fort et barn blir trygg, vi har i forkant av oppstarten dialog med foresatte om at det er viktig å sette av god tid til tilvenning.</p>
			<u>Barnehagepakken</u> <p>De ansatte har blitt kurset i Stine Sofie stiftelsens barnehagepakke. Dette er noe vi jevnlig repeterer og har oppe som tema på personalmøter. Gjennom barnehagepakka får de ansatte økt sin kompetanse innen tematikken vold og overgrep, de blir tryggere på seg selv for å kunne hjelpe de mest sårbare og de blir mer sensitive for å kunne se tegn. Vi har et barnas verneombud i barnehagen.</p>
			<u>Trygghetssirkelen</u> <p>Enhetsleder bruker trygghetssirkelen som vårt pedagogiske verktøy, og som grunntanke i vårt arbeid med barna. Sirkelen er bygget på forskning og kunnskap om tilknytningsteori. Den foreldreaktive oppstartsmodellen er igjen bygget på trygghetssirkelen.</p>
			<u>Se barnet innenfra</u> <p>Enhetsleder har høsten 2023 blitt sertifisert gjennom Tilknytningspsykologene i kurset «Se barnet innenfra». Dette er trygghetssirkelen for</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			ansatte som jobber i barnehagen, og går enda dypere inn i hver enkeltes praksis og kompetanse på å møte barna på en god måte. I enda større grad være en voksen som barna opplever som en trygg base når de er i barnehagen.
			<p><u>Overordnet plan for læringsmiljø i Lillesandsbarnehagene</u></p> <p>Det arbeides for at alle ansatte skal være godt kjent med innholdet i denne planen, samt rutinene når vi finner brudd på Barnehageloven §§ 41-43. Det arbeides også for at personalet skal ha god kjennskap til hva som er forebyggende og hva som gir gode forutsetninger for at barna skal oppleve at de har et trygt og godt læringsmiljø/barnehagemiljø.</p> <p>Vi har rutiner som sikrer at alle barn har ansatte som ser dem og har omsorg for dem.</p>

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	7 438	7 438	7 438	7 438
Sum Tekniske justeringer	-326	-326	-326	-326
Sum Vedtak forrige periode	-27	-27	-27	-27
Sum Budsjettendring i år	152	152	152	152
Konsekvensjusteringer	-202	-202	-202	-202
Konsekvensjustert ramme	7 236	7 236	7 236	7 236
Nye tiltak				
Redusert foreldrebetaling barnehage	240	528	528	528
Sum Nye tiltak	240	528	528	528
Nye tiltak og realendringer	240	528	528	528
Sum Interne rammeendringer	1 085	1 085	1 085	1 085
Interne rammeendringer	1 085	1 085	1 085	1 085
Ramme 2024-2027	8 562	8 850	8 850	8 850

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Økonomiplan for 2024-2027

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	661	661	661	661
Lønn	9 523	9 523	9 523	9 523
Salgsinntekter	-1 622	-1 334	-1 334	-1 334
Totalsum	8 562	8 850	8 850	8 850

Borketun barnehage

Beskrivelse av dagens virksomhet

Borketun barnehage har fra januar 2024 60 barn i alderen 1-6 år, fordelt med 24 barn i alderen 1-3 år, og 36 barn i alderen 3-6 år. Barnehagen er en veletablert barnehage, som ble startet i 1979 og oppgradert i 2013. Barnehagen er plassert i Tunveien, like ved Borkedalen skole og Borkedalstemmen. Barnehagen er strategisk plassert med flere boligområder i umiddelbar nærhet.

Barnehagens viktigste oppgave er å drive etter gjeldende lover og regler, som barnehageloven og rammeplanen, og påse at det pedagogiske arbeidet i barnehagen drives etter disse lovene. Et av barnehagens viktigste ansvar er å ha et tett foreldresamarbeid og samarbeid med andre instanser for å ivareta barnets beste.

Barnehagen er organisert med enhetsleder, pedagogiske ledere, barnehagelærere, fagarbeidere og assistenter.

Antall ansatte/årsverk:

Barnehagen har fra januar 2024 16 årsverk.

Utfordringer og satsingsområder

Løpende barnehageopptak

I Lillesand kommune har vi fortløpende barnehageopptak som en direkte konsekvens av overkapasitet på barnehageplasser. Dette fører til utfordringer knyttet til uforutsigbar drift, fag, økonomi, organisering og bemanning av enheten.

Det er knyttet mye usikkerhet til barnehageopptaket hver vår, og opptaket påvirker situasjonen i barnehagen, for kommende barnehageår. Enheten har så langt vært heldig og stort sett klart å fylle opp barnehagen. Med et stort førskolekull dette barnehageåret, kan det være vanskelig å få det til kommende barnehageår.

Vi må konkurrere mer med andre barnehager enn tidligere, og vise oss mer frem for potensielle søkere. Dette er utfordrende da vi ikke har tid og kunnskap til å drive med egenpromotering.

Lav grunnbemanning:

Med det nye lovverket i barnevernsreformen, og lovendringer i barnehageloven §42 og §43, opplever barnehageansatte at det er et økende krav til arbeidsoppgaver, oppfølging og veiledning av foresatte, men har en knapp bemanning som gjør det tidkrevende og skaper et stort arbeidspress på de ansatte.

Arbeidshverdagen og oppgavene til en pedagogisk leder har blitt svært komplekst de siste årene, men tiden de har til å utføre jobben sin, er akkurat den samme

Ved å få inn vikar når pedagogen har sin lovbundne planleggingstid, og ved å sette inn kjøkkenpersonal for å lage mat og rydde etter måltider, vil det frikjøpe personalet til å gjøre det de har en utdanning til. Dette vil forhåpentligvis skape bedre barnehager som kan arbeide mer rettet inn mot dem som trenger mer oppfølging, og vil i fremtiden være en besparelse for samfunnet. Å arbeide godt med tidlig innsats krever mer ressurser enn det vi har i dag.

Det samme gjelder enhetsleder i barnehage, vi får et mer og mer komplekst arbeid, og mye administrativt tar over for det faglige arbeidet vi skal drive utad til personalet. En merkantil ansatt hadde vært med på å heve den faglige kvaliteten i arbeidet.

Vedlikehold:

Manglende vedlikehold og oppgradering av barnehagens uteområde gjør at vi fremstår mindre attraktive enn konkurrerende barnehager for eventuelle nye søkere. Uteområdet er det første nye søkere ser, og det bør prioriteres å ruste opp barnehagens uteområde slik at vi blir mer attraktive på det fysiske utemiljøet

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi jobber aktivt for å motvirke sosial ulikhet og bidrar til utjevning av levekårsforskjeller	Muligheter for alle	<p>Foresatte i barnehagen som har en samlet lav inntekt, har krav på redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid etter at barnet er 2 år.</p> <p>Enheten informerer jevnlig foresatte om denne muligheten, slik at alle som har krav på dette skal få muligheten til å søke om det.</p> <p>Vi avholder foreldrearrangement, slik at familiene skal kunne få muligheten til å kunne bli kjent med hverandre og dette kan forhåpentligvis bidra til at det skapes nettverk.</p> <p>Barnehagen har et Samarbeidsutvalg bestående av ansatte og foresatte. Barnehagen har og foreldremøter og foreldresamtaler. På disse arenaene er det rom for at</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>brukerne kan medvirke og deres meninger blir hørt.</p> <p>Vi prøver og å avholde byttemarked i enheten, slik at familiene skal kunne få muligheten til å få tak i klær og utstyr rimelig. Samt at vi prøver ved å gjennomføre dette, å skape holdninger som bidrar til at barna ser det positive med gjenbruk.</p> <p>Vi avholder ikke aktiviteter i barnehagen der foresatte må betale for noe, eller har arrangementer som kan skape kjøpepress.</p> <p>Vi ønsker å bruke noe av barnehagens midler på å invitere inn noen forestillinger i løpet av året, slik at alle barn kan oppleve noe kultur.</p> <p>Vi skal sikre god kvalitet på barnehagetilbudet gjennom gode planer for utvikling og kompetanseheving. Vi jobber systematisk med kompetanseutvikling, samt deltakelse i utviklingsnettverk med andre barnehager.</p> <p>Vi er opptatt av at ansatte skal ha utdanning innenfor fagfeltet og oppmuntrer og legger til rette for at ansatte som ikke har fagbrev får denne muligheten</p>
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning	Helhetlig tjenestetilbud	<p>Enheten følger rutinen for overgang barnehage-skole. Vi samarbeider også med SFO i denne overgangen. Vi har også samtaler med skole/SFO om hvert enkelt barn med. samtykke fra foreldre.</p> <p>Vi har egen førskolegruppe der vi arbeider med at barna skal få en begynnende forståelse for hva skole er, samt at det arbeides med skoleforbredene aktiviteter, dette med utgangspunkt i fagområdene fra rammeplanen. Vi er opptatt av at dette skal være lystbetont, samt være lekbasert. Barn som trenger ekstra</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>oppfølging i overgangen barnehage-skole påser vi at har fått dette, slik at barnet, foresatte og skolen skal være best mulig forberedt på skolestart.</p> <p>Barnehagen utnytter at vi er nabo med Borkedalen skole og de fleste barna i barnehagen sogner til denne skolen. Vi besøker området deres jevnlig med å gå på turer dit, allerede fra når barna går på småbarnsavdeling, skolen blir dermed et kjent sted for den. Dette gjør og at forståelsen av skole og kjennskapen til den er mindre fremmed når de skal starte på skole.</p> <p>Vi bruker BTI modellen. Dette er i seg selv en god hjelp til å starte tidlig, men også for å kunne gi et mer helhetlig tilbud til foreldre og barn .</p> <p>Vi bruker Ressursteam som består av PPT, SPT og Helsepsykeleier. Dette er et lavterskeltilbud der barnehagen, sammen med foreldrene kan få råd og veiledning av teamet. De har faste møtedager i alle barnehager fire ganger i året.</p> <p>Enheten tar i mot lærlinger innefor barne og ungdomsarbeider faget, samt er åpen for samarbeid med andre institusjoner som voksenopplæringen m.m.</p>
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser	Tidlig innsats	<p><u>Relasjoner</u></p> <p>Å dekke barnas følelsesmessige behov for kontakt med en omsorgsperson som evner å inngå i gode relasjoner. En omsorgsperson som er tilstede, forutsigbar i ord og handling, er grunnleggende for alle barn. Dette er igjen med på å danne barnets bilde av seg selv, og bidrar sterkt til barnets opplevelse av egenverd. Fokuset på relasjoner er grunnleggende</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>og noe vi kontinuerlig arbeider med.</p> <p>Vi sikrer et godt foreldresamarbeid gjennom daglig kontakt, foreldresamtaler, foreldremøter og arrangementer. Å skape en god og trygg relasjon til foreldre er avgjørende for barns trivsel og samarbeid om felles tiltak for barna.</p> <p><u>Barnesamtaler</u> En gang hvert halvår kartlegger vi relasjoner mellom barn - voksen og barn-barn. Når det er nødvendig setter vi inn tiltak. Vi samtaler med de eldste barna om deres trivsel, interesser og vennskap i barnehagen. Ansatte er observante for de minste barnas signaler og tilbakemeldinger, og dette drøftes jevnlig. På denne måten prøver vi å gi alle barn medvirkning i barnehagehverdagen.</p> <p>I forbindelse med foreldresamtaler observerer og snakker vi med barna først (etter modenhet og alder). Vi bruker også barnesamtaler som verktøy hvis barna kommer med utsagn av en slik karakter som bør utforskes nærmere. Det kan handle om barnets trivsel i barnehagen, og/eller opplevelser de forteller om.</p> <p><u>Første foreldresamtale for nye barn i barnehagen</u></p> <p>Vi stiller gode og direkte spørsmål om tiden før svangerskapet, selve svangerskapet og tiden etter. Dette for å finne ut om foreldre vil trenge større grad av oppfølging av pedagogen når barnet starter. Vi spør også foreldrene om de selv har erfaring med vold eller overgrep eller har opplevd annet som kan påvirke dem som omsorgsperson. Slik kan vi komme i dialog med foreldre, og i den grad det er mulig</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>kunne være en støtte for å eventuelt forhindre gjentakelse i egen omsorgsrolle.</p> <p><u>Foreldreaktiv oppstartsmodellen</u></p> <p>Enheten har utarbeidet en rutine og en oppstartsmodell der foreldrene er aktivt med i oppstarten. Dette slik at vi kan bli godt kjent med familien, se hvordan barnet og foreldrene samspiller, at foresatte kan bli trygge og kjent med de ansatte. Dette er noen av elementene som bidrar til at oppstarten skal bli god for barnet og at det skal bli trygg på barnehagen. Det er individuelt hvor fort et barn blir trygg, vi har i forkant av oppstarten dialog med foresatte om at det er viktig å sette av god tid til tilvenning.</p> <p><u>Barnehagepakken</u></p> <p>De ansatte har blitt kurset i Stine Sofie stiftelsens barnehagepakke. Dette er noe vi jevnlig repeterer og har oppe som tema på personalmøter. Gjennom barnehagepakka får de ansatte økt sin kompetanse innen tematikken vold og overgrep, de blir tryggere på seg selv for å kunne hjelpe de mest sårbare og de blir mer sensitive for å kunne se tegn.</p> <p><u>Trygghetssirkelen</u></p> <p>Enhetsleder bruker trygghetssirkelen som vårt pedagogiske verktøy, og som grunntanke i vårt arbeid med barna. Sirkelen er bygget på forskning og kunnskap om tilknytningsteori. Den foreldreaktive oppstartsmodellen er igjen bygget på trygghetssirkelen.</p> <p><u>Se barnet innenfra</u></p> <p>Enhetsleder har høsten 2023 blitt sertifisert gjennom Tilknytningspsykologene i kurset i «Se barnet innenfra»</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>Dette er trykghetssirkelen for ansatte som jobber i barnehagen, og går enda dypere inn i hver enkeltes praksis og kompetanse på å møte barna på en god måte. I enda større grad være en voksen som barna opplever som en trygg base når de er i barnehagen.</p> <p>-</p> <p><u>Overordnet plan for læringsmiljø i Lillesandsbarnehagene</u></p> <p>Det arbeides for at alle ansatte skal være godt kjent med innholdet i denne planen, samt rutinene når vi finner brudd på Barnehageloven §§ 41-43. Det arbeides også for at personalet skal ha godkjennskap til hva som er forebyggende og hva som gir gode forutsetninger for at barna skal oppleve de har et trygt og godt læringsmiljø/Barnehagemiljø.</p> <p>Vi har rutiner som sikrer at alle barn har ansatte som ser dem og har omsorg for dem.</p>

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	8 878	8 878	8 878	8 878
Sum Tekniske justeringer	-388	-388	-388	-388
Sum Vedtak forrige periode	-35	-35	-35	-35
Sum Budsjettendring i år	760	760	760	760
Konsekvensjusteringer	337	337	337	337
Konsekvensjustert ramme	9 215	9 215	9 215	9 215
Nye tiltak				
Redusert foreldrebetaling barnehage	300	660	660	660
Sum Nye tiltak	300	660	660	660
Nye tiltak og realendringer	300	660	660	660
Sum Interne rammeendringer	863	863	863	863
Interne rammeendringer	863	863	863	863
Ramme 2024-2027	10 377	10 738	10 738	10 738

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	672	672	672	672
Lønn	11 580	11 580	11 580	11 580
Salgsinntekter	-1 875	-1 515	-1 515	-1 515
Totalsum	10 377	10 738	10 738	10 738

Blåbæråsen barnehage

Beskrivelse av dagens virksomhet

Per 1.oktober 2023 har Blåbæråsen barnehage 42 barn fordelt på 3 avdelinger;

- småbarnsavdeling med 12 barn i alderen 1-3 år (Her starter det opp 3 nye barn januar 2024)
- mellomavdeling med 16 barn i alderen 2-4 år (Her starter det opp 1 nytt barn januar 2024)
- stor avdeling (førskolegruppe) med 14 barn i alderen 5-6 år.

Med utgangspunkt i søkermassen justeres sammensetningen av barnegruppene hver høst.

Per 1.oktober har barnehagen 10,4 årsverk samt 3 årsverk på enkeltbarn med vedtak. Barnehagen har to lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget. I løpet av oktober får vi flere elever fra Lillesand VGS i arbeidspraksis, samt en person i språkpraksis via NAV. På grunn av flere barn med oppstart i januar 2024, skal det ansettes en pedagog fra dette tidspunktet.

Barnehagen ligger i Blåbæråsen boligfelt. Vi benytter oss mye av nærmiljøets ressurser, med flotte turløyper og skogsområder. Barnehagen har også et eget område i utkanten av boligfeltet med gapahuk og grillhytte som er hyppig i bruk.

Barnehagens viktigste arbeidsområde er å gi barna trygghet og omsorg samtidig som vi støtter og veileder dem i deres utvikling.

Lillesand kommunes visjon *unik, trygg og skapende* skal danne grunnlag for vårt arbeid. Lillesand kommunes verdigrunnlag, *åpenhet, respekt og humor*, er et fundament i vår verdiskaping, og sammen med rammeplanens føringer danner dette grunnlag for utforming av barnehagens visjon som er: *-der menneskeverdet virkelig gjøres*. Vår visjon ligger til grunn for alt vårt arbeid i barnehagen.

Alle avdelingene i barnehagen jobber prosjektbasert, som er en arbeidsmetode hvor barns medvirkning kommer til uttrykk gjennom hele prosjektperioden. På møtevirksomhet med de ansatte jobber vi dette barnehageåret faglig med kvalitetsplanens satsingsområde *relasjoner* og utviklingsarbeidet *tilknytning*. Enhetsleder har blitt sertifisert gjennom Trygghetspsykologene i kurset *Se barnet innenfra*, og skal i samarbeid med de andre kommunale barnehagene ha et opplegg med dette fra januar 2024.

Utfordringer og satsingsområder

Løpende barnehageopptak

I Lillesand kommune har vi fortløpende barnehageopptak som en direkte konsekvens av overkapasitet på barnehageplasser. Dette fører til utfordringer knyttet til uforutsigbar drift, fag, økonomi, organisering og bemanning av enheten.

Det er knyttet mye usikkerhet til barnehageopptaket hver vår, og opptaket påvirker situasjonen i barnehagen, for kommende barnehageår. Enheten har så langt vært heldig og stort sett klart å fylle opp barnehagen. Med et stort førskolekull dette barnehageåret, kan det være vanskelig å få det til kommende barnehageår.

Vi må konkurrere mer med andre barnehager enn tidligere, og vise oss mer frem for potensielle søkere. Dette er utfordrende da vi ikke har tid og kunnskap til å drive med egenpromotering.

Lav grunnbemanning:

Med det nye lovverket i barnevernsreformen, og lovendringer i barnehageloven §42 og §43, opplever barnehageansatte at det er et økende krav til arbeidsoppgaver, oppfølging og veiledning av foresatte, men har en knapp bemanning som gjør det tidkrevende og skaper et stort arbeidspress på de ansatte. Arbeidshverdagen og oppgavene til en pedagogisk leder har blitt svært komplekst de siste årene, men tiden de har til å utføre jobben sin, er akkurat den samme

Ved å få inn vikar når pedagogen har sin lovbundne planleggingstid, og ved å sette inn kjøkkenpersonal for å lage mat og rydde etter måltider, vil det frikjøpe personalet til å gjøre det de har en utdanning til. Dette vil forhåpentligvis skape bedre barnehager som kan arbeide mer rettet inn mot dem som trenger mer oppfølging, og vil i fremtiden være en besparelse for samfunnet. Å arbeide godt med tidlig innsats krever mer ressurser enn det vi har i dag.

Det samme gjelder enhetsleder i barnehage, vi får et mer og mer komplekst arbeid, og mye administrativt tar over for det faglige arbeidet vi skal drive utad til personalet. En merkantil ansatt hadde vært med på å heve den faglige kvaliteten i arbeidet.

Vedlikehold:

Manglende vedlikehold og oppgradering av barnehagens uteområde gjør at vi fremstår mindre attraktive enn konkurrerende barnehager for eventuelle nye søkere. Uteområdet er det første nye søkere ser, og det bør prioriteres å ruste opp barnehagenes uteområde slik at vi blir mer attraktive på det fysiske utemiljøet

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet	Vi jobber aktivt for å motvirke sosial ulikhet og bidrar til utjevning av levekårsforskjeller	Muligheter for alle	Foresatte i barnehagen som har en samlet lav inntekt, har krav på redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid etter at barnet er 2 år. Enheten informerer jevnlig foresatte om denne

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>muligheten , slik at alle som har krav på dette skal få muligheten til å søke om det.</p> <p>Vi avholder foreldrearrangement, slik at familiene skal få muligheten til å kunne bli kjent med hverandre, og at dette forhåpentligvis bidrar til at det skapes nettverk.</p> <p>Vi avholder ikke aktiviteter i barnehagen der foresatte må betale for noe, eller har arrangementer som kan skape kjøpepress.</p> <p>Vi ønsker å bruke noe av barnehagens midler på å invitere inn noen forestillinger i løpet av året, slik at alle barn kan oppleve noe kultur.</p> <p>Barnehagen har et samarbeidsutvalg bestående av ansatte og foresatte. Barnehagen har og foreldremøter og foreldresamtaler. På disse arenaene er det rom for at brukerne kan medvirke og deres meninger blir hørt.</p> <p>Vi skal sikre god kvalitet på barnehagetilbudet gjennom gode planer for utvikling og kompetanseheving. Vi jobber systematisk med kompetanseutvikling, samt deltakelse i utviklingsnettverk med andre barnehager.</p> <p>Vi er opptatt av at ansatte skal ha utdanning innenfor fagfeltet og oppmuntrer og legger til rette for at ansatte som ikke har fagbrev får denne muligheten.</p>
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning	Helhetlig tjenestetilbud	Vi har egen førskolegruppe der vi arbeider med at barna skal få en begynnende forståelse for hva skole er, samt at det arbeides med skoleforberedende aktiviteter, dette med utgangspunkt i fagområdene fra

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>rammeplanen. Vi er opptatt av at dette skal være lystbetont, samt være lekbasert.</p> <p>Barn som trenger ekstra oppfølging i overgangen barnehage-skole påser vi at har fått dette, slik at barnet, foresatte og skolen skal være best mulig forberedt på skolestart.</p> <p>Vi bruker BTI modellen. Dette er i seg selv en god hjelp til å starte tidlig, men også for å kunne gi et mer helhetlig tilbud til foreldre og barn .</p> <p>Vi bruker ressursteam som består av PPT, SPT og Helsesykepleier. Dette er et lavterskeltilbud der barnehagen, sammen med foreldrene, kan få råd og veiledning av teamet. De har faste møtedager i alle barnehager fire ganger i året.</p> <p>Enheten tar i mot lærlinger innenfor barne- og ungdomsarbeider faget, samt er åpen for samarbeid med andre institusjoner som voksenopplæringen, Lillesand VGS, NAV m.m.</p>
2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv	Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser	Tidlig innsats	<p>Relasjoner</p> <p>Å dekke barnas følelsesmessige behov for kontakt med en omsorgsperson som evner å inngå i gode relasjoner. En omsorgsperson som er tilstede, forutsigbar i ord og handling, er grunnleggende for alle barn. Dette er igjen med på å danne barnets bilde av seg selv, og bidrar sterkt til barnets opplevelse av egenverd. Fokuset på relasjoner er grunnleggende og noe vi kontinuerlig arbeider med.</p> <p>Vi sikrer et godt foreldresamarbeid gjennom daglig kontakt, foreldresamtaler, foreldremøter og arrangementer. Å skape en god og trygg relasjon til foreldre er avgjørende for</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>barns trivsel og samarbeid om felles tiltak for barna.</p>
			<p><u>Barnesamtaler</u> En gang hvert halvår kartlegger vi relasjoner mellom barn - voksen og barn-barn. Når det er nødvendig setter vi inn tiltak. Vi samtaler med de eldste barna om deres trivsel, interesser og vennskap i barnehagen. Ansatte er observante for de minste barnas signaler og tilbakemeldinger, og dette drøftes jevnlig. På denne måten prøver vi å gi alle barn medvirkning i barnehagehverdagen.</p> <p>I forbindelse med foreldresamtaler observerer og snakker vi med barna først (etter modenhet og alder). Vi bruker også barnesamtaler som verktøy hvis barna kommer med utsagn av en slik karakter som bør utforskes nærmere. Det kan handle om barnets trivsel i barnehagen, og/eller opplevelser de forteller om.</p>
			<p><u>Første foreldresamtale for nye barn i barnehagen</u></p> <p>Vi stiller gode og direkte spørsmål om tiden før svangerskapet, selve svangerskapet og tiden etter. Dette for å finne ut om foreldre vil trenge større grad av oppfølging av pedagogen når barnet starter. Vi spør også foreldrene om de selv har erfaring med vold eller overgrep eller har opplevd annet som kan påvirke dem som omsorgsperson. Slik kan vi komme i dialog med foreldre, og i den grad det er mulig kunne være en støtte for å eventuelt forhindre gjentakelse i egen omsorgsrolle.</p>
			<p><u>Foreldreaktiv oppstartsmodell</u></p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>Enheten har utarbeidet en rutine og en oppstartsmodell der foreldrene er aktivt med i oppstarten. Dette slik at vi kan bli godt kjent med familien, se hvordan barnet og foreldrene samspiller, at foresatte kan bli trygge og kjent med de ansatte. Dette er noen av elementene som bidrar til at oppstarten skal bli god for barnet og at det skal bli trygg på barnehagen. Det er individuelt hvor fort et barn blir trygg, vi har i forkant av oppstarten dialog med foresatte om at det er viktig å sette av god tid til tilvenning.</p> <p><u>Barnehagepakken</u> De ansatte har blitt kurset i Stine Sofie stiftelsens barnehagepakke. Dette er noe vi jevnlig repeterer og har oppe som tema på personalmøter. Gjennom barnehagepakka får de ansatte økt sin kompetanse innen tematikken vold og overgrep, de blir tryggere på seg selv for å kunne hjelpe de mest sårbare og de blir mer sensitive for å kunne se tegn.</p> <p><u>Trygghetssirkelen</u> Enhetsleder bruker trygghetssirkelen som vårt pedagogiske verktøy, og som grunntanke i vårt arbeid med barna. Sirkelen er bygget på forskning og kunnskap om tilknytningsteori. Den foreldreaktive oppstartsmodellen er igjen bygget på trygghetssirkelen.</p> <p><u>Se barnet innenfra</u> Enhetsleder har høsten 2023 blitt sertifisert gjennom Tilknytningspsykologene i kurset «Se barnet innenfra». Dette er trygghetssirkelen for ansatte som jobber i barnehagen, og går enda dypere inn i hver enkeltes</p>

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			<p>praksis og kompetanse på å møte barna på en god måte. I enda større grad være en voksen som barna opplever som en trygg base når de er i barnehagen.</p> <p><u>Overordnet plan for læringsmiljø i Lillesandsbarnehagene</u></p> <p>Det arbeides for at alle ansatte skal være godt kjent med innholdet i denne planen, samt rutinene når vi finner brudd på Barnehageloven §§ 41-43. Det arbeides også for at personalet skal ha god kjennskap til hva som er forebyggende og hva som gir gode forutsetninger for at barna skal oppleve at de har et trygt og godt læringsmiljø/barnehagemiljø.</p> <p>Vi har rutiner som sikrer at alle barn har ansatte som ser dem og har omsorg for dem.</p>

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	6 938	6 938	6 938	6 938
Sum Tekniske justeringer	-343	-343	-343	-343
Sum Vedtak forrige periode	-27	-27	-27	-27
Sum Budsjettendring i år	609	609	609	609
Konsekvensjusteringer	239	239	239	239
Konsekvensjustert ramme	7 177	7 177	7 177	7 177
Nye tiltak				
Redusert foreldrebetaling barnehage	230	506	506	506
Sum Nye tiltak	230	506	506	506
Nye tiltak og realendringer	230	506	506	506
Sum Interne rammeendringer	655	655	655	655
Interne rammeendringer	655	655	655	655
Ramme 2024-2027	8 062	8 338	8 338	8 338

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Økonomiplan for 2024-2027

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	584	584	584	584
Lønn	9 031	9 031	9 031	9 031
Overføringsutgifter	125	125	125	125
Refusjoner	-125	-125	-125	-125
Salgsinntekter	-1 553	-1 277	-1 277	-1 277
Totalsum	8 062	8 338	8 338	8 338

Kommunalområde samfunn

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalområde har fire enheter: enhet for teknisk drift, enhet for vann- og avløp, enhet for næring og byutvikling og enhet for kultur.

Kommunalområde samfunn har svært varierte oppgaver med et bredt kompetansefelt og delegert myndighet etter mange lovverk. Brukerne er innbyggere, men også interne enheter hvor vi drifter ulike formålsbygg etter definert service- og leveranseavtale.

I tillegg til forvaltningsoppgaver innen plan- og bygningsloven, forurensningsloven og en rekke andre lovverk, har vi ansvar for samarbeid om felles tekniske tjenester med Birkenes kommune. Det omfatter forvaltning innen oppmåling, landbruk, eiendomsskatt og geodata. Enhet for kultur er fra 1.1.2024 organisert under kommunalområde samfunn med drift av museum, kino, kulturskole, servicetorg og bibliotek. Reiseliv blir et satsningsområde under enhet for kultur.

Kommunalområdet har ansvar for å representere kommunen som grunneier, og har ansvar for innleie av lokaler til hele virksomheten. Utleie av kommunale boliger ligger til kommunalområdet, i tillegg til salg av kommunal grunn og næringstomter.

Vi har utstrakt samarbeid med forvaltningsorgan på alle nivå, i tillegg til interesseorganisasjoner og lag og foreninger.

Kommunalområdet har i tillegg til driftsoppgaver ansvar for mange investeringsprosjekt, blant annet innen vann- og avløpsområde.

Kommunalområde skriver svært mange saker til politisk behandling gjennom året, og sikre god kompetanse til enhver tid er spesielt viktig.

Utfordringer og strategi

Kommunalområdet har utfordrende etterslep på vedlikehold av bygninger og infrastruktur. Det er utarbeidet tilstandsanalyse av kommunale bygg som i større grad sikrer prioritering av oppgradering. Planen er å utarbeide tilstandsanalyser for veiinfrastruktur og en havneplan i 2024.

Kommunalområdet har et stort behov for eiendomsfaglig kompetanse, med tanke på de de interesser som skal ivaretas som grunneier av betydelig eiendomsmasse (inkl. grunn). Dette inkluderer innleie av lokaler for å dekke virksomhetens behov. På denne bakgrunn har kommunalsjef samlet to ressurser i direkte stab som har eiendomsforvaltning som primæroppgave.

Prosjekter innen vann- og avløp er omfattende og målrettet, og må ses i sammenheng med pågående arbeid med spredt avløp i kommunen. Sistnevnte har mange av de samme målsettinger som arbeidet med tiltak for å forhindre forurensning fra syredannende gneis.

Kommunalområde behandler mange søknader etter plan- og bygningsloven og har klarer for en stor grad å holde lovpålagte frister, spesielt innen byggesaksbehandling. Forvaltningsoppgaver utføres i flere av enhetene og det er stort fokus på samordning i de saker det trengs.

I 2024 pågår mange prosjekter i Lillesand sentrum og det er en spesiell oppgave å samordne de ulike prosjektene og sikre god byutvikling i tråd med sentrumsplan og vedtatte reguleringsplaner.

Det er viktig at kommunalområde skriver gode politiske saker slik at politikerne har gode saksfremlegg å fatte beslutninger på.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus	Vi har bevissthet om at vi er til for innbyggerne og i all oppgaveløsning har vi innbyggerperspektivet med oss	Sikre tjenesteproduksjon og god kvalitet	Kvalitetsarbeidet i kommunalområde skal ha et stort fokus for å sikre gode leveranser. Vi har brukerperspektivet med oss hele tiden, og ønsker å tilrettelegge for kompetanseheving for medarbeiderne.
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling	Beholde medarbeidere og sikre god kunnskap	
3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi samarbeider med innbyggerne, frivilligheten og næringslivet om gode løsninger	Samhandle bredt	Permanent møtestruktur i ledergruppe i teknisk sektor og med de tillitsvalgte og HMS møter. Bidra til samarbeid der det blir tatt initiativ og selv ta initiativ for å løse oppgavene bedre ved å samarbeide bredt internt, men også med befolkning, lag og foreninger.
3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig	Vi samarbeider med innbyggerne, frivilligheten og næringslivet om gode løsninger	Synliggjøring av kommunalområde	Ha et godt samarbeid med lokal presse, svare på henvendelser og synliggjøre arbeidet på egen nettside og på intranett. Rapportere via etablert praksis, tertialrapporter etc

Rammeoversikt

Økonomiplan for 2024-2027

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	54 237	54 237	54 237	54 237
Sum Tekniske justeringer	-807	-807	-807	-807
Sum Vedtak forrige periode	-7 004	-13 241	-17 544	-17 544
Sum Budsjettendring i år	5 214	4 793	3 797	3 966
Konsekvensjusteringer	-2 596	-9 255	-14 554	-14 385
Konsekvensjustert ramme	51 641	44 982	39 684	39 853
Innsparingstiltak				
BS 062/22 Ny stilling ift slamtømming mindre rensinnretninger	-900	-900	-900	-900
Endring i bevilgning tilskuddsmidler	0	-290	-390	-390
Sum Innsparingstiltak	-900	-1 190	-1 290	-1 290
Nye tiltak				
Avvikling bobilhavn	251	251	251	251
Endring i bevilgning tilskuddsmidler	100	0	0	0
Endring leie LVO - Avigo	200	200	200	200
Endring VA ihht siste selvkostmodell	-415	-1 935	-5 474	-12 920
Endringer Feiing ihht selvkostmodell	-65	-65	-65	-61
Familiekontoret - økning i leieareal	165	165	165	165
FDV ny gymsal Borkedalen	0	900	900	800
FDV nye boliger rus/psykiatri	0	360	360	360
Flytte estimat innsparing i strømkostnader tilknyttet solceller frem i tid	300	0	0	0
Inntekt utlån turnhall	80	80	80	80
Ny fast stilling klima- og miljørådgiver	0	900	900	900
Økt husleie utover deflator (KPI) avdeling byggdrift	425	425	425	425
Økt ressurs tilknyttet arbeid med reiseliv	150	150	150	150
Økt utgifter KBR utover deflator vekst	330	330	330	330
Sum Nye tiltak	1 520	1 761	-1 778	-9 320
Politisk vedtak				
BS 037/23 Miljø- og klimaarbeid styrkes med en prosjektstilling ut 2024	900	0	0	0
BS 062/22 Ny stilling ift slamtømming mindre rensinnretninger	900	900	900	900
BS 099/23 Økte utgifter - Bygdebok	309	309	309	309
BS 196/23 - punkt 10. Midler til støtteordning for oppgradering av lekeplasser	0	100	100	100
BS 196/23 - punkt 11. Økt utgift leie feiebil (BS 156/23)	500	500	0	0
BS 196/23 - punkt 13. Søtte Lillesand Husflidlag	100	0	0	0
BS 196/23 - punkt 15. Oppstart rundkjøring Stykkene	500	0	0	0
BS 196/23 - punkt 16. Kommunal andel av kunstgress/oppgradering Høvåg stadion i 2025	0	1 500	0	0
BS 196/23 - punkt 19. Økning av driftsstøtte IL Høvdingen	0	300	300	300
BS 196/23 - punkt 2. Fjerne midler fast stilling klima- og miljørådgiver.	0	0	-900	-900
BS 196/23 - punkt 8. Støtte Aktiv Fritid	120	120	120	120
BS 196/23 og BS 205/23 - endring i gebyrinntekter VA	11 099	7 713	2 084	586
BS 196/23 og BS 205/23 - Endring selvkost og bruk av bundne fond VA	-370	-500	-515	-519
Sum Politisk vedtak	14 058	10 942	2 398	896
Nye tiltak og realendringer	14 679	11 512	-670	-9 714
Ramme 2024-2027	66 320	56 495	39 014	30 138

Driftsbudsjett

Fordeling på enhet og hovedart (tabell)

Økonomiplan for 2024-2027

Fordeling på enhet

Beløp i 1000 kr

Enhet	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Enhet for kultur	14 622	14 532	14 532	14 532
Enhet for næring og byutvikling	11 182	11 182	9 482	9 482
Enhet for teknisk drift	70 007	69 724	67 482	67 555
Enhet for vann og avløp	-33 760	-43 211	-56 750	-65 698
Kommunalsjef for samfunn	4 268	4 268	4 268	4 268
Totalsum	66 320	56 495	39 014	30 138

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-560	-276	-260	-257
Finansutgifter	0	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	26 044	26 083	26 081	26 126
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	65 598	65 367	64 491	65 022
Lønn	74 874	75 577	74 759	75 171
Overføringsutgifter	11 099	12 609	10 309	10 309
Refusjoner	-10 728	-10 728	-10 728	-10 728
Salgsinntekter	-100 008	-112 139	-125 638	-135 505
Totalsum	66 320	56 495	39 014	30 138

Sammendrag budsjett

Tabellen "Rammeoversikt" tar utgangspunkt i *Opprinnelig budsjett* for 2023 korrigert for *Sum Tekniske justeringer* (deflatorjustering, virkninger av lønnsoppgjør, inkl. endringer i pensjon og arbeidsgiveravgift,). *Sum Vedtak forrige periode* inneholder alle politiske vedtak før 2023 som påvirker rammen i årene 2024 -2027. *Sum Budsjettendringer i år* inneholder alle politiske vedtak i løpet av året 2023. I sum gir dette en *Konsekvensjustert ramme* på kommunalområdet i 2024 på 51,6 mill. kr.

Innsparingstiltak

Under *Innsparingstiltak* ligger økt gebyrinntekter i forbindelse med økt stillingsressurs VA slamtømming da dette er selvfinansierende.

Nye tiltak er relatert til:

- økt husleie utover deflator
- økt ressurs tilknyttet arbeid med reiseliv
- endring leie av lokaler til familiekontor og voksenopplæring

Politiske vedtak er relatert til:

- økte utgifter bygdebok. I BS 099/23 vedtok bystyret følgende: "Innsparinger på kommunalområde Velferd og kommunedirektørens stab vedtatt i desember 2022 for årene 2024, 2025 og 2026 utgår." Dermed må det legges til friske midler for å fullføre bygdebok prosjektet.

Økonomiplan for 2024-2027

- ny stilling ift slamtømming mindre renselanlegg ihht BS 062/22.
- prosjektstilling miljø- og klimatiltak ihht BS 037/23

Til sammen foreslår kommunedirektøren 2,8 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 54,4 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 111,9 mill. kr

Endring i stillingsressurser på kommunalområdet utgjør en økning på 2,2 årsverk og gjelder 1 årsverk tilknyttet slamtømming vann- og avløp (dekkes gjennom gebyrer), 1 prosjektstilling klima- og miljørådgiver og 0,2 stilling som skal arbeide med reiseliv.

Kommunalområdet har overordnet ansvar for klimastrategi og har svært begrensede ressurser til å ivareta fagområdet. Prioriteringer må gjøres og tiltaksplaner for forurensning av grunn har viktig prioritet med tanke på konsekvenser for næringsliv og samfunnsutvikling.

Kommunalområde skal fra nyttår overta forvaltning av slamhåndtering fra LiBir og med det er det behov for en ressurs til arbeidet.

Kommunens satsing på reiseliv skal i større grad synliggjøre, og til dette arbeidet er det satt av 0,2 % stilling.

Bystyret vedtok å øke rammen til kommunalområdet med 11,9 mill. kr hovedsakelig tilknyttet mindre gebyrinntekter til VA som skal dekkes via disposisjonsfondet i årene 2024-2025 og deretter tilbake til disposisjonsfond i 2026-2027. Til sammen vedtok bystyret 14,7 mill. kr i nye tiltak og realendringer i 2024 og den nye rammen på kommunalområdet utgjør 66,3 mill. kr uten avskrivninger som føres sentralt, men inkludert avskrivninger er den totale rammen på kommunalområdet 123,8 mill. kr.

Enhet for kultur

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet for kultur og bibliotek består i dag av fire fagavdelinger; Avdeling for kultur og fritid, Lillesand folkebibliotek, Lillesand by- og sjøfartsmuseum og Avdeling for kino og kulturhus. Tjenesten er lokalisert på Rådhuset (kultur og fritid), eTeateret (kino og kulturhus), Strandgata 6 (biblioteket) og Nygårdsgata 1 (museet). Fritidsklubbene Lillesand Ungdomsklubb (tidligere Betel i Øvregate) og Grasroda (Høvåghallen), samt ungdomskontaktene, ble fra 01.01.23 overført fra kultur til familiesenteret under tverrfaglig helse.

Brukerne er alle innbyggere i Lillesand, med hovedfokus på tjenester til barn og unge.

Antall ansatte/årsverk

Enheten har i dag 15 fast ansatte fordelt på ca. 9 årsverk, inklusive bygdebokforfatter og museumsmedarbeider i engasjementstilling. I tillegg har 4 personer avtaler som tilkallingsvikar eller ekstrahjelp. Fra 01.01.24 kommer kommunetorg og reiseliv inn som en del av kulturenheten. Kommunetorget har 2 årsverk.

Utfordringer og satsingsområder

Hovedprioriteringer:

Kulturenheten jobber målrettet for å skape et variert, fremtidsrettet og spennende kulturtilbud for alle i tråd med kommuneplanens mål og strategier. Satsningsområdene for kultursektoren er nedfelt i vedtatt kommunedelplan for kultur og legger vekt på gode kulturtilbud for barn og unge, tilrettelegging og støtte til det frivillige og profesjonelle kulturliv, drift av kulturarenaer og å ivareta kulturarven som ressurs. Det er gjort politiske vedtak som innebærer at kino, museum og omfanget av kulturmidler skal opprettholdes. Drift av bibliotek er lovpålagt.

Tiltak:

Mål 1.1: *Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter*

- Videreføring av prosjektet Lillesands historie.
- Informasjon analogt og digitalt om historiske bygg og andre kulturminner.
- Synliggjøring og tilgjengeliggjøring små og allmenninger.
- Synliggjøring av Flaksvandbanens historie.

Mål 2.3: *Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i*

- Oppleveleskortet for barn og unge fra familier med økonomiske utfordringer.
- Det er bevilget penger fra BufDir til Fritidskasse, som skal gi barn og unge fra lavinntektsfamilier mulighet for deltakelse i fritidsaktiviteter
- BUA - en ordning med gratis utlån av sports- og fritidsutstyr.
- Selvbetjent bibliotek gir mulighet for å bruke lokalene 15 timer hver dag.
- Datahjelpen med fast veiledningstidspunkt to timer hver uke. Åpnes 1. november -21.
- Bli leseombud. Biblioteket tilbyr veiledning i samarbeid med Fagertun dag- og aktivitetstilbud. Dette tilbudet er myntet på eldre med nedsatt syn eller demens, eller mennesker med funksjonshemming.

Enhetens utfordringer er mange. Forventningene til kommunen som tilrettelegger for kulturaktiviteter er økende, både blant politikere, lag og organisasjoner, og publikum generelt. Budsjettet er veldig trangt. Det som tilbys av stimuleringsmidler til det frivillige kulturlivet er oftest symbolske beløp. På lang sikt vil det være behov å styrke bemanningen innen kultur. Imidlertid er det behovet for aktivitetslokaler og -arenaer til barne- og ungdomsaktivitet som er mest prekært. Innen frivillig sektor er det store forventninger om kommunal hjelp til lån/ leie av lokaler for aktivitet og lagring av utstyr.

Det er stor aktivitet på kulturfronten med mange arrangementer og prosjekter. Kulturenheten blir involvert i prosjekter innen reiseliv/turisme/, som f.eks. sandvolleyballarrangementer. Det er behov for å utvide kulturkonsulentstillingen fra dagens 60 %.

Kulturskolen har fått tilhold midlertidig på tidligere Sjømannsheimen. I påvente av en egen skatehall har dessverre ikke skatemiljøet i Lillesand noen egen base for sine aktiviteter.

Prosjektet Lillesand historie går videre, og det er satt av midler til trykking av nye bind i årene som kommer. Vestre Moland bind 2 kommer høsten 2023. Forfatteren er engasjert foreløpig til utgangen av 2023, men engasjementet forlenges til 2027. Prosjektet forventes fullført i 2027.

Det er behov for videre utvikling og vedlikehold av idrettsanleggene i kommunen. Lillesand idrettslag har spilt inn et forslag til utviklingsplan for stadion.

Økonomiplan for 2024-2027

Det er kommunen som drifter stadionanlegget i Holta, mens I L Høvdingen drifter anlegget på Hæstadsletta. Høvdingen ønsker at driftsstøtten økes. Det er lagt inn 500 000 kr i støtte i 2024. Dessuten håper de på drahjelp til å realisere ridebane/ridehall, løpebaner og hoppegrop med tilløp, i det de mangler ca. 2 mill. kr for å fullføre dette.

Bystyret vedtok i sak 145/21 tilgjengeliggjøring av arbeidet med å kartlegge smau og allmenninger i sentrum, bl.a. skal kartleggingen publiseres på kommunens hjemmeside og/eller på digital plattform, samt skiltes. Mye av dette ble ferdig i 2023, og arbeidet videreføres i 2024.

Bystyret vedtok i økonomiplanen for 2021-24 at kommunen hvert år støtter MB Øya med 25.000, LIL med 60.000, Høvdingen med 40.000, Lillesand Skolekorps med 70.000, Høvåg Brass med 50.000, speideren i Lillesand med 50.000, speideren i Høvåg med 20.000 og Mekkegruppa med 50.000. Budsjettet støtte til Stiftelsen Arkivet, UNG og PUSH fortsetter som før.

Kulturstrategi

Arbeidet med en egen kulturstrategi for Lillesand er i gang, hvor målet er å komme fram til overordnede strategier for hva og hvor vi vil med kulturen i kommunen. Et langsiktig mål bør være et eget kulturhus med bl.a. bibliotek, noe som vil spare kommunen for store leiekostnader. Kulturstrategien legges ut på høring i løpet av høsten 2023.

Biblioteket er inne i en god utvikling. Selvbetjent bibliotek ble åpnet i slutten av august 2021, og det første driftsåret blir spennende for både personalet og brukerne.

For å leve opp til lovkravet om å være møteplass, og også kommuneplanens mål 2.2, bør det vurderes om det kan etableres arrangementslokale i tilknytning til biblioteket. Det er ønskelig at budsjettet blir økt med et beløp til arrangementer.

Kostnader og bruk av digitale medier øker stadig. Det må forventes at biblioteklån de neste tre årene blir enda mer digitale. De tilgjengelige digitale bibliotekløsningene er veldig dyre, og det må forventes kraftig prisstigning i årene framover.

Museet har hatt et svært godt besøks år til tross for at hovedetasjen var stengt grunnet personellmessige årsaker. Det er ønske om mer bemanning på museet for å øke tilgjengeligheten og styrke tilbudet til publikum, og i kulturminne- og museumsplanen er det foreslått en ny assistentstilling. Vedlikehold av bygningsmassen er en utfordring, både eksteriør- og interiørmessig. Det er knapt med ressurser til renhold, og det er trangt med plass. En ny museumsmelding gjør at spørsmålet om konsolidering kan komme opp på nytt.

eTeateret er kommunens kulturelle hovedscene. Det vises kinofilm hver fredag, lørdag og søndag. Scenerommet ble betydelig oppgradert inneværende år, og dette arbeidet fortsetter i 2024. Det er sterkt ønske om en sal nr. 2 for å kunne gjøre eTeatersalen og -scenen tilgjengelig for andre arrangementer i helgene, som konserter, revy, dans og teater.

Kulturskolen BLINK holder til i kummerlige lokaler i gamle Sjømannsheimen, midlertidig fram til høsten 2024. Permanente hensiktsmessige lokaler for kulturskolen må få sin løsning, og det er etablert et eget prosjekt for dette.

Strategi for å nå mål (tabell)

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi arbeider for et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge, uten betydelige økonomiske terskler for deltakelse	Systematisk tilrettelegging av arenaer og aktiviteter for barn og unge sin fritid.	Små og store sentrumsnære kulturarenaer må løftes og sees i sammenheng. Utvikle "kultursone sentrum" i tråd med kulturstrategien.
2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i	Vi arbeider for et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge, uten betydelige økonomiske terskler for deltakelse	Videreutvikle ordninger for økonomisk støtte som motvirker utenforskap slik at barn og unge fra lavinntektsfamilier får mulighet til å delta i organiserte fritidsaktiviteter.	Satse på BUA, opplevelseskortet og fritidskasse. Aktivt søke eksterne midler til disse tiltakene.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Arbeide for økte synergier mellom kultur og opplevelsesbasert reiseliv.	Skjerpe fokuset på samarbeid mellom kommunen, reiselivsaktører og næringslivet for øvrig. Å samle kultur, informasjon og reiseliv organisatorisk under samme paraply kan være et godt grep som vil kunne gi bedre samhandling og ressursutnyttelse.
1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter	Vi satser på et aktivt kulturliv for å styrke identiteten og bidra til næringsutvikling	Arbeide for å utvikle kulturlivet i Lillesand i tråd med vedtatte planer og strategier, og i nært samarbeid med innbyggerne, næringslivet og frivilligheten.	Følge aktivt opp Lillesand kommunes kulturstrategi i samarbeid med frivilligheten og profesjonelle kulturaktører.
1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter	Vi satser på Lillesand som helårsby med et levende og attraktivt sentrum; samtidig som at vi ivaretar det historiske preget	Jobbe for å realisere kulturminne- og museumsplanens mål, og se denne i sammenheng med reiselivsstrategien som er under utarbeidelse.	Lillesand kommunes kulturminne- og museumsplan må følges opp. Prosjektet Lillesands historie må fullføres. Forvaltningen av det historiske sentrum og uthavnene må skje i samarbeid mellom kommunen, kulturminnevernet, grunneierne, næringslivet og frivillige lag og foreninger.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	16 189	16 189	16 189	16 189
Sum Tekniske justeringer	-213	-213	-213	-213

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Sum Vedtak forrige periode	-1 956	-1 856	-1 756	-1 756
Sum Budsjettendring i år	-428	-428	-428	-428
Konsekvensjusteringer	-2 596	-2 496	-2 396	-2 396
Konsekvensjustert ramme	13 593	13 693	13 793	13 793
Innsparingstiltak				
Endring i bevilgning tilskuddsmidler	0	-290	-390	-390
Sum Innsparingstiltak	0	-290	-390	-390
Nye tiltak				
Endring i bevilgning tilskuddsmidler	100	0	0	0
Økt ressurs tilknyttet arbeid med reiseliv	150	150	150	150
Sum Nye tiltak	250	150	150	150
Politisk vedtak				
BS 099/23 Økte utgifter - Bygdebok	309	309	309	309
BS 196/23 - punkt 13. Støtte Lillesand Husflidlag	100	0	0	0
BS 196/23 - punkt 19. Økning av driftsstøtte IL Høvdingen	0	300	300	300
BS 196/23 - punkt 8. Støtte Aktiv Fritid	120	120	120	120
Sum Politisk vedtak	529	729	729	729
Nye tiltak og realendringer	779	589	489	489
Sum Interne rammeendringer	250	250	250	250
Interne rammeendringer	250	250	250	250
Ramme 2024-2027	14 622	14 532	14 532	14 532

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 072	3 072	3 072	3 072
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 768	2 768	2 768	2 768
Lønn	8 782	8 782	8 782	8 782
Overføringsutgifter	2 287	2 197	2 197	2 197
Refusjoner	-583	-583	-583	-583
Salgsinntekter	-1 703	-1 703	-1 703	-1 703
Totalsum	14 622	14 532	14 532	14 532

Kommunalsjef for samfunn

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet kommunalsjef for samfunn består av kommunalsjef og 4 rådgivere. Kommunalsjef har fire enheter i sitt kommunalområde.

Kommunalsjef med stab har 3,8 årsverk.

Utfordringer og satsingsområder

Økonomiplan for 2024-2027

Kommunalsjef representerer kommunen som grunneier og har samlet ressurser knyttet til eiendomsforvaltning i sin stab. All kommunens innleieavtaler følges opp her, i tillegg til kjøp og salg av kommunal grunn. Det er arbeidet med rutine for å sikre gode prosesser rundt kommunens rolle som grunneier, ofte dokumentert i utbyggingsavtaler.

Koordinering av internkontroll ligger i stab hos kommunalsjef - et arbeid det er stort fokus på og som samordnes med øvrige kommunalområder i virksomheten.

I arbeidet med god kommunikasjon internt og til brukere har kommunalsjef rådgiver som arbeider med dette som en av primæroppgavene. Prosjekter og saker av stor allmenn interesse har behov for god kommunikasjonsstrategi, et arbeid som skjer i samarbeid med kommunikasjonsrådgiver.

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse	Fokus på sunt arbeidsmiljø	Svært viktig å skape rammer for et godt arbeidsmiljø, som skal være tillitsbasert og med god oppfølging av ledere på alle nivå i sektoren. Det er også viktig å legge til rette for sosiale arrangement.
3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus	Vi har bevissthet om at vi er til for innbyggerne og i all oppgaveløsning har vi innbyggerperspektivet med oss	"Orden i eget hus"	Etablere rutiner og systematikk for å beskrive tydelige prosesser - det skal motivere til forutsigbar arbeidsprosesser i den komplekse virksomhet de jobber i!
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har en utstrakt bruk av delegering og beslutninger tas på lavest mulig nivå	Tydelige fullmakter	Sikre at alle arbeider etter gitte fullmakter.
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling	Riktig og god kompetanse	Ha gode stillingsbeskrivelser og ansette riktig kompetanse gjennom tydelige prosesser. Ikke bare tenker formell kompetanse, men også se verdien i erfaringer.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	3 068	3 068	3 068	3 068
Sum Tekniske justeringer	-116	-116	-116	-116
Sum Budsjettendring i år	273	273	273	273
Konsekvensjusteringer	157	157	157	157
Konsekvensjustert ramme	3 225	3 225	3 225	3 225

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Sum Interne rammeendringer	1 042	1 042	1 042	1 042
Interne rammeendringer	1 042	1 042	1 042	1 042
Ramme 2024-2027	4 268	4 268	4 268	4 268

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	121	121	121	121
Lønn	4 147	4 147	4 147	4 147
Totalsum	4 268	4 268	4 268	4 268

Enhet for næring og byutvikling

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet for næring og byutvikling består av fagområdene byggesak, planarbeid, klima og miljø og næringsarbeid. Enheten har totalt tretten faste stillinger og er organisert med en enhetsleder som også har ansvar for næringsarbeid i sin stilling, en fagansvarlig plan og byggesak, en kommuneplanlegger, to by- og arealplanleggere, syv byggesaksbehandlere og en klima- og miljørådgiver.

Enheten har også ansvar for oppfølging av vertskommunesamarbeidet med Birkenes innen fellestekniske tjenester, som består av fagområdene jord- og skogbruk, oppmåling, matrikkelføring, geodata/ karttjenesten og eiendomsskatt. Det er løpende kontakt mellom enhetsleder og leder for fellesteknisk i Birkenes, samt dialog mellom saksbehandlere innen de ulike fagområdene i de to kommunene. To ganger i året, i forbindelse med budsjettarbeidet, er det møte i samarbeidsorganet hvor kommunalsjefer og økonomi er representert i tillegg til enhetsledere. Regnskapsmessig blir fellesteknisk avregnet mot enhet for næring og byutvikling ved årsslutt og enhetsleder må innhente prognoser fra fellesteknisk kontinuerlig i løpet av året.

Byggesak sin hovedaktivitet er vedtaksbehandling og de står for den største aktiviteten inn mot de politiske møterundene. De utfører også veiledning til innbyggere og tiltakshavere, både på telefon og ved fysisk oppmøte. Tilsyn og ulovlighetsoppfølging er noe som det har vært et fokus på det siste året og enheten følger dette opp videre fremover.

Planavdelingen sitt fokus har de siste årene vært revidering av kommuneplanens arealdel, som har blitt gjennomført med gode tilbakemeldinger på prosessen. Ellers er hovedaktiviteten forbundet med private reguleringsplaner; oppstartsmøter, planinitiativ, veiledning og behandling av planforslag. Planavdelingen er også sentral i sentrumsutvikling og arbeid med regionale overordnede planer som fylkeskommunens Bolig, areal og transportplan etc.

Klima- og miljørådgivers hovedprioritering ligger i å behandle og følge opp tiltaksplaner som omhandler sprengning i sulfidholdig stein. Det har vært en svært sårbar situasjon når denne oppgaven avhenger av

en person. Bystyrets vedtak BS- 037/23 bevilger midler til en stilling som skal jobbe særskilt med dette i 2024 og enheten har videre spilt inn en fast klima- og miljørådgiver fra 2025.

Næringsarbeidet i enheten ligger på enhetsleder og blir fulgt opp med ca. 20% stillingsprosent. Denne tiden blir brukt til bedriftsbesøk, søkere til Regionalt Næringsfond, dialog med Næringsforeningen, handelstanden, Lillesand senter og andre næringsaktører. I tillegg regionalt arbeid blant annet gjennom næringsnettverket under Region Kristiansand.

Utfordringer og satsingsområder

Hovedutfordringene i enheten er:

- Manglende ressurser innen klima- og miljøarbeid over lengre tid. Dette har gitt en rekke utfordringer som:
 - manglende behandling og oppfølging av tiltaksplaner sulfidholdig gneis
 - manglende oppfølging av forurensing knyttet til sprengning av sulfidholdig gneis
 - manglende oppfølging av oppgaver innen friluftsliv
 - manglende intern oppfølging og støtte til andre fagområder
 - manglende oppfølging av klimaarbeid
 - utsatt oppstart av klima- og miljøplan

Noe av det viktigste for enheten er å sikre en fast ressurs til klima- og miljøarbeid. Et stort steg i riktig retning er bystyrets vedtak BS- 037/23 som sikrer enheten en prosjektstilling med særlig fokus på sulfidproblematikken ut 2024. Det er også spilt inn en ny fast stilling innen klima- og miljøarbeid fra 2025. Det er avgjørende for enheten å få på plass nok ressurser innen dette faget for å kunne løse de utfordringer som vi Lillesand står ovenfor fremover med tanke på den spesielle sulfidproblematikken vi har her og ikke minst med tanke på de store klimautfordringene vi står ovenfor. Klima og miljø er et fag som også er svært sentralt innen saksbehandling internt og andre fagområder er ofte avhengig av innspill som gjelder naturforvaltning, klima og mulig forurensing.

- Tilstrekkelig trykk på byutvikling

Enheten ønsker et enda større fokus på utviklingen i sentrum. Vi står ovenfor mange spennende og viktige prosjekter i Lillesand sentrum med helårs gågate og torgplasser, utvikling av Ketil Moes plass og parkeringsanlegg i sentrum. Dette er viktige prosjekter som må koordineres godt, også sammen med andre aktører i sentrum.

Hovedprioriteringene i enheten er:

- å sikre en effektiv forutsigbar saksbehandling med faglig god kvalitet
- beholde kompetanse gjennom å ta vare på de ansatte og opprettholde et sunt arbeidsmiljø
- sikre at fagområdet klima- og miljø får det fokuset og prioriteringen som er nødvendig
- mer fokus på byutvikling

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og	Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer	Godt fag- og arbeidsmiljø	Vi jobber for å bygge opp et godt faglig miljø med trivsel som en viktig faktor. Vi må sette av tid og ressurser til å

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
godt kvalifiserte medarbeidere	løpende kompetanseutvikling		skape en god kultur på arbeidsplassen for å beholde og sikre kompetanse.
1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet	Vi jobber for at innbyggere har frisk luft, og sikrer rent vann	Utarbeide en klima og miljøplan.	Definere tydelige klimatiltak gjennom en klima og miljøplan for å nå klimagassmålet til Lillesand kommune.
1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet	Vi jobber for økt kompetanse om klimautfordringene og vi klimatilpasser infrastrukturen i kommunen	Medlemskap i KIMO og Klimapartner	Medlemskap i KIMO og Klimapartner gir oss møteplasser for kunnskapsheving og en sterkere stemme i kampen for å nå klimamålene.
1.2 Lillesand kommune er en attraktiv arena for næringsutvikling med grønn og bærekraftig næringsvirksomhet	Vi legger til rette for varierte og gode bomiljøer	Sikre god plansaksbehandling	Vi prioriterer å holde planleggerne faglig oppdatert for å kunne sikre profesjonell og god saksbehandling. Diskutere faglige saker i faste møter internt og delta på aktuelle kurs og faglige samlinger. Planavdelingen har også ansvar for å arrangere PLANIL, som er et tverrfaglig diskusjonsforum internt i kommunen.
1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter	Vi satser på Lillesand som helårsby med et levende og attraktivt sentrum; samtidig som at vi ivaretar det historiske preget	Realisering av et parkeringsanlegg i sentrum	Vi arbeider for å samle og sikre parkeringsplasser i et parkeringsanlegg. Slik vil alle besøkende, innbyggere og næringsdrivende i sentrum få tilgang til parkering og allmenninger og torg kan bli bilfrie og brukes til møteplasser og aktiviteter for innbyggerne.
1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter	Vi satser på Lillesand som helårsby med et levende og attraktivt sentrum; samtidig som at vi ivaretar det historiske preget	Realisering av helårsgågate og torg	Ansvar for å utvikle en helårs gågate med torg i sentrum som legger for at næringsdrivende i sentrum kan fylle den med innhold.
1.2 Lillesand kommune er en attraktiv arena for næringsutvikling med grønn og bærekraftig næringsvirksomhet	Vi sikrer rask og forutsigbar utøvelse av offentlig myndighet; særlig i plan- og byggesaksbehandling	Rutinebeskrivelse og internkontroll	Vi definerer og gjør kjent for alle saksbehandlerne våre rutiner og instruksjoner beskrevet i "Rutinebeskrivelse og internkontroll".

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
1.2 Lillesand kommune er en attraktiv arena for næringsutvikling med grønn og bærekraftig næringsvirksomhet	Vi sikrer rask og forutsigbar utøvelse av offentlig myndighet; særlig i plan- og byggesaksbehandling	Tiltaksplaner for syredannende gneis	Tiltaksplaner for sulfid er ofte en viktig brikke i både bygge- og plansaker i Lillesand kommune. Vi er den kommunene som har den største utfordringen med syredannende gneis. Vi har ekstra fokus på behandling og oppfølging av tiltaksplaner for syredannende gneis for å sikre næringsutvikling i kommunen.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	11 333	11 333	11 333	11 333
Sum Tekniske justeringer	-142	-142	-142	-142
Sum Vedtak forrige periode	-922	-922	-922	-922
Sum Budsjettendring i år	1 305	1 305	505	505
Konsekvensjusteringer	241	241	-559	-559
Konsekvensjustert ramme	11 574	11 574	10 774	10 774
Nye tiltak				
Ny fast stilling klima- og miljørådgiver	0	900	900	900
Sum Nye tiltak	0	900	900	900
Politisk vedtak				
BS 037/23 Miljø- og klimaarbeid styrkes med en prosjektstilling ut 2024	900	0	0	0
BS 196/23 - punkt 2. Fjerne midler fast stilling klima- og miljørådgiver.	0	0	-900	-900
Sum Politisk vedtak	900	0	-900	-900
Nye tiltak og realendringer	900	900	0	0
Sum Interne rammeendringer	-1 292	-1 292	-1 292	-1 292
Interne rammeendringer	-1 292	-1 292	-1 292	-1 292
Ramme 2024-2027	11 182	11 182	9 482	9 482

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 701	4 701	4 701	4 701
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 629	1 629	1 629	1 629
Lønn	12 177	12 177	11 277	11 277
Overføringsutgifter	1 259	1 259	459	459
Refusjoner	-819	-819	-819	-819
Salgsinntekter	-7 765	-7 765	-7 765	-7 765
Totalsum	11 182	11 182	9 482	9 482

Enhet for teknisk drift

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet for teknisk drift består av 3 fagavdelinger; avdeling for renhold, avdeling for byggdrift, avdeling for utedrift. Enheten har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens formålsbygg (ca. 90 000 m²), kommunale veier, skjærgårdstjeneste, anlegg, park- og grøntareal, friluftsområder, trafikkhavn, gjestehavn, småbåthavner, bobilhavn og idrettsanlegg. I tillegg har enheten ansvar for formålsbygg som skoler, barnehager, sykehjem, idrettshaller og administrasjonsbygg, ivaretar enheten også kommunens eierrolle for ca. 120 kommunale boliger. I 2023 fikk enheten ansvar for drift av kirkegårdene i kommunen.

Enhet for teknisk drift ivaretar kommunal veimyndighet og har ansvar for samferdselsplanlegging (inkl. havn og havnesikkerhetsregime), planer, samferdselstiltak og trafiksikkerhetsarbeid, samt myndighetsutøvelse etter vegloven, vegtrafikkloven og parkeringsforskriften.

Enhet for teknisk drift ivaretar alle havnerelaterte oppgaver. Lillesand havn er omfattende drift som består av 11 småbåtanlegg, 1 gjestehavn, 2 trafikkhavner og anslagsvis 12 kommunale kaier og allmenninger spredt utover kystlinjen til kommunen.

Antall ansatte/årsverk:
55,1.

Kristiansandsregionen brann og redning IKS

Kristiansandsregionen brann og redning IKS er et interkommunalt selskap for kommunene Vennesla, Lillesand, Birkenes og Kristiansand. Innbyggertallet i kommunene utgjør til sammen 147 672 personer pr. 01.01.23.

Brannvesenet har ansvaret for alle lovpålagte oppgaver i eierkommunene i henhold til lov om brann og eksplosjonsvern. Selskapet har ansvaret for brann- og redningsberedskap, og for brannforebyggende og kontrollerende oppgaver. Feiervesenet skal utføre feiing og tilsyn med røykkanaler og fyringsanlegg og drive med motivasjons- og informasjonstiltak om brannfaren ved fyring.

Lillesand kommune skal i 2024 betale estimert 11,3 mill. kr til dekning av utgifter til brannvesenet og feiervesenet i Kristiansandsregionen brann og redning IKS. Estimater er usikkert da KBR ikke har vedtatt sitt budsjett, og estimatet er beregnet etter fjorårets budsjett inkludert enkelte endringer forespeilet.

Utfordringer og satsingsområder

- Høy andel eldre bygningsmasse med stort vedlikeholdsbehov stiller store krav til innsats for å ivareta offentlige krav og pålegg. Særskilte utfordringer er blant annet knyttet til inn klima
- Økning av den kommunale bygningsmassen og endret bruk av eksisterende bygningsmasse. Enheten må involveres tidlig i byggeprosesser som skal overtas til drift
- Økt portefølje kommunal vei/infrastruktur som følge av fortløpende overtakelser etter utbyggingsprosjekter
- Etterslep på vedlikehold av kommunale veier, kaier og broer
- Kommunens omfattende tilrettelegging i friluftslivsområdene, inklusive skjærgårdsparken, gir økt vedlikeholdsbehov og behov for mer ressurser

Økonomiplan for 2024-2027

- Variable kostnader innen snøbrøyting og strømutfgifter kan gi store variasjoner i driftsbudsjettet i året som kommer
- Svømmehallen i Møglestuhallen har behov for oppgradering
- Få ressurser tilknyttet havn og skjærgårdstjeneste
- Etterslep på vedlikehold av kommunale kaier og småbåtanlegg
- Behov for fornying av leieavtaler knyttet til havnas eiendommer

Hovedprioriteringer

- Virksomhetsplanlegging (lovpålagte oppgaver vs. andre oppgaver)
- Kompetanse (riktig kompetanse samt kompetanseutvikling)
- Investeringsprosjekter
- Utvikle kvalitetssystemet og internkontroll
- Rutiner
- Følge opp hovedplan bygg

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Kartlegge status på alle kommunaleide brygger, kaier og broer, og utarbeide en detaljert handlingsplan for å nå ønsket standard	Utføre rutine-messige kontroller av kaier og brygger for sikkerhet og vedlikehold. Rutinemessige brukkontroller av bruer på kommunale veier.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har	Prioritere innvendig vedlikehold og renhold i formålsbygg for å opprettholde et best mulig innemiljø for brukerne	Utarbeide hovedplan for bygg som retningsgivende for drift og vedlikehold. Opprettholde gode systemer for renhold.
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi arbeider i nært samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten	Arbeide kunnskapsbasert og ha medarbeidere med riktig kompetanse	Utvikle kompetanseplan for medarbeidere. Bidra til kunnskapsutveksling.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi etterlever en helhetlig internkontroll	Bruke og videreutvikle FDV-systemer innenfor egne ansvarsområder for å optimalisere gjennomføringen av driftsoppgave	Bruke FDV-systemer aktivt for å sikre vedlikehold og kontroll med bygninger og objekter.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi etterlever en helhetlig internkontroll	Styrke samarbeid med ekspeditør i trafikkhavna og brukere av kommunale havneområder	Jevnlig dialog med speditører ang. ISPS-havnene for å styre sikkerheten rundt disse.
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver	Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin	Arbeide målrettet med kompetankeutvikling,	Sikres gjennom medarbeidersamtaler og kompetanseplaner.

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse	slik at hver enkelt medarbeider opplever mening og mestring, og har en klar ansvars- og rolleforståelse	
3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus	Vi har bevissthet om at vi er til for innbyggerne og i all oppgaveløsning har vi innbyggerperspektivet med oss	Utvikle strategi for videre utvikling og etablering av kommunale småbåtplasser	Sikre etablering og vedlikehold av båtplasser i kommunen. Innføre og anvende Havneweb som system for leie av båtplasser.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi ivaretar vårt ansvar for beredskap og krisehåndtering med et risikobilde i stadig endring	Stort fokus på brannsikkerhet	Sikre bygninger best mulig med tanke på forebygging av brann.
1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter	Vi satser på Lillesand som helårsby med et levende og attraktivt sentrum; samtidig som at vi ivaretar det historiske preget	Sikre funksjonelle og gode park- og grøntområder, inklusive friluftsområder, idrettsanlegg og lekeplasser	Lillesand kommune skal kontrollere og oppgradere lekeplasser.
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi sikrer felles forståelse for og forpliktelse av hvordan en helhetlig, tydelig og strategisk ledelse utøves	Sikre god oppgaveløsning og trivsel ved å ha en velfungerende ledergruppe	Gjennomføre faste møter i ledergruppen og ta et felles ansvar for oppgaveløsning og arbeidsmiljø.
1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter	Vi tar vare på og utvikler uthavner og Blindleia med tanke på rekreasjon, formidling av kystkultur og bevaring av kulturmiljø	Ta vare på Lillesands unike skjærgårdspark og statlig sikrede friluftsområder	Søker miljødirektoratet om midler til tiltak i skjærgården, de statlig sikrede friområdene. Samarbeide med lag og foreninger som ønsker å bidra og være aktiv pådriver i ulike ryddeaksjoner, samt stille utstyr/materielltil rådighet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	62 852	62 852	62 852	62 852
Sum Tekniske justeringer	-337	-337	-337	-337
Sum Vedtak forrige periode	1 302	-621	-667	-667
Sum Budsjettendring i år	3 505	3 084	2 888	3 057
Konsekvensjusteringer	4 470	2 126	1 884	2 053
Konsekvensjustert ramme	67 322	64 978	64 736	64 905
Nye tiltak				
Avvikling bobilhavn	251	251	251	251
Endring leie LVO - Avigo	200	200	200	200
Endringer Feiing ihht selvkostmodell	-65	-65	-65	-61
Familiekontoret - økning i leieareal	165	165	165	165
FDV ny gymsal Borkedal	0	900	900	800

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
FDV nye boliger rus/psykiatri	0	360	360	360
Flytte estimat innsparing i strømkostnader tilknyttet solceller frem i tid	300	0	0	0
Inntekt utlån turnhall	80	80	80	80
Økt husleie utover deflator (KPI) avdeling byggdrift	425	425	425	425
Økt utgifter KBR utover deflator vekst	330	330	330	330
Sum Nye tiltak	1 686	2 646	2 646	2 550
Politisk vedtak				
BS 196/23 - punkt 10. Midler til støtteordning for oppgradering av lekeplasser	0	100	100	100
BS 196/23 - punkt 11. Økt utgift leie feiebil (BS 156/23)	500	500	0	0
BS 196/23 - punkt 15. Oppstart rundkjøring Stykkene	500	0	0	0
BS 196/23 - punkt 16. Kommunal andel av kunstgress/oppgradering Høvåg stadion i 2025	0	1 500	0	0
Sum Politisk vedtak	1 000	2 100	100	100
Nye tiltak og realendringer	2 686	4 746	2 746	2 650
Ramme 2024-2027	70 007	69 724	67 482	67 555

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-343	-12	0	0
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	15 005	14 960	14 871	14 828
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	46 147	44 912	44 288	44 428
Lønn	37 690	37 690	37 690	37 690
Overføringsutgifter	7 501	9 101	7 601	7 601
Refusjoner	-9 326	-9 326	-9 326	-9 326
Salgsinntekter	-26 667	-27 602	-27 642	-27 666
Totalsum	70 007	69 724	67 482	67 555

Enhet for vann og avløp

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enheten er ansvarlig for leveranse av drikkevann og håndtering og rensing av avløpsvann gjennom kommunalt ledningsnett i kommunen. Dette omfatter overordnet strategisk planlegging, samt planlegging og gjennomføring av investeringstiltak, herunder sanering av eksisterende ledningsnett. Enheten er selvfinansiert gjennom vann- og avløpsgebyrene som tilknyttede abonnenter plikter å betale.

Enheten har 14 ansatte inkludert enhetsleder, hvorav 6 ansatte er ansvarlige for drift av vann- og avløpsinstallasjonene i kommunen. Det ble i 2023 opprette en egen avdeling for VA drift som består av 5 fagarbeidere og en avdelingsleder. Avdelingen har ansvar for drift av de kommunale vann- og avløpsinstallasjonene i kommunen. Dette innebærer et ansvar for å levere tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann til enhver tid iht. krav i drikkevannsforskriften, samt sikre at avløp som ledes til kommunens renseanlegg håndteres på en slik måte at kravene i utslippstillatelsen er

tilfredsstilt. Avdeling for VA drift har ansvar for drift av ett vannbehandlingsanlegg, ledningsnett med rundt 166,5 km vannledninger, hvorav 66 km er sjøledninger, 4 høydebasseng og 7 trykkøkere. På avløpssida har avdelingen ansvar for drift av tre kommunale renselanlegg; Høvåg RA, Kjøpmannsvik RA og Fossbekk RA, et avløpsnett bestående av ca. 105 km med avløpsledninger, 45 pumpestasjoner, i tillegg til overvannsnett bestående av 54,8 km med ledninger, samt 1,7 km med fellesledninger hvor spillvann og overvann ledes i samme ledning.

Utover dette består enheten av en fagansvarlig VA forvaltning, to prosjektledere for investeringsprosjekter, tre saksbehandlere og en spesialkonsulent, samt en enhetsleder.

Utfordringer og satsingsområder

Enheten har delegert myndighet som forurensningsmyndighet, og har ansvar for å følge opp private renselanlegg som faller inn under kap. 12 og 13 i forurensningsforskriften. Gjennom regional vannforvaltningsplan og vanddirektivet er det stilt krav til at innen 2027 og senest 2033, skal det føres tilsyn med alle anlegg som omfattes av kap. 12 og kap. 13 i forurensningsforskriften, og at alle disse anleggene skal rense i henhold til kravene. Det er ansatt to personer som skal sørge for at kommunen oppfyller disse kravene som forurensningsmyndighet. For at kommunen skal komme i mål innen fristen er det avgjørende at arbeidet fortsetter i henhold til vedtatt handlingsplan og fremdriftsplan skissert i strategiplan for spredt avløp (BS 012/22), ettersom det allerede er forsinkelse i henhold til opprinnelig fremdriftsplan.

Det er vedtatt (BS 062/22) at kommunen skal overta ansvaret for tømning av mindre rensinnetninger som LiBiR har ansvar for i dag. Det er som følge av dette behov for å øke bemanningen med en 100 % stilling innenfor enhet for vann og avløp. Dette er spilt inn i konsekvensjustert driftsbudsjett og stillingen vil også gi synergier i forhold til at vedkommende vil kunne fungere som stedfortreder i forhold til spesialkonsulent som nå er alene om ansvaret for vann- og avløpsgebyrene i kommunen. Tømning av mindre rensinnetninger er et eget selvkostområde, kostnader legges inn i en kalkyle og dekkes i sin helhet av tømmegebyret. Den fremkommer derfor ikke under tabellen rammeoversikt som et nytt tiltak ettersom denne går i 0.

Enheten har hatt en positiv utvikling de siste årene, og har et svært godt arbeidsmiljø med liten utskiftning. Fokus fremover vil være å bygge videre på dette grunnlaget og fortsette å skape samhold og lagfølelse i enheten, samt sørge for at kompetanse beholdes.

Arbeidsmiljøundersøkelsen avdekket at en stor andel av de ansatte opplever et høyt arbeidstempo og at de ofte ligger etter med arbeid, dette sett opp mot at en relativt stor andel ansatte opplever stress en del av tiden, viser at det må arbeides med rolleavklaringer og prioritering av arbeidsoppgaver i enheten fremover.

Hovedprioriteringer

Prioriteringer av investeringsprosjekter innenfor fagområdet gjøres gjennom hovedplan vann og avløp (revisjon hvert 4. år) og gjennom årlig revisjon av handlingsplan vann og avløp.

Innenfor vannforsyning vil følgende satsingsområder være prioritert i årene fremover:

- Reduksjon av lekkasjer
- Sikker vannforsyning
- Fornyelse og utskifting av gammelt ledningsnett
- Økt kompetanse og effektivitet

- Tilpasning til klimaendringer

For avløp vil følgende satsingsområder være prioritert i årene fremover:

- Reduksjon av fremmedvann
- Reduserte utslipp
- Fornyelse og utskiftning av gammelt ledningsnett
- Tilpasning til klimaendringer
- Økt kompetanse og effektivitet

Strategi for å nå mål (tabell)

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere	Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling	Økt kompetanse og effektivitet	For å legge til rette for varierte og gode bomiljøer, samt attraktive næringsarealer er man avhengig av gode planer for etablering og sanering av VA infrastruktur. Dette vil føre til at man kan gjøre riktig investering på rett tidspunkt. Ved å effektivisere drifts- og vedlikeholdsoppgaver, samt øke effektivitet og forutsigbarhet i utøvelse av offentlig myndighet vil man oppnå godt tilrettelagt teknisk infrastruktur, samt rask og forutsigbar utøvelse av offentlig myndighet. For å få til dette må man ha kvalifiserte medarbeidere med høy kompetanse og en tydelig ledelse. Rekrutter og behold er et viktig prinsipp inn i dette, realkompetanse opparbeidet gjennom utførelse av de daglige arbeidsoppgavene er viktig å beholde. Dette er derfor viktige fokusområder i årene framover.
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi ivaretar vårt ansvar for beredskap og krisehåndtering med et risikobilde i stadig endring	Reduksjon av lekkasjer og sikker vannforsyning	Reduksjon av lekkasjer fra vannledningsnettet vil minske risikoen for inntrenging av kloakk i vannledningsnettet, noe som sikrer rent vann og en sikker vannforsyning. Beredskap og krisehåndtering i vannforsyningen er et viktig satsingsområde og i den sammenheng er det viktigste tiltaket å etablere reservevannforsyning, men også økning av bassengvolum og etablering av ringledninger er viktige tiltak i denne forbindelse.

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet	Vi ivaretar vårt ansvar for beredskap og krisehåndtering med et risikobilde i stadig endring	Tilpasning til klimaendringer	Episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet, dette vil føre til mer overvann. Det forventes flere og større regnflommer, mens snøsmeltingsflommene vil komme stadig tidligere på året. Som følge av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke. Dette vil kunne føre til høy vannstand i og rundt kummer, noe som gir mer innlekk. Økt fare for jordskred gir økt fare for kollaps av ledninger. I forhold til vannbehandling vil klimaendringene kunne føre til dårligere råvannskvalitet og mer utfordrende vannbehandling. Lengre tørkeperioder kan gi mindre vann tilgjengelig og kan endre strømningsforholdene i kilden. I forhold til avløpsrensingen vil kraftigere nedbør gi mer innlekk noe som igjen fører til overbelastning og igjen dårligere renseeffekt.
1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet	Vi jobber for at innbyggere har frisk luft og sikrer rent vann	Redusere fremmedvann	Fremmedvannandelen i Norge er anslått til å ligge mellom 40 og 70 %, ved å redusere fremmedvannmengden begrenses mengden spillvann som går i overløp og urensert til resipient. Redusert fremmedvannmengde vil også føre til redusert belastning på renseanlegg, noe som vil bedre rensingen, redusere driftskostnader og belastningen på resipienten. Dette vil føre til bedre vannkvalitet, gi økt opplevelseskvalitet rundt vassdrag i rekreasjonsområder, bedre forhold for akvatisk liv og føre til redusert utslipp.
1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet	Vi jobber for at innbyggere har frisk luft og sikrer rent vann	Redusere utslipp fra avløpsnett	For å oppnå god vannkvalitet i resipientene må utslipp fra avløpsnett begrenses. Utslippene kommer fra lekkasjer, feilkoblinger, gjennom overløpsutslipp og ved akutte utslipp i forbindelse

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Strategi	Beskrivelse
			med driftsforstyrrelser eller pumpehavari.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	-39 206	-39 206	-39 206	-39 206
Sum Tekniske justeringer	0	0	0	0
Sum Vedtak forrige periode	-5 427	-9 842	-14 199	-14 199
Sum Budsjettendring i år	559	559	559	559
Konsekvensjusteringer	-4 868	-9 283	-13 639	-13 639
Konsekvensjustert ramme	-44 073	-48 489	-52 845	-52 845
Innsparingstiltak				
BS 062/22 Ny stilling ift slamtømming mindre rensinretninger	-900	-900	-900	-900
Sum Innsparingstiltak	-900	-900	-900	-900
Nye tiltak				
Endring VA ihht siste selvkostmodell	-415	-1 935	-5 474	-12 920
Sum Nye tiltak	-415	-1 935	-5 474	-12 920
Politisk vedtak				
BS 062/22 Ny stilling ift slamtømming mindre rensinretninger	900	900	900	900
BS 196/23 og BS 205/23 - endring i gebyrinntekter VA	11 099	7 713	2 084	586
BS 196/23 og BS 205/23 - Endring selvkost og bruk av bundne fond VA	-370	-500	-515	-519
Sum Politisk vedtak	11 629	8 113	2 469	967
Nye tiltak og realendringer	10 314	5 278	-3 905	-12 853
Ramme 2024-2027	-33 760	-43 211	-56 750	-65 698

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart (tabell)

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	ØP 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-217	-264	-260	-257
Finansutgifter	0	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 266	3 351	3 437	3 526
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	14 933	15 938	15 686	16 076
Lønn	12 078	12 781	12 864	13 275
Overføringsutgifter	52	52	52	52
Salgsinntekter	-63 873	-75 069	-88 528	-98 371
Totalsum	-33 760	-43 211	-56 750	-65 698